

ගිණුම්කරණය

12 වන ශ්‍රේණිය

ගුරු මාර්ගෝපදේශ කමිටුව

(2009 වසරේ සිට ක්‍රියාත්මක වේ.)

ව්‍යාපාර අධ්‍යයන දෙපාර්තමේන්තුව

විද්‍යා හා තාක්ෂණ පීඨය

ජාතික අධ්‍යාපන ආයතනය.

ගිණුම්කරණය

12 වන ශ්‍රේණිය - ගුරු මාර්ගෝපදේශ සංග්‍රහය

© ජාතික අධ්‍යාපන ආයතනය

ප්‍රථම මුද්‍රණය 2009

ව්‍යාපාර අධ්‍යයන දෙපාර්තමේන්තුව

විද්‍යා හා තාක්ෂණ පීඨය

ජාතික අධ්‍යාපන ආයතනය

මුද්‍රණය:

මුද්‍රණාලය

ජාතික අධ්‍යාපන ආයතනය

පෙරවදන

වර්ෂ 2007 දී 6 සහ 10 යන ශ්‍රේණිවලට හඳුන්වා දෙන ලද නිපුණතා පාදක ඉගෙනුම් ඉගැන්වුම් ප්‍රවේශය ක්‍රමයෙන් වසරින් වසර 7, 8 හා 11 යන ශ්‍රේණිවල විෂය මාලාව සම්බන්ධයෙන් ද යොදා ගන්නා ලද අතර 2009 වසරේදී එය අ.පො.ස (උ/පෙළ) පන්තිවලට අදාළ විෂයමාලාව සම්බන්ධයෙන් ද ව්‍යාප්ත කිරීමට ජාතික අධ්‍යාපන ආයතනයේ විෂයමාලා සම්පාදකවරුන් සමත් වී තිබේ. එමනිසා 12 හා 13 වන ශ්‍රේණිවල විවිධ විෂය හා අදාළ විෂය නිර්දේශ ද ගුරු මාර්ගෝපදේශ සංග්‍රහ ද සිසුන් තුළ ප්‍රගුණ කළයුතු නිපුණතා ද නිපුණතා මට්ටම් ද පිළිබඳ සවිස්තරාත්මක තොරතුරු ඉදිරිපත් කොට තිබේ. මෙම තොරතුරු තම විෂය හා අදාළ ඉගෙනුම් - ඉගැන්වුම් අවස්ථා සම්පාදනයේදී ගුරුවරුන්ට මහත්සේ ප්‍රයෝජනවත්වනු ඇත.

අ.පො.ස (උ.පෙළ) විෂය සඳහා ගුරු මාර්ගෝපදේශ සංග්‍රහ සකස් කිරීමේ දී විෂයමාලා සම්පාදකවරුන් විසින් කනිෂ්ඨ ද්විතියික විෂයමාලාව හා ජ්‍යෙෂ්ඨ ද්විතියික (10, 11 ශ්‍රේණි) විෂයමාලාව සකසන විට අනුගමනය කොට ඇති ප්‍රවේශයට වඩා වෙනස් වූ ප්‍රවේශයක් අනුගමනය කොට ඇති බව සඳහන් කරනු කැමැත්තෙමි. 6, 7, 8, 9, 10 හා 11 යන ශ්‍රේණිවල දී විෂය කරුණු ඉගැන්වීමේ දී අනුගමනය කළයුතු ඉගෙනුම් හා ඉගැන්වුම් ප්‍රවේශ සම්බන්ධයෙන් ගුරුවරුන් අභිමත ආකෘතියකට යොමු කරන ලද මුත් අ.පො.ස (උ.පෙළ) විෂය නිර්දේශ හා ගුරු මාර්ගෝපදේශ සංග්‍රහ සම්පාදනයේදී ගුරුවරුන්ට තම අභිමතය පරිදි ක්‍රියාකිරීමටත් ප්‍රශස්ත නිදහසක් භුක්ති විඳීමටත් ඉඩ ප්‍රස්ථාව සලසා තිබේ. මෙම තලයේදී ගුරුවරුන්ගෙන් අපේක්ෂා කරනුයේ ඒ ඒ විෂය ඒකකයට හෝ පාඩමට නියමිත නිපුණතා සහ නිපුණතා මට්ටම් වර්ධනය කිරීම පිණිස යෝජනා ඉගැන්වුම් ක්‍රමවලින් තමන් අභිමත ඉගැන්වුම් ක්‍රමයක් යොදා ගැනීම ය. තමන් යොදා ගන්නා ඉගැන්වුම් ප්‍රවේශය සතුටුදායක හා කාර්යක්ෂම ලෙස යොදා ගනිමින් අපේක්ෂිත නිපුණතා හා නිපුණතා මට්ටම් ළගා කර ගැනීම ගුරුවරුන් විසින් නොපිරිහෙලා ඉටු කරනු ලැබිය යුතු ය. මෙම නිදහස ගුරුවරුන්ට ලබා දීමට තීරණය කරන ලද්දේ අ.පො.ස (උ.පෙළ) විභාගයේ ඇති වැදගත්කම සහ එම විභාගය කෙරෙහි අධ්‍යාපන පද්ධතියේ සියලු ම අය දක්වන සංවේදී බව සැලකිල්ලට ගෙන බව සටහන් කරනු කැමැත්තෙමි.

මෙම ගුරු මාර්ගෝපදේශ සංග්‍රහය ගුරුවරුන් හට මාහැගි අත්පොතක් වේවායි ප්‍රාර්ථනය කරමි. අපේ දරුවන්ගේ නැණැස පාදනට මෙම ගුරු මාර්ගෝපදේශ සංග්‍රහයේ ඇති තොරතුරු ක්‍රමවේද සහ උපදෙස් අපගේ ගුරුවරුන් හට නිසි මගපෙන්වීමක් කරනු ඇතැයි අපේක්ෂා කරමි.

මහාචාර්ය ලාල් පෙරේරා
අධ්‍යක්ෂ ජනරාල්
ජාතික අධ්‍යාපන ආයතනය

සංඥාපනය

දන්නා දේ පවත්වා ගෙන යාමට හා පුර්වයෙන් තීරණය කරන ලද දේ ඉගෙනීමට කාලයක් තිස්සේ කටයුතු කිරීම නිසා, පවතින දේ නැවත ගොඩ නැගීමට පවා අද අපට හැකියාව ඇත්තේ සුළු වශයෙනි. පාසල් මට්ටමේ ඉගෙනුම්-ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලියේ මහා පරිමාණ වෙනසක් ඇති කරමින් දොරටු වඩින මෙම ද්විතියික අධ්‍යාපනය පිළිබඳ නව සහග්‍රකයේ පළමු වන විෂයමාලා ප්‍රතිසංස්කරණය, එකී නොහැකියාව ජය ගැනීම සඳහා කටයුතු කරන අතර දන්නා දේ සංස්කරණයටත්, පුර්වයෙන් තීරණය නොකළ දේ ගවේෂණයටත්, හෙට පැවතිය හැකි දේ ගොඩනැගීමටත් හැකියාව ඇති රටට වැඩදායී පුරවැසි පිරිසක් බිහි කිරීම අරමුණු කොට හඳුන්වා දී තිබේ.

ඔබ 6-11 ශ්‍රේණිවල මෙම විෂයය ම හෝ වෙනත් විෂයයක් හෝ උගන්වන ගුරු භවතකු නම් අ.පො.ස. (උ. පෙ.) සඳහාත් සැලකිය යුතු මට්ටමකින් අපේක්ෂා කරන නව ඉගෙනුම්-ඉගැන්වීම් ක්‍රම පිළිවෙත්වලට අනුගත වීම වඩාත් පහසු වනු ඇත. ඒ ඒ නිපුණතා ඔස්සේ නිපුණතා මට්ටම් හඳුනා ගනිමින් ඒවා සාක්ෂාත්කරණයට සුදුසු ක්‍රියාකාරකම් සැලසුම් කර ගැනීම මේ ප්‍රතිසංස්කරණය යටතේ වැදගත් වෙයි. ඉගෙනුම්-ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලිය තුළ ගුරුවරයා මේ තාක් ඉස්මතු කළ ක්‍රමපිළිවෙත් වර්තමානයට නොගැළපෙන බවත්, සිසුන් තනි තනි ව ඉගෙන ගන්නවාට වඩා අත්දැකීම් බෙදාහදා ගනිමින් සහයෝගයෙන් ඉගෙනීම අර්ථවත් බවත් නව භූමිකාවකට පිවිසෙන ගුරු භවතන් තේරුම් ගත යුතු වෙයි. ඒ අනුව ගුරුවරයා පසුපසින් සිටිමින්, ශිෂ්‍යයා ඉදිරියට ගෙන එන ඉගෙනුම්-ඉගැන්වීම් ක්‍රම හැකි තාක් තෝරා ගනිමින් ඉගැන්වීම නව මහකට ගෙන ඒමට කටයුතු කිරීම මෙහි දී අපේක්ෂා කෙරේ.

ද්විතියික අධ්‍යාපන විෂයමාලා ප්‍රතිසංස්කරණය යටතේ ජාතික අධ්‍යාපන ආයතනය විසින් 6-11 ශ්‍රේණිවල ගණිතය, විද්‍යාව, සෞඛ්‍යය හා ශාරීරික අධ්‍යාපනය, තාක්ෂණය හා වාණිජවිද්‍යාව යන විෂයයන්ට අදාළ ව සම්පාදනය කරන ලද ගුරු මාර්ගෝපදේශ සංග්‍රහ පරිශීලනය කළ හොත් ශිෂ්‍ය කේන්ද්‍රීය, නිපුණතා පාදක හා ක්‍රියාකාරකම් පෙරටු කර ගත් ඉගෙනුම හා ඉගැන්වීම පිළිබඳ පැහැදිලි අදහසක් ඔබට ලැබෙනු ඇත. මේ ගුරු මාර්ගෝපදේශ සංග්‍රහ මගින් ඉදිරිපත් කරනු ලබන ක්‍රියාකාරකම් උත්සාහ ගන්නේ ඉගෙනුම, ඉගැන්වීම හා ඇගයීම එක ම වේදිකාවක් මතට ගෙන ඒමටයි. එසේ ම 5E ආකෘතිය පදනම් කර ගනිමින් ද සහයෝගී ඉගෙනුම් (Co-operative Learning) ක්‍රමපිළිවෙත් යොදා ගනිමින් ද මෙතෙක් සොයා ගෙන ඇති දේ නැවත ගොඩනගමින් ඉන් ඔබ්බට ගොස් නව නිපැයුම් බිහි කරමින් උදාවන හෙට දිනයට කල් ඇති ව සුදානම් වීමටත් මේ ක්‍රියාකාරකම් ශිෂ්‍යයාට ඉඩ සලසා දෙනු ඇත.

නිර්මාණශීලී ගුරු පරපුරක් බිහි කිරීමේ අරමුණින් ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලියට අදාළ ක්‍රියාකාරකම් සන්තතියෙන් තෝරා ගත් ක්‍රියාකාරකම් කිහිපයක් පමණක් අ.පො.ස. (උ.පෙ.) ගුරු මාර්ගෝපදේශ සංග්‍රහයන්ට ඇතුළත් කර තිබේ. එහෙත් සපයා ඇති ආදර්ශ ක්‍රියාකාරකම් පරිශීලනයෙන් ද අ.පො.ස. (සා.පෙ.) ප්‍රතිසංස්කරණය පදනම් කර ගත් මූලධර්ම පිළිබඳ අවබෝධය වැඩිදියුණු කරගනිමින් ද විෂයයට හා පන්තියට ගැළපෙන පරිදි ක්‍රියාකාරකම් සැලසුම් කර ගැනීමේ විශාල නිදහසක් ඔබට ඇත. මේ ගුරු මාර්ගෝපදේශ සංග්‍රහයට ඇතුළත් ආදර්ශ ක්‍රියාකාරකම් සිටි ආකාර වූ තොරතුරු සමූහයක් ඔබට සපයයි. සෑම ක්‍රියාකාරකමක් ආරම්භයේ ම ඔබ දකින්නේ එම ක්‍රියාකාරකම ඔස්සේ ශිෂ්‍යයා ගෙන යාමට බලපොරොත්තු වන අවසාන ඉලක්කයයි. නිපුණතාව යනුවෙන් නම් කර ඇති මෙය පුළුල් ය. දීර්ඝ කාලීන ය. ඊළඟට සඳහන් නිපුණතා මට්ටම මෙම නිපුණතාව වෙත ළඟා වීම සඳහා සිසුන් විසින් සාක්ෂාත් කර ගත යුතු විවිධ හැකියාවලින් එක් හැකියාවක් පමණක් ඉස්මතු කරයි. මේ අනුව බලන කල ඒ ඒ නිපුණතා මට්ටම අදාළ නිපුණතාවට වඩා සුවිශේෂී ය. කෙටි කාලීන ය. ඊළඟට ඇත්තේ අදාළ ක්‍රියාකාරකම අවසානයේ ගුරු භවතා නිරීක්ෂණය කිරීමට බලාපොරොත්තු වන වර්ෂා කිහිපයකි. ගුරු සිසු දෙපාර්ශ්වයට ම

බරක් නොවන සේ මේ වර්ෂා ගණන පහකට සීමා කිරීමට උත්සාහ දරා තිබේ. ඉගෙනුම් ඵල වශයෙන් හඳුන්වා ඇති මේ වර්ෂා නිපුණතා මට්ටමට වඩා සුවිශේෂ වන අතර විෂය කරුණු පදනම් කර ගත් හැකියා තුනකින් ද ඉගෙනුම්-ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලියෙන් මතු කර ගන්නා පොදු හැකියා දෙකකින් ද සමන්විත වෙයි. විෂය හැකියා තුන දුෂ්කරතා අනුපිළිවෙලින් පෙළ ගස්වා ඇති අතර අඩු තරමින් පළමු දෙකවත් සාක්ෂාත් කර ගැනීම සඳහා පන්තියේ සෑම සිසුවකු ම ඉගෙනුම්-ඉගැන්වීම් ක්‍රියාකාරකමේ හඳවන ලෙස සැලකෙන ගවේෂණය වෙත යොමුකර ගැනීමට ගුරු භවතා කටයුතු කළ යුතු ආකාරය ක්‍රියාකාරකමේ මිළහ කොටසින් ඉදිරිපත් කර තිබේ. නියුක්තකරණය (Engagement) නම් වන එකී පියවරෙන් සෑම ක්‍රියාකාරකමක් ම ආරම්භ වුව ද ක්‍රියාකාරකම් සැලසුම් කිරීම ආරම්භ වන්නේ 5E ආකෘතියේ දෙවන “E” අකුරට අදාළ ගවේෂණයෙන් බව ඔබ අමතක නොකළ යුතු ය.

ගවේෂණයට (Exploration) මග පෙන්වන උපදෙස් ආදර්ශ ක්‍රියාකාරකම්වල ඊළඟ කොටසයි. ගැටලුවේ විවිධ පැතිවලින් තම කණ්ඩායමට ලැබෙන පැත්ත පමණක් ගවේෂණයෙන් ඉගෙනුමට යොමු වන සිසුන්, ඉගෙනුම්-ඉගැන්වීම් ක්‍රම රාශියක් ඔස්සේ අදාළ අත්‍යවශ්‍ය වෙන ගෙන යාම සඳහා ගුරුවරයා මේ උපදෙස් පෙළ ගස්වයි. ප්‍රශ්න ඔස්සේ සිදු කරනු ලබන විමර්ශනාත්මක අධ්‍යයන (Inquiry-based Learning) හෝ ක්‍රියාවෙන් ඉගෙනුමට මග පාදන අත්දැකීම් පාදක ඉගෙනුම (Experiential Learning) හෝ තෝරා ගැනීමට මෙහි දී ගුරු භවතාට නිදහස තිබේ. ඉහත කිනම් ආකාරයෙන් හෝ සිසුන් ලබන දැනුම පාදක කර ගනිමින් විෂයයට සුවිශේෂී වූ හෝ විෂයමාලාවේ විෂය කිහිපයක් භරහා දිවෙන හෝ ගැටලු විසඳීම සඳහා ඔවුන් යොමු කර ගැනීම අ.පො.ස. (උ.පෙ.) විෂය ගුරු භවතාගේ වගකීම වෙයි.

මෙවන් ගැටලු පාදක ඉගෙනුම්-ඉගැන්වීම් ක්‍රම ජීවිත යථාර්ථ පදනම් කර ගෙන සැලසුම් කිරීම අර්ථවත් ය. මතභේදයට තුඩු දී ඇති තත්ත්ව, උපකල්පිත තත්ත්ව, සමාන්තර අදහස් මෙන් ම ප්‍රාථමික මූලාශ්‍ර මේ සඳහා යොදා ගැනීමට ඔබට නිදහස තිබේ. කියැවීම, තොරතුරු එක්රැස් කිරීම හා කළමනාකරණය, ප්‍රත්‍යාවේක්ෂණය, නිරීක්ෂණය, සාකච්ඡා කිරීම, කල්පිත ගොඩනැගීම හා පරීක්ෂා කිරීම, පුරෝකථන පරීක්ෂා කිරීම, ප්‍රශ්න හා පිළිතුරු සකස් කිරීම, සමරූපණය, ගැටලු විසඳීම හා සෞන්දර්යාත්මක කාර්ය ආදිය ගවේෂණය සඳහා යොදා ගත හැකි ක්‍රමලේඛ කිහිපයකි. යාන්ත්‍රික ඉගෙනුමක් සේ සැලකෙන කටපාඩම් කිරීම වුව ද නොවැදගත් යැයි අමතක කර දැමීමට මෙහි දී ඉඩ තබා නැත.

සිසුහු කුඩා කණ්ඩායම් වශයෙන් ගවේෂණයේ යෙදෙති. ගුරු භවතා සතු දැනුම බැහැරින් ලබනු වෙනුවට ගුරු සහාය ලබා ගනිමින් දැනුම හා අවබෝධය ගොඩනගති. කණ්ඩායමේ සෙසු අය සමඟ අදහස් හුවමාරු කර ගනිමින් සොයා ගත් දැනුම වැඩිදියුණු කරති. මේ සියල්ල ප්‍රශස්ත මට්ටමින් සිදුවන්නේ සිසුන්ට අවශ්‍ය කියවීම් ද්‍රව්‍ය හා යෙදවුම් සපයා දීමට ගුරු භවතා ඉදිරිපත් වුවහොත් ය. එසේ ම ළමුන් ඉගෙනීමෙහි යෙදෙන මුළු කාලය පුරා ම කණ්ඩායම් අතර ගැවසෙමින් ඉගෙනුම සඳහා ළමුන්ට සහාය වුවහොත් ය. මෙබඳු ඉගෙනුම් ප්‍රවේශයක දී අනාවරණය මූලික වුව ද, එය නිදහස් අනාවරණයක් නොවන බවත් මගපෙන්වන අනාවරණයක් (guided discovery) බවත් ඔබ තේරුම් ගත යුතු වෙයි. ගුරු භවතාගෙන් මෙන් ම සම වයස් කණ්ඩායමෙන් ද පෝෂණය වෙමින් මෙසේ ඉගෙන ගන්නා සිසුන්ට ජීවිතය සඳහා වැදගත් අත්දැකීම් රැසක් ම ලැබෙන බව අමුතුවෙන් කිව යුතු නැත.

ගවේෂණයෙන් පසු ව එළඹෙන්නේ විවරණ (Explanation) අවස්ථාවයි . මෙහි දී කුඩා කණ්ඩායම් සුදානම් වන්නේ ස්වකීය අනාවරණ සාමූහිකවත්, නිර්මාණශීලීවත් සමස්ත කණ්ඩායමට ඉදිරිපත් කිරීමටයි. ඉදිරිපත් කිරීම පිළිබඳ වගකීම කණ්ඩායමේ සියලුදෙනා අතර සම සේ බෙදී තිබීමත් ඉදිරිපත් කිරීම සඳහා නව්‍ය ක්‍රම තෝරා ගැනීමට සිසුන්ට ඇති නිදහසත් මෙහි විශේෂත්වයයි. ඉන් අනතුරුව එළඹෙන විස්තාරණ (Elaboration) පියවරේ දී අපැහැදිලි

දේ පැහැදිලි කිරීමට, සාවද්‍ය දේ නිවැරදි කිරීමට, ගිලිහුණු දේ සම්පූර්ණ කිරීමට සිසුන්ට ඉඩ ලැබේ. එසේ ම දැනටමත් දන්නා දෙයින් බැහැරට යමින් අලුත් ම අදහස් ඉදිරිපත් කිරීමට වුව ද සිසුන්ට අවකාශ ඇත. සෑම ක්‍රියාකාරකමක් ම අවසන් වන්නේ ගුරුවරයා ඉදිරිපත් කරන කෙටි දේශනයකිනි. සම්ප්‍රේෂණ භූමිකාව වෙත යාමට මෙය ගුරු භවතාට ඉඩ සලසා දෙන අතර අවධානයට ලක් ව තිබෙන නිපුණතා මට්ටම යටතේ විෂය නිර්දේශය මගින් හඳුන්වා දී තිබෙන සියලු ම වැදගත් කරුණු ආවරණය වන පරිදි මේ දේශනය පැවැත්වීමට ගුරු භවතා වග බලා ගත යුතු වෙයි. සෑම ගුරු භවතකු ම අනිවාර්යයෙන් කළ යුතු මේ විස්තාරණයට මහ පෙත්වීම සඳහා ඒ ඒ ක්‍රියාකාරකම් සැලැස්මේ අවසාන කොටස සැලසුම් කර තිබේ.

සාමාන්‍ය අධ්‍යාපන පද්ධතිය තුළ අද දැශ්‍යමාන වන ගැටලු ජය ගැනීම සඳහා ගනුදෙනුවකින් ආරම්භ වී දීර්ඝ ගවේෂණයක්, සිසු විවරණ හා විස්තාරණ පෙළක් හා සමාජනික ගුරු සම්ප්‍රේෂණයකින් සැදුම් ලත් පරිණාමන ගුරු භූමිකාවකින් සමන්විත නව අධ්‍යාපන ක්‍රමයක් මෙසේ පද්ධතියට හඳුන්වා දීමට ජාතික අධ්‍යාපන ආයතනය කටයුතු කර ඇත. ගුරු භවතා ප්‍රමුඛ ව කරන ඉගැන්වීමක් වෙනුවට ගුරු මහ පෙත්වීම් යටතේ සිසුන් නිරත වන ඉගෙනුමක් ලෙස මෙය හැඳින්විය හැකි ය. සිසුහු කියැවීම් ද්‍රව්‍ය පරිශීලනය කරමින් ද ගුණාත්මක යෙදවුම් භාවිත කරමින් ද ගවේෂණයේ යෙදෙති. දිනපතා පාසල් පැමිණෙමින් ප්‍රීතියෙන් උගනිති. ජීවිතයට හා වැඩ ලෝකයට අවශ්‍ය නිපුණතා රැසක් ම පාසල් අධ්‍යාපනය හරහා සාක්ෂාත් කර ගනිති. වින්තන හැකියා, සමාජ හැකියා හා පුද්ගල හැකියා වඩවා ගනිමින් ජාතිය ගොඩ නැගීම සඳහා සුදානම් වෙති. මේ සියල්ලේ සාර්ථකත්වය සඳහා ආදර්ශ ප්‍රශ්නවලට පිළිතුරු ලියමින් මතකයේ රඳවා ගත් දැනුම විමසා බලන විභාග ක්‍රමයක් වෙනුවට ජීවිත යථාර්ථයන්ට මුහුණ දීමට ශිෂ්‍යයා සතු සුදානම සොයා බලන විභාග ක්‍රමයක අවශ්‍යතාව කැපී පෙනේ.

මෙම ඉගෙනුම්-ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලියේ කැපී පෙනෙන ලක්ෂණයක් වන්නේ ක්‍රියාකාරකම පුරා ම දිවෙන දෙයාකාර වූ ද අර්ථාන්විත වූ ද ඇගයීම් (Evaluation) ක්‍රියාවලියයි. නියුක්තකරණය ද ගුරු අභිමතය පරිදි පෙර දැනුම සම්බන්ධ ඇගයීමක් සඳහා යොදා ගත හැකි ය. එසේ ම ගවේෂණයන්, විවරණයන්, විස්තාරණයන් තුළින් ඇගයීම ශක්තිමත් කර ගැනීම ප්‍රවීණ ගුරු භවතකුගේ වගකීම වෙයි. ලිඛිත පරීක්ෂණ අවම කරමින් පාසල් පාදක ඇගයීම් වැඩපිළිවෙළේ යථාර්ථවාදී ස්වභාවය රැකගැනීම සඳහාත්, වාර පරීක්ෂණ සඳහා අනිවාර්ය ප්‍රශ්න ඇතුළත් කරමින් පාසල් පාදක ඇගයීම් වැඩපිළිවෙළ වෙත පාසල් පිරිස් නැඹුරු කර ගැනීම සඳහාත්, ඉගෙනුමේ නියම ඵල සාක්ෂාත් කර ගත් බව කියැවෙන සුභතා ඇගයීම් (Authentic Evaluations) වැඩපිළිවෙළක් රටට හඳුන්වා දීම සඳහාත් කටයුතු රාශියක් දැනටමත් ජාතික මට්ටමෙන් ආරම්භ වී තිබේ. කළමනාකරණ පාර්ශ්වයේ මනා උපදේශන නායකත්වය හා තත්ව සහතික කිරීමේ වගකීම යටතේ මේ නව වැඩපිළිවෙළ සාර්ථක කර ගනිමින් අලුත් ශ්‍රී ලංකාවක් සඳහා දොරටු විවෘත කිරීම රටේ යහපත පතන සියලුදෙනාගේ ම සමෝධානික වගකීම වෙයි.

සකස් කළේ/ දේශමාන්‍ය ආචාර්ය අයි එල් ගිනිගේ
 සහකාර අධ්‍යක්ෂ ජනරාල් (විෂයමාලා සංවර්ධන)
 විද්‍යා හා තාක්ෂණ පීඨය
 ජාතික අධ්‍යාපන ආයතනය

මෙහෙයවීම : මහාචාර්ය ලාල් පෙරේරා මහතා, අධ්‍යක්ෂ ජනරාල්,
ජාතික අධ්‍යාපන ආයතනය.

උපදේශකත්වය : ආචාර්ය අයි.එල්. ගිනිගේ මහත්මිය, සහකාර අධ්‍යක්ෂ ජනරාල්,
ජාතික අධ්‍යාපන ආයතනය.

සැලසුම් හා විෂය සම්බන්ධීකරණය : පී.එච්. කුසුමාවතී මහත්මිය, ව්‍යාපෘති නිලධාරී,
ව්‍යාපාර අධ්‍යයන දෙපාර්තමේන්තුව,
ජාතික අධ්‍යාපන ආයතනය.

විෂයමාලා කමිටුව :

ආචාර්ය සමන්ති සේනාරත්න මෙනෙවිය - ජ්‍යෙෂ්ඨ කලීකාචාර්ය, ශ්‍රී ජයවර්ධනපුර විශ්වවිද්‍යාලය.

අනිල් ජයන්ත ප්‍රනාන්දු මහතා - ජ්‍යෙෂ්ඨ කලීකාචාර්ය, ශ්‍රී ජයවර්ධනපුර විශ්වවිද්‍යාලය.

දයානන්ද අම්බලන්ගොඩගේ මහතා - ජ්‍යෙෂ්ඨ කලීකාචාර්ය, ශ්‍රී ජයවර්ධනපුර විශ්වවිද්‍යාලය.

ඒ. සිවනේසරාජා මහතා - ප්‍රධාන ව්‍යාපෘති නිලධාරී, ව්‍යාපාර අධ්‍යයන දෙපාර්තමේන්තුව,
ජාතික අධ්‍යාපන ආයතනය.

ඒ.බී. විජේසූරිය මහතා - ප්‍රධාන ව්‍යාපෘති නිලධාරී, ව්‍යාපාර අධ්‍යයන දෙපාර්තමේන්තුව,
ජාතික අධ්‍යාපන ආයතනය.

පී.එච්. කුසුමාවතී මහත්මිය - ව්‍යාපෘති නිලධාරී, ව්‍යාපාර අධ්‍යයන දෙපාර්තමේන්තුව,
ජාතික අධ්‍යාපන ආයතනය.

එම්.ඒ. ඉන්ද්‍රා පත්මිණි පෙරේරා මහත්මිය - ව්‍යාපෘති නිලධාරී, ව්‍යාපාර අධ්‍යයන දෙපාර්තමේන්තුව
ජාතික අධ්‍යාපන ආයතනය.

එස්. කේ. ප්‍රබාහරත් මහතා - ව්‍යාපෘති නිලධාරී, ව්‍යාපාර අධ්‍යයන දෙපාර්තමේන්තුව
ජාතික අධ්‍යාපන ආයතනය.

එස්. ආර්. රත්නජීව මහතා - සහකාර ව්‍යාපෘති නිලධාරී, ව්‍යාපාර අධ්‍යයන දෙපාර්තමේන්තුව
ජාතික අධ්‍යාපන ආයතනය.

ඩී.එල්.සී. ආර්. අජිත් කුමාර මහතා - සහකාර ව්‍යාපෘති නිලධාරී,
ව්‍යාපාර අධ්‍යයන දෙපාර්තමේන්තුව,
ජාතික අධ්‍යාපන ආයතනය.

ලේඛක මණ්ඩලය:

පී.එච්. කුසුමාවතී මහත්මිය - ව්‍යාපෘති නිලධාරී, ව්‍යාපාර අධ්‍යයන දෙපාර්තමේන්තුව,
ජාතික අධ්‍යාපන ආයතනය.

වසන්ත රණතුංග මහතා - ස.අ. වාණිජ, කලාප අධ්‍යාපන කාර්යාලය,
දෙහිඅත්තකණ්ඩිය.

සිරිමා නානායක්කාර මහත්මිය - ගුරු උපදේශක, කලාප අධ්‍යාපන කාර්යාලය,
ඇල්පිටිය.

එම්.එච්.එම්. බුහාරි මහතා - ගුරු උපදේශක, කැගල්ල කලාප අධ්‍යාපන කාර්යාලය.

සී.එල්.එම්. නවාස් මහතා - ගුරු උපදේශක, ඉබ්බාගම කලාප අධ්‍යාපන කාර්යාලය.

නීතා ගුණතිලක මහත්මිය - ගුරු සේවය, මධ්‍ය මහා විද්‍යාලය, හෝමාගම.

අනෝමා ගුණතිලක මෙනෙවිය- ගුරු සේවය, ශාන්ත පාවුළු බාලිකා විද්‍යාලය,
මීලාගිරිය.

යූ.බී. ධර්මදාස මහතා - ගුරු සේවය, අ/ කලාව මහ විදුහල, කලාව.

ඊ. එම්. නවරත්න මහතා - ගුරු සේවය, ශ්‍රී පරාක්‍රම ජාතික පාසල, කොබෙයියගනේ.

ඩී.කේ.එස්.කේ. දිසානායක මහතා - ගුරු සේවය, කු/වැල්ලව ම.ම. විදුහල, වැල්ලව.

ආර්.ඩී. රාජපක්ෂ මහතා - ගුරු සේවය, ර/උඩගම ම. විද්‍යාලය, පින්නවල.

යූ.ඒ. ඒකනායක මහතා - ගුරු සේවය, මා/සාන්ත තෝමස් ජාතික පාසල, මාතලේ.

එස්. පල්ලෙආරච්චි මහතා - ගුරු සේවය, ක/හොරණ විද්‍යාරත්න විශ්වවිද්‍යාලය, හොරණ.

කේ.ඒ. නිලන්ති මහත්මිය - ගුරු සේවය, බප/ජය ධර්මපාල විදුහල, පන්නිපිටිය.

එච්.එම්.එන්.එම් හේරත් මහත්මිය - බප/ජය ධර්මපාල විදුහල, පන්නිපිටිය.

එම්.කේ. රුද්‍රිගු මහතා - ගුරු සේවය, පො/තෝපා වැව ම.ම.වී. පොළොන්නරුව.

එම්.ජී.ප්‍රේමලතා මහත්මිය - ගුරු සේවය, පො/සේවාමුක්ත කඳවුර, නවෝද්‍යා විද්‍යාලය,
පොළොන්නරුව.

පරිගණක වදන් සැකසුම :

මංගලිකා විජේරත්න මහත්මිය - ව්‍යාපාර අධ්‍යයන දෙපාර්තමේන්තුව.

කොළපත් බැලීම :

ඩබ්. ඒ. ජයලතා මහත්මිය - ගුරු සේවය

විවිධ සහාය :

යමුනා සී. හේවාචිකාරණ මහත්මිය - ව්‍යාපාර අධ්‍යයන දෙපාර්තමේන්තුව.

පුෂ්පා අමරසිංහ මහත්මිය - ව්‍යාපාර අධ්‍යයන දෙපාර්තමේන්තුව.

පටුන

	පිටු
ඉගෙනුම් ඵල හා ආදර්ශ ක්‍රියාකාරකම්	1-159
පාසල පදනම් කරගත් තක්සේරුකරණය	160-183

ඉගෙනුම් වල හා ආදර්ශ ක්‍රියාකාරකම්

නිපුණතාව 1 : ගිණුම්කරණය හා එහි අවශ්‍යතාව විග්‍රහ කරයි.

නිපුණතා මට්ටම 1.1 : ගිණුම්කරණ තොරතුරු සැපයීමේ වැදගත්කම විග්‍රහ කරයි.

කාලච්ඡේද : 06

ඉගෙනුම් වල

- ගිණුම්කරණය සඳහා නිර්වචන ගොඩනගමින් සුදුසු නිර්වචන තෝරයි.
- ගිණුම්කරණ ප්‍රභේද විමසමින් එහි අවශ්‍යතාව විග්‍රහ කර දක්වයි.
- ආයතනයට ඇල්මක් දක්වන පාර්ශ්වයන්ට තීරණ ගැනීම සඳහා ඒ ඒ ගිණුම්කරණ ප්‍රභේදයේ කාර්යයන් දායක වන ආකාරය පෙන්වා දෙයි.
- සමාන අදහස් සලකා බලමින් එකඟතාවන්ට එළඹේ.
- කියවීම් ද්‍රව්‍ය පරිශීලනය කරමින් අවශ්‍ය තොරතුරු වෙත ඉක්මණින් ළඟාවේ.

ඉගෙනුම්- ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලිය :

පිවිසුම

- කුසල්සිරිගේ ව්‍යාපාරය පිළිබඳ තොරතුරු පත්තියට ඉදිරිපත් කරන්න.

කුසල්සිරිගේ ව්‍යාපාරය

කුසල්සිරි තමා ඉතිරි කරගත් රු. 100,000/-ක මුදලක් යොදවා කුඩා සිල්ලර වෙළෙඳසලක් ආරම්භ කරන ලදී. ඔහු භාණ්ඩ ගැනීම හා විකිණීම මුදලට මෙන් ම ණයට ද සිදු කරයි. ගනුදෙනු තම මතකයේ තබා ගැනීම ඔහුගේ සිරිතයි. අවශ්‍ය යැයි හැඟෙන දේ පමණක්, ඔහු තම මේසය ආවරණයට දමා ඇති කොළයේ ද, දින දර්ශනයේ ද සටහන් කර ගනියි.

ණයට භාණ්ඩ මිලදීගත් ගනුදෙනුකරුවන් විසින් මුදල් හරි හැටි නොගෙවන බවට ඔහුගේ බිරිඳ කමලා නිතරම මැසිවිලි නගයි. තව ද කුසල්සිරි විසින් ණයට ගත් භාණ්ඩවලට අදාළ මුදල් නොගෙවීම නිසා එම ගනුදෙනුකරුවන් ඔහුට දෝෂාරෝපණය කරන ලද අවස්ථා ද බොහෝ ය. තව ද කුසල්සිරි තම පෞද්ගලික අවශ්‍යතා සඳහා ව්‍යාපාරයේ මුදල් නිතර ම යොදා ගනියි.

බාහිර ණයකරුවන්ට ගෙවීමට ව්‍යාපාරයේ මුදල් ප්‍රමාණවත් නොවූ හෙයින් තම බිරිඳගෙන් මුදල් ඉල්ලා සිටි නමුත් ඇය එය ප්‍රතික්ෂේප කර ඇත.

හරි හැටි වැටුප් නොගෙවීම නිසා සේවකයෙකු වූ නිමල් ව්‍යාපාරයෙන් ඉවත් විය. ව්‍යාපාරයේ ආදායම් වියදම් පිළිබඳ ව ප්‍රමාණවත් තොරතුරු ඉදිරිපත් කිරීමට නොහැකිවීමෙන් බැංකුවෙන් ඉල්ලුම් කළ ණය මුදල ද ප්‍රතික්ෂේප විය. ව්‍යාපාරය වසා දැමීම මීට වඩා හොඳ යයි කමලා නිතර පවසයි. ඇය පවසන පරිදි, කුසල්සිරි ව්‍යාපාරය ආරම්භ කළ දින ම බිලොක්ගල් නිපදවීමේ ව්‍යාපාරයක් පටන් ගත් ජයදේව අද සාර්ථක ව්‍යාපාරිකයෙක් වී ඇත.

- පහත දැක්වෙන කරුණු මතු කර ගැනීමට සාකච්ඡාවක් මෙහෙයවන්න.
 - ආයතනය කෙරෙහි ඇල්මක් දක්වන පාර්ශ්වයන්ගේ තීරණ ගැනීමේ පහසුව සඳහා තොරතුරු ක්‍රමවත් ව ඉදිරිපත් කළ යුතු බව.
 - මේ සඳහා ආයතනයේ මූල්‍ය කටයුතු හා බැඳෙන සියලු ක්‍රියාකාරකම් වාර්තා සහිත ව විධිමත්ව පවත්වා ගත යුතු බව.
 - පාර්ශ්වකරුවන්ගේ විශ්වාසය සඳහා නිවැරදි, සම්පූර්ණ තොරතුරු සැපයිය යුතු බව.
 - සිද්ධියට ඇතුළත් ආදායම් හා වියදම්, ව්‍යාපාරය වසා දැමීමේ යෝජනාව, පිරිවැය නිවැරදිව ගණනය කිරීමේ අවශ්‍යතාව යනාදිය සඳහා මූල්‍ය, කළමනාකරණ හා පිරිවැය යනුවෙන් ගිණුම්කරණ ප්‍රභේද තුනක් දක්නට ඇති බව.
 - ගිණුම්කරණ තොරතුරුවල ලක්ෂණ හඳුනා ගැනීමේ අවශ්‍යතාව ඇති බව.

ඉගෙනුම සඳහා යෝජිත උපදෙස් :

- පහත සඳහන් ගිණුම්කරණ ප්‍රභේදවලින් ඒ ඒ කණ්ඩායමට ලැබෙන මාතෘකාව කෙරෙහි අවධානය යොමු කරවන්න.
 - මූල්‍ය ගිණුම්කරණය
 - කළමනාකරණ ගිණුම්කරණය
 - පිරිවැය ගිණුම්කරණය
- ගිණුම්කරණය යන්නෙන් අදහස් කරන්නේ කුමක් දැයි හඳුනා ගැනීමට බුද්ධි කලම්බන සාකච්ඡාවක් මෙහෙයවන්න.
- සපයා දුන් කියවීම් ද්‍රව්‍ය පරිශීලනය කරමින් ගිණුම්කරණය සඳහා නිර්වචනයක් ගොඩනැගීමට උපදෙස් දෙන්න.
- කණ්ඩායමට ලැබී ඇති ගිණුම්කරණ ප්‍රභේදයේ කාර්යයන් මතු කරමින් එහි අවශ්‍යතාව මතු කරවන්න.
- කණ්ඩායම් අනාවරණ නිර්මාණශීලීව ද, සාමූහිකව ද සමස්ත පන්තියට ඉදිරිපත් කිරීමට සූදානම් කරවන්න.

විෂය කරුණු පැහැදිලි කර ගැනීමට අත්වැලක්

- විවිධ ආයතන විසින් විවිධ දෘෂ්ටිකෝණවලින් පහත සඳහන් ආකාරයට ගිණුම්කරණය නිර්වචනය කර ඇත.

ඇමරිකන් ගිණුම්කරණ සංගමය

" තොරතුරු ප්‍රයෝජනයට ගන්නා පාර්ශ්වවලට විනිශ්චයක් කිරීමටත්, තීරණය ගැනීමටත් හැකිවන අයුරින් අර්ථික තොරතුරු හඳුනා ගැනීමේ, මැනීමේ සහ සන්නිවේදනය කිරීමේ ක්‍රියාවලිය ගිණුම්කරණය යි."

ඇමරිකන් පොදු ඝනකලක් ගණකාධිකරණ ආයතනය

" යටත් පිරිසෙයින් අර්ධ වශයෙන්වත් මූල්‍ය ස්වරූපයන් ගන්නා ගනුදෙනු හා සිද්ධි සුවිශේෂ ආකාරයට මුදල් මාධ්‍ය උපයෝගී කරගෙන සටහන් කිරීමේ, වර්ග කිරීමේ, සාරාංශ කිරීමේ සහ ඒ ක්‍රියාදාමයේ ප්‍රතිඵල විවරණය කිරීමේ කලාව ගිණුම්කරණය යි."

මෙහි පළමු නිර්වචනය පොදුවේ ගිණුම්කරණ නිර්වචනයක් වන අතර දෙවෙනි නිර්වචනය මගින් මූල්‍ය ගිණුම්කරණය අවදාරණය කරයි.

- මේ අනුව පැහැදිලි වනුයේ ගිණුම්කරණයේ නිමැවුම වනුයේ තොරතුරු බවත්, ඒවා විවිධ තීරණ ගැනීම සඳහා යොදා ගන්නා බවත්, එම තොරතුරු ඒ ඒ ව්‍යාපාර ඒකකවලට අදාළ ව හඳුනාගත හැකි බවත් සාකච්ඡා කරන්න. ඉහත සාකච්ඡාව පදනම් කර ගනිමින් පහත දැක්වෙන අයුරින් පොදු නිර්වචනයක් ගොඩනගා ගත හැකි බව පැහැදිලි කරන්න.

" ඇල්මක් දක්වන පාර්ශ්වයන්ට තීරණ ගැනීම සඳහා ගිණුම්කරණ ඒකකයට අදාළ අර්ථිකමය තොරතුරු ලබාදීමේ සමස්ත ක්‍රියාවලිය ගිණුම්කරණය යි."

- මෙම නිර්වචන තුළ ඇතුළත් විවිධ පද පිළිබඳ විශ්ලේෂණය කිරීම තුළින් ගිණුම්කරණය පිළිබඳ අවබෝධයක් ලබා ගත හැකි ය. එනම් ගිණුම්කරණ ක්‍රියාවලිය, ගිණුම්කරණ ඒකකය, අර්ථිකමය තොරතුරු, ඇල්මක් දක්වන පාර්ශ්ව හා එම පාර්ශ්ව විසින් ගනු ලබන තීරණ පිළිබඳ ව පැහැදිලි කර ගත හැකි ය.

ගිණුම්කරණ ඒකකය

ව්‍යාපාරයක්, ආයතනයක්, පුද්ගලයෙක්, රජයක්, ජාතියක් ගිණුම්කරණ ඒකකයක් ලෙස හැඳින්විය හැකි ය. ගිණුම්කරණ ඒකකයක් තුළ විවිධ ආර්ථික කටයුතු සිදුවනු ඇත. ඒවා ගනුදෙනු හා සිද්ධීන් ලෙස හැඳින්විය හැකි ය.

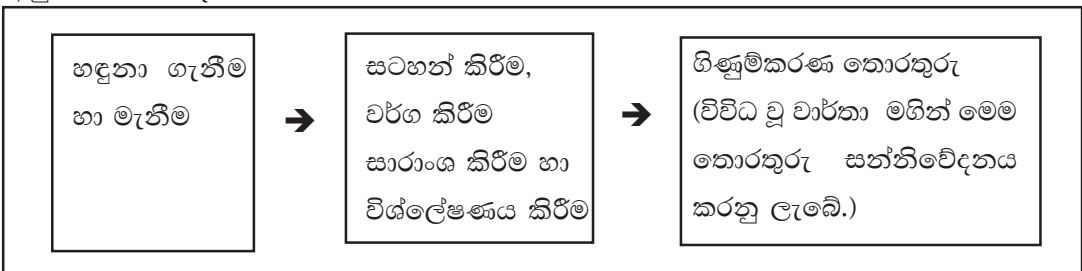
නිදසුන් ලෙස,

- රු. 100,000/-ක් යොදා සන්නිවේදන සේවා සැපයීමේ ව්‍යාපාරයක් ආරම්භ කිරීම.
- රු. 75,000/-ක් වටිනා ගොඩනැගිල්ලක් මිලදී ගැනීම.
- රු. 5000/-ක් විදුලිබිලක් ගෙවීම.
- විවිධ පාරිභෝගික වර්ග හා හැසිරීම් රටා පිළිබඳ අවදානය යොමු කිරීම.
- සුපිරි වෙළෙඳසලකට පැමිණෙන පාරිභෝගිකයින්ගේ ආයතනය කෙරෙහි ඇති ඇල්ම මැන බැලීම හා එය විශ්ලේෂණය කිරීම.

ඉහත නිදසුන්වලින් පැහැදිලි වනුයේ මූල්‍ය හා මූල්‍ය නොවන දත්ත හා තොරතුරු ගිණුම්කරණ ක්‍රියාවලිය තුළ නියෝජනය වන බව යි.

ගිණුම්කරණ ක්‍රියාවලිය

ඉහත සඳහන් කරන ලද ගනුදෙනු හා සිද්ධීන් ආයතනයක/ව්‍යාපාරයක සිදුවන ආර්ථික ක්‍රියාකාරකම් ලෙස හැඳින්විය හැකි ය. මේවා යම්කිසි ක්‍රියාවලියකට භාජනය කොට එහි අවසාන ප්‍රතිඵලය පිළිබඳ දැනුවත්වීම සෑම ව්‍යාපාරිකයකුගේ මෙන් ම ගිණුම්කරණ ඒකකයකට ඇල්මක් දක්වන පාර්ශ්වයන්ගේ ද අපේක්ෂාව වේ. ගිණුම්කරණ ක්‍රියාවලිය පහත සිද්ධි අනුසාරයෙන් ඉදිරිපත් කළ හැකි ය.

ගිණුම්කරණයේ අවශ්‍යතාව

ඇල්මක් දක්වන පාර්ශ්ව වෙත තොරතුරු ලබාදීම ගිණුම්කරණයේ මූලික අවශ්‍යතාව වේ. ඊට අමතර ව සමාජ සංසිද්ධියක් ලෙස ගිණුම්කරණය විසින් විශාල කාර්යභාරයක් ඉටුකරනු ලැබේ. එනම්, සම්පත් පාලනය හා ඊට අවශ්‍ය තොරතුරු සැපයීම නිසා අනාගතයට සම්පත් ඉතිරිවීම, සේවා නියුක්තිය ඉහළයාම, ආර්ථික වර්ධනය හා සංවර්ධනය තුළින් මුළු මහත් ජන සමාජයේ ම ජීවන තත්ත්වය උසස් කරලීමට ගිණුම්කරණය දායක වී ඇත.

මූල්‍ය ගිණුම්කරණය

යම්කිසි ගිණුම්කරණ ඒකකයක ඓතිහාසික ගනුදෙනු හා සිද්ධීන්වලට අදාළ තොරතුරු ආර්ථිකමය තීරණ ගැනීමට සුදුසු ආකාරයට සකස් කර (මූල්‍ය ප්‍රකාශන මගින්) බාහිර පාර්ශ්ව වෙත ඉදිරිපත් කිරීම යි.

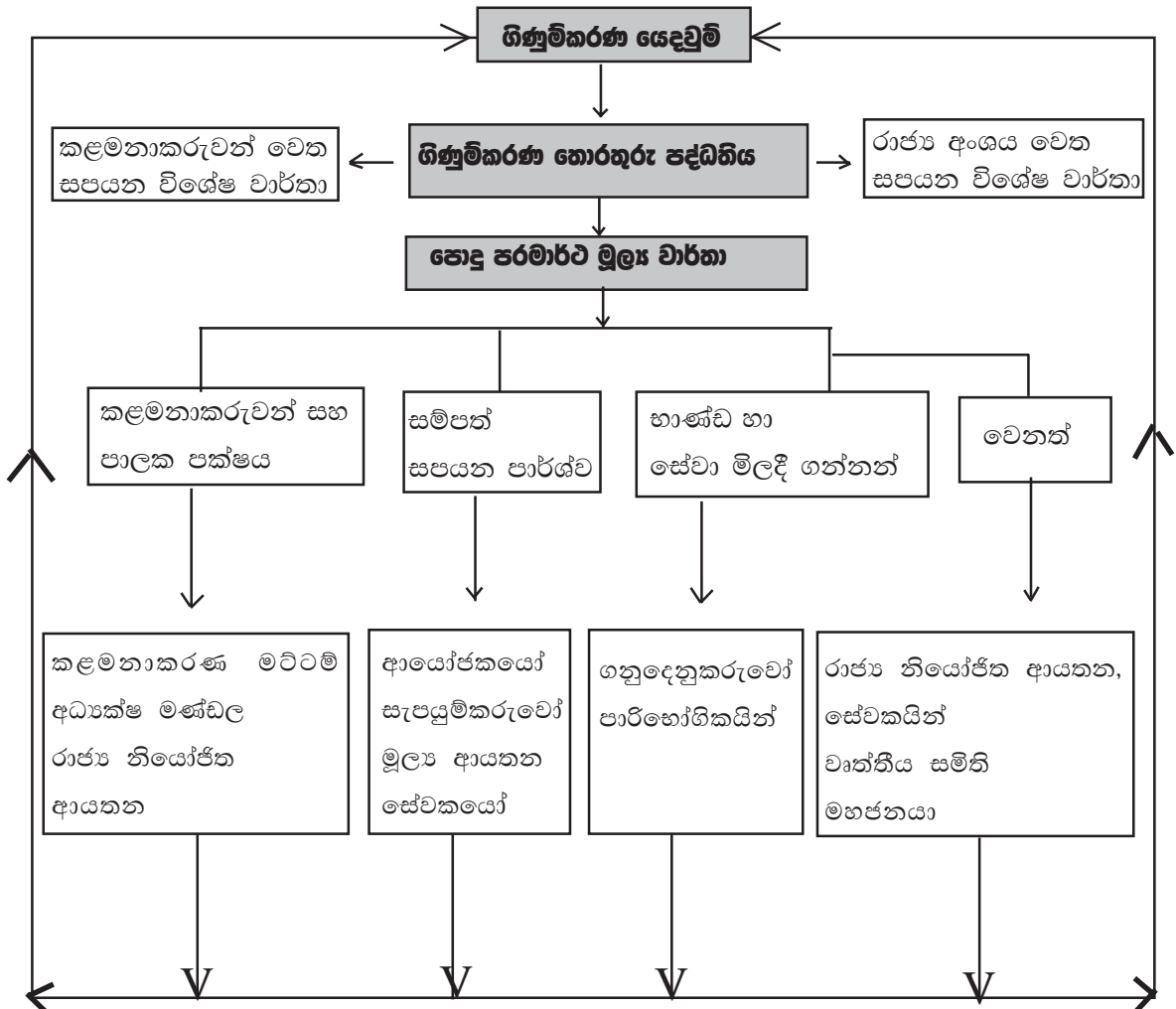
කළමනාකරණ ගිණුම්කරණය

සංවිධානයක සියලු ම කළමනාකරණ මට්ටම්වලට, සැලසුම් කිරීම, පාලනය කිරීම හා තීරණ ගැනීම යන වගකීම් ක්‍රියාත්මක කිරීමට හැකිවන අයුරින් මූල්‍ය හා මූල්‍ය නොවන තොරතුරු සැපයීම කළමනාකරණ ගිණුම්කරණයේ විෂය පථයට ඇතුළත් වේ.

පිරිවැය ගිණුම්කරණය

කිසියම් නිෂ්පාදිතයක, මෙහෙයුමක, ක්‍රියාවලියක හෝ දෙපාර්තමේන්තුවක පිරිවැය නිශ්චය කිරීමත්, පිරිවැය පාලනය කිරීමත් සඳහා අවශ්‍ය තොරතුරු ඉදිරිපත් කිරීම මෙහිදී මූලික වශයෙන් අවධාරණය කරයි.

ගිණුම්කරණ තොරතුරු භාවිත කරන්නන්

ගිණුම්කරණ තොරතුරුවල ලක්ෂණ

- නිවැරදි බව
- අවබෝධ කර ගත හැකි බව
- සැසඳිය හැකි බව
- සරල බව
- සම්පූර්ණ බව
- අදාළ බව
- වෙනත්

නිපුණතා මට්ටම 1.2 : ගිණුම්කරණ පරිසර සාධකවල වෙනස්වීම් මත ගිණුම්කරණයේ වෙනස්වීම් හා ප්‍රවණතා සිදුවන ආකාරය විග්‍රහ කරයි.

කාලච්ඡේද : 04

ඉගෙනුම් වල

- ගිණුම්කරණ පරිසරය වර්ග කර දක්වයි.
- ගිණුම්කරණ පරිසර සාධකවලට අයත් විචල්‍යයන් විස්තර කරයි.
- ගිණුම්කරණ පරිසර සාධක ගිණුම්කරණයට බලපාන ආකාරය දක්වයි.
- පරිසරයට බලපෑම් කරන සාධක පැහැදිලි කරයි.
- පරිසර සාධක තම ජීවිතයට කරන බලපෑම විස්තර කරයි.

ඉගෙනුම්- ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලිය :

පිවිසුම

- පාසලේ අභ්‍යන්තර හා බාහිර පරිසරවලට අයත් සාධක පිළිබඳ විමසමින් පහත සඳහන් කරුණු මතු කරමින් සාකච්ඡාවක් මෙහෙයවන්න.
 - ගිණුම්කරණ පරිසරය පහත ආකාරයෙන් ප්‍රධාන කොටස් දෙකකට බෙදේ.
 - අභ්‍යන්තර පරිසරය
 - බාහිර පරිසරය
- මෙම පරිසර සාධකවල වෙනස්වීම් ව්‍යාපාර ගිණුම්කරණයට බලපෑම් කෙරේ.
- අභ්‍යන්තර පරිසරයට අයත් සාධක පහත ආකාරයෙන් දැක්විය හැකි ය.
 - ආයතනයක විවිධ අංශ/ දෙපාර්තමේන්තු
 - අභ්‍යන්තර පාලන පද්ධති
 - විවිධ වූ ආයතනික ක්‍රියාවලියන්
 - භෞතික සම්පත් හා තොරතුරු තාක්ෂණය
 - ආයතනයේ සංස්කෘතිය
- බාහිර පරිසරයට අයත් සාධක පහත ආකාරයෙන් දැක්විය හැකියි.
 - ආර්ථික හා දේශපාලන
 - සමාජ හා සංස්කෘතික
 - නෛතික පරිසරය
 - තාක්ෂණ පරිසරය
 - ශිල්පීය හා වෘත්තීය පරිසරය
 - ස්වාභාවික පරිසරය
- මූල්‍ය ගිණුම්කරණ සම්බන්ධයෙන් නෛතික පරිසරය ගැන උදාහරණ සහිත ව පැහැදිලි කරන්න.

(උදා: 2007 අංක 7 දරන සමාගම් පනත)

ඉගෙනුම කඳහා යෝජිත උපදෙස්

- පහත සඳහන් ගිණුම්කරණ පරිසරවලින් ඒ ඒ කණ්ඩායමට ලැබෙන ගිණුම්කරණ පරිසරය කෙරෙහි අවදානය යොමු කරවන්න.
 - අභ්‍යන්තර පරිසරය
 - බාහිර පරිසරය
- ව්‍යාපාර පරිසරයට අදාළ රූපසටහන හොඳින් අධ්‍යයනය කරවන්න.
- මාතෘකාවට හඳුනා ගැනීමට කණ්ඩායම් සාකච්ඡාවක් මෙහෙයවන්න.
- මාතෘකාවට අයත් පරිසර සාධක නම් කරවන්න.
- එම පරිසර සාධක ගිණුම්කරණයට බලපාන ආකාරය නිදසුන් ඇසුරින් මතුකර දක්වන්න.
- කණ්ඩායම් අනාවරණ නිර්මාණශීලීව ද, සාමූහිකව ද සමස්ත පන්තියට ඉදිරිපත් කිරීමට සූදානම් කරවන්න.

විෂය කරුණු පැහැදිලි කර ගැනීමට අත්වැලක් :

- ව්‍යාපාර ආයතනයක ගිණුම්කරණ ක්‍රියාවලියට බලපාන පහත සඳහන් ප්‍රධාන පරිසර සාධක ලෙස අභ්‍යන්තර පරිසරය හා බාහිර පරිසරය ලෙස වර්ග කර දැක්විය හැකියි.

බාහිර පරිසර කාඩ්කවලට අයත් විචල්‍යයන් ව්‍යාපාරයේ ගිණුම්කරණයට බලපාන ආකාරය හිඳුසුන් ඇසුරින් පහත ආකාරයට දැක්විය හැකි ය.

බාහිර පරිසර කාඩ්ක	විචල්‍යය	බලපාන ආකාරය
1. ආර්ථික හා දේශපාලන	බදු අයකිරීම.	භාණ්ඩ හා සේවා සඳහා පැනවූ බදු ප්‍රතිශතය වැඩි කළහොත් ව්‍යාපාරයේ සකස් කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශවල බදු පසු ලාභය අඩුවීමක් සිදුවේ.
2. සමාජ හා සංස්කෘතික	ජනසංක්‍රමණය	ජන සංක්‍රමණ වූ ප්‍රදේශයේ ව්‍යාපාරවල සංක්‍රමණ වූ ජනයාට අවශ්‍ය භාණ්ඩ හා සේවා අලෙවිය හෝ නිෂ්පාදනය වැඩි කිරීම සිදුවීම නිසා ව්‍යාපාරිකයන්ගේ ආදායම ඉහළ ගොස් මූල්‍ය ප්‍රකාශවල වැඩි ලාභයක් පෙන්වීම කිරීම හෝ විකුණුම් ආදායම වැඩිවීම.
3. නෛතික	2007/අංක 7 දරන සමාගම් පනත	පැවති සමාගම් මෙම නව පනතට අනුව නැවත ලියාපදිංචි කර එයට අදාළ ව මූල්‍ය ප්‍රකාශ සකස් කළ යුතු බව.
4. ශිල්පීය හා වෘත්තීය	තොග අගය කිරීම	තොග අගය කිරීමට විවිධ ශිල්ප ක්‍රම අතුරින් පෙර ඇතුළු පෙර පිට ක්‍රමය භාවිත කළහොත් මූල්‍ය ප්‍රකාශවල ලාභයට බලපෑම් සිදුවීම.
	ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත 03	මූල්‍ය ප්‍රකාශ ඉදිරිපත් කිරීමට නව හඳුන්වාදීම් කර ඇති නිසා මූල්‍ය ප්‍රකාශ ඒ ආකාරයට සකස් කිරීමට සිදුවීම.
5. තාක්ෂණික පරිසරය	පරිගණක තාක්ෂණය	අතීතයේ ආයතනයක මූල්‍ය ප්‍රකාශ සකස් කරන ලද්දේ අත්හැරූ ක්‍රමයට වුවත් වර්තමානයේ පරිගණක භාවිත කර මූල්‍ය ප්‍රකාශ පිළියෙල කිරීම.

අභ්‍යන්තර පරිසර සාධකවලට අයත් විචලනයන් ව්‍යාපාරයේ ගිණුම්කරණයට ඔලපාන ආකාරය හිඳුනුන් ඇසුරින් පහත ආකාරයට දැක්විය හැකි ය.

අභ්‍යන්තර පරිසර සාධක	විචලනය	ඔලපාන ආකාරය
විවිධ අංශ	ගැනුම් දෙපාර්තමේන්තුව	මිලදී ගැනීම සම්බන්ධයෙන් අනුගමනය කරන ක්‍රියා පිළිවෙත් හා පරිචයන් (උදා: ටෙන්ඩර් ක්‍රියා පටිපාටිය)
අභ්‍යන්තර පාලන පද්ධති	මුදල් බැංකුගත කිරීම	මුදල් රැස් කිරීම වාර්තා කිරීම හා බැංකුගත කිරීම.
ක්‍රියාවලිය	භාණ්ඩ නිෂ්පාදනය උසස්වීම් විශ්‍රාම යෑම්	පෙරසැරි නිෂ්පාදනය, කාර්යයන් නිෂ්පාදනය
ආයතනික සංස්කෘතිය	කළමනාකරණ හා සේවක ආකල්ප	ගිණුමකරණ පිළිබඳ දක්වන උනන්දුවේ වැඩිබව/අඩුබව
තොරතුරු තාක්ෂණය	පරිගණකගත ගිණුම්කරණය	පරිගණක උපයෝගී කරගෙන අවශ්‍ය තරම් වාර්තා ලබා ගැනීම, දත්තවල අංක ගණිතමය නිවැරදි බව තහවුරු කර ගැනීම.

ගිණුම්කරණයට බලපාන පරිසර සාධක

ශිල්පීය හා වෘත්තීය පරිසරය

- ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත
- ගිණුම්කරණ ශිල්ප ක්‍රම
 - තොග අගය කිරීම
 - ක්ෂය කිරීම
- ගිණුම්කරණ වෘත්තීය ආයතන

ආර්ථික හා දේශපාලන පරිසරය

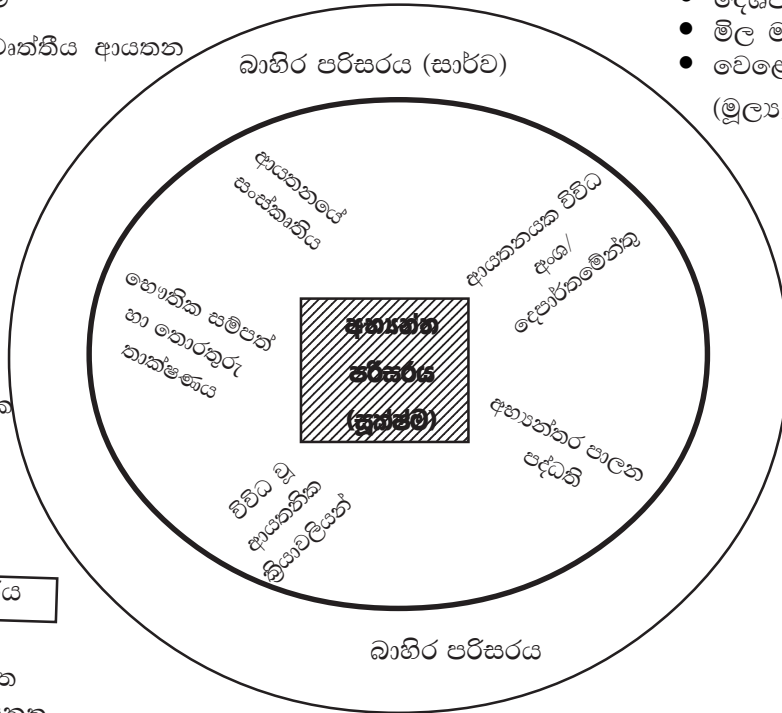
- බදු අගය කිරීම්
- විනිමය අනුපාත
- රාජ්‍ය ප්‍රතිපත්ති,
- ආර්ථික ව්‍යුහයේ වෙනස්වීම්
- දේශපාලන ව්‍යුහය
- මිල මට්ටම්
- වෙළෙඳපොළ තත්ත්වය (මූල්‍ය/ප්‍රාග්ධනය)

තාක්ෂණික පරිසරය

- පරිගණක තාක්ෂණය
- නව තාක්ෂණික සොයා ගැනීම්
- සන්නිවේදන නව තාක්ෂණය
- මිනිස් ශ්‍රමය වෙනුවට නව යාන්ත්‍රික භාවිතය

නෛතික පරිසරය

- සමාගම් පනත
- හවුල් ආඥාපනත
- දේශීය ආදායම් පනත
- ගිණුම්කරණ හා විගණන ප්‍රමිති පනත
- ලියාපදිංචි කිරීමේ නීති
- පාරිභෝගික කටයුතු පිළිබඳ අධිකාරි පනත

සමාජ හා සංස්කෘතික පරිසරය

- ආකල්ප
- සිරිත් විරිත්
- පුරුදු
- විශ්වාස
- ජන සංඛ්‍යාව
- ජන සංක්‍රමණය
- ජීවන රටා

හිඳුණතාව 2 : ව්‍යාපාරයක ගනුදෙනු හා සිද්ධීන් ගිණුම්කරණ සමීකරණය ඇසුරින් ඉදිරිපත් කරයි.

හිඳුණතා මට්ටම 2.1 : ව්‍යාපාරයක මුළු වත්කම්, මුළු වගකීම් හා හිමිකම්වල එකතුවට සමාන වන ආකාරය විග්‍රහ කරයි.

කාලවිච්ඡේද : 05

ඉගෙනුම් වල

- ව්‍යාපාරයට එහි අයිතිකරුගෙන් වෙන්වූ ස්වාධීන පැවැත්මක් ඇති බව පැහැදිලි කරයි.
- ගිණුම්කරණ සමීකරණය ගොඩනගයි.
- ගනුදෙනු හා සිද්ධීන් වත්කම්, වගකීම් හා හිමිකම්වලට කරන බලපෑම ගිණුම්කරණ සමීකරණය ඇසුරින් ඉදිරිපත් කරයි.
- සාධක අතර ඇති සම්බන්ධතාව දක්වයි.
- කිසියම් සිද්ධියක් නිසා වන බලපෑම හඳුනා ගනියි.

ඉගෙනුම්- ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලිය :

පිවිසුම

- ස්වේච්ඡාවෙන් ඉදිරිපත් වන සිසුවෙකු ලවා " මූර්ති ජේපර් සෙන්ටර්" ව්‍යාපාරයේ තොරතුරු පන්තියට ඉදිරිපත් කර සිසු අදහස් විමසමින් පහත සඳහන් කරුණු මතු කරමින් සාකච්ඡාවක් මෙහෙයවන්න.

සිද්ධිය

අ.පො.ස. (උ.පෙළ) විභාගයෙන් පසු මූර්ති තම පාසල අසල ම "මූර්ති ජේපර් සෙන්ටර්" නමින් පාසල් උපකරණ හා ලිපිද්‍රව්‍ය අලෙවි කිරීමේ ව්‍යාපාරයක් ආරම්භ කරන ලද අතර ඒ සඳහා තම ඉතිරිකිරීමේ ගිණුමේ තිබූ රු. 200,000/-ක මුදල යොදවන ලදී. ව්‍යාපාර කටයුතු ඉතා ක්‍රමානුකූල ව හා සාර්ථක ව කරගෙන යාමේ අදහස නිසා ව්‍යාපාරයට අවශ්‍ය විවිධ වත්කම් ලබා ගැනීමට මෙම මුදල ප්‍රමාණවත් නොවන හෙයින්, ලංකා බැංකුවෙන් ස්වයං රැකියා ව්‍යාපෘති සඳහා ලබා දෙන රු. 100,000/-ක ණය මුදල ද ඔහු ලබා ගන්නා ලදී.

- අයිතිකරු ව්‍යාපාරයට යෙදවූ රු. 200,000/-ක මුදල ව්‍යාපාරයේ වත්කම් වේ.
- මේ නිසා අයිතිකරු යෙදවූ රු. 200,000/-ක මුදල ව්‍යාපාරයේ ප්‍රාග්ධනය වන අතර, මුදල් වත්කම රු. 200,000/-ට සමාන වේ.
- මේ නිසා ප්‍රාග්ධනය = වත්කම් ලෙස දැක්විය හැකි යි.
- රු. 100,000/- බැංකු ණයක් ගැනීම නිසා ව්‍යාපාරය බාහිර පාර්ශ්වයට බැඳීමක් ඇති වේ.
- ඒ අනුව ව්‍යාපාරයට රු. 100,000/-ක වගකීමක් ඇති වන අතර ව්‍යාපාරයේ (මුදල්) වත්කම රු. 100,000/-කින් වැඩිවන නිසා මෙම ව්‍යාපාරයේ මුළු වත්කම රු. 300,000/-ක් වේ.
- ව්‍යාපාරයේ මුළු වත්කම්, ප්‍රාග්ධනය හා වගකීම්වලින් සමන්විත වේ.
- වත්කම්, ප්‍රාග්ධනය හා වගකීම් අතර සම්බන්ධතාව සමීකරණයක් මගින් ඉදිරිපත් කළ හැකි ය..

ප්‍රාග්ධනය + වගකීම් (බැංකු ණය) 200,000 + 100 000	= වත්කම් (මුදල්) = 300,000
--	-------------------------------

ඉගෙනුම සඳහා යෝජිත උපදෙස් :

- පහත සඳහන් ගිණුම්කරණ සමීකරණවලින් ඒ ඒ කණ්ඩායමට ලැබෙන ගිණුම්කරණ සමීකරණය කෙරෙහි අවධානය යොමු කරවන්න.
 - ප්‍රාග්ධනය + වගකීම් = වත්කම්
 - ප්‍රාග්ධනය = වත්කම්
- සිද්ධිය හොඳින් අධ්‍යයනය කරමින් අදාළ ගනුදෙනු ගිණුම්කරණ සමීකරණය තුළ ඇතුළත් කරවන්න.

සිද්ධිය

තමා ඉතිරි කරගත් රු. 100,000/- මුදල යොදවා නිමේෂා වෙළෙඳ ව්‍යාපාරයක් ආරම්භ කළා. ව්‍යාපාරය විකිණීම සඳහා රු. 10,000/- වටිනා බඩු තොගයක් තම මිතුරකු වූ සමන්ගෙන් ණයට ගන්නා.

ව්‍යාපාරය පවත්වාගෙන යාමට සුදුසු ගොඩනැගිල්ලක් රු. 80,000/-කට මිලදී ගන්නා. ව්‍යාපාරය පුළුල් කිරීමේ අදහසින් රු. 50,000/-ක ණය මුදලක් බැංකුවෙන් ලබාගත් අතර ගොඩනැගිල්ලේ දර්ශනීය බව වැඩිකර ගැනීම සඳහා ගොඩනැගිල්ල නවීකරණය කිරීමට රු.7,500/-ක් වියදම් කළා. සමන්ගේ ණය මුදලින් රු. 5000/-ක් ආපසු ගෙව්වා. හදිසියේ ඇති වූ සුළඟකින් ගොඩනැගිල්ලේ වහලය පළු වූ අතර, එය අලුත්වැඩියා කරන්නට සිදුවිය.

ව්‍යාපාරය තවදුරටත් පුළුල් කිරීමේ අදහසින් ව්‍යාපාරය සඳහා රු. 50,000/-ක් පමණ වැය කර රථවාහන ගාලක් සැදීමට ද ඇය තුළ අදහසක් ඇත. තවද විසිතුරු මල් වැවීමෙන් ද අලංකාරය වැඩි කරගත හැකි බව ඇයගේ මිතුරියක් ඇයට උපදේශයක් දී ඇත.

- ගිණුම්කරණ සමීකරණයේ ඇති සංරචක පැහැදිලි කර හැකිතාක් නිදසුන් ඉදිරිපත් කරවන්න.
- ගිණුම්කරණය සමීකරණය ඉදිරිපත් කළ හැකි වෙනත් ආකාර දක්වන්න.
- සිද්ධියේ ඇතුළත් ගනුදෙනු සියල්ල ම ගිණුම්කරණ සමීකරණය තුළ සටහන් කළේ ද? පිළිතුරට හේතු විමසන්න.
- කණ්ඩායම් අනාවරණ නිර්මාණශීලීව ද, සාමූහිකව ද සමස්ත පන්තියට ඉදිරිපත් කිරීමට සූදානම් කරවන්න.

විෂය කරුණු පැහැදිලි කර ගැනීමට අත්වැලක්

- ව්‍යාපාරයක ඇති මුදලින් අගය කළ හැකි සම්පත්, වත්කම් ලෙස හැඳින්වේ.
- ගොඩනැගිලි, යන්ත්‍ර, ඉතිරි බඩු තොග, මුදල් යනාදිය වත්කම්වලට නිදසුන් වේ.
- අයිතිකරු ව්‍යාපාරයට යොදවන මුදල ප්‍රාග්ධනය හෙවත් හිමිකම වේ.
- මේ අනුව ගිණුම්කරණ සමීකරණය පහත සඳහන් ආකාර ගනියි.

ප්‍රාග්ධනය = වත්කම්

- ව්‍යාපාරයක ප්‍රාග්ධනය වෙන්කර දක්වන්නේ ඒකක සංකල්පය අනුව යි.

- බාහිර පාර්ශ්වයන් ද ව්‍යාපාරයට සම්පත් යොදවන අතර, ඒවා ව්‍යාපාරයේ වගකීම් ලෙස හැඳින්වේ. එවිට ගිණුම්කරණ සමීකරණය පහත සඳහන් ආකාරයෙන් දැක්විය හැක.

$$\boxed{\text{ප්‍රාග්ධනය} + \text{වගකීම්} = \text{වත්කම්}}$$

- සිද්ධියට අදාළ ගනුදෙනු ගිණුම්කරණ සමීකරණවලට ආදේශ කර ඇති ආකාර පහත සඳහන් වේ.

ගනුදෙනු	ප්‍රාග්ධනය= වත්කම්	ප්‍රාග්ධනය + වගකීම් = වත්කම්
1.	100000 = 100000 (මුදල්)	100000 = 100000 (මුදල්)
2.	ගනුදෙනුව සම්පූර්ණයෙන් ම සටහන් කළ නොහැක.	100000 + 10000 = 100000 (මුදල්) සමන් 10000 (බඩුතොගය)
3.	100000 = 80000 (ගොඩනැගිලි) 20000 (මුදල්)	100000 + 10000 = 20000 (මුදල්) සමන් 10000 (බඩුතොගය) 80000 (ගොඩනැගිල්ල)
4.	ගනුදෙනුව සම්පූර්ණයෙන්ම සටහන් කළ නොහැක.	100000 + 10000 = 70000 (මුදල්) සමන් 50000 10000 (බඩුතොගය) බැංකුණය 80000 (ගොඩනැගිල්ල)
5.	100000 = 87500 (ගොඩනැගිල්ල) 12500 (මුදල්)	100000 + 10000 සමන් = 62500 (මුදල්) 50000 (බැංකුණය) 10000 (බඩුතොගය) 87500 (ගොඩනැගිල්ල)
6.	ගනුදෙනුව සම්පූර්ණ සටහන් කළ නොහැක.	100000 + 5000 (සමන්) = 57500 (මුදල්) 50000 (බැංකුණය) 10000 (බඩුතොගය) 87500 (ගොඩනැගිල්ල)
7.	ව්‍යාපාරයේ ඇති වූ සිද්ධියකි. මුදල් වටිනාකම දක්වා නැත.	ව්‍යාපාරයේ ඇති වූ සිද්ධියකි මුදල් වටිනාකම දක්වා නැත.
8.	ගනුදෙනුවක් සිදුවී නැත. අදහසක් පමණි	ගනුදෙනුවක් සිදුවී නැත. අදහසක් පමණි

- රු. 50,000/-ට අදාළ රථගාල ඉදිකිරීම අදහසක් පමණක් වන බැවින්, එය ගනුදෙනුවක ලක්ෂණ ඇතුළත් නොවන බැවින් සමීකරණයට අදාළ කර නොගැනේ.
- සිද්ධියේ ඇතුළත් ගනුදෙනු ගිණුම්කරණ සමීකරණයට කරන බලපෑම වෙන් වෙන්ව ගිණුම්කරණ සමීකරණය තුළ ඇතුළත් කළ හැකි ය.

හිසුණා මට්ටම 2.2 : ව්‍යාපාර ගනුදෙනු හා සිද්ධීන් මගින් හිමිකම වෙනස් වන ආකාරය අනාවරණය කරයි.

කාලවිච්ඡේද සංඛ්‍යාව : 05

ඉගෙනුම් වල :

- ව්‍යාපාරයේ මූල්‍ය ප්‍රතිඵලය හිමිකමට කරන බලපෑම විස්තර කරයි.
- හිමිකම වෙනස් වීමට බලපාන ගනුදෙනු නම්කර පැහැදිලි කරයි.
- හිමිකමට බලපාන ගනුදෙනු ගිණුම්කරණ සමීකරණය තුළ සටහන් කරයි.
- වියදම් පාලනය කිරීමට හුරු වෙයි.
- හිමිකම් වැඩිකර ගැනීමට ක්‍රම පිළිවෙත් සොයයි.

**ඉගෙනුම්- ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලිය :
පිවිසුම**

- පහත සඳහන් භූමිකා රංගනය පන්තියට ඉදිරිපත් කරවන්න.

භූමිකා රංගනය

වෙළඳ ව්‍යාපාරයක් කරගෙන යන, බුද්ධික හා ඔහුගේ මිතුරකු වූ සාගර අතර ඇති වූ සංවාදයකි.

බුද්ධික - ආ ... කොහොම ද, කාලෙකින් මේ පැත්තෙ,

සාගර - හොඳින් ඉන්නවා. කොහොම ද, ව්‍යාපාරයේ කටයුතු ? ළඟදී රු. 100000/= ක ලොතරැයියකුත් ඇදුන නේ ද?

බුද්ධික - ඔව් ! ඔව් ! ඒකත් මේකටම දම්මා.

සාගර - එහෙනං දැන් සරු ඇති නේ ද?

බුද්ධික - එතරම් සරුවකුත් නෑ. මේ ළඟදී, පුතා අසනීප වෙලා සල්ලි ටිකක් වියදම් උණා.. ඒ නිසා වියදම් ටිකක් පාලනය කරගන්න උත්සහ කරනවා. ටෙලිෆෝන් බිලිය, විදුලි බිලිය තමයි වැඩිපුරම පාලනය කරන්නේ.

- පහත සඳහන් කරුණු මතු කරමින් සාකච්ඡාවක් මෙහෙයවන්න.
 - අමතර ප්‍රාග්ධනය යෙදවීම හිමිකම වැඩිවීමට බලපානු ඇත.
 - ව්‍යාපාරයේ අයිතිකරු තම පෞද්ගලික ප්‍රයෝජනයට ව්‍යාපාරයෙන් ගනු ලබන සම්පත්වල මුදල්මය වටිනාකම ගැනිලි වන අතර, ගැනිලි නිසා හිමිකම අඩු වේ.
 - ව්‍යාපාරයේ මෙහෙයුම් කටයුතු කරගෙන යාමේ දී විවිධ වූ වියදම් දැරීමට සිදුවන අතර, වියදම් සඳහා නිදසුන් ලෙස විදුලි ගාස්තු, දුරකථන ගාස්තු, ප්‍රවාහන ගාස්තු ආදිය දැක්විය හැකි ය.
 - වියදම් නිසා ව්‍යාපාරයේ ලාභය අඩු වේ. එනම් හිමිකම අඩු වේ.
 - ව්‍යාපාරයේ මෙහෙයුම් කටයුතු වලින් ආදායම් ලබන අතර ආදායම් වලට නිදසුන් ලෙස විකුණුම් ආදායම, ගෙවල් කුලී ආදායම් දැක්විය හැකි ය.
 - ආදායම් නිසා ලාභය වැඩි වේ. එමඟින් හිමිකම වැඩි වේ.

ඉගෙනුම සඳහා යෝජිත උපදෙස් :

- පහත සඳහන් සිද්ධි වලින් ඒ ඒ කණ්ඩායමට ලැබෙන සිද්ධිය කෙරෙහි අවධානය යොමු කරවන්න.

• සිද්ධිය 01

වරින් ගේ වෙළඳ ව්‍යාපාරයට නව ගිණුම් ලිපිකරුවකු බඳවා ගන්නා ලදී. ඔහු වරින්ගෙන් කරන ලද විමසීමට අනුව වරින් තම දිනපොතේ අඩංගු වී තිබුණ පහත දැක්වෙන තොරතුරු ඉදිරිපත් කරයි.

2008/01/01 සඳහා

මගේ ව්‍යාපාරයේ දැනට තියෙනවා රු 15000/= කට ගත්ත ලීබඩු, පසුගිය වර්ෂයේ විකුණන්නේ නැතිව ඉතිරි වූ බඩු රු 5000/=යි, මට ලැබෙන්න තියෙන ණය රු 2000/=යි, මම ණයට ගත්ත බඩු වලට රු 4000/= ක් ගෙවන්න තියෙනවා. මගේ ළඟ රු 5000/= ක මුදල් තියෙනවා.

මම මේ සතිය තුල මේ ගණුදෙනු කළා.

01/02 අඟහරුවාදා

රු. 2000/= ක බඩු තොගයක් රු. 3000/= ට අත්පිට මුදලට විකීකා. රු. 3000/= ක බඩු ගන්නා.

01/03 බදාදා

මම පාවිච්චි කරමින් තිබූ යතුරු පැදිය රු. 15000/= කට විකුණ ලා ලැබුණ මුදල් ව්‍යාපාරයටම දම්මා.

01/04 මහස්තතින්දා

විදුලි වියදම් ගෙව්වා රු 500/=

01/05 සිකුරාදා

රු 1000/= ක බඩු තොගයක් රු 1800/ කට ණයට විකීකා.

01/06 කෙනසුරාදා

මගේ පවුලේ අයගේ ප්‍රයෝජනයට මම ව්‍යාපාරයෙන් බඩු ගත්තා. රු. 200/=

• සිද්ධිය 02

“වේග රිද්ම” නමින් ප්‍රවාහන සේවා ආයතනයක් පවත්වාගෙන යන රිද්ම අබේවර්ධන, ඔහුගේ ව්‍යාපාරය පිලිබඳ 2008 වර්ෂයේ ජනවාරි මාසයේ පළමු සතියේ සිදු වූ ගණු දෙනු සඳහා තම පියා සමඟ අදහස් හුවමාරු කරගත් අයුරු

රිද්ම - තාත්තේ මගේ ව්‍යාපාරයේ 2008/01/01 දිනට මුළු වත්කම් රු. 125000/= ක් තියෙනවා ඒකෙන් රු. 100000/= ක් මගේ, ඉතිරි රු. 25000/= බැංකුවෙන් ණයට ගත් ඒව.

පියා - ඉතින් මොකක් ද? ඔයාට තියෙන ප්‍රශ්නය

රිද්ම - මේ සතියේ මගේ ආදායම බැහැල වගේ. බස් එකෙන් ලැබුණු ආදායම රු. 35000/= යි.

පියා - මොනව ද? පුතා ඔයා වියදම් කරපුව

රිද්ම - කොන්දොස්තර හා ඩ්‍රයිවර් ට මේ සතියෙ වැටුප් ඉල්ලුවා. ඒකට රු. 18000/= ක් දුන්නා.
තව, ටිකට් පත් මුද්‍රණයට රු. 2000/= ක් ගියා. බස් එකට ටයර් දාන්න රු. 15000/= ක්
දුන්නා.ඒ දෙන්නට කැමට රු. 2500/= ක් ගන්න කිව්වා.

පියා - ව්‍යාපාරයට යොදව ගන්න මම රු. 30000/= ක් ඔයාට දෙන්නම්.. ඒ මුදල් මට ආපසු එපා.

රිද්ම - තාත්තෙ, මල්ලිට හදිස්සියක් කියල සල්ලි ඉල්ලුව, ඒ වෙලේ මගේ ළග මුදල් තිබුනෙ
නැහැ. බස් එකෙන් ලැබුණු මුදල් වලින් රු.1000/= ක් දුන්නා.

- කණ්ඩායමට ලැබුණු සිද්ධිය හොඳින් අධ්‍යයනය කරවන්න.
- එම සිද්ධියේ ඇතුළත් ගැටළු හඳුනා ගෙන, පහත ආකාරයෙන් දැක්වෙන ගිණුම්කරණ සමීකරණය තුල ගනුදෙනුවල බලපෑම ඇතුළත් කරවන්න.

ගනුදෙනුව (1)	$\text{ප්‍රාග්ධනය} + (\text{ආදායම} - \text{වියදම}) + \text{වගකීම්} = \text{වත්කම්}$
-----------------	---

- ව්‍යාපාරයේ මුළු ආදායම සහ මුළු වියදම ගණනය කිරීමට මඟපෙන්වන්න.
- ව්‍යාපාරයේ ප්‍රතිඵලය ගැන අදහස් විමසන්න.
- ව්‍යාපාරයේ ප්‍රතිඵලය, හිමිකමට කෙසේ බලපාන්නේ දැයි යන්න පිළිබඳ අදහස් දැක්වීමට මඟපෙන්වන්න.
- කණ්ඩායම් අනාවරණ නිර්මාණශීලීව ද, සාමූහිකව ද සමස්ත පන්තියට ඉදිරිපත් කිරීමට සූදානම් කරවන්න.

විෂය කරුණු පැහැදිලි කර ගැනීමට අත්වැලක් :

- ව්‍යාපාරයක් මෙහෙයුම් කටයුතු කරගෙන යාමේ දී ආදායම් උපයනු ලැබේ.
- ගිණුම් කාල පරිච්ඡේදයක දී ව්‍යාපාරය තුලට මුදල් ගලා ඒම හෝ වත්කම් වැඩි කිරීමේ හෝ වගකීම් අඩු කිරීමේ ස්වභාවයෙන් අයිතිකරුවන් ගේ දායකත්වයෙන් තොරව, හිමිකම ඉහළ නැංවීමට හේතුවන ආර්ථික ප්‍රතිලාභයක් **ආදායම්** වේ.
- ව්‍යාපාරයක් මෙහෙයුම් කටයුතු කරගෙන යාමේ දී වියදම් දරණ අතර, ගිණුම් කාල පරිච්ඡේදයක් තුල දී ව්‍යාපාරයෙන් පිටතට ගලා යාම් හෝ වත්කම් ක්‍ෂය වීම් හෝ වගකීම් වැඩි වීම හෝ වත්කම් අඩු වීමේ ස්වභාවයෙන් අයිතිකරුවන්ට කරන බෙදා හැරීම් හැර හිමිකම් අඩු වීමට හේතුවන ආර්ථික ප්‍රතිලාභයන්ගේ අඩුවීම **වියදම්** ලෙස අර්ථ දැක්විය හැකි ය.
- වියදම ඉක්මවා ඇති ආදායම ලාභය වන අතර, ආදායම ඉක්මවා යන වියදම අලාභය වේ.
- ව්‍යාපාරයේ අයිතිකරු පෞද්ගලික ප්‍රයෝජනයට ව්‍යාපාරයෙන් ලබා ගන්නා භාණ්ඩ හෝ මුදල් හෝ දේපළ පාවිච්චි කිරීම හෝ ගැනිලි වන අතර, ගැනිලි නිසා අයිතිකරුගේ හිමිකාරිත්වය අඩු වනු ඇත.
- ව්‍යාපාරයේ අයිතිකරු ව්‍යාපාර කරගෙන යාමේ දී ප්‍රාග්ධනයට අතිරේකව යොදන මුදල් හෝ වෙනත් වත්කම් අමතර ප්‍රාග්ධනය ලෙස හැඳින්විය හැකි ය.

• **සිද්ධිය 10 අදාළ පිළිතුර**

ප්‍රාග්ධනය 23000	+ (ආදායම - වියදම)	+ වගකීම් + ණයහිමියෝ 4000	= වත්කම් = ලීඛඩු 15000 බඩු තොගය 5000 මුදල් 5000 ණයගැතියෝ 2000
01/02	3000 - 2000		= බඩු තොගය - 2000 = මුදල් + 3000 = බඩු තොගය + 3000 = මුදල් - 3000
01/03 +15000 අමතර ප්‍රාග්ධනය			= මුදල් + 15000
01/04	- 500		= මුදල් - 500
01/05	1800 - 1000		= බඩු තොගය - 1000 ණයගැතියෝ + 1800
01/06 - 200 ගැනිලි			= බඩු තොගය - 200
37800 +	(4800 - 3500) ලාභය 1300 43100	+ 4000	= ලීඛඩු 15000 බඩු තොගය 4800 ණයගැතියෝ 3800 මුදල් 19500 = 43100

• කිද්දී 2 ට අදාළ පිළිතුර

ප්‍රාග්ධනය	+ (ආදායම - වියදම)	+ වගකීම්	= වත්කම්
(1) ගනුදෙනුව ප්‍රාග්ධනය 100000		බැංකු ණය + 25000	මුදල් = +125000
(2) ගනුදෙනුව	සේවා ආදායම + 35000		මුදල් = + 35000
(3) ගනුදෙනුව	සේවක වැටුප් + 18000		මුදල් = -18000
(4) ටිකට් පොත් මුද්‍රණය	ලිපි ද්‍රව්‍ය + 2000		මුදල් = -2000
(5) නඩත්තු වියදම්	නඩත්තු වියදම + රු.15000		මුදල් = -15000
(6) සංග්‍රහ වියදම	සංග්‍රහ වියදම + 2500		මුදල් = -2500
(7) අමතර ප්‍රාග්ධනය + 30000			= +30000 මුදල්
(8) ගැනිලි - 1000			= - 1000 මුදල්
129000	+ (+35000 - 37500)	+ 25000	= 151500
129000	+ (- 2500)	+ 25000	= 151500
	126500	+ 25000	= 151500
		151500	= 151500

නිපුණතා මට්ටම 2.3 : ගිණුම්කරණ සමීකරණය ඇසුරින් ශේෂ පත්‍රය හා ආදායම් ප්‍රකාශය පිළියෙළ කරයි.

කාලච්ඡේද : 05

ඉගෙනුම් ඵල

- ශේෂ පත්‍ර සමීකරණය ලියා දක්වයි.
- ශේෂ පත්‍ර සමීකරණය හා ශේෂ පත්‍රය සසඳයි.
- ආදායම් ප්‍රකාශය හා ශේෂ පත්‍රය අතර සබඳතාව දක්වයි.
- තොරතුරු සංක්ෂිප්ත කරයි.
- තොරතුරු පහසුවෙන් ඉදිරිපත් කිරීමෙන් ප්‍රයෝජන ගැනීමට පෙර සුදානම ප්‍රදර්ශනය කරයි.

ඉගෙනුම්- ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලිය :

පිවිසුම

- පෙර දැනුම සිහිපත් කරමින් පහත සඳහන් කරුණු මතු කරමින් සාකච්ඡාවක් මෙහෙයවන්න.
- වත්කම් = ප්‍රාග්ධනය + වගකීම් යන ගිණුම්කරණ සමීකරණය, ශේෂ පත්‍ර සමීකරණය ලෙස හැඳින්විය හැකි ය.
- ගනුදෙනු ප්‍රමාණය සංකීර්ණ වුවද, ශේෂ පත්‍ර සමීකරණ ඇසුරින් ශේෂ පත්‍රයක් සාරාංශ ලෙස ඉදිරිපත් කළ හැකි ය.

ඉගෙනුම සඳහා යෝජිත උපදෙස් :

- පහත සඳහන් ගිණුම්කරණ සමීකරණවලින් ඒ ඒ කණ්ඩායමට ලැබෙන ගිණුම්කරණ සමීකරණය කෙරෙහි අවධානය යොමු කරවන්න.
- වත්කම් = ප්‍රාග්ධනය + වගකීම්
- වත්කම් - වගකීම් = ප්‍රාග්ධනය
- පහත සඳහන් කීර්තියේ ව්‍යාපාරයට අයත් ශේෂ පත්‍ර දෙක හොඳින් අධ්‍යයනය කිරීමට මඟ පෙන්වන්න.

කීර්තියේ ව්‍යාපාරය

2008.12.31 දිනට

හිමිකම්	රු	වගකීම්	රු
ප්‍රාග්ධනය	ඉඩම් හා ගොඩනැගිලි	50340
		උපකරණ	17790
		පරිගණකය	14610
වගකීම්		ණයගැතියෝ	110700
ණයහිමියෝ	221760	මුදල්	315000
	<u>508440</u>		<u> </u>
	<u> </u>		<u> </u>

කීර්තිගේ ව්‍යාපාරය
2008.12.31 දිනට
ශේෂ පත්‍රය

වත්කම්	රු	රු
මුදලේ	50340	
ණයගැතියෝ	17790	
පරිගණකය	14610	
උපකරණ	110700	
ඉඩම් හා ගොඩනැගිලි	315000	
මුළු වත්කම්		
වගකීම්		
ණයහිමියෝ	221760	
මුළු වගකීම්	
	
හිමිකම්		
ප්‍රාග්ධනය	
මුළු හිමිකම්	

- ඒ ඒ කණ්ඩායමට ලැබුණ ගිණුම්කරණ සමීකරණයට ආදේශ කළ හැකි ශේෂ පත්‍රය තෝරා ගැනීමට උපදෙස් දෙන්න.
- ශේෂ පත්‍රයේ දැක්වෙන ප්‍රධාන මූලිකාංග ශේෂ පත්‍ර සමීකරණ මූලිකාංග සමඟ සසඳවන්න.
- එම මූලිකාංගවලට අදාළ මුළු වටිනාකම දක්වන්න.
- ඒවා ශේෂ පත්‍ර සමීකරණයේ සංරචකවලට ආදේශ කරවන්න.
- කීර්තිගේ ව්‍යාපාරයේ මුළු වත්කම් මුළු වගකීම් හා මුළු හිමිකම් අනාවරණය කරවන්න.
- නව ප්‍රාග්ධනය හා ගැනිලිවලට අමතර ව හිමිකම් වෙනස්වීමට බලපාන ගනුදෙනු වටිනාකම් සහිත ව ලියා දක්වන්න.
- එම ගනුදෙනුවල ප්‍රතිඵලය ලේඛනයක් ඇසුරින් ගණනය කරවන්න.
- එම ප්‍රතිඵලය ශේෂ පත්‍ර සමීකරණයේ කුමන සංරචකයට බලපෑම් කරයි ද? යන්න විමසන්න.
- කණ්ඩායම් අනාවරණ සාමූහිකව ද, නිර්මාණශීලීව ද සමස්ත පන්තියට ඉදිරිපත් කිරීමට සූදානම් කරවන්න.

විෂය කරුණු පැහැදිලි කර ගැනීමට අත්වැලක් :

- ව්‍යාපාරයක සිදුවන ගනුදෙනු හා සිද්ධීන් ශේෂ පත්‍ර සමීකරණය තුළ සටහන් කෙරේ.
- එම ගනුදෙනු අතරින් හිමිකම වෙනස්වීමට බලපාන ගනුදෙනු වෙන් කර හඳුනා ගත යුතු අතර, හිමිකම වෙනස්වීමට බලපාන ගනුදෙනු අතරින් ආදායම් හා වියදම් ජනිත වන ගනුදෙනු වෙන් කර හඳුනා ගත යුතු ය.
- එම ආදායම් හා වියදම් සහිත ගනුදෙනු උපයෝගී කරගෙන නිශ්චිත කාලච්ඡේදයක් සඳහා ආදායම් ප්‍රකාශයක් පිළියෙල කරනු ලැබේ.
- ශේෂ පත්‍ර සමීකරණයේ වත්කම්, වගකීම් හා හිමිකම උපයෝගී කරගෙන නිශ්චිත දිනකට ශේෂ පත්‍රයක් පිළියෙල කළ හැකි ය.
- ශේෂ පත්‍රය තුළින් ව්‍යාපාරයක නිශ්චිත දිනකට මූල්‍ය තත්ත්වය පෙන්වුම් කෙරේ.
- ආදායම් ප්‍රකාශයේ ප්‍රතිඵලය ශේෂ පත්‍රයේ හිමිකමට ගළපනු ලැබේ.
- ඒ නිසා ආදායම් ප්‍රකාශය හා ශේෂ පත්‍රය අතර සම්බන්ධතාවක් පවතියි.
- ශේෂ පත්‍ර සමීකරණය ඇසුරින් ව්‍යාපාරයක මුදල් ගලාඒම් හා මුදල් ගලායාම් පහත ආකාරයෙන් දැක්විය හැකි ය.

හිඳුණු:

- ප්‍රාග්ධනය යෙදීම රු. 50,000 (මුදල් ගලාඒම් රු. 50,000)
- ලී බඩු මිලදී ගත්තා රු. 20,000 (මුදල් ගලායාම රු. 20,000)

- සැමවිටම මුදල් ප්‍රභවයන් මුදල් යෙදවීම්වලට සමාන වේ.

- ප්‍රාග්ධනය යෙදවීම රු. 50,000 (මෙය ප්‍රභවයකි.)
- ලීබඩු මිලට ගැනීම රු. 20,000 (මෙය යෙදවුමකි.)
- අත ඉතිරි රු. 30,000 (මෙය මුදල් නැමැති වත්කම් තුළ ඇති යෙදවුමකි.)

ඒ අනුව,

- මුදල් ප්‍රභවයන් රු. 50,000
- මුදල් යෙදවීම් රු. 50,000

හිපුණතා මට්ටම 2.4 : ශුද්ධ වත්කම් ඇසුරින් ලාභය හෝ අලාභය ගණනය කරයි.
කාලච්ඡේද : 04

ඉගෙනුම් වල :

- මුළු වත්කම් හා මුළු වගකීම් අතර වෙනස පැහැදිලි කරයි.
- අවසාන ශුද්ධ වත්කම් හා ආරම්භක ශුද්ධ වත්කම් අතර වෙනස සසඳයි.
- ශුද්ධ වත්කම්වලට ගැනිලි හා අමතර ප්‍රාග්ධනය ගළපමින් වර්ෂයේ මූල්‍ය ප්‍රතිඵලය ගණනය කරයි.
- වෙනස්වීම්වලට අදාළ පද අනාවරණය කරයි.
- සිද්ධියක් තුළින් අදාළ කරුණු වෙත ළඟා වෙයි.

ඉගෙනුම්- ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලිය :
පිවිසුම

- ප්‍රාග්ධනය + වගකීම් = වත්කම් හා ප්‍රාග්ධනය + වගකීම් = වත්කම්
 $50000 + 10000 = 60000$ $60000 + 10000 = 70000$
 යන ගිණුම්කරණ සමීකරණ දෙක හුණු පුවරුවේ සඳහන් කර පහත සඳහන් කරුණු මතු කරමින් සාකච්ඡාවක් මෙහෙයවන්න.
- ව්‍යාපාරයේ මුළු වත්කම් හා මුළු වගකීම් අතර වෙනස ශුද්ධ වත්කම් වේ.
- ශුද්ධ වත්කම්, හිමිකම ලෙස ද හඳුන්වනු ලැබේ.
- ව්‍යාපාරයේ ආරම්භක ශුද්ධ වත්කම් හා අවසාන ශුද්ධ වත්කම් අතර වෙනස ලාභය හෝ අලාභය වේ.
- මීට අමතරව අමතර ප්‍රාග්ධනය, ගැනිලි ආදිය නිසා ද ශුද්ධ වත්කම්වල වෙනසක් සිදුවේ.

ඉගෙනුම සඳහා යෝජිත උපදෙස් :

- පහත සඳහන් මාතෘකා වලින් ඒ ඒ කණ්ඩායමට ලැබෙන මාතෘකාව කෙරෙහි අවධානය යොමු කරවන්න.
- ගැනිලි පමණක් ඇති අවස්ථාවක ශුද්ධ ප්‍රතිඵලය
- අමතර ප්‍රාග්ධනය පමණක් ඇති අවස්ථාවක ශුද්ධ ප්‍රතිඵලය
- පහත සඳහන් තොරතුරු පත්‍රිකාව හොඳින් අධ්‍යයනය කරවන්න.

ගනුදෙනු ක්‍රමාණුකූලව සටහන් තබා නැති "නිරවුල්" ගේ ව්‍යාපාරයට ගිණුම් ලිපිකරුවකු ගේ සහය අවශ්‍ය බව පුවත් පත් දැන්වීමක දුටු ඉසුරු වහාම ව්‍යාපාරයට පැමිණ නිරවුල් හමුවී අවශ්‍ය තොරතුරු සාකච්ඡා කරයි.

නිරවුල් ඉදිරිපත් කළ තොරතුරු :-

ව්‍යාපාරය ආරම්භයේ තිබූ දේවල්

ගොඩනැගිලි රු.	100000/=
ලී බඩු රු.	15000/=
වාහනය රු.	50000/=
බඩු තොග රු.	20000/=

බැංකු මුදල රු. 10000/=
 ණය ගැතියෝ රු. 6000/=
 බැංකු ණය රු. 12000/=

වර්තමානයේ මෙම අයිතමවල වටිනාකම වෙනස් වී ඇති බව ඉසුරු සොයා ගනියි.
 එය මෙසේය.

ගොඩනැගිලි රු. 125000/=
 ලී බඩු රු. 12000/=
 වාහනය රු. 49000/=
 බඩු තොග රු. 40000/=
 ණයගැතියෝ රු. 10000/=
 බැංකු ණය රු. 10000/=
 බැංකු මුදල රු. 15000/=

තොරතුරු පත්‍රිකාව ඇසුරින්

- ව්‍යාපාරයේ ආරම්භක ප්‍රාග්ධනය හා ව්‍යාපාරයේ අවසාන ප්‍රාග්ධනය ගණනය කරවන්න.
- ආරම්භක ප්‍රාග්ධනය හා අවසාන ප්‍රාග්ධනය අතර වෙනස ගැන කණ්ඩායමේ අදහස ඉදිරිපත් කරවන්න.
- මාතෘකාව සැලකිල්ලට ගෙන ඉහත වෙනස තව දුරටත් විශ්ලේෂණය කර ප්‍රතිඵලය දක්වන්න.
- කණ්ඩායම් අනාවරණ නිර්මාණශීලීව ද, සාමූහිකව ද සමස්ත පන්තියට ඉදිරිපත් කිරීමට සූදානම් වන්න..

විෂය කරුණු පැහැදිලි කර ගැනීමට අත්වැලක් :

- ව්‍යාපාරයක නිශ්චිත දිනකට පැවති මුළු වත්කම් හා මුළු වගකීම් අතර වෙනස ශුද්ධ වත්කම් වේ.
- කාලච්ඡේදය ආරම්භයේ දී හා අවසානයේ දී ශුද්ධ වත්කම් පහත ආකාරයෙන් ගණනය කළ හැකි ය.

$$\text{මුළු වත්කම්} - \text{මුළු වගකීම්} = \text{ශුද්ධ වත්කම්}$$
- ශුද්ධ වත්කම්, හිමිකම හෙවත් ස්කන්ධය ලෙස හැඳින්විය හැකි ය.
- අවසාන ශුද්ධ වත්කම් හා ආරම්භක ශුද්ධ වත්කම් අතර වෙනස ව්‍යාපාරයේ ලාභය හෝ අලාභය වේ.
- ව්‍යාපාරයේ ප්‍රතිඵලය ශුද්ධ වත්කම් ඇසුරෙන් පහත ආකාරයෙන් දැක්විය හැකි ය.
 - අවසාන ශුද්ධ වත්කම් - ආරම්භක ශුද්ධ වත්කම් = ලාභය හෝ අලාභය
 - අවසාන ප්‍රාග්ධනය - ආරම්භක ප්‍රාග්ධනය = ලාභය හෝ අලාභය
- ගැනිලි සිදු කර ඇති අවස්ථාවක ලාභය හෝ අලාභය ගණනය කිරීම පහත ආකාරයෙන් සිදු කළ හැකි ය.
 - අවසාන ප්‍රාග්ධනය - ආරම්භක ප්‍රාග්ධනය + ගැනිලි = ලාභය හෝ අලාභය
- ගැනිලි නිසා අවසාන ශුද්ධ වත්කම් අඩු වී, ලාභය අඩුවී ඇති බැවින් ගැනිලි ලාභයට එකතු කළ යුතුය.

- නිරවුල් ව්‍යාපාරයේ තොරතුරු ඇසුරෙන් ව්‍යාපාරයේ ප්‍රතිඵල පහත ආකාරයෙන් ගණනය කළ හැකි ය.

ආරම්භක මුළු වත්කම්	රුපියල්	ආරම්භක මුළු වගකීම්	රුපියල්
ගොඩනැගිලි	100000	බැංකු ණය	12000
ලී බඩු	15000		
වාහනය	50000		
බඩු තොගය	20000		
බැංකු මුදල	10000		
ණයගැනියෝ	6000		
	201000		12000

- ආරම්භක මුළු වත්කම් - ආරම්භක මුළු වගකීම් = ආරම්භක ශුද්ධ වත්කම්
201000 - 12000 = 189000
- අවසාන ශුද්ධ වත්කම් පහත ආකාරයෙන් ගණනය කළ හැකි ය.

ආරම්භක මුළු වත්කම්	රුපියල්	ආරම්භක මුළු වගකීම්	රුපියල්
ගොඩනැගිලි	125000	බැංකු ණය	10000
ලී බඩු	12000		
වාහනය	49000		
බඩු තොගය	40000		
බැංකු මුදල	15000		
ණයගැනියෝ	10000		
	251000		10000

- අවසාන මුළු වත්කම් - අවසාන මුළු වගකීම් = අවසාන ශුද්ධ වත්කම්
251000 - 10000 = 241000
- ගැනිලි සිදු වී නොමැති නම් ව්‍යාපාරයේ ප්‍රතිඵලය පහත ආකාරයෙන් දැක්විය හැකි ය.
අවසාන ශුද්ධ වත්කම් - ආරම්භක ශුද්ධ වත්කම් = ලාභය හෝ අලාභය
241000 - 189000 = 52000
- ගැනිලි සිදු වී ඇති විට ව්‍යාපාරයේ ප්‍රතිඵලය වෙනස් වන ආකාරය නිරවුල් ගේ ව්‍යාපාරය ඇසුරෙන් මෙසේ දැක්විය හැකි ය. (රු. 10000 ක ගැනිලි සිදුවූ බව උපකල්පනය කර ඇත.)

- අවසාන ශුද්ධ වත්කම් - ආරම්භක ශුද්ධ වත්කම් + ගැනිලි = ලාභය හෝ අලාභය
 241000 - 189000 + 10000 = 62000
- අමතර ප්‍රාග්ධනය යෙදීමෙන් අවසාන ශුද්ධ වත්කම් වැඩිවීම නිසා ලාභය වැඩිවී ඇති බැවින් අමතර ප්‍රාග්ධනය ලාභයෙන් අඩු කළ යුතුයි.
- නිරවුල් ගේ ව්‍යාපාරයේ අමතර ප්‍රාග්ධනය නිසා ව්‍යාපාරයේ ප්‍රතිඵලය පහත ආකාරයෙන් දැක්විය හැකි ය. (රු. 72000ක අමතර ප්‍රාග්ධනය යොදා ඇති බව උපකල්පනය කර ඇත.)
- අවසාන ශුද්ධ වත්කම් - ආරම්භක ශුද්ධ වත්කම් - අමතර ප්‍රාග්ධනය = ලාභය හෝ අලාභය
 241000 - 189000 - 72000 = (20000) අලාභය
- ඒ අනුව නිරවුල් ගේ ව්‍යාපාරය රු. 20000 ක අලාභයක් ලබා ඇත.
- ව්‍යාපාරයක ගැනිලි සහ අමතර ප්‍රාග්ධනය සිදු වී ඇත් නම් ව්‍යාපාරයේ ප්‍රතිඵලය පහත ආකාරයෙන් දැක්විය හැකි ය.
- අවසාන ප්‍රාග්ධනය - අමතර ප්‍රාග්ධනය - ආරම්භක ප්‍රාග්ධනය + ගැනිලි = ලාභය හෝ අලාභය
 241000 - 72000 - 189000 + 10000 = (-10000) අලාභය
- ශුද්ධ වත්කම් ඇසුරෙන් ව්‍යාපාරයක ලාභය හෝ අලාභය ගණනය කළ හැකි ය.

- නිපුණතාව 3** : ද්විත්ව සටහන් ක්‍රමයට අනුව ගනුදෙනු හා සිද්ධීන් ගිණුම්ගත කරයි.
- නිපුණතා මට්ටම 3.1** : ව්‍යාපාරික ගනුදෙනු හා සිද්ධීන් ගිණුම්ගත කරයි.
- කාලච්ඡේද** : 15

ඉගෙනුම් වල

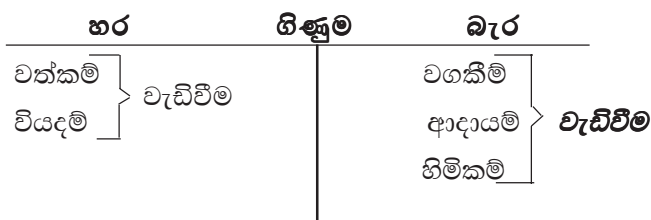
- ව්‍යාපාරයක සිදුවන ගනුදෙනුවලට අදාළ ව ලෙජරයේ ගිණුම් වර්ග නම් කරයි.
- සෑම ගනුදෙනුවකම ද්විත්ව ස්වරූපයක් ඇති බවත්, එය අඩුවීම හා වැඩිවීම ලෙසත් අනාවරණය කරයි.
- ගනුදෙනුවක ද්විත්ව ස්වරූපය ද්විත්ව සටහන් න්‍යායට අනුව ගිණුම්ගත කරයි.
- තොරතුරු ඉදිරිපත් කිරීම සඳහා වික්ලප ක්‍රම යෝජනා කරයි.
- නිවැරදි තොරතුරු පදනම් කරගෙන තීරණවලට එළඹෙයි.

ඉගෙනුම්- ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලිය :
පිවිසුම

- "රු. 100000ක ණයමුදලක් ලබා ගැනීම." යන ගනුදෙනුව සිසුන්ට ඉදිරිපත් කර, එහි ද්විත්ව බලපෑම පිළිබඳ අදහස් විමසමින් පහත සඳහන් කරුණු මතු කරමින් සාකච්ඡාවක් මෙහෙයවන්න.
 - ණයක් ලබා ගැනීම නිසා මුදල් වත්කම් වැඩිවී, වගකීමක් ඇති වී තිබේ.
 - වත්කම් වැඩි වූ ප්‍රමාණයෙන් ම වගකීම් ද වැඩි වේ.
 - මෙම ගනුදෙනුව නිසා ව්‍යාපාරයේ සම්පූර්ණ වෙනසක් ඇති වී තිබේ.
 - මෙම ගනුදෙනුව, ගනුදෙනුවක තිබිය යුතු මූලික ගුණාංග ආරක්ෂා කරනු ලැබේ.
 - සෑම ගනුදෙනුවකම ද්විත්ව බලපෑමක් ඇති අතර එම ද්විත්ව බලපෑම ගිණුම්ගත කළ යුතු ය.

ඉගෙනුම සඳහා යෝජිත උපදෙස් :

- පහත සඳහන් මාතෘකා අතරින් ඒ ඒ කණ්ඩායමට ලැබුණ මාතෘකාව කෙරෙහි අවදානය යොමු කර විමසා ඇති තොරතුරු අනාවරණය සඳහා මඟ පෙන්වන්න.
 - වත්කම් සහ වගකීම්
 - වත්කම් සහ වියදම්
 - ප්‍රාග්ධනය සහ වත්කම්
 - වත්කම් සහ ආදායම්
 - කණ්ඩායමට ලැබුණු මාතෘකාව හඳුනා ගැනීමට උපදෙස් දෙන්න.
 - එයට අදාළ ව ව්‍යාපාරයක සිදුවන ගනුදෙනු පහ බැගින් කණ්ඩායම් සාකච්ඡාවක් තුළින් මතු කරවන්න.
- එම ගනුදෙනුවලට අදාළ ද්විත්ව ස්වරූපය අඩුවීම හා වැඩිවීම ලෙස හඳුනා ගැනීමට සලස්වන්න.
- එම ද්විත්ව ස්වරූපය පහත ආකාරයට අනුව ගිණුම්ගත කරන්න.

- කණ්ඩායම් අනාවරණ සාමූහිකව ද, නිර්මාණශීලීව ද සමස්ත පන්තියට ඉදිරිපත් කිරීමට සූදානම් කරවන්න.

විෂය කරුණු පැහැදිලි කර ගැනීමට අත්වැලක්

- ව්‍යාපාරික ගනුදෙනුවල ද්විත්ව ස්වරූපයක් පවතියි.
- ගනුදෙනුවක ද්විත්ව බලපෑම ලෙජර ගිණුම්වල හර හා බැර ලෙසට සටහන් කිරීම ද්විත්ව සටහන් ක්‍රමය වේ.
- ගනුදෙනුවක ද්විත්ව ස්වරූපය නිවැරදිව ලෙජර ගිණුම්වල සටහන් කිරීමේ දී ද්විත්ව සටහන් ක්‍රමය අනුගමනය කෙරේ.
- ද්විත්ව සටහන් ක්‍රමයට අනුව සටහන් කිරීමේ දී සෑම හර සටහනකටම බැර සටහනක් ද, සෑම බැර සටහනකටම හර සටහනක් ද ඇති වේ.
- ව්‍යාපාරික ගනුදෙනුවල ද්විත්ව ස්වරූපය නිශ්චිත දිනයක සිට තවත් නිශ්චිත දිනයක් දක්වා අනුපිළිවෙලින් වාර්තා කරන ආකෘතිය "ගිණුම" ලෙස හඳුන්වයි
- මෙම ගිණුම්වල මුදලින් මැනිය හැකි ගනුදෙනු පමණක් සටහන් කෙරේ.
- සම්ප්‍රදායික ලෙජර ගිණුමක ආකෘතිය ඉංග්‍රීසි T අකුරක හැඩය ගන්නා අතර එය පහත සඳහන් ආකාරයට දැක්විය හැකි ය.

දිනය	හර විස්තරය	ගිණුම			බැර විස්තරය	ස	මුදල
		ස	මුදල	දිනය			
		සි	රු.			සි	රු.

- ව්‍යාපාරික ගනුදෙනුවලින් මතුවන මූලික ලෙජර ගිණුම් වර්ග පහත දැක්වේ.
 - වත්කම් ගිණුම්
 - වියදම් ගිණුම්
 - වගකීම් ගිණුම්
 - ආදායම් ගිණුම්
 - හිමිකම් ගිණුම්
- ඒ ඒ ගිණුම්වල වටිනාකම් අඩුවීම් හා වැඩිවීම් පහත අයුරු සඳහන් කළ හැකි ය.
 - වත්කම් වැඩිවීම හර අඩුවීම බැර
 - වියදම් වැඩිවීම හර අඩුවීම බැර
 - ප්‍රාග්ධනය වැඩිවීම බැර අඩුවීම හර
 - ආදායම් වැඩිවීම බැර අඩුවීම හර

- වගකීම් වැඩිවීම බැර අඩුවීම හර

නිපුණතා මට්ටම 3.2 : ශේෂ පිරික්සුමක් ඇසුරෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශ පිළියෙල කරයි.

කාලච්ඡේද : 15

ඉගෙනුම් වල

- ලෙජර් ගිණුම් තුලනය කර ශේෂ පිරික්සුමක් පිළියෙල කරයි.
- ශේෂ පිරික්සුම ඇසුරින් ආදායම් ප්‍රකාශය හා ශේෂ පත්‍රය පිළියෙල කරයි.
- කාලච්ඡේදයට අදාළ මුදල් ප්‍රවාහය විග්‍රහ කරයි.
- තොරතුරු ඉදිරිපත් කිරීම සඳහා ආකෘති භාවිත කරයි.
- අදාළ කරුණු ගොනු කිරීමෙන් සමස්තය දකියි.

ඉගෙනුම්- ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලිය :

පිවිසුම

- පහත සඳහන් ලෙජර් ගිණුම් හා ලේඛනය අතර ඇති සම්බන්ධය විමසමින් මතු දැක්වෙන කරුණු

ප්‍රාග්ධන ගිණුම	ගොඩනැගිලි ගිණුම
මුදල් 100,000	මුදල් 25,000
මුදල් ගිණුම	වැටුප් ගිණුම
ප්‍රාග්ධනය 100,000	මුදල් 5000
ගොඩනැගිලි 25000	
වැටුප් 5000	

ශේෂ පිරික්සුම

	-----	-----
ප්‍රාග්ධනය		100,000
මුදල්	70000	
වැටුප්	5000	
ගොඩනැගිලි	25000	
	100,000	100,000

සාකච්ඡා කරන්න.

- ද්විත්ව සටහන් ක්‍රමයට අනුව හර හා බැර වශයෙන් ගිණුම්වල සටහන් කරනු ලැබේ.
- එම ගිණුම් තුලනය කර ලබා ගන්නා ශේෂ ඇසුරින් පිළියෙල කරන ලේඛනය ශේෂ පිරික්සුම ලෙස හඳුන්වයි.

ඉගෙනුම සඳහා යෝජිත උපදෙස් :

- පහත සඳහන් ලෙජරවලින් එක් එක් කණ්ඩායමට ලැබෙන ලෙජරය කෙරෙහි අවදානය යොමු කරවන්න.

ලෙජරය 01

මුදල් ගිණුම			
ප්‍රාග්ධනය	100,000	ණයහිමියෝ	20,000
ණයගැති	30,000	ලී බඩු	10,000
පොළී	5,000	ස්ථාවර තැන්පතු	75,000
බැංකු ණය	50,000	විදුලිය	5,000
විකුණුම්	50,000	සේවක වැටුප්	12,000
		ගැනුම්	60,000

ප්‍රාග්ධන ගිණුම	
මුදල්	100,000

ගැනුම් ගිණුම	
මුදල්	60,000
ණයහිමි	40,000

ණයගැති ගිණුම	
විකුණුම්	160000
මුදල්	30000

ණයහිමි ගිණුම	
මුදල්	20,000
ගැනුම්	40,000

පොළී	
මුදල්	5,000

ලීබඩු ගිණුම	
මුදල්	10,000

බැංකු ණය	
මුදල්	50000

ස්ථාවර තැන්පතු	
මුදල්	75,000

විකුණුම්	
මුදල්	50000
ණයගැති	160,000

විදුලි ගිණුම	
මුදල්	5,000

සේවක වැටුප්	
මුදල්	12,000

ලෙජරය 02

ප්‍රාග්ධන ගිණුම

මුදල්	50,000
-------	--------

මුදල් පොත

ප්‍රාග්ධන ගිණුම	50,000	ලී බඩු	20,000
ණයගැති	10,000	විදුලිය	1,000
පොළී	5,000	සේවක වැටුප්	2,000
බැංකු ණය	50,000	ණයහිමි	6,000
විකුණුම්	10,000	ස්ථාවර තැන්පතු	10,000
		ගැනුම්	5,000

පොළී

මුදල්	5000
-------	------

ණයගැති ගිණුම

විකුණුම්	30000	මුදල්	10000
----------	-------	-------	-------

බැංකු ගිණුම

මුදල්	50000
-------	-------

විකුණුම්

ණයගැති ගිණුම	30000
මුදල්	10000

විදුලිය

මුදල්	1000
-------	------

ලී බඩු

මුදල්	20000
-------	-------

සේවක වැටුප්

මුදල්	2000
-------	------

ණයහිමියෝ

මුදල්	6000	ගැනුම්	10000
-------	------	--------	-------

ගැනුම්

ණයහිමි	10000
මුදල්	5000

ස්ථාවර තැන්පතු

මුදල්	10000
-------	-------

ලෙජරය 03

ප්‍රාග්ධන ගිණුම		මුදල් 75,000		ණයගැති ගිණුම		විකුණුම් 25,000		මුදල් 10,000	
පොළී ලැබීම්		මුදල් 1,000		බැංකු ණය ගිණුම		මුදල් 30,000			
මුදල් ගිණුම					විකුණුම්				
ප්‍රාග්ධන ගිණුම	75,000	ණයහිමි	15,000			මුදල්	20,000		
ණයගැති	10,000	උපකරණ ගැනුම්	3,000			ණයගැති	25,000		
පොළී	1,000	ස්ථාවර තැන්පතු	25,000						
බැංකු ණය	30,000	විදුලිය	1,200						
විකුණුම්	20,000	සේවක වැටුප්	6,000						
		ගැනුම්	8,000						
ණයහිමියෝ		මුදල් 15,000		ගැනුම් 15,000		ගැනුම් ගිණුම			
						මුදල් 8,000			
						ණයහිමි 15,000			
ස්ථාවර තැන්පතු		මුදල් 25,000		උපකරණ		මුදල් 3,000			
වැටුප්		මුදල් 6,000		විදුලිය		මුදල් 1200			

- ලැබී ඇති ලෙජරයේ ගිණුම් පරීක්ෂා කරමින් ඒවා තුලනය කරවන්න.
- එම තුලනය කර ලබාගත් ශේෂ ඇසුරින් ශේෂ පිරික්සුම පිළියෙල කරවන්න.
- ආදායම් හා වියදම් ගිණුම්වල ශේෂ වෙන වෙනම මතුකර දැක්වීමට උපදෙස් දෙන්න.
- ඒවා නියමිත පරිදි ගළපමින් ආදායම් ප්‍රකාශය පිළියෙල කරවන්න.
- ශේෂ පිරික්සුමේ ඉතිරි ගිණුම්වල ශේෂ වෙනම මතු කරවන්න.
- ඒවා නිශ්චිත පරිදි ගළපමින් ශේෂ පත්‍රයක් පිළියෙල කිරීමට මඟ පෙන්වන්න.
- ව්‍යාපාරයේ මුදල් ප්‍රවාහය හඳුනා ගැනීමට උපදෙස් දෙන්න.

- හඳුනාගත් මුදල් ප්‍රවාහය ප්‍රකාශයක් ඇසුරින් ඉදිරිපත් කරවන්න.
- කණ්ඩායම් අනාවරණ නිර්මාණශීලීව ද, සාමූහිකව ද සමස්ත පන්තියට ඉදිරිපත් කිරීමට සූදානම් කරවන්න.

විෂය කරුණු පැහැදිලි කර ගැනීමට අත්වැලක් :

- ශේෂ පිරික්සුම පිළියෙල කර එහි ඇති ආදායම් හා වියදම් ගිණුම් ඇසුරින් ආදායම් ප්‍රකාශය පිළියෙල කෙරේ.
- ආදායම් ප්‍රකාශය තුළින් ව්‍යාපාරයේ මූල්‍ය ප්‍රතිඵලය අනාවරණය කර ගත හැකි ය.
- ආදායම් ප්‍රකාශයක ආකෘතිය පහත සඳහන් පරිදි ඉදිරිපත් කළ හැකි ය.

දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා ආදායම් ප්‍රකාශය

විකුණුම් අඩුකළා: ආපසු එවුම්		XXXX <u>(XX)</u> XXX
අඩුකළා: විකුණුම් පිරිවැය		
ආරම්භක තොගය	XX	
ගැනුම්	XX	
අඩුකළා: ආපසු යැවුම්	<u>(XX)</u>	
	XX	
අඩුකළා : අවසාන තොගය	<u>(XX)</u>	
		<u>(XXX)</u> XXX XX
දළ ලාභය වෙනත් ආදායම් <u>ආයතන හා පරිපාලන වියදම්</u>		
වැටුප්	XX	
කුලී	XX	
වරිපනම්	XX	
ක්ෂය උපකරණ	XX	
විදුලිය	XX	
රක්ෂණ	<u>XX</u>	(XX)
<u>විකිණීමේ හා බෙදාහැරීමේ වියදම්</u>		
ප්‍රචාරණ	XX	
ක්ෂය - බෙදාහැරීමේ මෝටර් රථ	XX	
බොල්ණය	XX	
දුන්වට්ටම්	<u>XX</u>	(XX)
<u>මූල්‍ය වියදම්</u>		
පොළී	<u>XX</u>	<u>(XX)</u>
වර්ෂයේ ලාභය		<u>XXX</u>

- නිශ්චිත දිනකට ව්‍යාපාරයේ මූල්‍ය තත්ත්වය අනාවරණය සඳහා ශේෂ පත්‍රය පිළියෙල කරනු ලැබේ.
- ශේෂ පත්‍රයක ආකෘතියක් පහත සඳහන් පරිදි ඉදිරිපත් කළ හැකි වේ.

..... දිනට

ශේෂ පත්‍රය

වත්කම්		
ජංගම නොවන වත්කම්		X X X
ජංගම වත්කම්		
තොගය	X X	
ණයගැතියෝ	X X	
ඉදිරියට කළ වියදම්	<u>X X</u>	
මුළු ජංගම වත්කම්		<u>X X X</u>
මුළු වත්කම්		<u>X X X</u>
හිමිකම් හා වගකීම්		
ප්‍රාග්ධනය	X X	
ශුද්ධ ලාභය	<u>X X</u>	
අඩුකළා : ගැනිලි හිමිකම		X X X
		(X X)
		<u>X X X</u>
ජංගම නොවන වගකීම්		
දිගුකාලීන ණය		XX
ජංගම වගකීම්		
ණයහිමියෝ	X X	
උපචිත වියදම්	<u>X X</u>	
මුළු ජංගම වගකීම්		<u>X X X</u>
මුළු හිමිකම් හා වගකීම්		<u>X X X</u>

- ව්‍යාපාරයට තීරණ ගැනීමේ දී මුදල් ප්‍රවාහය ඉතා වැදගත් වේ.
- මුදල් ප්‍රවාහය තුළින් ව්‍යාපාරයට ගලා එන මුදල් හා ව්‍යාපාරයේ ගලා යන මුදල් පිළිබඳ විග්‍රහයක් කළ හැකි ය.
- ඒ අනුව ව්‍යාපාරයේ මුදල් ලැබීම්වලට ව්‍යාපාරයේ මුදල් ගලායාම් සමාන වේ.

- නිපුණතාව 4 : මූලික පොත් උපයෝගී කර ගනිමින් ගනුදෙනු ලෙජරයට පිටපත් කරයි.
- නිපුණතා මට්ටම 4.1 : මූලික පොත් පවත්වාගෙන යාමේ අවශ්‍යතාව තහවුරු කරයි.
- කාලව්‍යේද** : 02

ඉගෙනුම් ඵල

- ගනුදෙනුවලට අදාළ මූලාශ්‍ර ලේඛන නම් කරයි.
- මූලික පොත් හා ඊට අදාළ මූලාශ්‍ර ලේඛන වගුගත කරයි.
- මූලාශ්‍ර ලේඛනවල වැදගත්කම ලියා දක්වයි.
- සමාන ආකාරයේ තොරතුරු එක් ස්ථානයක රැස් කිරීමෙන් තොරතුරු ලබා ගැනීම පහසු කරවයි.
- සමස්තය දැක්මට ක්‍රම පිළිවෙත් සොයයි.

ඉගෙනුම්- ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලිය : පිවිසුම

- පහත සඳහන් ගනුදෙනු සිදුවූ බවට ඉදිරිපත් කළ ලිඛිත සාක්ෂි පිළිබඳ සිසු අදහස් විමසන්න.
 - බසයේ ගමන් කිරීම
 - සමුකාරයෙන් භාණ්ඩ මිලදී ගැනීම
 - දුරකථන ගාස්තු ගෙවීම
 - පහසුකම් සේවා ගාස්තු ගෙවීම
 - පාසල් ආපනශාලාවේ ආහාර මිලදී ගැනීම
 - වෛද්‍යවරයෙකුගෙන් වෛද්‍ය සේවාව ලබා ගැනීම
- පහත සඳහන් කරුණු මතු කරමින් සාකච්ඡාවක් මෙහෙයවන්න.
 - ව්‍යාපාරවල විවිධ ගනුදෙනු සිදුවන අතර, එම ගනුදෙනුවලට අදාළ විස්තර ඇතුළත් ලියවිලි ප්‍රභව ලියවිලි හෙවත් මූලාශ්‍ර ලියවිලි යනුවෙන් හඳුන්වනු ලැබේ.
 - ගනුදෙනුවල ස්වභාවය අනුව භාවිතවන මූලාශ්‍ර ලියවිලි විවිධ ආකාර වේ.
 - ගනුදෙනුවලට අදාළ වැදගත් තොරතුරු මෙම ලියවිලිවල සඳහන් වේ.
 - ගිණුම්කරණ ක්‍රියාවලියේ දී ඇති වූ අඩුපාඩු, දෝෂ, වංචා, අක්‍රමිකතා යනාදිය හෙළිදරව් කර ගැනීමට ගනුදෙනු සිදුවූ බවට සාක්ෂි සපයන මෙම ලේඛන ඉතා වැදගත් වන අතර විශ්වාසදායී ලෙස මැනීම සඳහා ද මූලාශ්‍ර ලේඛන ඉවහල් වේ.
- මූලාශ්‍ර ලේඛන පදනම් කරගෙන ගනුදෙනුවල ස්වභාවය අනුව පහත දැක්වෙන මූලික පොත් ව්‍යාපාරය විසින් පවත්වාගෙන යනු ලැබේ.
 - මුදල් පොත හෝ (ලැබීම් මුදල් පොත හා ගෙවීම් මුදල් පොත)
 - සුළු මුදල් පොත
 - ගැනුම් ජර්නලය
 - විකුණුම් ජර්නලය
 - ආපසු එවුම් ජර්නලය

- ආපසු යැවුම් ජර්නලය
- පොදු ජර්නලය

ඉගෙනුම සඳහා යෝජිත උපදෙස් :

- පහත සඳහන් ප්‍රකාශ අතුරින් ඒ ඒ කණ්ඩායමට ලැබෙන ප්‍රකාශය කෙරෙහි අවදානය යොමු කර, විමසා ඇති තොරතුරු අනාවරණය කිරීමට උපදෙස් දෙන්න.
- විකිණීම සඳහා භාණ්ඩ අත්පිට මුදලට පමණක් නොව ණයට ද ගැනීම ඉතාම වාසිදායක ය.
- අත්පිට මෙන් ම ණයට ද භාණ්ඩ විකිණීමෙන් මාසික පිරිවැටුම ඉහළ නංවා ගත හැකි ය.
- ලැබුණු ප්‍රකාශයේ ඇතුළත් වන ගනුදෙනු වර්ග නම් කරන්න.
- එම ගනුදෙනු සිදුවූ බවට ව්‍යාපාරය සහ ගනුදෙනුකරු/සැපයුම්කරු අතර භාවිත විය හැකි ලේඛන හැකිතාක් ලියා දක්වන්න.
- දෝෂ සහිත භාණ්ඩ ගනුදෙනු වී ඇත්නම් කුමක් කළ යුතු ද?
- දෝෂ සහිත භාණ්ඩ හුවමාරු කළ බවට ඉදිරිපත් කළ හැකි සාක්ෂි මොනවා ද?
- අඩු වටිනාකම් සහිත ගනුදෙනු සඳහා පදනම් කර ගන්නා මූලික මූලාශ්‍ර ලේඛන නම් කරන්න.
- ඉහත ඔබ හඳුනාගත් ගනුදෙනුවලට අමතරව, ව්‍යාපාරයක සිදුවිය හැකි වෙනත් ගනුදෙනු හැකිතාක් ලියා දක්වන්න.
- ඔබ විසින් හඳුනාගත් මූලාශ්‍ර ලේඛනවලට අදාළ මූලික පොත් නම් කරන්න.
- ඒ ඒ කණ්ඩායම් අනාවරණ සාමූහිකව ද, නිර්මාණශීලීව ද සමස්ත පන්තියට ඉදිරිපත් කිරීමට සූදානම් කරවන්න.

විෂය කරුණු පැහැදිලි කර ගැනීමට අත්වැලක් :

- මූලික පොත් සකස් කිරීම තුළින් පහත සඳහන් ප්‍රයෝජන ව්‍යාපාර අත්විඳිනු ලැබේ.
 - අමතකවීම් හා අත්හැරීම් දෝෂ අවම වීම.
 - සිදුවූ එවැනි දෝෂයක් ඉක්මණින් හෙළිදරව් කර ගත හැකි වීම.
 - මනා පාලනයකින් යුතුව ව්‍යාපාර කටයුතු කිරීම.
 - ගනුදෙනුකරුවන් හා සැපයුම්කරුවන් තුළ විශ්වාසය තහවුරු වීම.
 - සමාන වර්ගයේ ගනුදෙනු එකම පොතක පවත්වාගෙන යාම.
 - වෙනම කාර්ය මණ්ඩලයක් මගින් මූලික පොත් පවත්වාගෙන යාම තුළින් ගිණුම් කටයුතු පහසු කර ගැනීම.

- පහත සඳහන් පරිදි මූලික පොත් හා මූලාශ්‍ර ලේඛන දැක්විය හැකි ය.

ගනුදෙනුව	මූලාශ්‍ර ලේඛනය	මූලික පොත
1. මුදල් ලැබීම් හා මුදල් ගෙවීම්	ලදුපත, වවුචර්	මුදල් පොත
2. ව්‍යාපාරයේ ස්වභාවය මත සුළු වටිනාකම් සහිත ගනුදෙනු	ලදුපත සුළු මුදල් වවුචර්	සුළු මුදල් පොත
3. ව්‍යාපාරයක සිදුවන ජංගම ගිණුම ආශ්‍රිත ගනුදෙනු	ලදුපත වවුචර්, මුදල් තැන්පත් කිරීමේ කුවිතාන්සි, බැංකු ප්‍රකාශන වෙක් තැන්පත් කිරීමේ කුවිතාන්සි	බැංකු ගිණුම
4. භාණ්ඩ ණයට ගැනීම	ගැනුම් ඉන්වොයිසිය	ගැනුම් ජර්නලය
5. භාණ්ඩ ආපසු යැවීම	හරපත	ආපසු යැවුම් ජර්නලය
6. භාණ්ඩ ණයට විකිණීම	විකුණුම් ඉන්වොයිසිය	විකුණුම් ජර්නලය
7. භාණ්ඩ ආපසු එවීම	බැරපත	ආපසු එවුම් ජර්නලය
8. අනෙකුත් මූලික පොත්වල සටහන් නොවූ ගනුදෙනු	ජර්නල් වවුචර් ඉන්වොයිසි කළමනාකරණ වාර්තා පිටපත්	පොදු ජර්නලය

නිපුණතා මට්ටම 4.2 : මුදල් ලැබීම් හා ගෙවීම් වාර්තා කරයි.

කාලච්ඡේද : 04

ඉගෙනුම් ඵල

- මුදල් ලැබීම් ගෙවීම් වෙන් කර දක්වයි
- මුදල් ලැබීම් හා මුදල් ගෙවීම් විශ්වාසදායීව සනාථ කිරීමට අදාළ වන ලේඛන තෝරයි
- මුදල් පොත පිළියෙල කරයි.
- පාලන කටයුතු පහසු කරයි.
- තොරතුරු ක්‍රමවත්ව පවත්වා ගැනීමෙන් තීරණ ගැනීමේ කටයුතු පහසු කරයි.

ඉගෙනුම්- ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලිය :

පිවිසුම

- පවුලේ මුදල් ලැබීම් හා ගෙවීම් පිළිබඳ විමසා ඒවා මනාව පාලනය කිරීමට අනුගමනය කළ යුතු ක්‍රම පිළිබඳ විමසමින් සාකච්ඡාවක් මෙහෙයවන්න.
- මුදල් ලැබීම් හා ගෙවීම්වල විශ්වසනීයතාව තහවුරු කිරීම සඳහා මුදල් ලැබීම් සඳහා ලඝුපත් ද, මුදල් ගෙවීම් සඳහා වවුචර ද යොදා ගැනේ.
- මුදල් පොත ද්විත්ව කාර්යයක් ඉටු කරයි.

ඉගෙනුම සඳහා යෝජිත උපදෙස් :

- පහත සඳහන් ව්‍යාපාරවලින් ඒ ඒ කණ්ඩායමට ලැබෙන ව්‍යාපාරයට අදාළ ව මුදල් ලැබීම් හා මුදල් ගෙවීම් ගනුදෙනු 10ක් දිනය හා වටිනාකම් සහිත ව පෙළගැස්වීමට යොමු කරවන්න.
 - වෙළෙඳ ව්‍යාපාරයක්
 - සේවා සපයන ව්‍යාපාරයක්
- මුදල් පොතට අදාළ මූලාශ්‍ර ලේඛන නම් කරවන්න.
- මුදල් ලැබීම් හා ගෙවීම් ක්‍රමානුකූලව විශ්වාසදායී පදනමකින් සටහන් කිරීමට පහත සඳහන් ආකාරයේ ආකෘතියක කණ්ඩායමට අදාළ ගනුදෙනු සටහන් කර මුදල් පොත තුළනය කරවන්න.

මුදල් පොත

දිනය	ලඳුපත් අංකය	විස්තරය	සගළ පිටුව	මුදල් රු.	දිනය	වවුචර් අංකය	විස්තරය	සගළ පිටුව	මුදල් රු.

- මුදල් පොතේ ඇතුළත් ගනුදෙනු ලෙජරයට පිටපත් කිරීමට උපදෙස් දෙන්න.
- කණ්ඩායම් අනාවරණ නිර්මාණශීලීව ද, සාමූහිකව ද සමස්ත පන්තියට ඉදිරිපත් කිරීමට සූදානම් කරවන්න.

විෂය කරුණු පැහැදිලි කර ගැනීමට අත්වැලක් :

- විවිධ ව්‍යාපාරවල ව්‍යාපාර කටයුතුවල ස්වභාවය අනුව මුදල් ලැබීම් හා මුදල් ගෙවීම් සිදුවන අතර එම මුදල් ලැබීම් හා මුදල් ගෙවීම් ක්‍රමානුකූලව, විශ්වාසදායී ලෙස සටහන් කළ යුතු වේ.
- මුදල් පොත, මූලික පොතක් මෙන් ම ලෙජර ගිණුමක් ලෙස ද භාවිත කළ හැකි ය.
- මුදල් ලැබීම් හර පැත්තේ ද, මුදල් ගෙවීම් බැර පැත්තේ ද සටහන් කරනු ලැබේ.
- මුදල් ලැබීම් හා මුදල් ගෙවීම් ගනුදෙනුවලට අදාළ ද්විත්ව සටහන සම්පූර්ණ වන පරිදි ලෙජරයට පිටපත් කරයි.
- මුදල් පොත තුළතය කළ යුතු ය.

නිපුණතා මට්ටම 4.3 : බැංකුවක පවත්වා ගන්නා ජංගම ගිණුමක් තුළින් සිදු කරන ගනුදෙනු වාර්තා කරයි.

කාලව්ෂේද සංඛ්‍යාව : 04

ඉගෙනුම් ඵල

- ජංගම ගිණුම මගින් කළ හැකි ගනුදෙනුවල ස්වභාවය හා ඒවාට අදාළ මූලාශ්‍ර ලේඛන දක්වයි.
- අගරු වෙක්පතක් නිසා බැංකු ගිණුමට සිදුවන බලපෑම විග්‍රහ කරයි.
- බැංකු ගිණුමක ගනුදෙනු සටහන් කර ලේජරයට පිටපත් කරයි.
- බැංකු ජංගම ගිණුමක වාසිදායක ශේෂයක් හෝ අවාසිදායක ශේෂයක් අති විය හැකි බව සනාථ කරයි.

ඉගෙනුම්- ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලිය :

පිවිසුම

- කාසි හා නෝට්ටුවලින් හැර ගනුදෙනු පියවීමට භාවිත කරන වෙනත් ක්‍රම සිසුන්ගෙන් විමසා පහත කරුණු මතු කරමින් සමාලෝචනයක යෙදෙන්න.
 - ව්‍යවහාර කාසි හා නෝට්ටු හැර වෙක්පත් මගින් ද ගනුදෙනු කළ හැකි ය.
 - වෙක්පත් මගින් ගනුදෙනු කිරීමට බැංකුවේ ජංගම ගිණුමක් පවත්වාගත යුතු වේ.
 - බැංකුවේ පවත්වා ගන්නා ජංගම ගිණුමක හා සමානව, ව්‍යාපාරයේ ද බැංකු ගිණුමක ගනුදෙනු සටහන් කළ යුතු වේ.
 - ව්‍යාපාරයේ මුදල්, බැංකු ජංගම ගිණුමේ ඇති නිසා මෙය ව්‍යාපාරයට වත්කමක් වන අතර, බැංකුවට එය වගකීමක් වේ.
 - ව්‍යාපාරය විසින් බැංකු ගනුදෙනු සටහන් කිරීමට බැංකු ගිණුමක් වෙනම පවත්වා ගනු ලැබේ.

ඉගෙනුම සඳහා යෝජිත උපදෙස් :

- පහත සඳහන් ව්‍යාපාර ගනුදෙනුවලින් එක් එක් කණ්ඩායමට ලැබෙන ව්‍යාපාර ගනුදෙනු කෙරෙහි අවදානය යොමු කරවන්න.
 - කාංචනා ව්‍යාපාරයේ ගනුදෙනු
 - කිත්සර ව්‍යාපාරයේ ගනුදෙනු

කාංචනා ව්‍යාපාරයේ ගනුදෙනු

දිනය ගනුදෙනුව	වටිනාකම රු.
1/1 බැංකුවේ මුදල් තැන්පත් කිරීම	10000
1/2 වෙක්පත් තැන්පත් කිරීම	5000
1/3 303C වෙක්පත වැටුප් සඳහා නිකුත් කිරීම	4000
1/4 304C විදුලි බිලට නිකුත් කළා	1500
1/5 බැංකු ගිණුමෙන් මුදල් ගන්නා	2000
1/6 තැන්පත් කළ වෙක්පත අගරුවීම	2000
1/7 විදුලිබිලට නිකුත් කළ වෙක්පත අගරු වුවා	1500
1/8 රු 5000ක් වෙක්පත්වලින් A ගෙන් ලැබුණා.	

කින්සර ව්‍යාපාරයේ ගනුදෙනු

දිනය ගනුදෙනුව	වටිනාකම රු.
1/1 මුදල් හා වෙක්පත තැන්පත් කළා	2000
1/2 2823 වෙක්පත දී ලී බඩු ගන්නා	15000
1/4 වැටුප් ගෙව්වා	C2824 5000
1/5 රක්ෂණ වාරිකය ගෙව්වා	C2825 1000
1/7 බැංකු ගිණුමෙන් මුදල් ගන්නා	2000
1/8 තැනපත් කළ වෙක්පත අගරු වුවා	3000
1/9 C2825 වෙක්පත අගරු වුවා	1000

- පහත සඳහන් තොරතුරු අනාවරණයට මඟ පෙන්වන්න.
- බැංකු ගිණුමක ගනුදෙනු සටහන් කිරීමට යොදා ගන්නා මූලික ලියවිල්ල නම් කරන්න.
- ව්‍යාපාර ගනුදෙනු පහත ආකෘතිය තුළ සටහන් කරමින් ලෙජරයට පිටපත් කරවන්න.

බැංකු ගිණුම

දිනය	ම. අ.	විස්තරය	ක. පි.	මුදල රු.	දිනය	ව. අ	විස්තරය	ක. පි.	මුදල රු.

- බැංකු ගිණුම තුළනය කර ශේෂ ඉදිරියට ගෙන යන්න
- එම ශේෂය පිළිබඳ ඔබේ අදහස ඉදිරිපත් කරන්න.
- ඒ ඒ කණ්ඩායම් අනාවරණ නිර්මාණාත්මක ව ද, සාමූහිකව ද සමස්ත පන්තියට ඉදිරිපත් කරන්න.

විෂය කරුණු පැහැදිලි කර ගැනීමට අත්වැලක්

- කාසි හා තෝට්ටුවලට අමතරව වර්තමානයේ ගෙවීම් ක්‍රම සඳහා වෙක්පත් යොදා ගැනීම ප්‍රචලිත වී ඇත.
- වෙක්පත් මගින් ගනුදෙනු කිරීමට බැංකුවේ ජංගම ගිණුමක් පවත්වා ගත යුතු වේ.
- බැංකු ගිණුමේ ගනුදෙනු සටහන් කිරීමට පහත සඳහන් මූලික ලියවිලි යොදා ගැනේ.
 - පිලිපත
 - බැංකු ගිණුම් විස්තරය
 - හර නිවේදනය
 - ලදුපත
 - වවුචරය
- බැංකු ගිණුමේ සටහන් කරන ගනුදෙනු පහත ආකාරයෙන් දැක්විය හැකි ය.
 - මුදල් හා වෙක්පත් තැන්පත් කිරීම
 - විවිධ ගෙවීම් සඳහා වෙක්පත් නිකුත් කිරීම

- තැන්පත් කළ වෙක්පත් අගරුවීම.
- නිකුත් කළ වෙක්පත අගරුවීම
- බැංකු ගිණුමෙන් මුදල් ආපසු ගැනීම
- ගනුදෙනු සඳහා වෙක්පත් ලැබීම
- ද්විත්ව සටහන් මූලධර්මයට අනුව බැංකු ගිණුමේ ගනුදෙනු සටහන් කර ලෙජරය පිටපත් කිරීම කළ යුතු වේ.
- බැංකු ගිණුම තුළනය කර ලැබෙන ශේෂය වාසිදායක හෝ අවාසිදායක ශේෂයක් ලෙස හැඳින්වේ.
- අවාසිදායක ශේෂය බැංකු අයිරාවක් වන අතර, එය බැංකු ගිණුමේ පවතින ශේෂයට වඩා වෙක්පත් නිකුත් කිරීමට ලද අවසරය මත ගනුදෙනු කිරීමෙන් ලැබෙන ප්‍රතිඵලකි
- කාංචනාගේ ව්‍යාපාර ගනුදෙනු පහත ආකාරයෙන් බැංකු ගිණුමක සටහන් කර ලෙජරයට පිටපත් කළ හැකි ය.

බැංකු ගිණුම

දිනය	ල අ	විස්තරය	ක පි	මුදල රු	දිනය	ව අ	විස්තරය	ක පි	මුදල රු.
1/1		මුදල්		10000	1/3	303C	වැටුප්		4000
1/2		මුදල් (වෙක්)		5000	1/4	304C	විදුලිබිල		1500
1/7		විදුලිබිල (අගරු වෙක්)		1500	1/5		මුදල්		2000
1/6					1/6		අගරු වෙක්		2000
					1/30		ශේ/ප/ගෙ		7000
				16500					16500
2/1		ශේ/ඉ/ගෙ		7000					

ලෙජරය

වැටුප්
1/3 බැංකු 4000

විදුලි බිල	
1/4 බැංකු 1500	1/7 බැංකු 1500

අගරු වූ වෙස්
1/6 බැංකු 2000

- නිකුත් කළ වෙස්පත් අගරුවීම් අදාළ වියදම් ගිණුමට හෝ අගරු වූ වෙස්පත් ගිණුමකට බැර කළ හැකියි.
- කිත්සරගේ ව්‍යාපාර ගනුදෙනු ඉහත ආකාරයෙන් බැංකු ගිණුමේ හා ලෙජරයේ සටහන් කරන්න.
- කිත්සරගේ බැංකු ගිණුමේ බැංකු අයිතුවක් පවතී.

හිනුණා වට්ටම 4.4 : මුදල් වට්ටම් හා බැඳී ගණු දෙනු සටහන් කිරීමට මුදල් පොත/ බැංකු ගිණුම පවත්වා ගනියි.

කාලවිච්ඡේද සංඛ්‍යාව : 04

ඉගෙනුම් වල :

- මුදල් වට්ටම් වෙළඳ වට්ටම්වලින් වෙන් කොට හඳුනා ගනියි.
- වට්ටම් තීරු සහිතව මුදල් ගිණුම හා බැංකු ගිණුම පවත්වා ගනියි.
- ගණු දෙනු ලෙජරය පිටපත් කරයි.
- තොරතුරු වර්ග කරයි.
- වාසිදායක පෙළඹවීම් ක්‍රම අනුගමනය කරයි.

ඉගෙනුම්- ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලිය : පිවිසුම

- “දින 30 කින් මුදල් ගෙවන්නේ නම් 5% ක වට්ටමක් ” යන්න හුණු පුවරුවේ ලියා මේ පිළිබඳ සිසු අදහස් විමසන්න.
- පහත සඳහන් කරුණු මතුකරමින් සාකච්ඡාවක් මෙහෙයවන්න.
- ණය ගැතියන් ගේ සහ ණය හිමියන් ගේ ණය ඉක්මණින් පියවීමට පෙළඹවීම සඳහා ණයගැති සහ ණයහිමි වටිනාකමින් කරන අඩු කිරීම මුදල් වට්ටම් වේ.
- මුදල් වට්ටම්, දුන් වට්ටම් හා ලද වට්ටම් ලෙස දෙවර්ගයකි.
- මුදල් ගණු දෙනු මෙන්ම බැංකු ගණු දෙනු වලදී ද මුදල් වට්ටම් මතු විය හැකි අතර, ඒවා මුදල් ගිණුමේ හා බැංකු ගිණුමේ වෙන වෙනම සටහන් කළ යුතු වේ.

ඉගෙනුම කඳහා යෝජිත උපදෙස් :

- පහත සඳහන් මාතෘකා දෙකෙන් ඒ ඒ කණ්ඩායමට ලැබෙන මාතෘකාව කෙරෙහි අවධානය යොමු කරවන්න.
- වට්ටම් සහිත මුදල් ගිණුම
- වට්ටම් සහිත බැංකු ගිණුම
- පහත සඳහන් ව්‍යාපාරික ගණු දෙනු හොඳින් අධ්‍යයනය කිරීමට උපදෙස් දෙන්න..

		රු.
ජනවාරි 01	ප්‍රාග්ධනය යෙදුවා	50000
1/1	බැංකුවේ තැන්පත් කලා	3000
1/2	ලී බඩු මිලට ගැණුම්	2000
1/3	බැංකු ණය ගත්තා	25000
1/4	වැටුප් ගෙව්වා	5000
1/4	විදුලි බිල වෙක්පතකින් ගෙව්වා	2500
1/6	සිල්වා ගෙන් මුදල් ලැබුණා	2800
	අඩු කළ වට්ටම්	200
1/7	ණයහිමි පෙරේරාට ගෙව්වා	7000
	ඔහුගෙන් ලද වට්ටම	300
1/8	ණය ගැතියන් ගෙන් මුදල් ලැබුණා	8200
	අඩු කළ වට්ටම්	300

1/9	ණය හිමියන්ට වෙක්පතකින් ගෙව්වා අඩුකළ වට්ටම්	8500 500
1/10	ණය ගැතියන්ගෙන් වෙක්පතක් ලැබුණා අඩුකළ වට්ටම්	2000 200
1/12	රක්ෂණ වාරික වෙක්පතකින් ගෙව්වා	1000
1/13	සුනිල්ට ගෙව්වා වෙක්පතකින් අඩුකළ වට්ටම්	2200 200
1/14	විකුණුම් සඳහා වෙක්පතක් ලැබුණා	7000
1/15	14 දින ලද වෙක් පත බැංකු ගත කළා	

- පහත සඳහන් තොරතුරු අනාවරණය සඳහා මඟ පෙන්වන්න.
- ලැබුණ මාතෘකාවට අදාළ ගනුදෙනු වෙන් කර හඳුනා ගන්න.
- එම ගනු දෙනු මාතෘකාවට අදාළ ගිණුම් තුළ සටහන් කරන්න.
- ගිණුම තුළනය කර එම ශේෂය පිළිබඳ පැහැදිලි කිරීමක් කරන්න. වට්ටම් තීරු පිළිබඳ අදහස් දක්වා එහි එකතුව ලෙජරයට පිටපත් කරන්න.
- ඒ ඒ කණ්ඩායම් අනාවරණ සාමූහිකව ද, නිර්මාණශීලීව ද සමස්ත පන්තියට ඉදිරිපත් කිරීමට සූදානම් කරවන්න.

විෂය කරුණු පැහැදිලි කර ගැනීමට අත්වැලක් :

- වට්ටම් සහිත මුදල් ගනුදෙනු හා බැංකු ගනුදෙනු ඒ ඒ ගිණුම්වල වෙන් වෙන් ව සටහන් කළ යුතු වේ.
- වට්ටම් තීරු සිහිවටන තීරු බැවින් එම තීරුවල එකතුව පමණක් ලෙජරයට පිටපත් කෙරේ.
- දෙන ලද ව්‍යාපාරයේ ගනු දෙනු පහත ආකාරයට ගිණුම්වල ඇතුළත් කර තුළනය කළ හැකි ය.

මුදල් ගිණුම

දිනය	ල.අ.	විස්තරය	ස.පි.	වට්ටම් රු.	මුදල් රු.	දිනය	ව.අ.	විස්තරය	ස.පි.	වට්ටම් රු.	මුදල් රු.
1/1		ප්‍රාග්ධනය			50000	1/1		බැංකු			3000
1/3		බැංකු ණය			25000	1/2		ලී බඩු			2000
1/6		සිල්වා		200	2800	1/4		වැටුප්			5000
1/8		ණයගැතියෝ		300	8200	1/7		පෙරේරා	300		7000
1/10		ණයගැතියෝ		200	2000	1/15		බැංකු			7000
1/14		විකුණුම්			7000	1/31		ශේෂය ප/ගෙ			71000
				700	95000					300	95000
2/1		ඉ/ගෙ/ශේ			71000						

බැංකු ගිණුම

දිනය	ල.අ.	විස්තරය	ස.පි.	වට්ටම් රු.	මුදල් රු.	දිනය	ව.අ.	විස්තරය	ස.පි.	වට්ටම් රු.	මුදල් රු.
1/1		මුදල්			3000	1/4		විදුලිය			2500
1/15		මුදල්			7000	1/9		ණය හිමියෝ		500	8500
1/31		ශේෂය ප/ගෙ			4200	1/12		රක්ෂණය			1000
						1/13		සුනිල්		200	2200
					14200			ශේෂය/ඉ/ගෙ		700	14200

- මුදල් ගිණුමේ වාසි ශේෂයක් පවතින අතර බැංකු ගිණුමේ අවාසි ශේෂයක් පවතී.
- බැංකු ගිණුමේ අවාසි ශේෂය බැංකු අයිරාව වේ.
- වට්ටම් තීරුවල එකතු ලෙජරයට මාරු කිරීම පහත ආකාරයට සිදුවේ.

දුන් වට්ටම් ගිණුම

1/31	ණය ගැතියෝ	700
------	-----------	-----

ලද වට්ටම් ගිණුම

1/31	ණය හිමියෝ	300
1/31	ණය හිමියෝ	700

- මුදල් ගිණුමේ සහ බැංකු ගිණුමේ ඇතුළත් අනෙකුත් ගණුදෙනු ලෙජරයට පිටපත් කළ යුතු ය.

නිපුණතා මට්ටම 4.5 : විශ්ලේෂණ තීරු සහිත මුදල් පොත පවත්වා ගනියි.
කාලවිච්ඡේද කාලය : 04

ඉගෙනුම් වල :

- විශ්ලේෂණ තීරු සහිත මුදල් පොතක අවශ්‍යතාව දක්වයි.
- විශ්ලේෂණ තීරු සහිත ලැබීම් මුදල් පොත ගෙවීම් මුදල් පොත පිළියෙල කරයි..
- විශ්ලේෂණ තීරු සහිත මුදල් පොතක සටහන් කරන ගනුදෙනු ලෙජරයට පිටපත් කරයි.

විෂය කරුණු පැහැදිලි කර ගැනීමට අත්වැලක් :

- සමාන ස්වරූපයේ ගනු දෙනු පහසුවෙන් හඳුනා ගැනීම සඳහා ලැබීම් මුදල් පොතේ හා ගෙවීම් මුදල් පොතේ විශේෂිත තීරු පවත්වා ගනියි.
- ව්‍යාපාරයක සිදුවන ගනුදෙනුවල ස්වභාවය අනුව පවත්වා ගත යුතු විශ්ලේෂණ තීරු ප්‍රමාණය තීරණය වේ.

- **නිදසුන්** - ලැබීම් මුදල් පොත
 - අත්පිට විකුණුම්
 - ණය ගැති ලැබීම්
 - වෙනත් ආදායම්
 - ගෙවීම් මුදල් පොත
 - අත්පිට ගැනුම්
 - ණය හිමි ගෙවීම්
 - වෙනත් වියදම් යනාදිය

- සියළු මුදල් ලැබීම් පමණක් ඇතුළත් කර විශ්ලේෂණ තීරු සහිතව ලැබීම් පැත්ත පමණක් නිරූපණය වන ආකාරයට සකස් කරන මුදල් පොත ලැබීම් මුදල් පොත වන අතර, සියලු මුදල් ගෙවීම් පමණක් ඇතුළත් කර විශ්ලේෂණ තීරු සහිතව ගෙවීම් පැත්ත පමණක් නිරූපණය වන ආකාරයට සකස් කරන මුදල් පොත ගෙවීම් මුදල් පොත වේ. මේවා උපයෝගී පොත් ලෙස භාවිත වේ. එම නිසා ලැබීම් මුදල් පොත-මුදල් ලැබීම් ජර්නලය ලෙස ද, ගෙවීම් මුදල් පොත-මුදල් ගෙවීම් ජර්නලය ලෙස ද හඳුන්වනු ලැබේ.
- ලැබීම් මුදල් පොතේ හා ගෙවීම් මුදල් පොතේ ගනු දෙනු ලෙජරය පිටපත් කර ගත යුතු වේ.
- ඒ ආකාරයෙන් ම විශ්ලේෂණ තීරු සහිත ව බැංකු ගිණුමට පවත්වා ගත හැකි ය.

නිපුණතා මට්ටම 4.6 : බැංකු සැසඳුම් ප්‍රකාශය පිළියෙල කරයි.

කාලච්ඡේද : 06

ඉගෙනුම් ඵල

- බැංකු ගිණුම හා බැංකු ප්‍රකාශය යන්න පැහැදිලි ව අවබෝධ කර ගනියි.
- බැංකු ගිණුමේ වාර්තා කර ඇති ගනුදෙනු හා බැංකු ප්‍රකාශයේ ගනුදෙනු සන්සන්දනය කරමින් වෙනස්කම් තිබේ දැයි හඳුනා ගනියි.
- හඳුනාගත් වෙනස්කම් ඇසුරෙන් බැංකු ගිණුමේ සිදු කළ යුතු ගැලපීම් සිදු කරයි.
- බැංකු සැසඳුම් ප්‍රකාශය පිළියෙල කරයි.
- වෙනස හඳුනා ගැනීම සඳහා සසඳයි.
- වැරදි නිවැරදි කරයි.

ඉගෙනුම්- ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලිය :

පිවිසුම

- පහත සඳහන් කරුණු මතු කරමින් සාකච්ඡාවක් මෙහෙයවන්න.
 - ව්‍යාපාරයේ බැංකු ගිණුමේ ගනුදෙනු, බැංකුව විසින් පිළියෙල කරන බැංකු ප්‍රකාශයේ ඇතුළත් ගනුදෙනු සමඟ සන්සන්දනය කර වෙනස්කම් වාර්තා කළ හැක.
 - බැංකු ගිණුම පිළිබඳ ව බැංකු ප්‍රකාශයෙන් තොරතුරු ලබා ගත හැකි ය.
 - බැංකු ගිණුමේ ඇතුළත් සමහර අයිතම බැංකු ප්‍රකාශයේ සඳහන් නොවන අතර බැංකු ප්‍රකාශයේ සඳහන් සමහර අයිතම බැංකු ගිණුමේ සටහන් නොවීමට පුළුවන.
 - මෙම වෙනස්කම් කොටස් දෙකක් යටතේ හඳුනා ගත හැක.
 - (i) බැංකු ගිණුමේ සිදු කළ යුතු ගැලපීම් (වැරදි, අත්හැරීම් හා ගැලපීම්)
 - (ii) බැංකු සැසඳුම් ප්‍රකාශයේ ඇතුළත් කළ යුතු කාලීනමය වෙනස්කම් හා බැංකුව විසින් සිදුකර ඇති වැරදි සටහන්
- කාලීන වෙනස්කම් ඇතිවීමට බලපාන හේතු පැහැදිලි කරන්න.
- වෙනස ගැලපීමෙන් බැංකු සැසඳුම් ප්‍රකාශය පිළියෙල කරනු ලැබේ.

ඉගෙනුම සඳහා යෝජිත උපදෙස් :

- පහත සඳහන් ගනුදෙනු අතරින් ඒ ඒ කණ්ඩායමට ලැබෙන ගනුදෙනුව කෙරෙහි අවධානය යොමු කරවන්න.
 - ව්‍යාපාරය නිකුත් කළ චෙක්පත ලබන්නා එය බැංකුගත නොකිරීම හා ව්‍යාපාරය නැත්පත් කළ චෙක්පත බැංකුව විසින් ගිණුමට එකතු නොකිරීම.
 - ව්‍යාපාරයට ලැබිය යුතු වටිනාකම බැංකුව විසින් රැස් කිරීම හා ව්‍යාපාරය විසින් කළ යුතු ගෙවීම් බැංකුව ක්‍රියාත්මක කිරීම.

- අදාළ ගනුදෙනුව ව්‍යාපාරයේ බැංකු ගිණුමේ හා බැංකු ප්‍රකාශයේ වාර්තා කරන ආකාරය එය පහත සඳහන් ආකාරයේ වගුවකින් ඉදිරිපත් කරවන්න.

ගනුදෙනුව	බැංකු ගිණුමේ ගනුදෙනු වාර්තා කරන ආකාරය හර හෝ බැර	බැංකු ප්‍රකාශයේ ගනුදෙනු වාර්තා කරන ආකාරය හර හෝ බැර

- බැංකුව විසින් අය කරනු ලබන ගාස්තු නිසා බැංකු ගිණුමේ වර්තා නොවීමට බලපාන හේතු පිළිබඳ අදහස් දක්වන්න.
- බැංකු ගිණුම් ශේෂයට අවශ්‍ය ගැලපීම් සිදු කළ පසු බැංකු සැසඳුම් ප්‍රකාශය සකස් කරන ආකාරය පිළිබඳ යෝජනා ලබා ගන්න.
- එවැන්නක් සකස් කිරීමේ අවශ්‍යතාව පිළිබඳ කණ්ඩායමේ අදහස් විමසන්න.
- ඒ ඒ කණ්ඩායම් අනාවරණ සාමූහිකව ද, නිර්මාණශීලීව ද සමස්ත පන්තියට ඉදිරිපත් කිරීමට සූදානම් කරවන්න.

විෂය කරුණු පැහැදිලි කර ගැනීමට අත්වැලක් :

- බැංකු ගිණුමේ ඇති මුදල් ව්‍යාපාරය පැත්තෙන් වත්කමක් වන අතර, බැංකුව පැත්තෙන් බලන කළ එම මුදල් ඔවුන්ට වගකීමක් වන බව.
- ඒ අනුව බැංකු ගිණුමේ හර කරන අයිතම, බැංකුව විසින් ව්‍යාපාරයේ නමින් පවත්වා ගන්නා ජංගම ගිණුමට බැර කරනු ලබන අතර බැංකු ගිණුමේ බැර කරන අයිතම බැංකුව විසින් ව්‍යාපාරයේ ජංගම ගිණුමට හර කරනු ලැබේ.

- බැංකු ගිණුමේ ගනුදෙනු සටහන් කරන ආකාරය පහත උදාහරණ මගින් දැක්වේ.

බැංකු ගිණුමට හර කරන අයිතම	මුදල් පොතේ බැංකු තීරුව බැර කරන අයිතම
<ul style="list-style-type: none"> • මුදල් තැන්පත් • වෙක් තැන්පත් • බැංකුව විසින් ගිණුම්ගිණියාගේ ගිණුමට රැස් කරන මුදල් (ප්‍රේෂණ) 	<ul style="list-style-type: none"> • නිකුත් කළ චෙක්පත් • බැංකු ගාස්තු/ වෙක්පොත් ගාස්තු • අයිරා පොලී • ස්ථාවර නියෝග මත බැංකුව කළ ගෙවීම්

- බැංකුව ජංගම ගිණුම්ගිණියන්ට පහත සඳහන් සේවා සපයන අතර, ඒ සඳහා බැංකුව විසින් ගාස්තුවක් අය කරනු ලැබේ.

බැංකුව ව්‍යාපාරය වෙනුවෙන් කරන රැස් කිරීම් (ප්‍රේෂණ)	බැංකුව ව්‍යාපාරය වෙනුවෙන් කරන ගෙවීම් (උදා: ස්ථාවර නියෝග)
<ul style="list-style-type: none"> • ණයගැති ප්‍රේෂණ • ලාභාංශ • පොලී ලැබීම් • ගෙවල්කුලී ලැබීම් 	<ul style="list-style-type: none"> • රක්ෂණ වාරික • ණය වාරික • ගෙවල්කුලී ගෙවීම්

- බැංකු ගිණුමේ ශේෂයෙන් ආරම්භ කොට බැංකු සැසඳුම් ප්‍රකාශය පිළියෙල කළ හැකි ය.
- බැංකු ගිණුමට සිදු කළ යුතු ගැළපීම්වලට පහත උදාහරණ දැක්විය හැක.
 - සෘජු ප්‍රේෂණ • බැංකු ගිණුමේ සිදුවූ වැරදීම්
 - ස්ථාවර නියෝග • බැංකු ගාස්තු
- බැංකු ගිණුමේ ශේෂය ගැළපීමෙන් පසු බැංකු සැසඳුම් ප්‍රකාශනය පිළියෙල කළ හැකි ය. (බැංකු සැසඳුම් ප්‍රකාශනයට **උදාහරණයක්** පහත දැක්වේ)

බැංකු ගිණුමේ ශේෂය (බැර) අයිරාව	(XX)
එකතු කළා: නිකුත් කළ නමුත් ගෙවීම් සඳහා ඉදිරිපත් නොකළ චෙක්පත්	XX
අඩු කළා: තැන්පත් කළ නමුත් උපලබ්ධි නොවූ චෙක්පත්	(XX)
බැංකු ප්‍රකාශය අනුව ශේෂය	<u>XX/(XX)</u>

නිපුණතා මට්ටම 4.7 : සුළු වියදම් හා බැඳි ගනුදෙනු සටහන් කිරීමට සුළු මුදල් පොත පවත්වා ගනියි.

කාලවිච්ඡේද : 04

ඉගෙනුම් ඵල

- ව්‍යාපාරයක සුළු වියදම්වලට අදාළ ගනුදෙනු ලියා දක්වයි.
- සුළු මුදල් පොතක් පවත්වා ගැනීමේ අවශ්‍යතාව ඉදිරිපත් කරයි.
- විශ්ලේෂණ තීරු සහිත සුළු මුදල් පොතක් පිළියෙල කරයි.
- දෛනික ව සිදුවන ගනුදෙනු වටිනාකම හා ප්‍රමාණය අනුව වර්ග කරයි.
- වාර්තා කිරීමේ ක්‍රම පිළිවෙත් මගින් පාලනය කිරීමේ පහසුව දක්වයි.

ඉගෙනුම්- ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලිය : පිවිසුම

- ගනුදෙනු ඇතුළත් පත්‍රිකාව පන්තියට සුදුසු ආකාරයට ඉදිරිපත් කර, සිසු අදහස් විමසන්න.

ගනුදෙනු	
	රු.
ලී බඩු ගත්තා	50000
සංග්‍රහ වියදම	50
මුද්දර ගත්තා	25
බඩු තොග ගැණුම්	15000
පැනක් ගත්තා	12
කාබන් කොළ ගත්තා	4.50
වැටුප් ගෙවීවා	8000

- පහත සඳහන් කරුණු මතු කරමින් සාකච්ඡාවක් මෙහෙයවන්න.
- ව්‍යාපාරයක සිදුවන ගනුදෙනු අතර අඩු වටිනාකම් සහිත ගනුදෙනු ද සිදුවන අතර එවැනි ගනුදෙනු සඳහා නිදසුන් පහත සඳහන් වේ.
 - සංග්‍රහ වියදම්
 - පැන් ගැනීමට වියදම් වූ මුදල
 - කාබන් කොළ ගැනීම
 - ගමන් ගාස්තු දැරීම
- එවැනි අඩු වටිනාකම් සහිත ගනුදෙනු සුළු වියදම් ලෙස හැඳින්වේ.
- සුළු වියදම් ගෙවීම් සටහන් කිරීමට සුළු මුදල් පොතක් භාවිත කරයි.
- නිශ්චිත කාලයකට අවශ්‍ය සුළු වියදම් සඳහා වැය වන මුදල් කලින් තීරණය කර ප්‍රධාන මුදල් භාරකරු විසින් සුළු මුදල් භාරකරුට ලබා දෙනු ලැබේ.
- එසේ එකවර ලබාදෙන මුදල සුළු මුදල් අග්‍රිමය ලෙස හැඳින්වෙන අතර එම අග්‍රිමය සුළු මුදල් භාරකරු විසින් ප්‍රතිපූර්ණය කිරීමේ ක්‍රමය අග්‍රිම ක්‍රමය වේ.

ඉගෙනුම සඳහා යෝජිත උපදෙස් :

- පහත සඳහන් ව්‍යාපාර දෙකෙන් ඒ ඒ කණ්ඩායමට ලැබෙන ව්‍යාපාරය කෙරෙහි අවදානය යොමු කරවන්න.

තෝරාගත් ව්‍යාපාරය	රු.	බිම්සර ව්‍යාපාරය	රු.
1. සුළු මුදල් භාරකරුට දුන් මුදල	1000	1. සුළු මුදල් භාරකරුට දුන්නා	2000
2. සහල් තොග ගැනුම්	50000	2. ලී බඩු ගන්නා	8000
3. සහල් විකුණුම්	100000	3. බඩු තොග ගැනුම්	10000
4. සහල් ගෙනඒමේ කුලී	5000	4. බඩු තොග විකුණුම්	25000
5. සංග්‍රහ ගාස්තු	50	5. කුලී ගෙවීම්	125
6. කාබන් පෑන් ගන්නා	10	6. පෑන් හා කඩදාසි සඳහා	25
7. සීනි හා තේ කුඩු	25	7. ලීපිදුවා	40
8. කුලී රථයට දුන්නා	100	8. විවිධ වියදම්	15
9. පිරිසිදු කිරීමට	50	9. බස් ගාස්තු	30
10. නිමල්ට ගෙවීම	500	10. ලියන කඩදාසි	10
		11. ලී රාක්කයක් මිලට ගන්නා	500

පහත තොරතුරු අනාවරණය සඳහා මග පෙන්වන්න.

- ව්‍යාපාරයේ සිදුවී ඇති සාපේක්ෂව අඩු වටිනාකම් සහිත ගනුදෙනු වෙන්කර හඳුනා ගන්න.
- එම ගනුදෙනු සනාථ කිරීමට යොදා ගන්නා මූලික ලියවිල්ල නම් කරන්න.
- ව්‍යාපාරයේ අඩු වටිනාකම් සහිත ගනුදෙනු පහත සඳහන් ආකාරයේ ආකෘතියක සටහන් කරන්න.

සුළු මුදල් පොත

ලැබීම් රු.	ස. පි.	දිනය	විස්තරය	ව. අ.	ගෙවීම් රු.	විශ්ලේෂණ කිරීම				ලෙජරය රු.	ලෙ. පි.
						ගමන් වියදම් රු.	ලීපි වියදම් රු.	කුලී වියදම් රු.	විවිධ වියදම් රු.		

- සුළු මුදල් පොත තුලනය කරන්න.
- සුළු මුදල් ගනුදෙනු ලෙජරයට පිටපත් කරන්න.
- ව්‍යාපාරයේ සුළු මුදල් අග්‍රිමය හා ප්‍රතිපූරණය කළ යුතු වටිනාකම දක්වන්න.
- ඒ ඒ කණ්ඩායම් අනාවරණ නිර්මාණශීලීව ද, සාමූහිකව ද සමස්ත පන්තියට ඉදිරිපත් කිරීමට සූදානම් කරවන්න.

විෂය කරුණු පැහැදිලි කර ගැනීමට අත්වැලක් :

- ව්‍යාපාරයක දෛනිකව සිදුවන ගනුදෙනු අතර සුළු වටිනාකම් සහිත ගනුදෙනු හඳුනාගෙන ඒවා වෙනම මූලික පොතක සටහන් කළ යුතු වේ.
- එම මූලික පොත සුළු මුදල් පොත ලෙස හඳුන්වයි.
- සුළු මුදල් පොතේ ගනුදෙනු සටහන් කිරීමට යොදා ගන්නා මූලාශ්‍ර ලේඛනය සුළු මුදල් වවුචරය හා ලදුපත වේ.

- නිශ්චිත කාලච්ඡේදයක් සඳහා වියදම් කිරීමට ප්‍රධාන මුදල් භාරකරු විසින් සුළු මුදල් භාරකරුට කාලච්ඡේදය ආරම්භයේ එකවර ලබා දෙන මුදල, සුළු මුදල් අග්‍රිමය ලෙස හැඳින්වේ.
- විශ්ලේෂණ තීරු සහිත සුළු මුදල් පොතක සුළු වියදම් ගෙවීම් ඇතුළත් කළ යුතු ය.
- දැනටමත් ලෙජරයේ විවෘත වී ඇති ගිණුමක් වෙනුවෙන් සුළු මුදල් භාරකරු විසින් දරන වියදම් ලෙජර තීරුවේ සටහන් කළ යුතු අතර ලෙජරය තීරුවේ සටහන් තබන ගනුදෙනු සඳහා නිදසුන් පහත ආකාරයෙන් දැක්විය හැකි බව.
 - ණයහිමියන්ට ගෙවීම්
 - ස්ථාවර වත්කම් මිලදී ගැනීම්
 - ගෙනඒමේ කුලී
- සුළු මුදල් පොතේ ගනුදෙනු පහත සඳහන් ආකාරයෙන් සටහන් කළ යුතු ය.
 - සුළු මුදල් අග්‍රිමය ලැබීම
 සුළු මුදල් ගිණුම හර
 මුදල් ගිණුම/පොත බැර
 - අග්‍රිමය ප්‍රතිපූර්ණය කිරීම
 සුළු මුදල් ගිණුම හර
 මුදල් ගිණුම /පොත බැර
 - සුළු වියදම් තීරුවල එකතුව/ඒ ඒ සුළු වියදම් දැරීම
 ඒ ඒ වියදම් ගිණුම හර
 සුළු මුදල් පොත බැර
- නොත්මිණිගේ ව්‍යාපාරයේ සුළු මුදල් පොත පහත සඳහන් ආකාරයෙන් සකස් කළ හැකි ය.

සුළු මුදල් පොත

ලැබීම් රු.	ස. පි.	දිනය	විස්තරය	ව. අ.	ගෙවීම් රු.	විශ්ලේෂණ තීරු				ලෙජරය රු.	ලෙ. පි
						ලිපිද්‍රව්‍ය රු.	කුලී රු.	සංග්‍රහ රු.	විවිධ රු.		
1000	1		මුදල්								
	5		සංග්‍රහ		50		-	50			
	6		පැන්		10	10					
	7		සීනි තේ		25			25			
	8		කුලී රථ		100		100				
	9		පිරිසිදු කිරීම		50				50		
	10		නිමල්		500					500	03
					735	10	100	75	50	500	
	1/31		ගේ/ප/ගෙ		265						
1000					1000						
265	1/31		ගේ/ඉ/ගෙ								
735	1/31		මුදල්								

- සුළු මුදල් පොතේ ගනුදෙනු ලෙජරයට පිටපත් කිරීම පහත ආකාරයට සිදුවේ.

ලෙ.පි. 05

ලිපිද්‍රව්‍ය ගිණුම	
1/31 සුළු මුදල්	10

ලෙ.පි. 06

කුලී රථ ගාස්තු ගිණුම	
1/31 සුළු මුදල්	100

ලෙ.පි. 07

සංග්‍රහ වියදම් ගිණුම	
1/31 සුළු මුදල්	75

ලෙ.පි. 08

විවිධ වියදම් ගිණුම	
1/31 සුළු මුදල්	50

ලෙ.පි. 09

නිමල්	
1/9 සුළු මුදල්	500

නිපුණතා මට්ටම 4.8 : ණයට ගැනුම් පිළිබඳ තොරතුරු පවත්වා ගනියි.
කාලච්ඡේද : 04

ඉගෙනුම් ඵල

- ගැනුම් ඉන්වොයිසිය හා හරපත අතර ඇති සම්බන්ධතාව පැහැදිලි කරයි.
- ගැනුම් ජර්නලය හා ආපසු යැවුම් ජර්නලය සඳහා සුදුසු ආකෘති ගොඩනගයි.
- ණයට හාණ්ඩ ගැනුම්වලට අදාළ මූලාශ්‍ර ලේඛන විශ්ලේෂණය කර තොරතුරු මූලික පොත්වල සටහන් කරයි.
- මූලික තොරතුරු විශ්ලේෂණයෙන් අවශ්‍ය තොරතුරු වෙන් කර දක්වයි.
- විධිමත් ආකාරයට තොරතුරු ඉදිරිපත් කිරීම සඳහා ආකෘති ගොඩනගයි.

ඉගෙනුම්- ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලිය :
පිවිසුම

- ස්වේච්ඡාවෙන් ඉදිරිපත් වන සිසුන් දෙදෙනෙකු ලවා දෙබස පන්තියට ඉදිරිපත් කර පහත සඳහන් කරුණු මතු කරමින් සාකච්ඡාවක් මෙහෙය වන්න.

ව්‍යාපාරිකයකු හා විකුණුම් නියෝජිතයකු අතර වූ දෛශිකය

විකුණුම් නියෝජිතයා : මුදලාලි අලුත් ක්‍රීඩා උපකරණ වගයක් තියෙනවා ගන්නවද?

ව්‍යාපාරිකයා : මේ දවස්වල නම් සල්ලි ටිකක් හිඟයි.

විකුණුම් නියෝජිතයා : කමක් නෑ මුදලාලි, ඊළඟ සුමානෙ ආවම සල්ලි ගන්න පුළුවන්.

ව්‍යාපාරිකයා : පළුදු තිබුණොත් මොනවද, කරන්නේ ?

විකුණුම් නියෝජිතයා : ඒවා අපි ආපසු ගන්නවා.

- ව්‍යාපාරවල අත්පිට මුදලට මෙන් ම ණයට ද ගනුදෙනු සිදුවන අතර, හාණ්ඩ මිලදී ගැනීමේ දී අත්පිට මුදලට මෙන් ම ණයට ද සිදුවේ.
- ණයට හාණ්ඩ මිලදී ගැනුම් පිළිබඳ තොරතුරු වෙන ම මූලික පොතක සටහන් කළ යුතු වේ.
- ණයට මිලදී ගන්නා හාණ්ඩ විවිධ හේතු මත සැපයුම්කරුවන් වෙත ආපසු යැවෙන අතර, හාණ්ඩ ආපසු යැවුම් පිළිබඳ තොරතුරු ද වෙන ම මූලික පොතක සටහන් කළ යුතු වේ.

ඉගෙනුම සඳහා යෝජිත උපදෙස් :

- පහත සඳහන් මාතෘකා අතුරින් ඒ ඒ කණ්ඩායමට ලැබී ඇති මාතෘකාව පිළිබඳ ව අවධානය යොමු කරවන්න.
- සමන්ගේ ව්‍යාපාරයේ ගනුදෙනුවලට අදාළ මූලාශ්‍ර ලේඛන කට්ටලය
- සුනිල්ගේ ව්‍යාපාරයේ ගනුදෙනුවලට අදාළ මූලාශ්‍ර ලේඛන කට්ටලය

සමන්ගේ ව්‍යාපාරයේ සිදුවූ ගනුදෙනුවලට අදාළ මූලාශ්‍ර ලේඛන කට්ටලය

ඉන්වොයිසිය				
<p>ඡී.ඩී.ඒ. පෙරේරා සහ සමාගම පාසල් මාවත, පන්නිපිටිය.</p>				
<p>ඉන්වොයිසි අංක 728 දිනය : 2008.01.08</p>				
<p>සමන්ගේ ව්‍යාපාරය, නාවල පාර, නුගේගොඩ</p>				
අනු අංකය	විස්තරය	ප්‍රමාණය	ඒකක මිල රු.	වටිනාකම රු.
01	පරිප්පු	-	-	-
02	උම්බලකඩ	-	-	-
03	කිරිපිටි 400 g	පැකට් 30	160	4800.00
04	කිරිපිටි 250 g	පැකට් 20	140	2800.00
05	සබන්	-	-	-
06	රෙදි සෝදන කුඩු	-	-	-
07	ලුණු	-	-	2000.00
08	මාරි බිස්කට්- කුඩා පැකට්	පැකට් 50	22	1100.00
09	සැමන් ටින් (විශාල)	-	-	-
				10700.00
අඩුකළා: වට්ටම 10%				1070.00
				9630.00

සැ.සු. 2008.02.08 දිනට පෙර මුදල් ගෙවන්නේ නම් 5%ක වට්ටමක්

අත්සන් කළේ.
කළමනාකරු.

ඉන්වොයිසිය

සමගි සහෝදරයෝ,
 සමගි මාවත,
 සමගිපුර,
 සඳලංකාව.

ඉන්වොයිසි අංක: 1007
 2008.01.10 වෙනි දින.

සමන්ගේ ව්‍යාපාරය,
 නාවල පාර,
 නුගේගොඩ.

අනු අංකය	විස්තරය	ප්‍රමාණය	ඒකක මිල රු.	වටිනාකම රු.
01	හාල්	100kg	82	8200
02	මිරිස්	200kg	150	30000
03	කිරිපිටි			
04	සබන්			
05	රෙදි සෝදන කුඩු			
06	කරවල			
07	ලුණු			
08	මාරි බිස්කට්	පැකට් 100	15	1500
09	අර්තාපල්			
අඩුකළා: වට්ටම 10%				39700
				(3970)
				35730

අත්සන් කළේ.
කළමනාකරු

හරපත

සමන්ගේ ව්‍යාපාරය,
නාවල පාර,
නුගේගොඩ.

හරපත් අංකය: 22

2008.01.20

සමගි සහෝදරයෝ,
සමගි මාවත,
සමගි පුර,
සඳලංකාව.

ඉ.අංක 1007හි භාණ්ඩ ආපසු යැවුම් පිළිබඳ විස්තර

අනු අංකය	ප්‍රමාණය	වර්ගය	ඒකක මිල රු.	වටිනාකම රු.
01	10kg.	හාල්	82	820.00
02.	පැකට් 20	ලුණු	15	300.00
		අඩුකළා: වට්ටම 10%		1120.00
		ඔබේ ගිණුමට හර කළ මුදල		(112.00)
				<u>1008.00</u>

නරක් වූ හා අපිරිසිදු නිසා ආපසු හරවා යවන ලදී.

**අත්සන් කළේ,
කළමනාකරු.**

හරපත

සමන්ගේ ව්‍යාපාරය,
නාවල පාර,
නුගේගොඩ.

හරපත් අංකය: 23
2008.01.21

ජී.ඩී.ඒ. පෙරේරා,
පාසල් මාවත,
පන්තිපිටිය.

ඉන්වොයිස් අංක 728හි පහත සඳහන් භාණ්ඩ කල්ලකුත් වී ඇති බැවින් ආපසු යවන අතර, එම වටිනාකම ඔබේ ගිණුමෙන් අඩු කරන ලදී.

අනු අංකය	විස්තර	ප්‍රමාණය	ඒකක මිල රු.	වටිනාකම රු.
01	කිරිපිටි 400 g	පැකට් 05	160	800.00
02	මාරි බිස්කට් - කුඩා	පැකට් 05	22	110.00
				<hr/> 910.00
	අඩු කළා: වට්ටම	10%		(91.00)
	ඔබේ ගිණුමට හර කළ මුදල			<hr/> 819.00
				<hr/> <hr/>

අත්සන් කළේ.
කළමනාකරු

සුනිල් ට්‍රේඩර්ස් ශිෂ්ට භාණ්ඩවලට අදාළ මිලාල ලේඛන කට්ටලය

ඉන්වොයිසිය,

එදිරිසිංහ වෙළෙඳසල,
මීගමු පාර,
වත්තල

ඉ.අංකය : 1178
දිනය: 2008.02.19

සුනිල් ට්‍රේඩර්ස්,
අංක 70,
හයිලෙවල් පාර,
නුගේගොඩ.

අ.අංකය	භාණ්ඩ වර්ගය	ප්‍රමාණය	ඒකකයක මිල රු.	වටිනාකම රු.
01	දන් බෙහෙත් 70g	40	37.00	1480.00
02.	දන් බෙහෙත් 40g	20	23.00	460.00
03.	දන් බෙහෙත් 125g	30	54.00	1620.00
04.	මදුරු දඟර පැකට්	20	20.00	400.00
05.	දන් බුරුසු	40	25.00	1000.00
				4960.00
	වට්ටම් 5% අඩුකළා.			248.00
				4712.00

ගෙවීම් දින 30ක් ඇතුළත සිදු කළ යුතුයි.

**අත්සන් කළේ.
කළමනාකරු**

ඉහලොස්සිය,

තිලකවර්ධන ටෙක්ස්ටයිල්,

අංක 127,

හබරණ පාර,

අනුරාධපුරය.

ඉ.පත් අංකය: 0750

2008.01.10

සුනිල් ට්‍රේඩර්ස්,

අංක 70,

හයිලෙවල් පාර,

නුගේගොඩ

අනු අංකය	විස්තරය	ප්‍රමාණය	ඒකකයක මිල	වටිනාකම රු.
01	චිත්ත	20m	40.00	800.00
02	තිර රෙදි	150m	100.00	15000.00
03	කුඩා - ලොකු	200	75.00	15000.00
	- කුඩා	45	50.00	2250.00
04	කලිසම් රෙදි - සුදු	150m	250.00	37,500.00
	- කළු	200m	300.00	60,000.00
05	කමිස රෙදි	500m	175.00	87,500.00
				218050.00
	අඩුකළ වට්ටම් 10%			21805.00
				196245.00

ල: අ: දෝ: හැර

**අත්සන් කළේ.
කළමනාකරු**

හරපත

සුනිල් ට්‍රේඩර්ස්

අංක 70,

හයිලෙවල් පාර,

නුගේගොඩ.

අංක: 0713

දිනය: 2008.02.03

තිලකවර්ධන ටෙක්ස්ටයිල්,

අංක 127,

හබරණ පාර,

අනුරාධපුරය.

පහත දැක්වෙන වටිනාකම් ඔබේ ගිණුමට හර කරන ලදී.

වර්ගය වෙනස්වීම නිසා,

අනු අංකය	භාණ්ඩ වර්ගය	ප්‍රමාණය	ඒකකයක මිල	වටිනාකම
01	තුවා- ලොකු කුඩා	4	75	300.00
		6	50	300.00
02	තිර රෙදි	10m	100	1000.00
03	කමිස රෙදි	50m	175	8750.00
				10350.00
	වට්ටම් 10% අඩු කළා			1035.00
				9315.00

.....
කළමනාකරු,
සුනිල් ට්‍රේඩර්ස්

හරපත

සුනිල් ට්‍රේඩර්ස්,
අංක 70,
හයිලෙවල් පාර,
නුගේගොඩ.

හරපත් අංක: 0714
දිනය: 2008.03.10

ඒදිරිසිංහ වෙළෙඳසල,
මීගමු පාර,
වත්තල.

ඉ.පත් අංක 1178හි අදාළ භාණ්ඩ විනාශ වී ඇති බැවින් ඔබ ව්‍යාපාරයට නැවත හරවා යවමි.

අනු අංකය	භාණ්ඩ වර්ගය	ප්‍රමාණය	ඒකක මිල	වටිනාකම
01	දත් බෙහෙත් 70g	02	37.00	74.00
02	දත් බුරුසු	04	25.00	100.00
03	දත් බෙහෙත් 125g	05	54.00	270.00
				<hr/>
				444.00
	අඩු කළා: 5% වට්ටම			(22.00)
				<hr/>
				422.00

.....
අත්සන් කළේ කළමනාකරු,
සුනිල් ට්‍රේඩර්ස්

- ඒ ඒ කණ්ඩායමට ලැබී ඇති මූලාශ්‍ර ලේඛන කට්ටලය පරිශීලනයෙන් පසුව කාලච්ඡේදයේ අවසාන දිනට ණයට ගැනුම්වල වටිනාකම ගණනය කිරීමට සුදුසු ආකෘතියක් ගොඩනංවන්න.
- ගැනුම්වලට අදාළ පහත සඳහන් තොරතුරු පිළිබඳ කෙටි හැඳින්වීමක් කිරීමට උපදෙස් දෙන්න.
 - ණයට ගත් දිනය හා ලියවිල්ලේ අංකය
 - සැපයුම්කරුගේ නම
 - ණයට ගත් භාණ්ඩ වර්ගය
 - ණයට ගත් ප්‍රමාණය
 - ඒකකයක මිල
 - වටිනාකම
 - වට්ටම
 - මුළු වටිනාකම

- කාලච්ඡේදය අවසාන දිනට මුළු ආපසු යැවුම් වටිනාකම ගණනය කිරීම සඳහා සුදුසු ආකෘතියක් ගොඩනංවන්න.
- ආපසු යැවුම්වලට අදාළ පහත සඳහන් තොරතුරු පිළිබඳ කෙටි හැඳින්වීමක් කිරීමට මඟ පෙන්වන්න.
 - ආපසු යැවූ දිනය
 - ලියවිල්ලේ අංකය
 - සැපයුම්කරුගේ නම
 - ආපසු යැවූ භාණ්ඩ වර්ගය හා ප්‍රමාණය
 - ඒකකයක මිල
 - වටිනාකම
 - වට්ටම
 - මුළු වටිනාකම
 - ආපසු යැවීමට හේතු

- එක් එක් ගනුදෙනු පොදු ලෙජරයට පිටපත් කරවන්න.
- මුළු ණයට ගැණුම් හා මුළු ආපසු යැවුම්වලට අදාළ ද්විත්ව සටහන් ලියා දක්වන්න.
- ඒවා ලෙජරයට පිටපත් කරවන්න.
- කණ්ඩායම් අනාවරණ නිර්මාණශීලීව ද, සාමූහිකව ද සමස්ත පන්තියට ඉදිරිපත් කිරීමට සූදානම් කරවන්න.

විෂය කරුණු පැහැදිලි කර ගැනීමට අත්වැලක් :

- වෙළෙඳ භාණ්ඩ ණයට ගැනුම් සටහන් කිරීම සඳහා පවත්වාගෙන යන මූලික පොත ගැනුම් ජර්නලය හෙවත් ගැනුම් පොත වන අතර ගැනුම් ජර්නලයට අදාළ මූලාශ්‍ර ලේඛනය ගැනුම් ඉන්වොයිසිය වේ.
- ණයට භාණ්ඩ ගැනීමේ දී භාණ්ඩවල ලකුණු කළ මිලෙන් යම් ප්‍රතිශතයක් අඩු කරන අතර, එය වෙළෙඳ වට්ටම් ලෙස හඳුන්වනු ලැබේ.
- වෙළෙඳ වට්ටම් ඉන්වොයිසියේ අඩු කර දක්වනු ලැබේ.
- ව්‍යාපාරයට භාණ්ඩ ණයට සපයන සැපයුම්කරුවන් ව්‍යාපාරයේ ණයහිමියන් වන අතර ණයහිමියන් ව්‍යාපාරයේ වගකීමක් ලෙස සැලකේ.
- ගැනුම් ජර්නලයක ආකෘතිය පහත සඳහන් පරිදි දැක්විය හැකි ය.

ගැනුම් ජර්නලය

දිනය	ඉන්. අංකය	සැපයුම්කරු	මුළු වටිනාකම රු.	ලෙජර පිටුව
ජනවාරි 08	412	ලංකා සහ සමාගම	XXX	
ජනවාරි 20	22	ප්‍රසාද් ට්‍රේඩර්ස්	XXX	
ජනවාරි 31		ගැනුම් ගිණුමට හර කළා	XXXX	

- ඒ ඒ ඉන්වොයිසියේ ශුද්ධ වටිනාකම අදාළ දිනයේ දී ණයහිමි ගිණුම්වලට මාරු කරන අතර කාලච්ඡේදය අවසානයේ ගැනුම් ජර්නලයේ මුළු එකතුව පොදු ලෙජරයේ ඇති ගැනුම් ගිණුමට හර කරනු ලැබේ.
- ගැනුම් ජර්නලයේ අදාළ ගනුදෙනු ලෙජරයට පිටපත් කිරීමේ දී පහත සඳහන් ආකාරයෙන් සිදුවේ.
 - ගැනුම් ගිණුම හර අදාළ ණයහිමි ගිණුම බැර
 - ණයට ගත් භාණ්ඩ පහත සඳහන් හේතූන් මත සැපයුම්කරුවන් වෙත ආපසු යැවීමට සිදුවන බව.
 - කාලය ඉකුත් වීම.
 - ඇණවුම් කළ වර්ගයට වෙනස් භාණ්ඩ එවා තිබීම.

- නග්‍ර වූ භාණ්ඩ එවා තිබීම.
- මෝස්තර වෙනස් වීම.
- ප්‍රමාද වී ලැබීම.
- ආපසු යැවුම් සටහන් කිරීම සඳහා භාවිත කරන මූලික පොත ආපසු යැවුම් ජර්නලය හෙවත් ආපසු යැවුම් පොත වන අතර ආපසු යැවූ භාණ්ඩ පිළිබඳ තොරතුරු සටහන් කිරීමට යොදා ගන්නා මූලාශ්‍ර ලේඛනය "හර පත" වේ.
- ආපසු යැවුම් ජර්නලයක ආකෘතිය පහත සඳහන් ආකාරයට දැක්විය හැකි ය.

ආපසු යැවුම් ජර්නලය

දිනය	හරපත අංකය	සැපයුම්කරු	මුළු වටිනාකම රු.	රු.ලෙජර පිටුව
ජනවාරි 12	010	ලංකා සහ සමාගම	XXX	
ජනවාරි 25	011	ප්‍රසාද් ට්‍රේඩර්ස්	XXX	
ජනවාරි 31		ආපසු යැවුම් ගිණුමට බැර කළා	<hr style="border: 0; border-top: 1px solid black; margin-bottom: 5px;"/> XXXX <hr style="border: 0; border-top: 3px double black; margin-top: 5px;"/>	

- ඒ ඒ හරපතේ ශුද්ධ වටිනාකම අදාළ දිනයේදී ම අදාළ ණයහිමි ගිණුම්වලට මාරු කරන අතර, කාලච්ඡේදය අවසානයේ අපසු යැවුම් ජර්නලයේ මුළු වටිනාකම පොදු ලෙජරයේ ආපසු යැවුම් ගිණුමට මාරු කරනු ලැබේ.
- ආපසු යැවුම් ජර්නලයට අදාළ ගනුදෙනු ලෙජරයට පිටපත් කිරීම පහත සඳහන් ආකාරයට සිදුවේ
- අදාළ ණයහිමි ගිණුම් හර
ආපසු යැවුම් ගිණුම බැර
- ආපසු යැවුම් වටිනාකමෙන් ම ණයහිමි වටිනාකම් අඩුවනු ඇත.

- සමන්තේ ව්‍යාපාරයේ 2008.01.31 දිනට ගැනුම් ජර්නලය, ආපසු යැවුම් ජර්නලය පහත ආකාරයෙන් දැක්විය හැකි ය.

ගැනුම් ජර්නලය

දිනය අංකය	ඉන්. අංකය	කැපයුම්කරු	මුළු වටිනාකම	ලෙජර් පිටුව රු.
01.08	728	පෙරේරා	9630	
01/10	1007	සමඟි සහෝදරයෝ	35730	
01/31		ගැනුම් ගිණුමට හර කළා	45360	

ආපසු යැවුම් ජර්නලය

දිනය	හරපත් අංකය	කැපයුම්කරු	මුළු වටිනාකම රු.	ලෙජර් පිටුව
01.20	22	සමඟි සහෝදරයෝ	1008	
01.21	23	පෙරේරා	819	
01.31		ආපසු යැවුම් ගිණුමට බැර කළා	1827	

- සමන්තේ ව්‍යාපාරයේ ගැනුම් ජර්නලයේ හා ආපසු යැවුම් ජර්නලයේ ගනුදෙනු ලෙජරයට පිටපත් කිරීම පහත ආකාරයෙන් දක්විය හැකි ය.

ගැනුම් ගිණුම

දිනය	විස්තරය	ස. පි.	මුදල රු.	දිනය	විස්තරය	ස. පි.	මුදල රු.
01/31	ණයහිමියෝ		45360				

පෙරේරා

දිනය	විස්තරය	ස. පි.	මුදල රු.	දිනය	විස්තරය	ස. පි.	මුදල රු.
1/23	ආපසු යැවුම්		819	1-18	ගැනුම්		9630
1/31	ශේ/ප/ගෙ		8811				
			<u>9630</u>				<u>9630</u>
				2/1	ශේ/ඉ/ගෙ		8811

සමඟි සහෝදරයෝ

දිනය	විස්තරය	ස. පි.	මුදල රු.	දිනය	විස්තරය	ස. පි.	මුදල රු.
1/22	ආපසු යැවුම්		1008	1/20	ගැනුම්		35730
1/31	ශේ/ප/ගෙ		34722				
			<u>35730</u>				<u>35730</u>
				2/11	ශේ/ඉ/ගෙ		34722

ආපසු යැවුම් ගිණුම

දිනය	විස්තරය	ස. පි.	මුදල රු.	දිනය	විස්තරය	ස. පි.	මුදල රු.
				1/31	ණයහිමියෝ		1827

නිපුණතා මට්ටම 4.9 : ණයට විකුණුම් පිළිබඳ ව තොරතුරු පවත්වා ගනියි.
කාලච්ඡේද : 04

ඉගෙනුම් ඵල

- විකුණුම් ඉන්වොයිසිය හා බැරපත අතර ඇති සම්බන්ධතාව පැහැදිලි කරයි.
- ආපසු එවුම් හේතුවෙන් ණයගැති වටිනාකම අඩුවන බව දක්වයි.
- විකුණුම් ජර්නලය හා ආපසු එවුම් ජර්නලය පිළියෙල කරයි.
- තොරතුරු ක්‍රමානුකූල ව ඉදිරිපත් කරයි.
- තොරතුරු ඉදිරිපත් කිරීම සඳහා සුදුසු ආකෘති භාවිත කරයි.

ඉගෙනුම්- ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලිය :
පිවිසුම

- ව්‍යාපාරයකට මිලදී ගන්නා භාණ්ඩ විකුණන ආකාරය විමසා පහත සඳහන් කරුණු මතු කරමින් සාකච්ඡාවක් මෙහෙයවන්න.
 - භාණ්ඩ අත්පිට හා ණයට විකුණුම් කළ හැකි අතර භාණ්ඩ ණයට විකුණුම් පිළිබඳ තොරතුරු වෙනම පොතක සටහන් කළ යුතුවේ.
 - භාණ්ඩ ණයට විකුණුම් සටහන් කිරීමට භාවිත කරන මූලික පොත විකුණුම් ජර්නලය යි.
 - ණයට භාණ්ඩ මිලදී ගන්නා ගනුදෙනුකරුවන් ණයගැතියන් ලෙස හැඳින්වේ.
 - ණයගැතියන් ව්‍යාපාරයට මුදල් ගෙවීමට බැඳී ඇති අතර, ණයගැතියන් ව්‍යාපාරයේ වත්කමක් ලෙස සලකනු ලැබේ.
 - ණයට විකුණන භාණ්ඩ ණයගැතියන් විසින් විවිධ හේතු නිසා ආපසු එවනු ලැබේ.
 - ආපසු එවුම් සටහන් කිරීම සඳහා ද වෙනම පොතක් භාවිත කළ යුතු අතර ආපසු එවුම් සටහන් කිරීම සඳහා භාවිත කරන මූලික පොත ආපසු එවුම් ජර්නලය ලෙස හැඳින්වේ.

ඉගෙනුම කඳහා යෝජිත උපදෙස් :

- පහත සඳහන් මූලාශ්‍ර ගොනු අතරින් ඒ ඒ කණ්ඩායමට ලැබුණු මූලාශ්‍ර ගොනු කෙරෙහි අවධානය යොමු කරවන්න.
 - සුනිල්ගේ ව්‍යාපාරයේ මූලාශ්‍ර ගොනුව
 - සමන්ගේ ව්‍යාපාරයේ මූලාශ්‍ර ගොනුව

**සුභිලයේ ව්‍යාපාරයේ
මූලාශ්‍ර ගොනුව**

සුනිල් වෙළෙඳසල,
නුගේගොඩ,
ඉන්වොයිසිය.

අංකය : 1170
දිනය: 2008.06.15

පාලිත වෙළෙඳසල,
දෙහිවල.

අනු අංකය	භාණ්ඩ වර්ගය	ප්‍රමාණය	ඒකකයක මිල රු.	වටිනාකම රු.
01	සුදු පොප්ලින්	200m	100	20000
02.	කලිසම් රෙදි	100m	150	15000
	අඩුකළ වට්ටම 10%			<u>35000</u>
				(3500)
				<u>31500</u>

2008.07.20ට පෙර මුදල් ගෙවන්නේ නම් වට්ටම 2%වේ.

.....
විකුණුම් කළමනාකරු

සුනිල් වෙළෙඳසල,
නුගේගොඩ,
ඉන්වොයිසිය.

අංකය : 1171
දිනය: 2008.06.20

ජනනා ට්‍රේඩර්ස්,
පිළියන්දල.

අනු අංකය	භාණ්ඩ වර්ගය	ප්‍රමාණය	ඒකකයක මිල රු.	වටිනාකම රු.
01	ලමා ඇඳුම් කට්ටල	40	200	8000
02.	ලමා ටී ෂර්ට්	50	300	<u>15000</u>
	අඩුකළ වට්ටම 5%			23000
				(1150)
				<u>21850</u>

2008.07.25ට පෙර මුදල් ගෙවන්නේ නම් වට්ටම 5%වේ.

.....
විකුණුම් කළමනාකරු

සුනිල් වෙළෙඳසල, නුගේගොඩ. බැර පත්‍රය					
පාලිත වෙළෙඳසල, දෙනිවල.			අංකය : 340 දිනය : 2008.06.20		
අනු අංකය	භාණ්ඩ වර්ගය	ප්‍රමාණය	ඒකක මිල රු.	වටිනාකම රු.	හේතුව
01.	සුදු පොප්ලින් අඩු කළ මට්ටම 10%	100m	100	10000 (1000) <u>9000</u>	දුර්වර්ණ වීම
ඉහත වටිනාකම ඔබගේ ගිණුමට බැර කරන ලදී.					
..... විකුණුම් කළමනාකරු					

සුනිල් වෙළෙඳසල, නුගේගොඩ. බැර පත්‍රය					
ජනතා ට්‍රේඩර්ස්, පිළියන්දල.			අංකය : 341 දිනය : 2008.06.20		
අනු අංකය	භාණ්ඩ වර්ගය	ප්‍රමාණය	ඒකක මිල රු.	වටිනාකම රු.	හේතුව
01.	ලමා ඇඳුම් කට්ටල	10	200	2000	ඇණවුමට පටහැනි වීම වර්ගය වෙනස්වීම
02.	ලමා ටී ෂර්ට්ස්	12	300	<u>3600</u>	
	අඩුකළ වට්ටම 5%			5600 (280) <u>5320</u>	
ඉහත වටිනාකම ඔබගේ ගිණුමට බැර කරන ලදී.					
..... විකුණුම් කළමනාකරු					

**සමන්තේ ව්‍යාපාරයේ
මූල්‍ය ගොනුව**

සමන් වෙළෙඳසල, හයිලෙවල් පාර, මහරගම.				
ඉන්වොයිසිය තිලක් ජේපර් සෙන්ටර්, හෝමාගම.			අංක: 9415 දිනය: 2008.06.10	
අනු අංකය	භාණ්ඩවල විස්තර	ප්‍රමාණය	ඒකක මිල රු.	වටිනාකම රු.
01.	ගුවන් විදුලි යන්ත්‍ර	20	2000	40000
02.	විදුලි පංකා	10	3000	30000
	අඩුකළ මට්ටම 10%			<u>70000</u> (7000) <u>63000</u>
2008.07.31ට පෙර මුදල් ගෙවන්නේ නම් වට්ටම 2%				
..... විකුණුම් කළමනාකරු.				

සමන් වෙළෙඳසල, හයිලෙවල් පාර, මහරගම.				
ඉන්වොයිසිය රජරට ට්‍රේඩර්ස්, නුගේගොඩ.			අංකය: 9416 දිනය: 2008.06.18	
අනු අංකය	භාණ්ඩ වර්ගය	ප්‍රමාණය	ඒකක මිල රු.	වටිනාකම රු.
01.	විදුලි ස්ත්‍රික්ක	20	1200	24000
02.	බිත්ති ඔරලෝසු	25	800	20000
	අඩුකළ වට්ටම 5%			<u>44000</u> (2200) <u>41800</u>
2008.07.20 ට පෙර මුදල් ගෙවන්නේ නම් වට්ටම 2% යි.				
..... විකුණුම් කළමනාකරු.				

සමන් වෙළෙඳසල,
හයිලෙවල් පාර,
මහරගම.

බැර පත්‍රය

අංකය: 142

තිලක් ජේපර් සෙන්ටර්,
හෝමාගම.

දිනය: 2008.6.25

අනු අංකය	භාණ්ඩ වර්ගය	ප්‍රමාණය	ඒකක මිල රු.	වටිනාකම රු.	හේතු
01.	ගුවන් විදුලි යන්ත්‍ර	05	2000	10000	ප්‍රවාහනයේ දී ආපදාවට පත්වීම ක්‍රියා විරහිත බව.
02.	විදුලි පංකා	02	3000	6000	
	අඩු කළ මට්ම 10%			16000 (1600)	
				14400	

ඉහත වටිනාකම ඔබගේ ගිණුමට බැර කරන ලදී.

.....
විකුණුම් කළමනාකරු.

සමන් වෙළෙඳසල,
හයිලෙවල් පාර,
මහරගම.

බැර පත්‍රය

අංකය: 143

රජරට ට්‍රේඩර්ස්,
නුගේගොඩ.

දිනය: 2008.06.15

අනු අංකය	භාණ්ඩ වර්ගය	ප්‍රමාණය	ඒකක මිල රු.	වටිනාකම රු.	හේතු
01.	විදුලි ස්ත්‍රික්ක	05	1200	6000	වැඩිපුර ඒවා තිබීම වර්ගය වෙනස් වීම.
02.	බිත්ති ඔරලෝසු	05	800	4000	
	අඩු කළ වට්ටම 5%			10000 (500)	
				9500	

ඉහත වටිනාකම ඔබගේ ගිණුමට බැර කරන ලදී.

.....
විකුණුම් කළමනාකරු.

- ආපසු එවුම් ජර්නලයේ ආකෘතිය පහත සඳහන් පරිදි ඉදිරිපත් කළ හැකි ය.

ආපසු එවුම් ජර්නලය

දිනය	බැරපත් අංකය	ගැණුම්කරු	මුළු වටිනාකම රු.	ලෙජර පිටුව
		Y සමාගම	XX	
		ආපසු එවුම් ගිණුමට මාරු කළා	XXX	

- ණයට විකුණුම් හා ආපසු එවුම් ණයගැති ගිණුමේ සටහන් කිරීම පහත සඳහන් ආකාර ගනී.

..... ණයගැති ගිණුම

දිනය	විස්තරය	ස. පි.	මුදල රු.	දිනය	විස්තරය	ස. පි.	මුදල පි.
1/10	විකුණුම්		10,000	1/15	ආපසු එවුම්		500
				1/31	ශේෂය ප/ගෙ		9500
			<u>10,000</u>				<u>10,000</u>
2/1	ශේෂය ඉ/ගෙ		9500				

හිසුණාගා මට්ටම 4.10 : පොදු ජර්නලයක් පවත්වා ගනියි.
කාලච්ඡේද : 04

ඉගෙනුම් වල :

- අනෙකුත් මූලික පොත් වලින් පොදු ජර්නලය වෙනස් වන ආකාරය පැහැදිලි කරයි.
- පොදු ජර්නලයක සටහන් කරන ගනුදෙනු වර්ග කර දක්වයි..
- පොදු ජර්නලයක ගනුදෙනු සටහන් කර ලෙජරයට පිටපත් කරයි.

විෂය කරුණු පැහැදිලි කර ගැනීමට අත්වැලක් :

- කිසියම් ගණු දෙනුවක් සටහන් කිරීමට සුවිශේෂී මූලික පොතක් නොමැති අවස්ථාවක එම ගනුදෙනු සටහන් කිරීමට යොදා ගන්නා මූලික පොත පොදු ජර්නලය වේ.
- පොදු ජර්නලයේ ගනුදෙනු සටහන් කිරීමට පහත සඳහන් මූලාශ්‍ර ලේඛන යොදා ගනියි.
 - ජර්නල් වවුචර්
 - කළමනාකරන තීරණ
- පහත සඳහන් ගනුදෙනු පොදු ජර්නලයේ සටහන් කරනු ලැබේ.
 - ආරම්භක සටහන්
 - ගැලපුම් සටහන්
 - වැරදි නිවැරදි කිරීමේ සටහන්
 - පියවීම් සටහන්
 - ස්ථාවර වත්කම් ණයට ගැනීම්
 - ස්ථාවර වත්කම් ණයට විකිණීම්
 - ස්ථාවර වත්කම් ඉවත් කිරීම හා හුවමාරු කිරීම
- පොදු ජර්නලයේ ගනුදෙනු ලෙජරයට පිටපත් කළ යුතුවේ.

නිපුණතා මට්ටම 4.11 : ලෙජර් ගිණුම් තුලනය කර මූල්‍ය ප්‍රකාශ පිළියෙල කරයි.
කාලච්ඡේද : 04

ඉගෙනුම් වල :

- පොදු ලෙජරය කෙටියෙන් හඳුන්වයි.
- ලෙජර් ගිණුම් තුලනය කරයි.
- මූල්‍ය ප්‍රකාශ පිළියෙල කරයි.

විෂය කරුණු පැහැදිලි කර ගැනීමට අත්වැලක් :

- මූලික පොත්වල සටහන් කරන ලද ගනුදෙනු පොදු ලෙජරයේ, ලෙජර් ගිණුම්වලට පිටපත් කරනු ලැබේ.
- එම ලෙජර් ගිණුම් තුලනය කර ලබා ගන්නා ශේෂ ඇසුරින් ශේෂ පිරික්සුම පිළියෙල කරයි.
- ශේෂ පිරික්සුමේ තොරතුරු ඇසුරින් මූල්‍ය ප්‍රකාශ පිළියෙල කරනු ලැබේ.

නිපුණතා මට්ටම 4.12 : ගනුදෙනු වාර්තා කිරීමේ දී සිදුවන වැරදි නිවැරදි කරයි.
කාලවිච්ඡේද : 04

ඉගෙනුම් ඵල

- ගනුදෙනු වාර්තා කිරීමේ දී වැරදි සිදුවන බව පැහැදිලි කරයි.
- ගනුදෙනු වාර්තා කිරීමේ දී සිදුවිය හැකි වැරදි විස්තර කරයි.
- ගනුදෙනු වාර්තා කිරීමේ දී සිදුවන වැරදි ශේෂ පිරික්සුමට බලපාන ආකාරය දක්වයි.
- වැරදි නිවැරදි කරයි.
- වැරදි නිවැරදි කිරීමෙන් පසු තත්ත්වය අනාවරණය කර ගනියි.

ඉගෙනුම්- ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලිය පිවිසුම

- නියාසිගේ ව්‍යාපාරයේ ගනුදෙනු සටහන් කළ ලෙජරය සුදුසු ආකාරයට පන්තියට ඉදිරිපත් කරන්න.
- නියාසිගේ ව්‍යාපාරයේ ගනුදෙනු
 1. අත්පිට ගැනුම් රු. 18000
 2. අත්පිට විකුණුම් රු. 25000
 3. වැටුප් ගෙවීම් රු. 5000
 4. අත්පිට විකුණුම් රු. 10000
 5. ලී බඩු ගැනුම් රු. 12000

ලෙජරය

මුදල්			
(2) විකුණුම්	25000	(1) ගැනුම්	18000
(4) විකුණුම්	1000	(3) වැටුප්	5000
		(5) ගැනුම්	12000
ගැනුම්			
(5) මුදල්	12000		

විකුණුම්	
(2) මුදල්	2500
(4) මුදල්	1000

වැටුප්	
(3) මුදල්	5000

- සටහන් කළ මෙම ගනුදෙනු පිළිබඳ සිසු අදහස් විමසන්න.
- සටහන් කර ඇති ගනුදෙනුවල ද්විත්ව සටහන් පිළිබඳ නිවැරදිතාව සාකච්ඡා කරන්න.
- පහත සඳහන් කරුණු මතු කරමින් සාකච්ඡාවක් මෙහෙයවන්න.
 - නියාසාගේ ව්‍යාපාරයේ ගනුදෙනු සටහන් කිරීමේ දී පහත සඳහන් වැරදි සිදුවී ඇත.
 - ද්විත්ව සටහනකින් එක් සටහනක් තැබීම.
 - ද්විත්ව සටහන වටිනාකම් දෙකකින් සටහන් කිරීම.
 - ද්විත්ව සටහන එකම පැත්තේ සටහන් කිරීම.
 - ද්විත්ව සටහනම සමාන වටිනාකමකින් අඩුවීම.
 - අදාළ නොවන ගිණුම්වල ගනුදෙනුව සටහන් කිරීම.
- මෙසේ ගනුදෙනු වැරදි ලෙස වාර්තා කිරීම නිසා ශේෂ පිරික්සුමේ තුලනයට බලපෑමක් විය හැකි අතර සමහර ගනුදෙනු වැරදි ලෙස වාර්තා කළ ද, ශේෂ පිරික්සුමේ තුලනයට බලපෑමක් ඇති නොවේ.
- කුමන ආකාරයෙන් හෝ සිදුවන වැරදි නිවැරදි කළ යුතු අතර ශේෂ පිරික්සුම තුලනය නොවීමට බලපාන වැරදි නිවැරදි කිරීමට අවිනිශ්චිත ගිණුමක් යොදා ගනියි.

ඉගෙනුම කඳහා යෝජිත උපදෙස් :

- පහත සඳහන් මාතෘකා අතුරින් ඒ ඒ කණ්ඩායමට ලැබෙන මාතෘකාව කෙරෙහි අවදානය යොමු කරවන්න.
 - ශේෂ පිරික්සුමෙන් අනාවරණය නොවන වැරදි
 - ශේෂ පිරික්සුමෙන් අනාවරණය වන වැරදි
- මාතෘකාව පැහැදිලි කිරීමට කණ්ඩායම් සාකච්ඡාවක් මෙහෙයවීමට උපදෙස් දෙන්න.
- පහත සඳහන් කිරීමේ ව්‍යාපාරයේ මාසික තොරතුරු ඇතුළත් ලෙජරය හොඳින් අධ්‍යයනය කිරීමට ඉඩ සලස්වන්න.

කිරාගේ ව්‍යාපාරය

"කිරා", 2009.01.01 දින සිල්ලර වෙළෙඳ ව්‍යාපාරයක් ආරම්භ කරන ලදී. මිතුරෙකුගෙන් ලද උපදෙස් පරිදි ද්විත්ව සටහන් ක්‍රමයට ගිණුම් පොත් පවත්වා ගෙන යාම වැදගත් බව ඔහු සිතී ය. ඒ අනුව එම කාර්යය ඉටු කරදීමට එකඟ වූ ව්‍යාපාරයේ සේවකයෙකු වන "සියල්දත්" රු. 500ක වැටුපක් හා ජනවාරි මාසයේ සිදු කළ පහත සඳහන් ගනුදෙනුවලට අදාළ ලිපි ලේඛන ද ඔහුට බාර දෙන ලදී.

1. ව්‍යාපාරය ආරම්භ කිරීමට කිරා යෙදූ මුදල රු. 75,000/-
2. ලී බඩු මිලට ගැනීම රු.15,000/-
3. මුදලට භාණ්ඩ ගැනීම රු. 45,000/-
4. මුදලට උපකරණ ගත්තා රු. 6,000/-
5. අපේක්ෂා කළ ණයට භාණ්ඩ ගත්තා රු. 5,000/-
6. අපේක්ෂා කළ යැව්වා රු. 500/-
7. අපේක්ෂා කළ මුදල් ගෙව්වා රු. 2,500/-
8. මුදලට භාණ්ඩ විකුණුම් රු. 32,000/-
9. සුගත් ණයට භාණ්ඩ විකුණුම් රු. 7,000/-
10. සුගත් ආපසු එවූ භාණ්ඩ රු. 1,000/-
11. සුගත්ගෙන් මුදල් ලැබුණා රු. 4,000/-
12. කිරාගේ පුද්ගලික වියදමට ගෙව්වා රු. 1,500/-

සියල්දත් සහස් හල ගිණුම් වාර්තා

මුදල් ගිණුම			
1. ප්‍රාග්ධනය	75000	3. ගැනුම්	45000
8. විකුණුම්	32000	4. ගැනුම්	6000
11. සුගත්	4000	7. අපේක්ෂා	2500
		12. ගැනිලි	1500
		12. ගැනිලි	1500
		ප/ගෙ/ශේෂය	54500
	111000		111000
	111000		111000
ඉ/ගෙ/ශේෂය	54500		

ප්‍රාග්ධනය	
	1. මුදල් 75000

ගැනුම්	
3. මුදල් 45000	ප/ගෙ 57000
4. මුදල් 6000	
5. අපේක් 5000	
	<u>57000</u>
ඉ/ගෙ 57000	<u>57000</u>

අපේක්	
6. ආපසු යැවුම් 500	5. ගැනුම් 5000
7. මුදල් 2500	
ප/ගෙ 2000	
	<u>5000</u>
<u>5000</u>	<u>5000</u>
	ඉ/ගෙ 2000

විකුණුම්	
ප/ගෙ 40000	8. මුදල් 32000
	9. සුගත් 7000
	<u>40000</u>
<u>40000</u>	<u>40000</u>
	ඉ/ගෙ 40000

සුගත්	
9. විකුණුම් 7000	10. ආපසු එවුම් 1000
11. මුදල් 4000	
	ප/ගෙ 10000
	<u>11000</u>
<u>11000</u>	<u>11000</u>
ඉ/ගෙ 10000	

ආපසු එවුම්	
10. සුගත් 100	

ගැනීම්	
12. මුදල් 1500	ප/ගෙ 3000
12. මුදල් 1500	
	<u>3000</u>
<u>3000</u>	<u>3000</u>
ඉ/ගෙ 3000	

ලී බඩු	
2. මුදල් 15000	

ආපසු යැවුම්	
	6. අපේක් 500

- මාතෘකාවට අදාළ වූ ගනුදෙනු වාර්තා කිරීම වටිනාකම් සමඟ හඳුනා ගැනීමට මග පෙන්වන්න.
- ඒ ඒ කණ්ඩායම හඳුනාගත් ගනුදෙනුවලට අදාළ තොරතුරු පහත ආකාරයේ වගුවක ඇතුළත් කරවන්න.

ගනුදෙනුවේ අංකය	කිරාගේ ලෙජරයේ තබා ඇති ද්විත්ව සටහන	ගනුදෙනුවට අදාළ නිවැරදි ද්විත්ව සටහන	වැරදි නිවැරදි කළ යුතු ජර්නල් සටහන
(1)			
(2)			
(3)			

- කිරාගේ ලෙජරයේ තබා ඇති ද්විත්ව සටහන නිසා ශේෂ පිරික්සුමේ තුලනයට වන බලපෑම හේතු සහිත ව ඉදිරිපත් කරවන්න.
- ශේෂ පිරික්සුම තුලනයට බලපෑමක් වේ නම් ඇති වන වෙනස පිළිබඳ කණ්ඩායමෙන් අදහස් විමසන්න.
- සිදුවූ එක් වැරද්දක් තවත් වරදකින් හෝ වැරදි කිහිපයකින් වැසියාමේ වැරද්දක් කිරාගේ ලෙජරය තුළින් මතු කරවන්න.
- මාතෘකාවට අදාළ හඳුනාගත් ගනුදෙනු නිසා ව්‍යාපාරයේ ලාභයට වන බලපෑම දැක්වීමට උපදෙස් දෙන්න.
- මාතෘකාවට අදාළ ව වෙනත් ගිණුම්කරණ වැරදි සඳහා නිදසුන් දෙකක් මතු කරවා ගන්න.
- ඒ ඒ කණ්ඩායම් අනාවරණ නිර්මාණශීලීව ද, සාමූහිකව ද සමස්ත පන්තියට ඉදිරිපත් කරවන්න.

විෂය කරුණු පැහැදිලි කර ගැනීමට අත්වැලක් :

- ගනුදෙනු වාර්තා කිරීමේ දී විවිධ හේතු නිසා වැරදි සිදුවේ.
- ගනුදෙනු වාර්තා කරන විවිධ අවස්ථාවලදී ද වැරදි සිදුවේ.
- ඕනෑම ගනුදෙනුවකට නිවැරදි ද්විත්ව සටහනක් ඇත.
- නිවැරදි ද්විත්ව සටහන් මත පිළියෙල කරන ශේෂ පිරික්සුම තුලනය වේ.
- ගනුදෙනු වාර්තා කිරීමේ දී සිදුවන වැරදි ප්‍රධාන ක්ෂේත්‍ර දෙකකට පහත පරිදි දැක්විය හැකි ය.
 - ශේෂ පිරික්සුමෙන් අනාවරණය නොවන වැරදි
 - ශේෂ පිරික්සුමෙන් අනාවරණය වන වැරදි
- ශේෂ පිරික්සුමෙන් අනාවරණය නොවන වැරදි සිදුවන අවස්ථාවක දී ශේෂ පිරික්සුම තුලනය වේ

- කුමන ආකාරයෙන් හෝ සිදුවන වැරදි, නිවැරදි කිරීම පොදු ජර්නලය තුළ වාර්තා කළ යුතුයි.
- ශේෂ පිරික්සුමෙන් අනාවරණය නොවන වැරදි පහත ආකාරයෙන් දැක්විය හැකි ය.
 - අතිරික්තතා දෝෂ - ගනුදෙනුවේ වටිනාකම ගිණුම්වල අඩුවෙන් හෝ වැඩියෙන් සටහන් වීම.
 - අත්හැරීම් දෝෂ - කිසියම් ගනුදෙනුවකට අදාළ මූලාශ්‍ර ලෙඛනයේ අත්හැරීම.
 - මූලධර්ම දෝෂ - ප්‍රධාන ගිණුම්කරණ මූලධර්මවලට පටහැනිව ගනුදෙනු වාර්තා කිරීම.
 - ද්විකරණ දෝෂ - ගනුදෙනුව ගිණුම්වල දෙවරක් සටහන් කිරීම.
 - හිලවි දෝෂ - ගනුදෙනුවක් වාර්තා කිරීමේ දී සිදුවූ වරදක් තවත් වරදකින් හෝ වැරදි කිහිපයකින් වැසී යාම.
- ශේෂ පිරික්සුමෙන් අනාවරණය නොවන වැරදි හඳුනාගෙන ඒ ඒ වැරදි සිදුවූ ගිණුම් තුළ නිවැරදි කළ යුතු ය.
- ශේෂ පිරික්සුමෙන් අනාවරණය වන වැරදි හේතුවෙන් ශේෂ පිරික්සුම තුළනය නොවන නිසා ශේෂ පිරික්සුමේ ඇති වන වෙනස අවිනිශ්චිත ගිණුමකට තාවකාලිකව මාරු කරනු ලැබේ.
- වැරදි නිවැරදි කළ පසු අවිනිශ්චිත ගිණුමේ ශේෂය අහෝසි වී යයි.
- ශේෂ පිරික්සුමෙන් අනාවරණය වන වැරදි පහත ආකාරයෙන් දැක්විය හැකි බව.
 - අතිරික්තතා දෝෂ - ගනුදෙනුවක වටිනාකම ගිණුම්වල අගයන් දෙකකින් සටහන් කිරීම.
 - ඌණතා දෝෂ - ද්විත්ව සටහනක් එක් සටහනක් මගහැරීම.
 - ද්විත්ව සටහන ගිණුම්වල එකම පැත්තේ සටහන් කිරීම.
 - ගිණුම් තුළනය කිරීමේ දී සිදුවන වැරදි
- ගනුදෙනු වාර්තා කිරීමේ දී සිදුවන වැරදි නිසා ව්‍යාපාරයේ මූල්‍ය ප්‍රතිඵලයට බලපෑමක් වන අතර, වැරදි නිවැරදි කිරීමෙන් නිවැරදි මූල්‍ය ප්‍රතිඵලය ගණනය කළ හැකි ය.

හිපුණානා මට්ටම 4.13 : උපලෙජර පවත්වා ගනියි.

කාලවිච්ඡේද : 04

ඉගෙනුම් ඵල

- උපලෙජර පවත්වා ගැනීමේ අවශ්‍යතාව විස්තර කරයි.
- උපලෙජර පිළියෙල කරයි.
- උපලෙජරය හා පොදු ලෙජරය අතර ඇති සම්බන්ධතාව විග්‍රහ කරයි.
- නිවැරදි තොරතුරු හැකිතාක් ඉදිරිපත් කරයි.
- තොරතුරු ඉදිරිපත් කිරීම සඳහා පහසු ක්‍රම පිළිවෙත්වල වැදගත්කම දක්වයි.

ඉගෙනුම්- ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලිය

පිවිසුම

- ව්‍යාපාරයක ගනුදෙනුකරුවන් 5000ක් සිටිති. මෙවැනි තත්ත්වයක් තුළ ගනුදෙනු ගිණුම්ගත කිරීම පිළිබඳ ව සිසු අදහස් විමසමින් පහත සඳහන් කරුණු මතු කරමින් සාකච්ඡාවක් මෙහෙයවන්න.
- ගනුදෙනුකරුවන් වැඩි වන විට ගනුදෙනු සටහන් කිරීම සංකීර්ණ වන අතර පහත සඳහන් ආකාරයේ ගැටලුවලට මුහුණදීමට සිදුවේ.
 - පොදු ලෙජරය අනවශ්‍ය ලෙස දීර්ඝ වීම.
 - ශේෂ පිරික්සුම ඉතා දීර්ඝ වීම.
 - වැරදි සිදුවීමේ ප්‍රවණතා වැඩි වීම.
- මේ ගැටළු අවම කර ගැනීමට සුදුසු පාලන ක්‍රමයක් අනුගමනය කළ යුතු වේ.

ඉගෙනුම සඳහා යෝජිත උපදෙස් :

- පහත සඳහන් විකුණුම් ජර්නලය, ගැනුම් ජර්නලය හා ඒවාට අයත් ලෙජර ගිණුම්වලින් ඒ ඒ කණ්ඩායමට ලැබෙන ජර්නලය හා ලෙජර ගිණුම් කෙරෙහි අවදානය යොමු කරවන්න.
 - ගැනුම් ජර්නලය හා ලෙජර ගිණුම්
 - විකුණුම් ජර්නලය හා ලෙජර ගිණුම්

ගැනුම් ජර්නලය				
දිනය	ඉන්වොයිසිය අංකය	කැපයුම්කරු	වටිනාකම රු.	පිටුව
				ලෙ.පි.අ.
2008.01.05	400	මුර්ති සහ පුත්‍රයෝ	30,000	
2008.01.10	210	අමරපාල	50,000	
2008.01.25	501	චාරිකා	35,000	
2008.01.26	600	විමල්	10,000	
2008.01.30		ගැනුම් ගිණුමට මාරු කළා	125,000.	

පොදු ලෙජරය	උපලෙජරය
ණයහිමි පාලන ගිණුම	මුර්ති හා පුත්‍රයෝ
<hr/> 1/30 විවිධ ගැනුම් 125,000	<hr/> 01.05 ගැනුම් 30,000
ගැනුම් ගිණුම	අමරපාල
<hr/> 1/30 විවිධ ණයහිමියෝ 125,000	<hr/> 01.10 ගැනුම් 50,000
	චාරිකා
	<hr/> 01.25 ගැනුම් 35,000
	විමල්
	<hr/> 1.26 ගැනුම් 10,000

විකුණුම් ජර්නලය

දිනය	ඉන්වොයිසි අංකය	ගැනුම්කරු	මුළු වටිනාකම රු.	ලෙජර පිටු අංකය
2008.02.05	35	සමන් පෙරේරා	12500	
2008.02.10	36	ඒකනායක	12000	
2008.02.15	37	දිසානායක	11000	
2008.02.28		විකුණුම් ගිණුමට මාරු කළා.	<u>35500</u>	

පොදු ලෙජරය		උපලෙජරය	
විකුණුම් ගිණුම		ආයතනික ලෙජරය/විකුණුම් ලෙජරය	
<hr/>		<hr/>	
	2/28 විවිධ ණයගැතියෝ 35500	සමන් පෙරේරා	
		2/5 විකුණුම් 12500	
		<hr/>	
		ඒකනායක	
		2/10 විකුණුම් 12000	
		<hr/>	
		දිසානායක	
		02.15 විකුණුම් 11,000	
		<hr/>	
<hr/>		<hr/>	
ආයතනික පාලන ගිණුම			
2/28 විකුණුම්	35500		

- ඒ ඒ කණ්ඩායමට ලැබුණු මූලික පොත් හා ලෙජර් ගිණුම් අතර ඇති සම්බන්ධය විස්තර කිරීමට පහත සඳහන් මාතෘකා යටතේ සාකච්ඡාවක් මෙහෙයවීමට උපදෙස් දෙන්න.
- මූලික පොත් හා පොදු ලෙජරය
- මූලික පොත් හා උපලෙජරය
- පෞද්ගලික ලෙජරය හා පාලන ගිණුම අතර ඇති සම්බන්ධය පැහැදිලි කිරීමට උපදෙස් දෙන්න.
- කණ්ඩායම් අනාවරණ නිර්මාණශීලීව ද, සාමූහිකව ද සමස්ත පන්තියට ඉදිරිපත් කරවන්න.

විෂය කරුණු පැහැදිලි කර ගැනීමට අත්වැලක් :

- සමාන වර්ගයේ ගනුදෙනු රාශියක් සිදුවන ව්‍යාපාරවල ගැටලු රාශියක් මතුවන නිසා පොදු ලෙජරයට අමතර ව උපලෙජර පවත්වා ගත හැකි ය.
- එවැනි උපලෙජර පවත්වා ගත හැකි ක්ෂේත්‍ර රාශියක් ඇත.

හිඳුණු :

- ණයගැති ලෙජරය
 - ණයහිමි ලෙජරය
-
- මෙම උපලෙජරයේ ඇති ගිණුම් තුළනය කිරීමෙන් ශේෂ ලැයිස්තු පිළියෙල කළ හැකි ය.
 - පොදු ලෙජරය තුළ ද්විත්ව සටහන් ක්‍රමය අනුගමනය කරනු ලැබේ.
 - උපලෙජරයේ සිහිවටන සටහනක් පමණක් ඇතුළත් කෙරේ.
 - උපලෙජරයේ ඇති ගිණුම් සඳහා පොදු ලෙජරය තුළ පාලන ගිණුමක් පවත්වා ගනියි.
 - පොදු ලෙජරයේ පාලන ගිණුමේ ශේෂය උපලෙජරයේ ඇති ශේෂ ලැයිස්තුවේ එකතුවට සමාන විය යුතු වේ.
 - එසේ ශේෂ සමාන නොවන්නේ නම් ශේෂ සැසඳීම සඳහා සැසඳුමේ ලේඛනයක් පිළියෙල කළ යුතු වේ.

නිපුණතාව 5 : මූල්‍ය ගිණුම්කරණයේ පදනම විශ්ලේෂණය කරමින් ගිණුම්කරණ සංකල්ප භාවිතයට යොදා ගනියි.

නිපුණතා මට්ටම 5.1 : ගිණුම්කරණ ඒකකය යන්න විශ්ලේෂණය කරයි.

කාලච්ඡේද : 02

ඉගෙනුම් වල :

- ගිණුම්කරණ ඒකකය යන්න නිදසුන් ඇසුරෙන් හඳුන්වයි..
- ගිණුම්කරණ ඒකක සංකල්පය පැහැදිලි කරයි..
- ගිණුම්කරණ ඒකකයක ගනුදෙනුවල බලපෑම විස්තර කරයි.

ඉගෙනුම්- ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලිය :

පිවිසුම

- පහත සඳහන් ප්‍රශ්න පන්තියට ඉදිරිපත් කරමින් සාකච්ඡාවක් මෙහෙයවන්න.
 - ව්‍යාපාරය අයිතිකරුවන්ගෙන් හා අනෙකුත් පාර්ශ්වවලින් ස්වාධීන වූ ඒකකයක් ලෙස ක්‍රියාත්මක වන්නේ කෙසේ ද?
 - ව්‍යාපාරයක අයිතිකරු ව්‍යාපාරය හා සම්බන්ධ ව සිදුකරන ගනුදෙනු මොනවා ද?
 - එම ගනුදෙනු පොත්වල වාර්තා කරන්නේ කෙසේ ද?

උදා: අයිතිකරු ව්‍යාපාරයෙන් මුදල් ආයෝජන ලබා ගන්නේ නම් ඒවා කෙසේ වාර්තා කළ යුතු ද?

ඉගෙනුම සඳහා යෝජිත උපදෙස් :

- පහත සඳහන් සිද්ධි වලින් ඒ ඒ කණ්ඩායමට ලැබෙන සිද්ධිය කෙරෙහි අවධානය යොමු කරවන්න.

• සිද්ධිය 01

සරත් තම රැකියාවෙන් තෘප්තිමත් නොවූයේ ඔහු සමාජශීලී පුද්ගලයකු වූ බැවිනි. මේ නිසා තමා කරමින් සිටි රැකියාවෙන් ඉවත් වී ව්‍යාපාරයක් ආරම්භ කිරීමට තීරණය කරන ලදී. මේ සඳහා තමා ඉතිරිකර ගෙන තිබූ රු. 50000/- ක් හා තම නිවසේ , ඉදිරිපස එතෙක් කුලියට දී තිබූ රු.10000/-ක් පමණ වටිනා කඩ කාමරය යොදවා ගැනීමට තීරණය කර, ව්‍යාපාරයට අවශ්‍ය නොයෙකුත් ලී බඩු, උපකරණ හා විකිණීමට බඩු සරත් සතු මුදල්වලින් මිලදී ගන්නා ලදී.

සරත්ගේ ව්‍යාපාරය මල්ඵල ගත්වමින් ව්‍යාපාරය සිංහල අලුත් අවුරුද්දට සති දෙකකට පමණ කලින් ආරම්භ කළ හැකි විය. සරත් ගේ මිතුරන් රැකියාවට ගොස් එන විට ඔහු ගේ තොරතුරු විමසීමට ද අමතක නොකළේය. තමා ගේ අළුත් ව්‍යාපාර කටයුත්ත පිළිබඳව සරත් ට මහත් සතුටක් ඇති බව ඔහු නිතරම ප්‍රකාශ කළේය. තම නිවසේ අයගේ ප්‍රයෝජනයට ද ඔහු මසකට රු. 1000/= ක පමණ භාණ්ඩ ව්‍යාපාරයෙන් ගත්තේ ය. ව්‍යාපාරය ආරම්භයට මාසයකට පමණ පසු ව්‍යාපාරයේ ප්‍රගතියක් ඇති බව ඔහුට දැනුණි.

සරත් ගේ මිතුරන් ඔහුගෙන් පහත සඳහන් දෑ ගැන විමසීම් කළා.

- ඔබ ව්‍යාපාරයට කොතරම් වත්කම් ප්‍රමාණයක් ආයෝජනය කළා ද?
- ඒ කියන්නේ ඔයා ගෙ ව්‍යාපාරයේ ඔයාට තිබෙන අයිතිය නේ ද?
- දැන් ව්‍යාපාරය දියුණුයි කියන්නේ ඒ අයිතිය වැඩි වෙලා නේ ද?
- එයින් පැහැදිලි වන්නේ ව්‍යාපාරය කෙදිනක හෝ වික්කොත් ඔයාට ඔයා යොදවන ලද වත්කම් හා ඊට වැඩි ප්‍රමාණයක් ගන්න පුළුවන් කියන එක නේ ද?
- සරත් ගේ නිවසේ අයගේ ප්‍රයෝජනයට භාණ්ඩ ගැනීම නිසා සරත් ගෙ ව්‍යාපාර අයිතියට කුමක් වේ ද?

● සිද්ධිය 02

දේවිකා ඇඟළුම් කම්හලක සේවය කරමින් සිටින අතර නිතරම රෝගාබාධයන්ට ලක් වූයේ දිවා රාත්‍රි සේවය කළ නිසාය. වෛද්‍ය හේතු මත රැකියාවෙන් ඉවත්ව තමාගේ ම ව්‍යාපාරයක් ලෙස ඇඳුම් මැසීම ආරම්භ කළා. මේ සඳහා තමා ගේ නිවසේ තිබූ රු. 30000/= ක් පමණ වටිනා මහන මැසීම යොදවා ගත්තා. තම නිවසේ සිටම ගෙදර දොර වැඩ කටයුතු කරන අතරම ඇඳුම් මැසීමේ කටයුතු ද කරගෙන ගියා. තමා ඉතිරි කරගෙන තිබූ රු. 10000/= ක මුදල්වලින් රෙදි පිළි නූල් බොත්තම් ආදිය මිල දී ගත්තා.

තමා ගේ රෝගී තත්වයෙන් මිදුණු දේවිකා තෘප්තිමත් ජීවිතයක් ගත කළා. ඇය බැංකුවෙන් රු.50000/= ක ණය මුදලක් ලබා ගෙන රු. 20000/= ක මාසික කුලියට කාමරයක් ගෙන ව්‍යාපාර කටයුතු පුළුල් කළා. දිනෙන් දින ව්‍යාපාරය හා තමා දියුණුවන බව දේවිකාට පෙනුණා. තම දියණියට රු.500/= ක් වටිනා පාසල් නිල ඇඳුම ද ඇය මසා දුන්නා.

- දේවිකා ගේ ව්‍යාපාරය පටන් ගන්නා විට අයිතිය කීය ද?
- ඇය ගේ අයිතිය පසුව වැඩිවුනා ද ? අඩු වුනා ද? වෙනස් වූයේ නැද්ද? ඔබේ පිළිතුරට හේතු දක්වන්න.
- ඒ ඒ කණ්ඩායමට ලැබෙන සිද්ධිය හොඳින් අධ්‍යයනය කිරීමට උපදෙස් ලබා දී මතු සඳහන් කරුණු අනාවරණය කරවන්න.
 - ව්‍යාපාරය ආරම්භක අවස්ථාවේ ව්‍යාපාරයේ වටිනාකම කොපමණ ද?
 - එම වටිනාකම සකස් වී ඇති ආකාරය දක්වන්න.
 - ආරම්භක අවස්ථාවේ ව්‍යාපාරයේ අයිතිකරුට ඇති අයිතිය කොපමණ ද?

- අයිතිකරු හා ගිණුම්කරණ ඒකකය අතර ඇති සම්බන්ධය ඔබ ඉදිරිපත් කරන්නේ කෙසේ ද?
- අයිතිය වැඩිවිය හැකි අවස්ථා මොනවා ද ? යන්න දක්වන්න.
- සිද්ධිය අවසානයේ ව්‍යාපාරයේ මුළු වටිනාකම හා අයිතිකරු ගේ අයිතිය පිළිබඳ ඔබේ අදහස් දක්වන්න.
- කණ්ඩායම් අනාවරණ සාමූහිකව ද, නිර්මාණශීලීව ද සමස්ත පන්තියට ඉදිරිපත් කිරීමට සූදානම් කරවන්න.

විෂය කරුණු පැහැදිලි කර ගැනීමට අත්වැලක් :

- ගිණුම්කරණයේ මූලික පදනම ලෙස ව්‍යාපාරය, අයිතිකරු හා ස්වාධීන ඒකක ලෙස සලකනු ලැබේ.
- මේ සඳහා ඒකක සංකල්පය පදනම සකසා දෙනු ලැබේ.
- ව්‍යාපාරයක් ගිණුම්කරණ ඒකකයක් ලෙස සැලකෙන අතර එවැනි පදනමක් නොමැති වුවහොත් ගිණුම් තැබීමේ අර්ථාන්විත ක්‍රමයක් ගොඩනඟා ගැනීම අපහසු වනු ඇත.
- ඒකක සංකල්පයෙන් අර්ථ දක්වන්නේ, ව්‍යාපාරයක අයිතිකරු හෝ අයිතිකරුවන්ට, ව්‍යාපාරයෙන් (ගිණුම්කරණ ඒකකයෙන්)වෙන් වූ ස්වාධීන පැවැත්මක් ඇති බවයි.
- ඒ ඕනෑම ව්‍යාපාරයක් ගිණුම්කරණ ඒකකයක් ලෙස සලකනු ලබයි.
- ඒකක සංකල්පයෙන් අර්ථ දක්වන්නේ ව්‍යාපාරයක් අනෙකුත් පාර්ශ්වයන්ගෙන් වෙන් ම හඳුනාගත හැකි පුද්ගලයෙකු බවයි.
- ව්‍යාපාරය ස්වාධීන ඒකකයක් වන නිසා එහි ගනුදෙනු වෙනත් ගනුදෙනුවලින් වෙන් කර හඳුනාගත හැකි වන අතර, ඒ මත පදනම්ව ආයතනයකට අවශ්‍ය ගිණුම්කරණ පද්ධති තෝරාගෙන ක්‍රියාත්මක කළ හැක.

නිපුණතා මට්ටම 5.2 : මූල්‍ය ගිණුම්කරණයේ සංකල්පීය රාමුව විග්‍රහ කරයි.

කාලච්ඡේද : 04

ඉගෙනුම් ඵල

- ගිණුම්කරණ සංකල්පීය රාමුව හඳුන්වයි.
- ගිණුම්කරණ සංකල්පීය රාමුවේ වැදගත්කම විස්තර කරයි.
- ගිණුම්කරණ සංකල්පීය රාමුවේ සංයුතිය හා උපාංග දක්වයි.
- මූල්‍ය ප්‍රකාශ පිළියෙල කිරීමේ දී සංකල්පීය රාමුව අනුව එය සිදුකිරීමේ සුදානම ප්‍රදර්ශනය කරයි.
- නීතිමය තත්ත්වයන් පිළිපැදීමෙන් සමස්තය නිවැරදි කිරීමේ සුදානම ප්‍රදර්ශනය කරයි.

ඉගෙනුම්- ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලිය :

පිවිසුම

- ගිණුම්කරණයේ සංකල්පීය රාමුව යනු කුමක් දැයි සරලව පැහැදිලි කරමින් පාඩමට පිවිසෙන්න.,
"ව්‍යාපාරයක සිදුවන ගනුදෙනු හා සිද්ධීන් සහ අවස්ථා හඳුනා ගැනීමේ දී ,
මැනීමේ දී ඒවා ඉදිරිපත් කිරීමේ දී සපයන විස්තරාත්මක මාර්ගෝපදේශයක් ලෙස සංකල්පීය රාමුව හැඳින්විය හැකි ය."
- සංකල්පීය රාමුවකට අනුරූපිත ව මූල්‍ය ප්‍රකාශ පිළියෙල කරන විට ඒවායේ සංගතතාවය හා විශ්වාසභාවය ආරක්ෂා කර ගත හැක.
- මේනයිත් බලන කළ ගිණුම්කරණ සංකල්පීය රාමුව, මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේ දී හා ඉදිරිපත් කිරීමේ දී ලබාදෙන ආර්ථිකමය තොරතුරුවල විශ්වාසනීයභාවය හා අදාළත්වය උසස් මට්ටමක පවත්වා ගැනීමට අනුගමනය කළ යුතු මූලික රීතීන්, පැහැදිලි කිරීම්, අර්ථකථනය හා පුළුල් විග්‍රහයක් ලබා දෙන පොදුවේ පිළිගත් ලියවිල්ලකි.

ඉගෙනුම කඳහා යෝජිත උපදෙස් :

- ගිණුම්කරණ සංකල්පීය රාමුවේ දැක්වෙන උපාංගවලින් ඒ ඒ කණ්ඩායමට ලැබෙන උපාංග කෙරෙහි අවදානය යොමු කරවන්න.
 - මූල්‍ය ප්‍රකාශවල පරමාර්ථ හා තොරතුරුවල ගුණාත්මක ලක්ෂණ
 - මූල්‍ය ප්‍රකාශවල මූලිකාංග හා ඒවා නිර්වචනය
 - මූල්‍ය ප්‍රකාශවල මූලිකාංග හඳුනා ගැනීම හා මැනීම.
- ඔබ විසින් සපයන කියවීම් ද්‍රව්‍ය පරිශීලනයෙන් මාතෘකාව විස්තරාත්මක ව හැඳින්වීමට කුඩා කණ්ඩායම් සාකච්ඡාවක් මෙහෙයවන්න.
- පොදුවේ පිළිගත් නීතිමය ආකෘතියක් තිබීම හා ගිණුම්කරණයෙහි ඇති වැදගත්කම සාකච්ඡා කිරීමට උපදෙස් දෙන්න.
- කණ්ඩායම් අනාවරණ නිර්මාණශීලීව ද, සාමූහිකව ද සමස්ත පන්තියට ඉදිරිපත් කිරීමට සුදානම් කරවන්න.

විෂය කරුණු පැහැදිලි කර ගැනීමට අත්වැලක්

- මූල්‍ය ගිණුම්කරණයේ සහ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ස්වභාවය කාර්ය භාරය හා සීමාවන් නියම කරනු ලබන මූලධර්ම පද්ධතියක් ලෙස ගිණුම්කරණයේ සංකල්පීය රාමුව හැඳින්විය හැකි ය.
- මෙවැනි රාමුවක් ඇති නිසා ඇල්මක් දක්වන පාර්ශ්ව වෙත අදාළ හා විශ්වාසදායී තොරතුරු සැපයිය හැකි වේ.
- ගිණුම්කරණයේ සංකල්පීය රාමුවේ සංයුතිය හා උපාංග පහත සඳහන් පරිදි වේ.
 - මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල අරමුණ
 - මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ගුණාත්මක ගතිලක්ෂණ
 - මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල මූලිකාංග
 - මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල මූලිකාංග නිර්වචනය හා හඳුනා ගැනීම.
 - මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල මූලිකාංග මිනුම්කරණය
- මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල අරමුණු ලෙස ව්‍යාපාරයේ මූල්‍ය තත්ත්වය, ලාභදායීත්වය හා මූල්‍ය තත්ත්වය මුදල් ප්‍රවාහයේ වෙනස්වීම් පිළිබඳ තීරණ ගැනීමට අවශ්‍ය ආර්ථික තොරතුරු විවිධ පාර්ශ්වයන් වෙත ලබාදීම දැක්විය හැකි ය.
- මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල මූලිකාංග ලෙස මූල්‍ය තත්ත්වය මැන බැලෙන ශේෂ පත්‍රයට අදාළ ව **වත්කම්, වගකීම් හා හිමිකම්** වන අතර ලාභදායීත්වය මැන බැලෙන ආදායම් ප්‍රකාශයට අදාළව **ආදායම හා වියදම** දැක්විය හැකි ය.
- අතීත සිදුවීම් කුලින් පැන නඟින ව්‍යාපාරය විසින් පාලනය කරනු ලබන ව්‍යාපාර කුළට ගලාපිටින අනාගත ආර්ථික ප්‍රතිලාභ වත්කම් ලෙස හැඳින්විය හැක.
- අතීත සිදුවීම් ප්‍රතිඵලයක් ලෙස වර්තමාන බැඳීමක් වගකීම් ලෙස නිර්වචනය කළ හැකි ය.
- ව්‍යාපාරයේ මුළු වත්කම්වලින් මුළු වගකීම් ඉවත් කළ පසු ඉතිරිවන ඇල්ම හිමිකම් ලෙස නිර්වචනය කළ හැකි ය.
- ආදායම් ලෙස ලාභ හා ආදායම යන දෙකම අදාළ වේ.
- ගිණුම් කාලච්ඡේදය තුළ මුදල් ගලාපීම හෝ වත්කම් වැඩිකිරීම හෝ වගකීම් අඩු කිරීමේ ස්වභාවයෙන් හිමිකම ඉහළ නැංවීමට හේතුවන ආර්ථික ප්‍රතිලාභ ආදායම ලෙස සැලකේ.
- වියදම ලෙස පාඩු හා වියදම හා දෙකම අදාළ වේ.
- ගිණුම් කාලච්ඡේදය තුළ ව්‍යාපාරයේ පිටතට මුදල් ගලායාම හෝ වත්කම් අඩුවීම හෝ වගකීම් වැඩිවීමේ ස්වභාවයෙන් හිමිකම අඩුවීමට හේතුවන ආර්ථික ප්‍රතිලාභවල අඩුවීම වියදම් ලෙස සැලකිය හැකි ය.
- මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල මූලිකාංග හඳුනා ගැනීම යනු සාරාංශ කරන ලද දත්ත ක්‍රමවත් ව මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල වාර්තා කිරීම යි.
- හඳුනා ගැනීමට නම් මූලිකාංග, නිර්වචනවලට අදාළ වීම සහ අනාගත ආර්ථික ප්‍රතිලාභ ව්‍යාපාරයකට ගලාපීම හෝ ව්‍යාපාරයෙන් ගලායෑම විශ්වාසීය ලෙස පිරිවැය හෝ වටිනාකම මැනීමට හැකියාවක් තිබීම අනිවාර්ය වේ.
- දත්ත වාර්තා කිරීමේ දී මූලිකාංගවල වටිනාකම මූල්‍යමය ලෙස මැන දැක්වීම, මැනීම ලෙස හැඳින්විය හැකි අතර මූලිකාංග මැනීමට පහත ක්‍රම යොදාගත හැකියි.
 - සාධාරණ අගය
 - ඓතිහාසික පිරිවැය

නිපුණතාව 5.3 : අඛණ්ඩ පැවැත්ම සංකල්පය යොදා ගනියි.
කාලවිෂේද : 02

ඉගෙනුම් ඵල

- අඛණ්ඩ පැවැත්මේ සංකල්පය පැහැදිලි කරයි.
- අඛණ්ඩ පැවැත්මේ සංකල්පය ගිණුම්කරණයට බලපාන ආකාරය විස්තර කරයි.
- අඛණ්ඩ පැවැත්මේ සංකල්පය යොදා ගන්නා ආකාරය දක්වයි.

විෂය කරුණු පැහැදිලි කර ගැනීමට අත්වැලක් :

• කැඳිනවීම හා වැදගත්කම

ව්‍යාපාරයක මූල්‍ය වාර්තා පිළියෙල කරනු ලබන්නේ එම ව්‍යාපාරය අඛණ්ඩව සිය මෙහෙයුම් කටයුතු පවත්වාගෙන යනු ඇතැයි යන උපකල්පනය මත පදනම් වෙමිනි.

ව්‍යාපාරයකට මෙහෙයුම් කටයුතු සීමා කිරීමක් හෝ ව්‍යාපාරය වසා දැමීම පිළිබඳ අවදානමක් නොමැතිය යන උපකල්පනය මෙම සංකල්පයෙන් අදහස් කෙරේ.

• සංකල්පයේ යෙදීම්

නිදසුන් :

- වත්කම් වර්ගීකරණය
- වගකීම් වර්ගීකරණය
- ශේෂ පත්‍රයක ඇති වත්කම් සියල්ල ඒවා උපලබ්ධි කර ගත හැකි අගයන් මත නොපෙන්වීම.

නිපුණතාව 5.4 : කාලච්ඡේද සංකල්පය යොදා ගනියි.

කාලච්ඡේද : 02

ඉගෙනුම් ඵල

- ව්‍යාපාරයක ගිණුම් කාලච්ඡේදය ඉදිරිපත් කරයි.
- ගිණුම්කරණ තොරතුරු ඉදිරිපත් කිරීමට නිශ්චිත කාලච්ඡේදයක් හඳුනා ගැනීමේ අවශ්‍යතාව විස්තර කරයි.
- කාලච්ඡේදයට අදාළ ව ගැලපීම් කරයි.
- නිවැරදි හා අදාළ තොරතුරු අනාවරණය කිරීමේ වැදගත්කම තහවුරු කර ගනියි.

ඉගෙනුම්- ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලිය :

පිවිසුම

- 2008.12.31න් අවසන් වර්ෂයට අදාළ විවිධ ගනුදෙනු අතුළත් පහත සඳහන් සැණපත් පන්තියට ඉදිරිපත් කර සිසු අදහස් විමසමින් පහත සඳහන් කරුණු සාකච්ඡා කරන්න.

විකුණුම් ආදායම රු. 50,000/-

වර්ෂයේ ගෙවූ වියදම රු.30,000/-

වර්ෂයේ ශුද්ධ ලාභය රු. 20,000/-

දෙසැම්බර් මාසයේ රු.2,000/- වැටුප් ගෙවා නැත.

- කාලච්ඡේදයේ මෙහෙයුම් ප්‍රතිඵලය ගණනය කිරීමේ දී මුදල් පදනම හා උපචිත පදනම යනුවෙන් පදනම් දෙකක් ඇත.
- ප්‍රායෝගික තත්ත්වයන් යටතේ උපචිත පදනම වැදගත් වන අතර ඒ අනුව වඩාත් සත්‍ය හා සාධාරණ තොරතුරු ඉදිරිපත් කළ හැකි ය.

ඉගෙනුම කඳහා යෝජිත උපදෙස් :

- ව්‍යාපාරයක සිදුවිය හැකි පහත සඳහන් ගනුදෙනුවලින් ඒ ඒ කණ්ඩායමට ලැබෙන ගනුදෙනුව කෙරෙහි අවධානය යොමු කරවන්න.
- 2008 ජූනි 30න් අවසන් කාලච්ඡේදය තුළ මිලදීගත් තොගයේ පිරිවැය රු. 50,000/-ක් වන අතර කාලච්ඡේදය තුළ රු. 40,000/-ක් පිරිවැය වූ තොගයක් විකුණා ඇත.

- වර්ෂ 2008 ජනවාරි 01 දින රු. 1000,000/-කට මිලදීගත් මෝටර් රථයේ වටිනාකම 2009 ජනවාරි 01 දිනට රු. 950,000/-ක් බවට කළමනාකරණය විසින් තීරණය කර ඇත.
- අවසාන මාසයට අදාළ රු. 2500/- විදුලි බිල ව්‍යාපාරයට ලැබී ඇත්තේ ගිණුම් කාලච්ඡේදය ගත වී මාසයක් ඉකුත්වන 2009 අප්‍රේල් 30 දිනදී ය.
- ව්‍යාපාරයේ ගිණුම් වර්ෂය මාස 12ක් ලෙස උපකල්පනය කරමින් ගනුදෙනු වට අදාළ ගිණුම් කාලච්ඡේදය ලියා දක්වන්න.
- ලැබී ඇති ගනුදෙනු තුළින් පැන නැගී ඇති තත්ත්වයන්, ව්‍යාපාරයට ඇති කරන බලපෑම අධ්‍යයනය කර ලියා දැක්වීමට උපදෙස් දෙන්න.
- ගනුදෙනුවට අදාළ වූ, ගිණුමකරණයේ දී භාවිත කරන පදය විමසන්න.
- ගනුදෙනුව ගිණුම් කාලච්ඡේදයට අදාළ ව ගැලපුම් කිරීමේ අවශ්‍යතාව දක්වන්න.
- ගැලපුම් කිරීමට අදාළ ද්විත්ව සටහන් විමසන්න.
- කණ්ඩායම් අනාවරණ සාමූහිකව ද, නිර්මාණශීලීව ද සමස්ත පන්තියට ඉදිරිපත් කිරීමට සූදානම් කරවන්න.

විෂය කරුණු පැහැදිලි කර ගැනීමට අත්වැලක් :

- ව්‍යාපාරයේ ජීව කාලය කාලච්ඡේද වශයෙන් බෙදා එක් එක් කාලච්ඡේද සඳහා ගිණුම් වාර්තා හා මූල්‍ය ප්‍රකාශ පිළියෙල කිරීම පදනම කාලච්ඡේද සංකල්පය මගින් ලබාදෙයි.
- කාලච්ඡේද සංකල්පයට අනුව පිළියෙල කරන මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලට උදාහරණ ලෙස ආදායම් ප්‍රකාශය හා ශේෂ පත්‍රය දැක්විය හැකි ය.
- මූල්‍ය ප්‍රකාශ තුළ මූලිකාංග ඇතුළත් කිරීමේ දී කාලච්ඡේද සංකල්පය අනුගමනය කළ යුතු වේ.
- 2007 අංක 7 දරන සමාගම් පනතට අනුව සෑම වර්ෂයකම මාර්තු 31 දිනෙන් අවසන් වන පරිදි ගිණුම් කාලච්ඡේදය සකස් කළ යුතුයි.

නිපුණතාව 5.5 : මූල්‍ය මිනුම් සංකල්පය යොදා ගනියි.
කාලව්‍යේද : 02

ඉගෙනුම් ඵල

- මූල්‍ය මිනුම් සංකල්පය යන්න අර්ථ දක්වයි.
- මූල්‍ය මිනුම් සංකල්පයේ අවශ්‍යතාව පැහැදිලි කරයි.
- මූල්‍ය මිනුම් සංකල්පයේ බලපෑම අවසාන ගිණුම්වලින් නිරූපනය වන අයුරු පෙන්වයි.

ඉගෙනුම්- ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලිය :
පිවිසුම

- දී ඇති ආදායම් ප්‍රකාශය පිළිබඳ ව සිසු අදහස් විමසමින් පහත සඳහන් කරුණු මතු කරමින් සාකච්ඡාවක මෙහෙයවන්න.

ආදායම් ප්‍රකාශය

	රු.
විකුණුම්	50000
විකුණුම් පිරිවැය	<u>(20000)</u>
දළලාභය	30000
විදුලිය	(4000)
රක්ෂණ	(3000)
වැටුප්	(2000)
ශුද්ධලාභය	<u>21000</u>
සටහන්	
1. දක්ෂ කළමනාකරුවෙකු බඳවා ගැනීමට අදහස් කරයි.	
2. ව්‍යාපාර ස්ථානය අලංකාර කිරීමෙන් ගනුදෙනුකරුවන් ආකර්ශනය කර ගැනීමට අදහස් කරයි.	

- මුදලින් මැනිය හැකි ගනුදෙනු හා සිද්ධීන් හඳුනා ගැනීම.
- මුදලින් මැනිය නොහැකි ගනුදෙනු හා සිද්ධීන් හඳුනා ගැනීම.
- ආදායම් ප්‍රකාශයේ සෑම අයිතමයක් ඉදිරියේ ම වටිනාකමක් තිබීම
- ශේෂ පත්‍රයේ සෑම අයිතමයක් ඉදිරියේ ම වටිනාකමක් තිබීම.

ඉගෙනුම කඳහා යෝජිත උපදෙස් :

- ඒ ඒ කණ්ඩායමට අදාළ මාතෘකාව කෙරේ අවදානය යොමු කරවන්න.
 - මුදලින් මැනිය හැකි ගනුදෙනු
 - මුදලින් මැනිය නොහැකි සිද්ධීන්
- පහත සඳහන් ගනුදෙනු අධ්‍යයනය කිරීමට උපදෙස් දෙන්න.
 - අයිතිකරු ප්‍රාග්ධනය වශයෙන් රු. 100,000/- යෙදවීම.
 - ව්‍යාපාරය ලස්සන පරිසරයක පිහිටා ඇත.
 - අත්පිට විකුණුම් රු. 25,000/-යි.
 - සේවකයින්ට රු. 15,000/- වේතන ගෙවීම.
 - ඉඩමක් මිලදී ගන්නා රු. 50,000/- යි.
 - බොල්ණය කපා හැරීම රු. 5,000/-කි.
 - ව්‍යාපාරයේ වගකීම් රු. 5000/- වේ.
 - ව්‍යාපාර ස්ථානය වායු සමනය කර ඇත.
 - සේවකයන් සුභදැයිලී ව කතාබහ කර පරිභෝගික අවශ්‍යතා ඉටු කරයි.
 - ව්‍යාපාරයට අයත් ශාඛා 25ක් ඇත.
 - නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලිය තුළින් රු. 7,500/- අමුද්‍රව්‍ය නිමි භාණ්ඩ බවට පත් කිරීම.
 - නව ගොඩනැගිල්ලක් ඉදිවෙමින් පවතී.
 - කළමනාකරු දක්ෂ පුද්ගලයෙකි.
 - රෙදි 100m මිලදී ගන්නා
 - කලිසම් 5ක් මිලදී ගන්නා.
- මාතෘකාව හැඳින්වීමට උපදෙස් දෙන්න.
- මාතෘකාවට අදාළ ගනුදෙනු මතුකර දැක්වීමට මඟ පෙන්වන්න.
- මාතෘකාවට අදාළ වෙනත් ගනුදෙනු හා සිද්ධීන් නිදසුන් සමඟ ඉදිරිපත් කරවන්න.
- මාතෘකාවට අදාළ ගනුදෙනු මූල්‍ය ප්‍රකාශ තුළ ඇතුළත් කරන්නේ දැයි හේතු සහිත ව විමසන්න.
- මෙම ගනුදෙනු හා සිද්ධීන් ව්‍යාපාරයට වැදගත් වන ආකාරය පැහැදිලි කරවන්න.
- කණ්ඩායම් අනාවරණ නිර්මාණශීලීව ද, සාමූහිකව ද ඉදිරිපත් කිරීමට සූදානම් කරවන්න.

විෂය කරුණු පැහැදිලි කර ගැනීමට අත්වැලක් :

- මුදලින් මැනිය හැකි ව්‍යාපාරික ගනුදෙනු හා සිද්ධි පමණක් හඳුනා ගෙන වාර්තා කරනු ලැබේ.
- මුදලින් මැනිය නොහැකි ගනුදෙනු හා සිද්ධීන් ද ව්‍යාපාරික කටයුතු කරගෙන යාමේ දී තීරණ ගැනීමට අවශ්‍ය වේ.
- ඕනෑම ගනුදෙනුවක් ඒ රටේ පවතින මුදල් ඒකකයක් මගින් මනිනු ලැබේ.

නිපුණතාව 5.6 : උපචිත සංකල්පය යොදා ගැනීම
කාලවිච්ඡේද : 04

ඉගෙනුම් ඵල

- උපචිත සංකල්පය පැහැදිලි කරයි.
- උපචිත සංකල්පය ගිණුම්කරණයට වැදගත් වන ආකරය දක්වයි.
- උපචිත සංකල්පයට අදාළ ව ගැලපුම් කරයි.

විෂය කරුණු පැහැදිලි කර ගැනීමට අත්වැලක් :

• **තැදිත්වීම් හා වැදගත්කම**

නිශ්චිත කලවිච්ඡේදයක් සඳහා ව්‍යාපාරයක මූල්‍ය ප්‍රතිඵලය (ලාභදායීත්වය /කාර්ය සාධනය) මැනීමේ දී කාලවිච්ඡේදයට අදාළ සියලු ආදායම්, මුදලින් උපයා සිටියත්, නැතත් ආදායම් ලෙසත්-කාලවිච්ඡේදයට අදාළ සියලු ම වියදම් මුදලින් ගෙවා තිබුණත් නැතත් වියදම් ලෙසත් හඳුනා ගත යුතු බව මෙම සංකල්පයෙන් කියැවේ.

ගිණුම් කාලවිච්ඡේදයේ නිවැරදි මූල්‍ය ප්‍රතිඵලය අනාවරණය කිරීම සඳහා උපචිත සංකල්පය වැදගත් වේ.

උපචිත වියදම් හඳුනා ගැනීම

ගිණුම් කාලවිච්ඡේදයකට අදාළ ව මෙතෙක් ගෙවා නොමැති වියදම් - මෙහෙයුම් ප්‍රතිඵලය අනාවරණය කිරීමේ දී ගැලපීම.

වියදම් ගිණුම හර XX
 උපචිත වියදම් ගිණුම XX

ඉදිරියට ගෙවීම් හඳුනා ගැනීම

ගිණුම් කාලවිච්ඡේදයකට අදාළ ව වැඩිපුර ගෙවා ඇති වියදම් මූල්‍ය ප්‍රතිඵලය අනාවරණයේ දී ඉදිරියට කළ වියදමක් ලෙස සලකා වියදමෙන් ඉවත් කිරීම.

ඉදිරියට කළ වියදම් ගිණුම හර XX
 වියදම් ගිණුම XX

උපචිත ආදායම් හඳුනා ගැනීම

ගිණුම් කාලවිච්ඡේදයකට අදාළ ව උපයා ඇති නමුත් මෙතෙක් නොලද ආදායම් මූල්‍ය ප්‍රතිඵලය අනාවරණයේ දී ගැලපීම.

ලැබිය යුතු ආදායම් ගිණුම හර XX
 ආදායම් ගිණුම XX

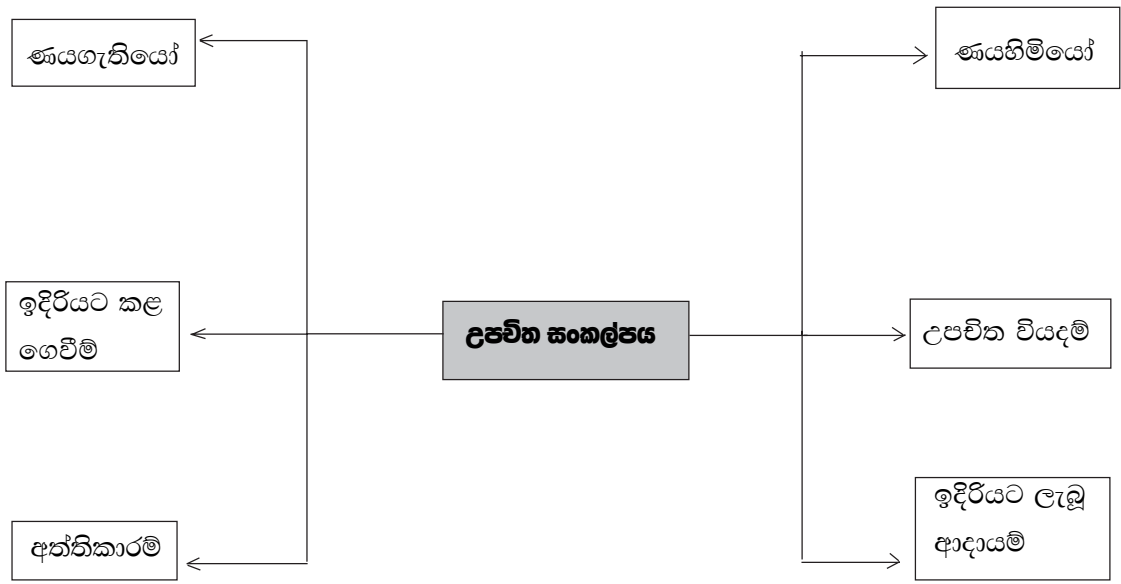
ඉදිරියට ලද ආදායම් හඳුනා ගැනීම

ගිණුම් කාලච්ඡේදයකට අදාළ ව වැඩිපුර ලද ආදායම් මූල්‍ය ප්‍රතිඵලය අනාවරණය කිරීමේ දී ඉදිරියට ලද ආදායමක් ලෙස සලකා ආදායමින් ඉවත් කිරීම.

ආදායම් ගිණුම හර XX
 ඉදිරියට ලද ආදායම් ගිණුම XX

ණයගැතියෝ සහ ණයහිමියෝ ඇති වීම (වත්කමක් හා වගකීමක් ඇති වීම)

උපචිත පදනම යටතේ ගිණුම් කාලච්ඡේදයකට අදාළ ව ආදායම් හා වියදම් ගැලපූ පසු ඇතිවන වත්කම් හා වගකීම් හඳුනාගත යුතුවේ. ඉදිරියට කළ ගෙවීම් හා ලැබිය යුතු ආදායම් වත්කම් ලෙසත්, උපචිත වියදම් හා වැඩිපුර ලද ආදායම් වගකීම් ලෙසත් හඳුනා ගනියි.

නිපුණතා මට්ටම 5.7 : යථාරූපී සංකල්පය යොදා ගනියි.
කාලවිච්ඡේද කාලය : 04

ඉගෙනුම් වල :

- යථාරූපී සංකල්පය පැහැදිලි කරයි.
- යථාරූපී සංකල්පය ගිණුම්කරණයට කරන බලපෑම විස්තර කරයි.
- යථාරූපී සංකල්පය පදනම් කරගෙන ගනුදෙනු හඳුනා ගෙන ඇති ආකාරය විග්‍රහ කරයි.

විෂය කරුණු පැහැදිලි කර ගැනීමට අත්වැලක් :

- සංකල්පයේ යෙදීම
 - මූල්‍ය කල්බදු ගැනුම්කරුගේ පොත්වල වත්කමක් ලෙස හා ඊට අදාළ වත්කමක් ලෙස හඳුනා ගැනීම.
 - මූල්‍ය කල්බදු දේපළක් ගැනුම්කරුගේ පොත්වල සටහන් කිරීමේ දී නීතිමය වශයෙන් ව්‍යාපාරය සතු දේපළක් නොවූවත්, ආර්ථිකමය ප්‍රතිලාභ ලැබීමත්, අවදානම් දැරීමත් තුළ එය ව්‍යාපාරයේ වත්කමක් ලෙස හඳුනා ගනියි.
 - ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතියකින් අවසර නොමැති නම් ආදායම්, වියදම් සමඟ හිලවි කිරීම සහ වත්කම්, වගකීම්වලින් හිලවි කිරීමට අවසර නොතිබීම.
 - වත්කම් සහ වගකීම් නිර්වචනය පිළිබඳ අධ්‍යයනය කරවන්න.

නිපුණතාව 5.9 : සංගතතා සංකල්පය යොදා ගනියි.
කාලච්ඡේද : 04

ඉගෙනුම් ඵල

- සංගතතා සංකල්පය හඳුන්වයි.
- සංගතතා සංකල්පයෙහි භාවිතයන් දක්වයි.
- සංගතතා සංකල්පයෙහි වැදගත්කම විස්තර කරයි.

විෂය කරුණු පැහැදිලි කර ගැනීමට අත්වැලක් :

• **තැදිත්වීම හා වැදගත්කම**

මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේදී හා ඉදිරිපත් කිරීමේ දී අනුගමනය කළ පදනම්, සම්ප්‍රදායයන් හා ප්‍රතිපත්තීන් නිරන්තරයෙන් ම වෙනස් නොකළ යුතු බව මෙම සංකල්පයෙන් කියැවේ.

ඒකාකාරී බව අනුගමනය කිරීම තුළ එකම ව්‍යාපාරයේ ගිණුම් කාලච්ඡේද කිහිපයක තොරතුරු සමඟත් වෙනත් ව්‍යාපාරයක මූල්‍ය තොරතුරු සමඟත් සන්සන්දනය කිරීමේ හැකියාව මෙම සංකල්පය තුළින් ලබා දේ.

ව්‍යාපාරයක් දිගින් දිගටම අනුගමනය කරමින් පැවති ප්‍රතිපත්තියක් වෙනස් කළ හැක්කේ එම ප්‍රතිපත්තිය වෙනස් කිරීම තුළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වඩාත් සත්‍ය හා සාධාරණ තත්ත්වයක් පිළිබිඹු කරන්නේ නම් සහ ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතීන්ගේ අවශ්‍යතා මත ය.

• **සංකල්පයේ යෙදීම්**

නිදසුන්:

- පෙර වර්ෂවල අනුගමනය කරන ලද ක්ෂය ප්‍රතිපත්තිය අදාළ ගිණුම් කාලච්ඡේදය තුළ අනුගමනය කිරීම.

නිපුණතා මට්ටම 5.10: උපලබ්ධි සංකල්පය යොදා ගනියි.

කාලච්ඡේද කාලය : 04

ඉගෙනුම් වල :

- උපලබ්ධි සංකල්පය හඳුන්වයි.
- උපලබ්ධි සංකල්පය ගිණුම්කරණයට ඇති වන බලපෑම විස්තර කරයි.
- උපලබ්ධි සංකල්පය පදනම් කරගෙන ගණු දෙනු හඳුනා ගෙන ඇති ආකාරය විග්‍රහ කරයි.

විෂය කරුණු පැහැදිලි කර ගැනීමට අත්වැලක් :

- හැඳින්වීම හා වැදගත්කම
ගනුදෙනුවක ආර්ථික ප්‍රතිලාභ හා අවදානම අදාළ ගැණුම්කරුට හුවමාරුවීම සිදුවන අවස්ථාව හෝ දිනය උපලබ්ධි වීමක් ලෙස සලකයි.

• සංකල්පයේ යෙදීම්

සාමාන්‍යයෙන් භාණ්ඩ හුවමාරුවක දී ගැණුම්කරුට භාණ්ඩ භාර දෙන අවස්ථාව උපලබ්ධි වූ අවස්ථාව ලෙස සලකනු ලබන්නේ උපලබ්ධි සංකල්පයට අනුව විකුණුම් ආදායම් හඳුනා ගැනීමේ දී ඉන්වොයිසිය පිළියෙල කළ අවස්ථාව උපලබ්ධි වූ අවස්ථාව ලෙස සැලකීම.

ගනුදෙනුවට ගිවිසගත් මොහොත නොව මුදල් හුවමාරු කර ගත් මොහොත හෝ භාණ්ඩයක නම් අයිතිය පැවරීම සේවයක් නම්, සේවය සැපයූ මොහොත ආදායම් උපලබ්ධි වූවා සේ සැලකේ.

- නිදසුන් ඉදිරිපත් කරමින් අභ්‍යාසවල නිරත කරවන්න.

හි ප්‍රමාණව 5.11 : ආරක්ෂණ සංකල්පය භාවිත කරයි.
කාලවිච්ඡේද : 04

ඉගෙනුම් ඵල

- ආරක්ෂණ සංකල්පය විස්තර කරයි.
- ආරක්ෂණ සංකල්පය ගිණුම්කරණ ක්‍රියාවලියේ දී භාවිත කරන ආකාරය නිදසුන් ඇසුරින් විග්‍රහ කරයි.
- ආරක්ෂණ සංකල්පය අනුව අවශ්‍ය ගැලපුම් කරයි.
- සංකල්ප භාවිත කර පිළියෙල කරන ගිණුම් වාර්තා ගුණාත්මක වාර්තා ලෙස පිළිගනියි.
- සුරක්ෂිතභාවය පිළිබඳ සැලකිලිමත් වෙයි.

ඉගෙනුම්- ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලිය :
පිවිසුම

- පහත දැක්වෙන ගිණුම් පිළිවෙත අනුගමනය කිරීමෙන් සහ නොකිරීමෙන් ඇතිවන ප්‍රතිවිපාක පිළිබඳ අවස්ථා සිසු අදහස් විමසමින් පහත දැක්වෙන අදහස් මතුකර ගැනීමට සාකච්ඡාවක් මෙහෙයවන්න.

ගිණුම් පිළිවෙත්,

- අනාගත ආදායම් සහ ලාභ ගිණුම්ගත නොකරයි.
- ලාභ හඳුනා ගන්නේ එය උපලබ්ධි වී ඇත්නම් පමණි. ලාභ උපලබ්ධිවීම මුදල් ස්වභාවයෙන් හෝ වෙනත් වත්කමක ස්වරූපයෙන් සිදුවිය හැක. තව ද මෙම වටිනාකම විශ්වාසදායී ලෙස මැනීමට හැකිවිය යුතුයි.
- අනාගතයේ ඇතිවිය හැකි අලාභ හඳුනාගෙන ඒ සඳහා සුදුසු වෙන් කිරීම් කිරීම.
- දන්නා සියලු ම වගකීම් වෙනුවෙන් වෙන් කිරීම් කළ යුතු ය. මේ සඳහා නිශ්චිත වශයෙන් දන්නා තොරතුරු මත ඇස්තමේන්තු භාවිත කළ හැක. (ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත අංක 36 මේ සම්බන්ධයෙන් කර ගත හැක.)
- තොග අගය කිරීම් පිරිවැය හා ශුද්ධ උපලබ්ධි අගයෙන් වඩා අඩුම වටිනාකමට අගය කිරීම.

ඉගෙනුම කඳහා යෝජිත උපදෙස් :

- ඒ ඒ කණ්ඩායම ව්‍යාපාරයට ලැබී ඇති ගැලපීම් කෙරෙහි අවදානය යොමු කරන්න.
 - අඩමාන ණය වෙන් කිරීම.
 - වත්කම් ක්ෂය සඳහා වෙන් කිරීම
 - තොග පිරිවැය හෝ ශුද්ධ, උපලබ්ධි අගයන් දෙකෙන් අඩුම අගය මත අගය කිරීම.
 - සපයාගත් කියවීම් ද්‍රව්‍ය පරිශීලනය කරමින්,
 - ආරක්ෂණ සංකල්පයේ වැදගත්කම පැහැදිලි කරමින් කෙටි හැඳින්වීමක් ලියවන්න.
 - ලැබී ඇති ගැලපුම පැහැදිලි කිරීමට උපදෙස් දෙන්න.
 - ලැබී ඇති ගැලපුමට අදාළ සිද්ධිය තෝරා ගැනීමට උපදෙස් දෙන්න.
 - එම සිද්ධිය තුළ ඇතුළත් ප්‍රශ්නවලට පිළිතුරු සපයන්න.
- ඒ ඒ කණ්ඩායම් අනාවරණ නිර්මාණශීලීව ද, සාමූහිකව ද පන්තියට ඉදිරිපත් කිරීමට සූදානම් කරවන්න.

සිද්ධිය 01

- (1) අසිතගේ ව්‍යාපාරයේ 2008.3.31 දිනට ණයගැති ගිණුමේ ශේෂය රු. 48,000/-කි. වර්ෂය අවසානයේ අඩමාන ණය වෙන් කිරීම ණයගැතියන්ගෙන් 5%කි. පහත දැක්වෙන එක් එක් අවස්ථා යටතේ අඩමාන ණය වෙන් කිරීමේ ගිණුමට කළ යුතු ගැලපීම් වාර්තා කරන්න.

අවස්ථාව	අඩමාන ණය වෙන් කිරීමේ ගිණුමට කරන බලපෑම	ලාභයට කරන බලපෑම
<ul style="list-style-type: none"> • ප්‍රථම වතාවට අඩමාන ණය සඳහා වෙන් කිරීම. • 2007.4.1ට අඩමාන ණය වෙන් කිරීමේ ගිණුමේ ශේෂය රු. 2,000/-ක් පැවතියේ නම් • 2007.4.1 අඩමාන ණය වෙන් කිරීමේ ගිණුමේ ශේෂය රු. 3,000/-ක් පැවතියේ නම් • 2007.4.10 අඩමාන ණය වෙන් කිරීමේ ගිණුමේ ශේෂය රු. 2400/-ක් පැවතියේ නම් 		

- (i) ඉහත වගුව සම්පූර්ණ කරන්න.
- (ii) ඉහත එක් එක් අවස්ථා යටතේ ලෙජරයේ ගිණුම්ගත කිරීම දැක්වීමට අවශ්‍ය ජර්නල් සටහන් ලියන්න.
- (iii) අඩමාන ණය වෙන් කිරීමෙන් ඇතිවන වත්කමට වන බලපෑම් විස්තර කරන්න.
- (iv) වර්ෂය තුළ දී බොල්ණය ඇතිවූ තත්ත්වයක දී එය ගිණුම්ගත කරන ආකාරය විස්තර කරන්න.

සිද්ධිය 02

(2) සුමිත්ගේ ව්‍යාපාරයේ 2007.4.1 දිනට පැවති වත්කම්වලට අදාළ තොරතුරු පහත වගුවේ දැක්වේ.

වත්කම	පිරිවැය වටිනාකම	වාර්ෂික ක්ෂය	2007.4.10 ක්ෂය වෙන් කිරීමේ ගිණුමේ ශේෂය
ගොඩනැගිලි	250000	5%	50000
රථවාහන	100000	20%	40000
පරිගණක	80000	25%	10000
ලී බඩු	40000	10%	12000

- (i) එක් එක් වත්කමේ වාර්ෂික ක්ෂය ගණනය කරන්න.
වාර්ෂික ක්ෂය ගිණුම්ගත කිරීම අදාළ ජර්නල් සටහන් ලියන්න.
- (ii) ක්ෂය වෙන් කිරීම් ඇති කිරීමෙන් බලාපොරොත්තු වන අරමුණ මොනවා ද?

සිද්ධිය 03

(3) සුසිත්ගේ ව්‍යාපාරයේ 2008.3.31 දිනට ඉතිරි බඩු තොගයේ පිරිවැය රු. 80,000/-කි. එදිනට තොගවල ශුද්ධ උපලබ්ධි වටිනාකම රු. 65,000/-කට තක්සේරු කර තිබුණේ නම්, එදිනට ඉතිරි බඩු තොගයේ ශුද්ධ උපලබ්ධි වටිනාකම රු.90,000/-කට තක්සේරු කර තිබුණේ නම්, ඉහත අවස්ථා දෙක යටතේ 2008.3.31 දිනට ඉතිරි බඩු තොගය අගය කළ යුත්තේ කුමන වටිනාකමට ද?

(අ) තොග පිළිබඳ ගැලපීම සිදු කළ යුත්තේ කුමන අවස්ථාවේදී ද? ගැලපීම් කිරීමට අදාළ ජර්නල් සටහන් ලියන්න.

(ආ) තොග අගය අඩුම වටිනාකම දැක්වීමට හේතු දක්වන්න.

විෂය කරුණු පැහැදිලි කර ගැනීමට අත්වැලක් :

- ගිණුම්කරණ ක්‍රියාවලියේ දී "ආරක්ෂණ" සංකල්පය භාවිත කරයි.
- මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලින් ගිණුම්කරණ ඒකක පිළිබඳ මෙහෙයුම් ලාභය, මූල්‍ය තත්ත්වය, මුදල් ප්‍රවාහ පිළිබඳ ඉදිරිපත් කරන තොරතුරු ප්‍රශස්ත මට්ටමින් ඉදිරිපත් කිරීම මෙම සංකල්පය දායක වේ
- මෙම සංකල්පයට අනුව අනාගත අලාභ වෙනුවෙන් පහත සඳහන් ගැලපුම් කළ යුතුයි.
 - අඩමාන ණය වෙන් කිරීම
 - ස්ථාවර වත්කම් ක්ෂයවීම් සඳහා ක්ෂය වෙන් කිරීම
 - තොග පිරිවැය හා ශුද්ධ උපලබ්ධි අගයයන් දෙකෙන් අඩුම අගය මත තොග අගය කිරීම
- ගැලපුම්, අදාළ ජර්නල් සටහන් හා අදාළ ලෙජර් ගිණුම්වල වාර්තා කළ යුතු ය.
- ගැලපීම්වලින් පසු ඇතිවන ගිණුම්වල ශේෂ මූල්‍ය ප්‍රකාශවල නිවැරදිව ඉදිරිපත් කළ යුතු ය.
- ආරක්ෂණ සංකල්පයට අදාළ ගැලපීම්වලට සම්බන්ධ වෙනත් සංකල්ප හා ප්‍රමිත ද ඇත.

නිපුණතාව 5.12 : ප්‍රමාණාත්මකබවේ සංකල්පය යොදා ගනියි.
කාලච්ඡේද : 02

ඉගෙනුම් ඵල

- ප්‍රමාණාත්මකබවේ සංකල්පය පැහැදිලි කරයි.
- ප්‍රමාණාත්මක සංකල්පය ගිණුම්කරණයට කරන බලපෑම දක්වයි.
- ප්‍රමාණාත්මක බවේ සංකල්පය පදනම් කර ගන්නා ආකාරය දක්වයි.

විෂය කරුණු පැහැදිලි කර ගැනීමට අත්වැලක් :

• හැඳින්වීම හා වැදගත්කම

ගිණුම්කරණයේ දී ප්‍රමාණාත්මකභාවය තීරණය වන්නේ කිසියම් තොරතුරක් ගිණුම් පරිශීලනය කරන්නන්ගේ තීරණ ගැනීමේ හැකියාවට කෙතරම්දුරට බලපාන්නේ ද නැද්ද යන්න මතයි. ඒ අනුව ගිණුම් වාර්තාකරණයේ දී වත්කමක් ප්‍රාග්ධනිත කරන්නේ ද, නැතහොත් වියදමක් ලෙස ලියා හරින්නේ ද හා වත්කමක් වෙනමම වාර්තා කරන්නේ ද, වෙනත් අයිතමයක් තුළ අන්තර්ගත කරන්නේ ද යන්න තීරණය කරන්නේ ප්‍රමාණාත්මකබවේ සංකල්පයට අනුවයි. ප්‍රමාණාත්මක බව යනු අයිතමයේ වැදගත්කමයි. වැදගත්කම ව්‍යාපාර කටයුතුවල පරිමාව හා ස්වභාවය අනුව තීරණය වේ.

• සංකල්පයේ යෙදීම්

- i. ආයතනයක කඩදාසි ඇමුණුම් යන්ත්‍රයක පිරිවැය අදාළ වර්ෂයේ වියදමක් ලෙස සලකා ලාභාලාභ ගිණුම හර කිරීම.
- ii. වටිනාකමින් විශාල වුවත් සමාන කාර්යය සහිත සහ ස්වභාවයෙන් සමාන වත්කම් එකට ගෙන මූල්‍ය වාර්තා තුළ දැක්වීම
- iii. සමාගමක් අධ්‍යක්ෂකවරයෙකුට දුන් ණය මුදල් වටිනාකම කොතරම් වුවද එය හෙළිදරව් කිරීම කළ යුතුය.

උදාහරණ : රු 100 ක ණය අධ්‍යක්ෂකවරයෙකුට ලබා දුන්න ද එය හෙළිදරව් කළ යුතු ය. එහිදී ප්‍රමාණවත් බව නෛතික තත්ත්වය අනුව තීරණය වී ඇත.

නියුණතා මට්ටම 5.13 : ඓතිහාසික පිරිවැය සංකල්පය යොදා ගනියි.

කාලච්ඡේද සංඛ්‍යාව : 04

ඉගෙනුම් වල :

- ඓතිහාසික පිරිවැය සංකල්පය හඳුන්වයි.
- ඓතිහාසික පිරිවැය සංකල්පයෙහි වැදගත්කම විස්තර කරයි.
- ඓතිහාසික පිරිවැය සංකල්පය ගිණුම්කරනයේ දී යොදා ගන්නා ආකාරය විග්‍රහ කරයි.

විෂය කරුණු පැහැදිලි කර ගැනීමට අත්වැලක් :

- හැඳින්වීම හා වැදගත්කම
 ව්‍යාපාරයක සම්පත් මෙන්ම දරන ලද වියදම් ද ඒවායේ සත්‍ය පිරිවැය මත පොත්වල වාර්තා කිරීම. මෙලෙස ගනුදෙනු පිරිවැය මත වාර්තා කිරීම නිසා පහසුවෙන් සහ විශ්වාසදායී ලෙස වත්කම්වල අගය තහවුරු කර ගැනීමට හැකිවේ. කලමණාකරුවන්ට ගිණුම් කටයුතු භාවිතයට ද පහසුකරයි.

සංකල්පය යෙදීම

උදා:- දේපළ පිරියත හා උපකරණ ප්‍රථම වතාවට පිරිවැය මත පොත්වල වාර්තා කිරීම

සංකල්පයෙන් බැහැර වන අවස්ථා

මෙම සංකල්පයට අනුව ගිණුම්කරණය තුළින් මතුවන දුර්වලතා ද ඇත.

එනම් - ව්‍යාපාරයේ සම්පත් වල වර්තමාන වටිනාකම පොත් වලින් පිළිබිඹු නොවීම

- ව්‍යාපාරයේ කාර්ය සාධනය නිවැරදි ලෙස වාර්තා නොවීම
- මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලින් සපයන තොරතුරු අදාළ නොවීම

මේ නිසා ඓතිහාසික පිරිවැය සංකල්පයෙන් බැහැරව ද, ගිණුම්කරණය කිරීමට ද කටයුතු කරයි.

විකල්පයක් ලෙස වර්තමාන අගය ක්‍රමය මත හෝ වෙළඳපොළ වටිනාකම මත අගය කිරීම

උදා:- දේපළ පිරියත හා උපකරණ ප්‍රත්‍යාගණනය කිරීම

නිපුණතා මට්ටම 5.14 : සංකල්ප අතර පවතින සම්බන්ධතාව විග්‍රහ කරයි.

කාලවිෂේද කාලය : 04

ඉගෙනුම් වල :

- සංකල්ප යොදා ගැනීමේ මූලික පදනම පැහැදිලි කරයි.
- එකිනෙක සංකල්ප අතර පවතින සම්බන්ධතාව විග්‍රහ කරයි.
- එකම ගනුදෙනුවක් ගිණුම්ගත කිරීමේ දී එම ගනුදෙනුවට අදාළ විවිධ සංකල්ප යොදා ගනියි.

විෂය කරුණු පැහැදිලි කර ගැනීමට අත්වැලක් :

- ගනුදෙනු වාර්තා කිරීමේ දී හා මූල්‍ය ප්‍රකාශ ඉදිකිරීමේ දී යොදා ගන්නා විවිධ සංකල්ප අතර සම්බන්ධතාවක් ඇත.
- අඛණ්ඩ බවේ සංකල්පයට අනුව ව්‍යාපාරයක මූල්‍ය ප්‍රතිඵලය ගණනය කළ හැක්කේ එම අඛණ්ඩ වූ කාලය අවසන් වන දිනයේ දීය. එහෙත් ප්‍රායෝගික නොවන බැවින් අඛණ්ඩ වූ කාලය නිශ්චිත කාලවේලාවලට බෙදා මූල්‍ය ප්‍රතිඵලය ගණනය කරයි.
- එය කාලවේලා සංකල්පය ලෙස හැඳින්වේ.
- නිශ්චිත කාලවේලා සංකල්පයට අදාළ වූ සියළු ආදායම් සහ වියදම් එම කාලවේලා කාලවේලා ලැබුණා හෝ නොලැබුණා හෝ ගෙව්වා හෝ නොගෙව්වා හෝ කාලවේලා සංකල්පයට අදාළව හඳුනාගත යුතුය.

තොග සම්බන්ධ ව ගිණුම්කරණයේ දී අදාළ සංකල්පවලට නිදසුන්:

- (1) අඛණ්ඩ පැවැත්ම : තොග ඉදිරි වර්ෂය තුළ විකිණීමට අපේක්ෂාවක් ඇති නිසා ජංගම වත්කම්වල ඇතුළත් කරයි.
- (2) උපචිත සංකල්පය : විකුණුම් බඩුවල පිරිවැය පමණක් ආදායම් ප්‍රකාශනයට ඇතුළත් කිරීම.
- (3) ගැලපුම් සංකල්පය : විකුණුම් නැමති ආදායම ජනිත කිරීමට සෘජුවම දායක වූ වියදමකි, විකුණුම් බඩු ගත් මිල. ඒ අනුව විකුණුම්, විකුණුම් බඩු පිරිවැය සමඟ ගැලපිය හැකි ය.
- (4) ආරක්ෂණ සංකල්පය : තොග පිරිවැයට හෝ ශුද්ධ උපලබ්ධි අගය යන දෙකෙන් අඩු අගයට පොත්වලට ගැනීම.
- (5) සංගතතාවය : තොග තක්සේරු කිරීමේ දී පසුගිය වර්ෂවල දී අනුගමනය කරන ලද ප්‍රතිපත්ති වර්තමානයටත්, ඉදිරියටත් අනුගමනය කිරීම. ගිණුම් ප්‍රතිපත්ති වෙනස් කළ හැකි අතර එයට ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත අංක 10 අනුගමනය කළ යුතු ය.

නිපුණතාව 6 : තොග ගිණුම්ගත කරයි.

නිපුණතා මට්ටම 6.1 : තොග සම්බන්ධ මූලික සංකල්පය විග්‍රහ කරයි.

කාලච්ඡේද : 05

ඉගෙනුම් ඵල

- "තොග" නිර්වචනය කරයි.
- තොග වර්ග කර දක්වයි.
- ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත 50 අදාළ සංකල්ප විග්‍රහ කරයි.

විෂය කරුණු පැහැදිලි කර ගැනීමට අත්වැලක්

- ගිණුම්කරණ ප්‍රමිති අංක 50 අනුව තොග පහත ආකාරයෙන් නිර්වචනය කළ හැකි ය.
 - සාමාන්‍ය ව්‍යාපාර කටයුතුවල දී විකිණීම සඳහා තබා ගන්නා තොග
 - එවැනි විකිණීමක් සඳහා නිෂ්පාදනය වෙමින් පවතින තොග
 - විකිණීම සඳහා භාණ්ඩ නිෂ්පාදනයේ දී, සේවා සැපයීමේ දී පාවිච්චි කිරීම සඳහා ඇති තොග
 - ඉහත නිර්වචනයට අනුව තොග පහත පරිදි වර්ග කළ හැකි වේ.
 - නිමිද්‍රව්‍ය
 - නොනිමි ද්‍රව්‍ය
 - අමුද්‍රව්‍ය
 - තොග පිරිවැය පහත පරිදි නිර්වචනය කළ හැකි ය.
 - තොග මිලට ගැනුම් පිරිවැය, පරිවර්තන පිරිවැය හා තොග වර්තමාන තත්ත්වයට හා ස්ථානයට ගෙනඒමට දරු වියදම්වල එකතුව. මේ සඳහා උදාහරණ ඉදිරිපත් කරන්න.
 - තොග පිරිවැයට ඇතුළත් නොකළ යුතු වියදම්
 - තොගයේ ශුද්ධ උපලබ්ධි අගය පහත ආකාරයෙන් නිර්වචනය කළ හැකි වේ.
 - සාමාන්‍ය ව්‍යාපාර කටයුත්තක දී තොගවල ඇස්තමේන්තු විකුණුම් මිලෙන් එම විකුණුම් සම්පූර්ණ කිරීම සඳහා අවශ්‍යයෙන් ම දැරිය යුතු වියදම් අඩු කළ පසු ලැබෙන වටිනාකම.
 - ගැලපුම් සංකල්පයට අනුකූලව කාලච්ඡේදයේ ආදායම, කාලච්ඡේදයේ වියදමට ගැලපිය යුතු බවට අනුකූලව, කාලච්ඡේදයේ වියදම ගණනය කිරීමේ දී විකුණන තොග වියදම් වශයෙන් හඳුනා ගැනීමටත් තොග පිරිවැය ශුද්ධ උපලබ්ධි අගය දක්වා කපා හැරීම නිසා ඇතිවන අලාභය වියදමක් වශයෙන් ආදායමට එරෙහිව කපා හැරීමක් කළ යුතු ය.
 - ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත 50 අනුව තොග සම්බන්ධ ව පහත කරුණු වැදගත් වේ.
 - තොග අගය කිරීම
 - තොග ගිණුම්කරණය
 - මූල්‍ය ප්‍රකාශවල ඉදිරිපත් කිරීම.

නිපුණතා මට්ටම 6.2 : තොග ගිණුම්ගත කිරීම හා ඒ ආශ්‍රිත වෙනත් දෑ සලකා බලයි.
කාලවිච්ඡේද : 05

ඉගෙනුම් ඵල

- තොග මිණුම් කිරීම පැහැදිලි කරයි.
- තොග අගය කිරීමට පිරිවැය සූත්‍ර භාවිත කරයි.
- තොග වියදමක් ලෙස හඳුනා ගන්නා අවස්ථා දක්වයි.
- තොග සම්බන්ධ හෙළිදරව් කිරීම් කරයි.

විෂය කරුණු පැහැදිලි කර ගැනීමට අත්වැලක්

- තොග මිණුම් කිරීම පැහැදිලි කළ යුතුයි.
- තොග මිණුම් කිරීමේ අවශ්‍යතාව දැක්විය යුතුයි.
- තොග මිණුම් කිරීමේ ශිල්ප ක්‍රම පහත ආකාරයෙන් දැක්විය හැකියි.
 - ප්‍රමිත පිරිවැය ක්‍රමය
 - සිල්ලර පිරිවැය ක්‍රමය - ස්ථාවර ලාභ ප්‍රතිශතයක් තබාගෙන මිල කිරීමේ දී මේ ක්‍රමය භාවිත කළ හැකි ය.
- මහාපරිමාණ වශයෙන් නිෂ්පාදනය කරන විටදී පිරිවැය වෙන වෙනම හඳුනා ගත නොහැකි අතර, ඒ සඳහා වරණීය ක්‍රමය යටතේ පෙර ඇතුලු පෙර පිට ක්‍රමය හෝ බර තැබූ සාමාන්‍ය ක්‍රමය යොදා ගත යුතු ය.
- විශේෂිත ව්‍යාපෘතියක් හෝ අවශ්‍යතාවක් සඳහා නිෂ්පාදනය කරන තොගවල පිරිවැය වෙනම හඳුනා ගත යුතු ය.
- තොග වියදමක් ලෙස හඳුනාගත යුතු අවස්ථා පැහැදිලි ව දැක්විය යුතුයි.
- තොග සම්බන්ධ මූල්‍ය ප්‍රකාශවල හෙළිදරව් කිරීම් කළ යුතුයි.

- නිපුණතාව 7 : දේපළ පිරිසත හා උපකරණ ගිණුම්ගත කරයි.
- නිපුණතා මට්ටම 7.1 : දේපළ පිරිසත හා උපකරණවලට අදාළ මූලික සංකල්ප විග්‍රහ කරයි.

කාලච්ඡේද : 05

ඉගෙනුම් ඵල

- දේපළ පිරිසත හා උපකරණ හඳුන්වයි.
- දේපළ පිරිසත හා උපකරණ සඳහා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත 18 බලපාන ආකාරය පැහැදිලි කරයි.
- ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත 18 අරමුණු හා වැදගත්කම අවබෝධ කර ගනියි.
- දේපළ පිරිසත හා උපකරණ සම්බන්ධයෙන් ඇති නිර්වචනවල ප්‍රායෝගික වැදගත්කම විග්‍රහ කරයි.
- කියවීම් ද්‍රව්‍ය පරිශීලනය මගින් අවශ්‍ය තොරතුරු වෙත පහසුවෙන් ළඟාවේ.
- න්‍යායාත්මක කරුණු ප්‍රායෝගික ව භාවිත කිරීමට පෙළඹේ.

ඉගෙනුම්- ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලිය :

පිවිසුම

- මිතුරන් දෙදෙනෙකු අතර වූ සංවාදය පන්තියට සුදුසු ආකාරයකට ඉදිරිපත් කරන්න.
 - ඉන්දු** - පාසල් ප්‍රවාහන සේවයක් පටන් ගන්න මට වාහනයක් ගන්න ඕන. විශ්වාසවන්ත තැනක් තමයි. කල්පනා කළේ.
 - වින්දු** - ආ මගේ යාච්චෙකුට කාර් සේල් එකක් තියෙනව යමු එතනට.
- පහත සඳහන් කරුණු මතු කරමින් සාකච්ඡාවක් මෙහෙයවන්න.
 - වාහනය මිලදී ගැනීමට අදහස් කළේ සේවාවක් සැපයීම සඳහා වේ.
 - නිෂ්පාදනය හෝ සේවා සැපයීමට හෝ කුලියට දීමට හෝ පරිපාලන කටයුතු සඳහා හෝ යොදා ගැනීමේ පරමාර්ථයෙන් එක් වර්ෂයකට වැඩි කාලයක් භාවිත කිරීමේ අදහසින් මිලට ගන්නා වත්කම් **දේපළ පිරිසත හා උපකරණ** ලෙස හැඳින්වේ.
 - දේපළ පිරිසත හා උපකරණ ප්‍රමිතයට අනුකූල වූ පහත පද හඳුනා ගත යුතු වේ.
 - පිරිවැය
 - ක්ෂයවීම
 - ක්ෂය කළ හැකි අගය
 - ධාරණ අගය
 - සාධාරණ වටිනාකම
 - සුන්බුන් අගය
 - නැවත අය කළ හැකි අගය
 - භානිකරණ අලාභය
 - ඵලදායී ජීව කාලය

ඉගෙනුම් කඳහා යෝජිත උපදෙස්

- දේපළ පිරියත හා උපකරණවලට අදාළ ව ඒ ඒ කණ්ඩායමට අදාළ මාතෘකාව කෙරෙහි අවදානය යොමු කරවන්න.
- පිරිවැය, ක්ෂය, ක්ෂය කළ හැකි අගය
- ධාරණ අගය, සාධාරණ වටිනාකම, සුන්බුන් අගය
- නැවත අයකර ගත හැකි අගය, හානි කරන අලාභය, එලදායි ජීවිත කාලය
- පහත සඳහන් සිද්ධි හොඳින් අධ්‍යයනය කරවන්න.

සිද්ධිය

විශ්‍රාමික ගුරු මහතෙකු වන සම්පත් රත්නායක විසින් සිය පවුලේ ප්‍රයෝජනය සඳහා වෑන් රථයක් මිලදී ගැනීමට අදහස් කරයි. තම හිතවතෙකු වන කාංචන නැමති මෝටර් රථ අලුත්වැඩියා කරන්නා වෙත මේ බව දැනුම් දී තිබුණි.

මේ අතර කාංචනගේ ගරාජය වෙත නිතර පැමිණෙන භාණ්ඩ බෙදාහැරීමේ ආයතනයක හිමිකරුවකු වන වරින් පෙරේරා තම ව්‍යාපාරයේ වෑන් රථ තුනක් විකිණීමට ඇති බව දන්වා සිටියි. කාංචන විසින් එම මෝටර් රථ පිළිබඳ පහත සඳහන් තොරතුරු වරින්ගෙන් ලබා ගන්නා ලදී.

පළමු රථය - 2005 වසරේ දී රු. 1,200,000/-ට මිලදී ගෙන ඇති අතර මේ වන විට වසර තුනක් බෙදාහැරීමේ කටයුතු සඳහා යෙදවා ගෙන ඇත.

දෙවන රථය - 2003 වර්ෂයේ දී රු. 800,000/-ට මිලදීගෙන ඇති අතර, මේ වන විට වසර 5ක් බෙදාහැරීමේ කටයුතුවලට යෙදා ගෙන ඇත.

තුන්වන රථය - 1998 දී රු. 500,000/-ට මිලට ගෙන ඇති අතර, වසර 10 භාවිත කිරීමෙන් පසු රු. 10,000/-ට පරණ යකඩ බවට විකුණන බව වරින් පවසන ලදී. ඔහු විසින් පළමු රථ දෙක ගත් දින සිට වසර 10ක් ව්‍යාපාරය තුළ භාවිත කිරීමට අපේක්ෂා කළ ද ව්‍යාපාරය පුළුල්වීමත් සමඟ ලොරි රථ දෙකක් මිලදී ගැනීම සුදුසුවන නිසා මේ වෑන් රථ විකිණීමට තීරණය කර ඇත. එම රථවල සුන්බුන් වටිනාකම ශුන්‍ය ලෙස සලකන බව ද පවසයි.

ව්‍යාපාරයේ පොත්පත් පරීක්ෂා කර බැලූ ඔහු පළමු රථය කිසිදු ලාභයක් තබා නොගෙන රු. 840,000/-ට විකිණීමට කැමති බව ප්‍රකාශ කළ අතර, දෙවන රථය ද කිසිදු ලාභයකින් තොරව රු. 400,000/-කට විකිණීමට කැමති බව ද කියා සිටියි.

තම හිතවතකුගේ ඉල්ලීම ඉටු කිරීමට යැයි පවසා මෝටර් රථ දෙක පරීක්ෂා කළ නිසා පසු දිනට එය මිලදී ගැනීමට පැමිණෙන බව පැවසී ය. නමුත් එහි පළමු රථයේ පවතින කාර්මික දෝෂයක් පෙන්වා දී ඒ නිසා එය 830,000/-ට වඩා නොවටින බව පැහැදිලි කර දුනි. කාංචන විසින් සම්පත්

මහතා දැනුවත් කර එය මිලදී ගැනීමට පසුදා පැමිණි අවස්ථාවේ දී වරින් මහතා හා සම්පත් මහතා එකිනෙකා හඳුනාගත් අතර වරින් කලක් සම්පත් මහතාගෙන් උසස් පෙළ ගිණුම්කරණය ඉගෙන ගත් සිසුවකු වූ බැවින් ඔහු විසින් සිය රථය තම ගුරුවරයාට රු. 800,000/-කට විකිණීම සිදු කරන ලදී.

එම අවස්ථාවේදී ම දෙවන රථය මිලදී ගැනීමට පැමිණ සිටි තරුණයෙකු විසින් රු. 500,000/-කට එය මිලදී ගැනීමට අත්තිකාරම් මුදල් ගෙවූ අතර, ඔහු පිටව ගිය පසු වරින් මහතා ප්‍රකාශ කර සිටියේ මුදල් තිබුණ ද, එම තරුණයා මෝටර රථ සම්බන්ධව කිසිදු දැනුමක් නොමැති පුද්ගලයෙකු බවත්, ඒ නිසා ඔහු විසින් තමා පැවසූ මිලටම මෝටර් රථය මිලදී ගැනීමට එකඟ වී අත්තිකාරම් මුදල් ගෙවූ බවත් ය.

- ඔබ විසින් සපයා දෙන කියවීම් ද්‍රව්‍ය අධ්‍යයනය කරවමින් දේපළ පිරියත හා උපකරණ හඳුනා ගැනීමට සාකච්ඡාවක යොදවන්න.
- දේපළ පිරියත හා උපකරණවලට අදාළ ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතය හා එහි අරමුණ හඳුනා ගැනීමට යොමු කරවන්න.
- ලැබුණු මාතෘකාවලට අදාළ නිර්වචන ඉදිරිපත් කරවන්න.
- සිද්ධි අධ්‍යයනය ඇසුරින් ලැබී ඇති මාතෘකාවට අදාළ ගණනය කිරීම් සිදු කරවන්න.
- කණ්ඩායම් අනාවරණ නිර්මාණශීලීව ද, සාමූහිකව ද සමස්ත පන්තියට ඉදිරිපත් කිරීමට සූදානම් කරවන්න.

විෂය කරුණු පැහැදිලි කර ගැනීමට අත්වැලක්

- දේපළ පිරියත හා උපකරණ ව්‍යාපාර තුළ භාවිත වන අතර ඒවා හඳුනා ගත යුතුවේ.
- දේපළ පිරියත හා උපකරණ සම්බන්ධයෙන් ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත 18 බලපැවැත්වේ.
- ප්‍රමිත 18 තුළින් අපේක්ෂා කරන අරමුණ පැහැදිලි කළ යුතු වේ.
- ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත 18ට අනුව පහත පද වැදගත් වෙයි.
 - පිරිවැය, ක්ෂය, ක්ෂය කළ හැකි අගය, ධාරණ අගය, සාධාරණ වටිනාකම නැවත අයකර ගත හැකි අගය, හානිකරන අලාභය, එලදායි ජීවිත කාලය.
- ඉහත එක් එක් පදවල අවශ්‍යතාව හා වැදගත්කම තහවුරු කළ යුතු වේ.

• සිද්ධියට අනුව

- පිරිවැය - පළමු රථය - රු. 1200000/-
 දෙවන රථය - රු. 800000/-
 තුන්වන රථය - රු. 500000/-

• ක්ෂය කළ හැකි අගය - මිලදී ගත් දිනට

1. 1200000	-	0	=	1200000
2. 800000	-	0	=	800000
3. 500000	-	10000	=	490000

- එලදායි ජීවිත කාලය 1. අවු. 10 2. අවු. 10 3. අවු. 10

- ක්ෂය 1. 1200000 10 = 120000
 2. 800000 10 = 80000
 3. 490000 10 = 49000

- විකිණීමට තීරණය කළ දිනට සාධාරණ අගය
 1. 1200000 - 360000 = 840000
 2. 800000 - 400000 = 400000
 3. 500000 - 490000 = 10000

- විකිණීමට තීරණය කළ දිනට සාධාරණ වටිනාකම
 1. 830000
 2. 400000

- නැවත අය කර ගත හැකි අගය සාධාරණ වටිනාකමට සමාන වන්නේ යැයි උපකල්පනය කර හානි කර හානිකරන අලාභය ගණනය කළ හැක.

- හානිකරන අලාභය = ධාරණ අගය - \div නැවත අයකරගත හැකි අගය
 1. රථය 840000 - 830000 = 10000
 2. රථය 400000 - 400000 = 0

සැ.යු. : නැවත අය කර ගත හැකි අගය ගණනය කරන්නේ කෙසේ ද? යන්න පන්ති කාමරය තුළ පැහැදිලි කිරීම අවශ්‍ය නොවේ. තව ද හානි කරන අලාභ සඳහා ගිණුම් තැබීම මෙහිදී අපේක්ෂා නොකරයි.

නිපුණතා මට්ටම 7.2 : දේපල පිරියත හා උපකරණ සම්බන්ධයෙන් ගිණුම්තැබීම හා හෙළිදරව් කිරීම සිදු කරයි.

කාලච්ඡේද කංඛ්‍යාව : 05

ඉගෙනුම් වල :

- දේපල පිරියත හා උපකරණ අත්පත් කර ගැනීමේ අවශ්‍යතාව පැහැදිලි කරයි.
- දේපල පිරියත හා උපකරණ ගිණුම් ගත කරයි.
- දේපල පිරියත හා උපකරණ සම්බන්දව හෙළිදරව් කරයි.

විෂය කරුණු පැහැදිලි කර ගැනීමට අත්වැලක් :

- දේපල පිරියත හා උපකරණ අත්පත් කර ගැනීමේ අවශ්‍යතාව හා ඒවා සම්බන්ධ ව ගිණුම් තැබීම සිදු කළ යුතු බව.
- එසේ ගිණුම් තැබීමේ දී පහත සඳහන් පිරිවැය සම්බන්ධයෙන් සැලකිලිමත් විය යුතු වේ.
 - ආරම්භක පිරිවැය (මුල් අවස්ථාවේ දරණ පිරිවැය)
 - පසුකාලීන පිරිවැය
- දේපල පිරියත හා උපකරණ මිණුම් කිරීමේ දී පහත සඳහන් මූලිකාංග ගැන සැලකිලිමත් විය යුතු වේ.
 - ගැණුම් මිල
 - වර්තමාන තත්වයට පත්කිරීමට දරු පිරිවැය
 - ස්ථානය සකස් කිරීමේ පිරිවැය
- දේපල පිරියත හා උපකරණවල පිරිවැය මැනීම සිදු කළ යුතු ය.
- දේපල පිරියත හා උපකරණ හඳුනා ගැනීමෙන් පසුව ඒවා යේ දැක්විය යුතු අගය තීරණය කිරීමට පහත සඳහන් ආකෘති යොදා ගත හැකි ය.
 - පිරිවැය ආකතෘතිය
 - ප්‍රත්‍යාගණන ආකෘතිය
- එම ආකෘතීන් ට අනුව දේපල පිරියත හා උපකරණ පිරිවැය ට හෝ ප්‍රත්‍යාගණන අගයට පවත්වා ගත හැකි ය.
- දේපල පිරියත හා උපකරණ ප්‍රත්‍යාගණන ආකෘතිය අනුව ගිණුම් තැබීමේ දී පහත සඳහන් ක්‍රමයට ගිණුම් තබයි.
 - සමුච්චිත ක්‍ෂය, වත්කමේ දළ ධාරණ අගයට එරෙහිව අහෝසි කර වත්කමේ ශුද්ධ අගය ප්‍රත්‍යාගණන අගය ලෙස සැලකීමේ ක්‍රමය.
- දේපල පිරියත හා උපකරණ ප්‍රත්‍යාගණන කිරීමෙන් සිදුවන ලාභාලාභ ගිණුම් ගත කළ යුතු වේ.
- සරල මාර්ග ක්‍රමය හා හීනවන ශේෂ ක්‍රමය යොදාගෙන දේපල පිරියත හා උපකරණ ක්‍ෂය කළ හැකි ය.
- දේපල පිරියත හා උපකරණ ඉවත් කිරීමේ අවශ්‍යතාව ද පැන නගී.
- දේපල පිරියත හා උපකරණ ප්‍රමිතයට අනුව හෙළිදරව් කළ යුතු කරුණු පිළිබඳ සැලකිලිමත් විය යුතු වේ.

නිපුණතාව 8.0 : කේවල ස්වෘතී ව්‍යාපාරයක මූල්‍ය ප්‍රකාශය පිළියෙල කරයි.

නිපුණතා මට්ටම 8.1 : කේවල ස්වෘතී ව්‍යාපාරයක මූල්‍ය ප්‍රකාශය, ශේෂ පත්‍රය හා මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශය පිළියෙල කරයි.

කාලච්ඡේද සංඛ්‍යාව : 06

ඉගෙනුම් වල :

- ශේෂ පිරික්සුමේ ඇති අයිතම, ගැලපුම් මගින් නැවත සකස් කරයි.
- අයහාර ආදායම් සහ අයහාර වියදම් සසඳමින් කාලපරිච්ඡේදයට අදාළ ආදායම් ප්‍රකාශ පිළියෙල කොට මූල්‍ය ප්‍රතිඵලය ගණනය කරයි.
- කාලපරිච්ඡේදයේ අවසන් දිනට ශේෂ පත්‍රය පිළියෙල කරයි.
- කාලපරිච්ඡේදයට අදාළ මුදල් ගලා ඒම් සහ ගලායාම් විග්‍රහ කර ගණනය කරයි.
- සංකල්ප, ප්‍රමිත සම්ප්‍රදායයන් හා ප්‍රතිපත්තිවලට එකඟ වේ.
- ග්‍රන්ථ පරිශීලනය කරමින් අවශ්‍ය නිපුණතා වෙත ළඟා වේ.

ඉගෙනුම්- ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලිය :

පිවිසුම

- පහත දැක්වෙන, 2009 - 03 - 31 දිනට වූ ශේෂ පිරික්සුම සහ ගැලපුම් ඉදිරිපත් කරමින් සාකච්ඡාවක් මෙහෙයවන්න. 2008.04.01 දින මෙම ව්‍යාපාරය ආරම්භ කර ඇත.

2009 - 03 - 31 දිනට ශේෂ පිරික්සුම

	හර රු.	බැර රු.
ප්‍රාග්ධනය		100000
බැංකු ණය		50000
ස්ථාවර කුන්පතු	60000	
මුදල්	85000	
විදුලිය	5000	
රක්ෂණය	4000	
විකුණුම්		30000
විකුණුම් පිරිවැය	18000	
ලී බඩු	8000	
	180000	180000

2009.03.31 දිනට උපචිත හා ඉදිරියට ගෙවීම්:

- උපචිත විදුලිය රු. 1000/=
- ඉදිරියට ගෙවූ රක්ෂණ රු. 2000/=

- ගැලපුම් සහිත ශේෂ පිරික්සුමක ඇතුළත් තොරතුරු ඇසුරින් ව්‍යාපාරයේ ප්‍රතිඵලය, මූල්‍ය තත්ත්ව හා මුදල් ප්‍රවාහයන් පිළියෙල කළ හැකි ය.
- ආයතනයේ මෙහෙයුම් ප්‍රතිඵලය ගණනය කර ගැනීම සඳහා කාලපරිච්ඡේදයට අදාළ අයහාර ආදායම් හා අයහාර වියදම් හඳුනාගත යුතු වේ.
- අයහාර ආදායම් හා අයහාර වියදම් උපවිත පදනමට ගැලපිය යුතු වේ.
- කාල පරිච්ඡේදයේ යම්කිසි නිශ්චිත දිනකට මූල්‍ය තත්ත්වය, වත්කම්, වගකීම් හා හිමිකම් ඇසුරෙන් සන්නිවේදනය කළ හැකි වේ.
- කාලපරිච්ඡේදයට අදාළ මුදල් ගලා ඒම් සහ මුදල් ගලා යාම් ඇසුරෙන් මුදල් ප්‍රවාහ හඳුනා ගත හැකි ය.
- මෙහෙයුම් ප්‍රතිඵලය, මූල්‍ය තත්වය හා මුදල් ප්‍රවාහ සන්නිවේදනය කිරීමේ අවශ්‍යතාව සඳහා ආදායම් ප්‍රකාශය , ශේෂ පත්‍රය, මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශය යනුවෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශ සකස් කෙරේ.
- ඉහත සඳහන් කළ ශේෂ පිරික්සුම ඇසුරින් පිළියෙල කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශ පහත ආකාරයෙන් දැක්විය හැකි ය.

ආදායම් ප්‍රකාශය

	රු.	රු.
විකුණුම්	30000	
විකුණුම් පිරිවැය	(18000)	
දළ ලාභය ප/ගෙ		12000
විදුලිය	6000	
රක්ෂණ	2000	(8000)
ශුද්ධ ලාභය		4000

ශේෂ පත්‍රය

වත්කම්	රු.	රු.
ජංගම නොවන වත්කම්		
ලී බඩු	8000	
ස්ථාවර තැන්පත්	60000	
		68000
ජංගම වත්කම්		
මුදල්	85000	
ඉදිරියට ගෙවූ රක්ෂණ	2000	87000
මුළු වත්කම්		155000
හිමිකම් හා වගකීම්		
හිමිකම්		
ප්‍රාග්ධනය	100000	
ශුද්ධ ලාභය	4000	104000
ජංගම නොවන වගකීම්		
බැංකු ණය		50000
ජංගම වගකීම්		
උපවිත විදුලිය		1000
මුළු හිමිකම් හා වගකීම්		155000

මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශය

	රු.	රු.
මුදල් ගලායීම		
මුදල් ශේෂය 2008.4.1	-	
ප්‍රාග්ධනය	100000	
විකුණුම්	30000	
බැංකුණය	50000	
මුළු මුදල් ගලායීම		180000
මුදල් ගලායාම්		
තැන්පත් කිරීම	60000	
ලී බඩු මිලදී ගැනීම	8000	
විදුලිය	5000	
රක්ෂණය	4000	
විකුණුම් පිරිවැය	18000	
මුදල් ශේෂය 2009.03.31	85000	
		180000

ඉගෙනුම සඳහා යෝජිත උපදෙස් :

- පහත සඳහන් මූල්‍ය ප්‍රකාශවලින් ඒ ඒ කණ්ඩායමට ලැබෙන මූල්‍ය ප්‍රකාශය කෙරෙහි අවධානය යොමු කරවන්න.
- ආදායම් ප්‍රකාශය
- ශේෂ පත්‍රය
- මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශය

- පහත සඳහන් ශේෂ පිරික්සුම හා අතිරේක තොරතුරු අධ්‍යයනය කිරීමට උපදෙස් දෙන්න.

**2009 - 03 - 31 දිනෙහි අවසන් වන වර්ෂය සඳහා
ආහන්ද පෙරේරා ගේ ව්‍යාපාරයේ ශේෂ පිරික්සුම**

	රු.	රු.
ගැණුම්	28000	
2008 - 04 - 01 තොගය	3500	
විකුණුම්		54000
ණයගැතියෝ	3200	
ණය හිමියෝ		10700
ආපසු එවුම්	1200	
ආපසු යැවුම්		800
ගෙන ඒමේ කුලී	1600	
ප්‍රචාරණ වියදම්	2550	
දුරකථන ගාස්තු	1300	
විදුලි බිල	2200	
විකුණුම් වියදම්	3000	
10% බැංකු ණය		25000
ලීබ්‍රඩ්‍රි	6400	
යන්ත්‍ර උපකරණ	12000	
ඉඩම් හා ගොඩනැගිලි	265000	
බැංකු ගාස්තු	300	
දුන් වට්ටම්	200	
ලද වට්ටම්		300
වරිපණම්	650	
වැටුප් හා චේතන	4200	
බැංකු ශේෂය	5000	
අත ඉතිරි මුදල්	6500	
ප්‍රාග් ධනය		256000
	346800	346800

අතිරේක තොරතුරු

1. 2009 - 03 - 31 දිනට තොගය රු. 6500/= ක් ලෙස ඇස්තමේන්තු කර ඇත.
2. ප්‍රචාරණ වියදම් රු. 1500/= ක් ද, විදුලි බිල රු. 650/= ක් ද ගෙවිය යුතුය.
3. දුරකථන ගාස්තු වලින් රු. 250/= ක් ඉදිරි වර්ෂයට අදාල වේ.
4. ලී බඩු හා යන්ත්‍ර උපකරණ පිළිවෙලින් 5% ක් 10% ක් බැගින් සරල මාර්ග ක්‍රමයට ක්ෂය කළ යුතුය.
5. ණය ගැතියන් ගෙන් රු. 200/= ක් බොල් ණය ලෙස කපා හල යුතු අතර ඉතිරි ණය ගැතියන් ගෙන් 5% ක් අඩමාන ණය ලෙස වෙන් කළ යුතුය.
6. මෙම වර්ෂය තුළ ණය ගැතියන් ගෙන් ලද මුදල රු. 6000/= කි. ණය හිමියන්ට රු. 17500 /= ක් ගෙවා ඇත.
7. 2008.04.01 දින පැවති ජංගම වත්කම් (මුදල් ශේෂය හැර) 20000
මුදල් ශේෂය 4000
ජංගම වගකීම් 18000
8. බැංකු ණය 2008.04.01 දින ලබාගෙන ඇත.

- මූල්‍ය ප්‍රකාශවලින් සන්නිවේදනය වන තොරතුරු හඳුනා ගැනීමට බුද්ධිකලම්බන සාකච්ඡාවක් මෙහෙයවන්න.
- ශේෂ පිරික්සුමේ තොරතුරු හා අතිරේක තොරතුරු අතර ගැලපීම් සිදුකිරීමට උපදෙස් දෙන්න.
- පොත් පත් පරිශීලනය කරමින් ඒ ඒ කණ්ඩායමට ලැබී ඇති මූල්‍ය ප්‍රකාශවල ආකෘතීන් ගොඩනගන්න.
- ලැබී ඇති මූල්‍ය ප්‍රකාශයේ කාර්යභාරය දක්වමින් එහි අවශ්‍යතාව මතුකර දක්වන්න.
- මූල්‍ය ප්‍රකාශය පිළියෙල කිරීම සඳහා අවශ්‍ය මඟ පෙන්වීම ලබා දෙන්න.
- කණ්ඩායම් අනාවරණ සාමූහිකව ද, නිර්මාණශීලීව ද සමස්ත පන්තියට ඉදිරිපත් කිරීමට සූදානම් කරවන්න.

විෂය කරුණු පැහැදිලි කර ගැනීමට අත්වැලක් :

- ගිණුම් වර්ෂයට අදාළව මෙහෙයුම් ප්‍රතිඵලය ගණනය කළ යුතු අතර නිවැරදි මෙහෙයුම් ප්‍රතිඵල ගණනය කිරීමට ගැලපුම් කළ යුතු වේ.
- යම්කිසි නිශ්චිත දිනකට මූල්‍ය තත්වය දැක්වීම සඳහා ශේෂ පත්‍රය පිළියෙල කෙරේ.
- ව්‍යාපාරයක මූල්‍ය ප්‍රකාශ පිළියෙල කිරීමේ දී විවිධ ගිණුම්කරන සංකල්ප, ප්‍රමිති හා සම්ප්‍රදායයන් සැලකිල්ලට ගත යුතු වේ.
- පහත සඳහන් ආකාරයට ව්‍යාපාරයෙන් පිටතට මුදල් ගලායාම් සිදුවේ.

ලදා:- අත්පිට ගැනුම්
 විවිධ වියදම්
 ණය ආපසු ගෙවීම්

- පහත සඳහන් ආකාරයට ව්‍යාපාරය තුළට මුදල් ගලාඒම් සිදුවේ.

ලදා:- අත්පිට විකුණුම්
 විවිධ ආදායම්
 ණය ගැනීම්
 ණයගැතියන් ගෙන් ලැබීම්

- මුදල් ගලා යාම් සහ ගලාඒම් අතර වෙනස හඳුනා ගත යුතු වේ.

- ආනන්ද පෙරේරාගේ ව්‍යාපාරයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශ පහත සඳහන් වේ

ආනන්ද පෙරේරා ගේ ව්‍යාපාරය 2008 - 12 - 31 දිනෙන්

අවසන් වන වර්ෂය සඳහා

ආදායම් ප්‍රකාශය

	රු.		රු.
2008 - 01 - 01 නොගය	3500		54000
ගැණුම්	28000	විකුණුම්	
	31500	ආපසු එවුම්	(1200)
ගෙන ඒමේ කුලී	1600		52800
	33100		
ආපසු යැවුම්	(800)		
	32300		
2008 - 12 - 31 නොගය	(6500)		
විකුණුම් පිරිවැය	25800		
දළ ලාභය ප/ගෙ	27000		
	52800		52800
		දළ ලාභය ඉ/ගෙ	27000
		ලද වට්ටම්	300
<u>ආයතන හා පරිපාලන වියදම්</u>			
දුරකථන ගාස්තු	1050		
විදුලි බිල	2850		
වරිපණම්	650		
වැටුප් හා වේතන	4200		
ලී බඩු හා ඝෂය	320		
යන්ත්‍ර ඝෂය	1200		
		10270	
<u>විකිණීමේ හා</u>			
<u>බෙදා හැරීමේ වියදම්</u>			
ප්‍රචාරණය වියදම්	4050		
විකුණුම් වියදම්	3000		
දුන් වට්ටම්	200		
බොල් ණය හා			
අඩමාන ණය වෙන් කිරීම්	350		
		7600	
<u>මූල්‍ය හා වෙනත් වියදම්</u>			
බැංකු ගාස්තු	300		
ණය පොලී	2500		
		2800	
ශුද්ධ ලාභය ප්‍රාග්ධන ගිණුමට		6630	
ගෙන ගියා			
		27300	27300

ආහන්ද පෙරේරා ගේ ව්‍යාපාරයේ

2008 - 12 - 31 දිනට

ශේෂ පත්‍රය

<u>හිමිකම්</u>			පිරිවැය	කමුච්චිත ක්ෂය	ශුද්ධ අගය
ප්‍රාග් ධනය	256000	<u>ජංගම නොවන වත්කම්</u>			
ශුද්ධ ලාභය	6630	ඉඩම් හා ගොඩනැගිලි	265000	-	265000
	262630	ලී බඩු	6400	320	6080
		යන්ත්‍ර	12000	1200	10800
					281880
<u>ජංගම නොවන වගකීම්</u>					
10% බැංකු ණය	25000				
<u>ජංගම වගකීම්</u>		<u>ජංගම වත්කම්</u>			
ණය හිමියෝ	10700	අවසන් තොගය		6500	
ගෙවිය යුතු වියදම් :		ණය ගැතියෝ	3000		
ප්‍රචාරණය	1500	අඩමාණ ණය	<u>(150)</u>	2850	
විදුලි බිල	650	කලින් ගෙවූ දුරකථන		250	
ණය පොලී	2500	බැංකු ශේෂය		5000	
		මුදල් ශේෂය		6500	21100
	<u>302980</u>				<u>302980</u>

- මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශනය පිළියෙල කරන සිසුන් උනන්දු කරවන්න.

නිපුණතා මට්ටම 8.2 : නිෂ්පාදන ව්‍යාපාරයක නිෂ්පාදන ගිණුම පිළියෙල කරයි.

කාලවිච්ඡේද : 07

ඉගෙනුම් ඵල

- නිෂ්පාදන ගිණුමක වැදගත්කම හා එහි අරමුණ විස්තර කරයි.
- නිෂ්පාදන පිරිවැය මූලිකාංග විග්‍රහ කර දක්වයි.
- කළමනාකරුවන්ට තීරණ ගැනීමට හා පිරිවැය පාලනය කිරීමට නිෂ්පාදන ගිණුමක තොරතුරු වැදගත් වන ආකාරය විග්‍රහ කර දක්වයි.
- වියදම් පාලනය කිරීමට හුරුවේ.
- තොරතුරු ඇසුරින් තීරණ ගනියි.

ඉගෙනුම්- ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලිය :

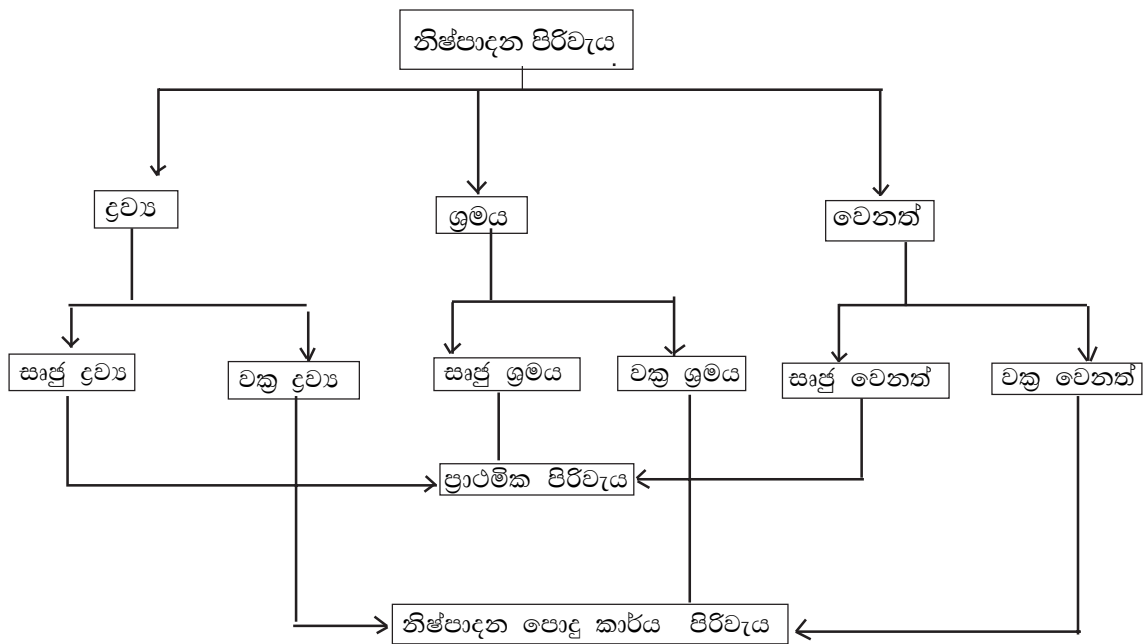
පිවිසුම

- පහත සඳහන් ලැයිස්තුව හා ගැලීම් සටහන පන්තියට ඉදිරිපත් කර සිසු අදහස් විමසන්න.

I. ශ්‍රී ඔවු නිෂ්පාදන ව්‍යාපාරයකට අදාළ අයිතම ලැයිස්තුව

- අමුද්‍රව්‍ය මිලට ගැනීම්
- යන්ත්‍ර ක්‍රියාකරුගේ වැටුප
- අමුද්‍රව්‍ය ගෙනඒමේ කුලී
- අමුද්‍රව්‍ය ආපසු යැවුම්
- වඩු කාර්මිකයාගේ වැටුප
- බෙදාහැරීමේ වියදම්
- කර්මාන්තශාලා රක්ෂණ
- ගබඩා වියදම්
- කර්මාන්තශාලා විදුලිය
- කාර්යාල කුලී
- කර්මාන්තශාලා වේතන
- පරිපාලන වියදම්
- යන්ත්‍ර උපකරණ ක්ෂය
- යන්ත්‍ර උපකරණ අලුත්වැඩියාව
- ආරම්භක නොනිම් නොග
- අවසාන දිනට අර්ධ නිම් නොග
- අවසාන දිනට නිම් නොග
- නිෂ්පාදන කළ ඒකක ප්‍රමාණ

II. ගැලීම් සටහන

- පහත සඳහන් කරුණු මතු කරමින් සාකච්ඡාවක් මෙහෙයවන්න.
- නිෂ්පාදන ව්‍යාපාරයක අදාළ තොරතුරු මෙම ලැයිස්තුවේ ඇතුළත් වී ඇත.
- එම ලැයිස්තුවේ ඇතුළත් තොරතුරුවලින් අදාළ තොරතුරු පමණක් ගැලීම් සටහන තුළ ස්ථානගත කළ හැකි යි.

ඉගෙනුම සඳහා යෝජිත උපදෙස් :

- පහත සඳහන් ව්‍යාපාර දෙකෙන් ඒ ඒ කණ්ඩායමට ලැබෙන ව්‍යාපාරය කෙරෙහි අවදානය යොමු කරවන්න.
 - වඩු කර්මාන්ත ශාලාවක අල්මාරි නිෂ්පාදනය කිරීම.
 - රෙදි කර්මාන්ත ශාලාවක කමිස නිෂ්පාදනය
- ව්‍යාපාරයේ එදිනෙදා සිදුවන ගනුදෙනු හැඳින්වීමට උපදෙස් දෙන්න.
- එම තොරතුරු නිෂ්පාදනයට ඇති වැදගත්කම දැක්වීමට අවස්ථාව දෙන්න.
- ව්‍යාපාරයේ හඳුනාගත් තොරතුරු ඇසුරින් මුළු නිෂ්පාදන පිරිවැය ගණනය කරවන්න.
- කණ්ඩායම් අනාවරණ නිර්මාණශීලීව ද, සාමූහිකව ද සමස්ත පන්තියට ඉදිරිපත් කිරීමට උපදෙස් දෙන්න.

විෂය කරුණු පැහැදිලි කර ගැනීමට අත්වැලක්

- නිෂ්පාදන ගිණුමක් පිළියෙල කිරීමේ අවශ්‍යතාවය පහත ආකාරයෙන් දැක්විය හැකි ය.
 - මුළු නිෂ්පාදන පිරිවැය සෙවීම
 - නිෂ්පාදන පිරිවැය පාලනය කිරීම
 - නිෂ්පාදනය පිළිබඳ තීරණ ගැනීම

- නිෂ්පාදන පිරිවැයක මූලිකාංග පහත පරිදි වේ.
 - ප්‍රාථමික පිරිවැය
(සෘජු ද්‍රව්‍ය, සෘජු ශ්‍රමය, සෘජු වියදම්)
 - නිෂ්පාදන පොදු කාර්ය පිරිවැය
- නිෂ්පාදන ව්‍යාපාරයක පහත දැක්වෙන තොග දැකිය හැකි ය.
 - අමුද්‍රව්‍ය තොග, නොනිම් තොග, නිම් තොග
- නිෂ්පාදනයට අදාළ තොරතුරු විධිමත් ආකෘතියක් මගින් ඉදිරිපත් කළ හැකි ය.
- නිෂ්පාදන පිරිවැය ආදායම් ප්‍රකාශයට මාරු කළ යුතුවේ.

නිපුණතා මට්ටම 8.3 : නිෂ්පාදන ගිණුමක් සමඟ ආදායම් ප්‍රකාශය පිළියෙල කරයි.

කාලච්ඡේද : 07

ඉගෙනුම් ඵල :

- නිෂ්පාදන ගිණුමක අවශ්‍යතාව විස්තර කරයි.
- නිෂ්පාදන ගිණුමක් පිළියෙල කරයි.
- නිෂ්පාදන ගිණුමක් සමඟ ආදායම් ප්‍රකාශය පිළියෙල කරයි.

විෂය කරුණු පැහැදිලි කර ගැනීමට අත්වැලක් :

- නිෂ්පාදන ව්‍යාපාරයක නිෂ්පාදන ගිණුම පිළියෙල කළ යුතුවේ.
- නිෂ්පාදන පිරිවැය කාලච්ඡේදය අවසානයේ වෙළෙඳ ගිණුමට මාරු කළ යුතුවේ.
- නිෂ්පාදන හා වෙළෙඳ තොරතුරු ඇතුළත් කර ව්‍යාපාරයක නිෂ්පාදන ගිණුමක් හා වෙළෙඳ හා ලාභාලාභ ගිණුමක් පිළියෙල කළ හැකි ය.

සැ.යු. : නිෂ්පාදන පිරිවැය ආදායම් ප්‍රකාශනයට මාරු කිරීමේ දී ලාභ අධිකයක් එකතු නොකරයි. එම හිසා උපලබ්ධි නොවූ ලාභ ගැළපීම ඇතුළත් නොවේ.

හිතූණතාව 9 : අසම්පූර්ණ සටහන් /වාර්තා ඇසුරෙන් ව්‍යාපාරයක මෙහෙයුම් ප්‍රතිඵලය හා මූල්‍ය තත්වය අණාවරණය කරයි.

හිතූණතා මට්ටම 9.1 : ශුද්ධ වත්කම් ඇසුරෙන් මෙහෙයුම් ප්‍රතිඵලය ගණනය කරයි.

කාලච්ඡේද : 05

ඉගෙනුම් වල :

- ක්‍රමාණුකූලව ගනුදෙනු වාර්තා කිරීමේ වැදගත්කම පැහැදිලි කරයි.
- නිවැරදිවත් ක්‍රමාණුකූලවත් ගනුදෙනු වාර්තා කිරීම සඳහා ද්විත්ව සටහන් ක්‍රමය යොදා ගන්නා ආකාරය විස්තර කරයි.
- ශුද්ධ වත්කම් ඇසුරෙන් මෙහෙයුම් ප්‍රතිඵලය ගණනය කරයි.
- රීති වලට පටහැනි, පහසු ක්‍රම පිළිවෙත් අනුගමනය නොකිරීමට පෙළඹේ.
- නියමිත හා සුදුසු පිළිවෙත් අනුගමනය කිරීමේ වැදගත්කම තහවුරු කර ගනියි.

ඉගෙනුම්- ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලිය :

පිවිසුම

- පහත සඳහන් ව්‍යාපාරය පිළිබඳ විස්තරය පන්තියට ඉදිරිපත් කරන්න.

සිල්ලර වෙළඳ ව්‍යාපාරයක් පවත්වා ගෙන යන කස්තුරි මුදලාලි, තම වාපාරය වැඩි දියුණු කිරීම සඳහා බැංකුවෙන් ණය මුදලක් ලබා ගැනීමට කළමණාකාර කුමා හමු විය.අදාළ ලියකියවිලි අතර මූල්‍ය වාර්තා ද ඉදිරිපත් කළ යුතු බව කළමණාකාර කුමා පවසන ලදී. කස්තුරි මුදලාලි පැවසුවේ මූල්‍ය වාර්තා ඔහු පිළියෙල නොකරන බවත් ඒ පිළිබඳව ඔහුට වැටහීමක් ද නැති බවත් ය.

- සිසු අදහස් විමසමින් පහත සඳහන් කරුණු මතු කරමින් සාකච්ඡාවක් මෙහෙයවන්න.
 - ක්‍රමාණුකූලව ගනුදෙනු වාර්තා නොකිරීමෙන් ව්‍යාපාර තුළ ගැටළු ඇතිවිය හැකි බව
 - නිවැරදිවත් ක්‍රමාණුකූලවත් ගනුදෙනු වාර්තා කිරීම සඳහා ද්විත්ව සටහන් ක්‍රමය ඉතා වැදගත් වන බව
 - ද්විත්ව සටහන් ක්‍රමය අනුගමනය නොකිරීම හා ක්‍රමවත්ව ගනුදෙනු සටහන් පවත්වා ගෙන නොයාම අසම්පූර්ණ සටහන් ක්‍රමයක් වන බව
 - එවැනි ක්‍රමයකින් තීරණ ගන්නා අයට නොයෙකුත් ගැටලුවලට මුහුණ දීමට සිදුවන බව

ඉගෙනුම සඳහා යෝජිත උපදෙස් :

- පහත සඳහන් ව්‍යාපාරවලින් ඒ ඒ කණ්ඩායමට ලැබෙන ව්‍යාපාරය කෙරෙහි අවධානය යොමු කරවන්න.

● හිරුගේ ව්‍යාපාරය

	2009 - 03 - 31	2008 - 04 - 01
	රු.	රු.
දේපල පිරිසන හා උපකරණ	150000	80000
ණය ගැතියෝ	15000	12000
ණය හිමියෝ	10000	8000
ඉතිරි බඩු තොගය	9000	6000
මුදල් ශේෂය	5000	6000
බැංකු ශේෂය	2000	5000
බැංකු ණය	5000	9000

● සඳුගේ ව්‍යාපාරය

	2009 - 03 - 31	2008 - 04 - 01
	රු.	රු.
දේපල පිරිසන හා උපකරණ	100000	90000
ණය ගැතියෝ	15000	15000
ණය හිමියෝ	11000	7000
ඉතිරි බඩු තොගය	12000	8000
මුදල්	4000	7000
බැංකු	2000	2000
බැංකු ණය	15000	5000

- ව්‍යාපාරයේ පහත තොරතුරු සම්බන්ධව සාකච්ඡාවක් මෙහෙයවන්න.
- 2008 - 04 - 01 දිනට ශුද්ධ වත්කම් / ප්‍රාග්ධනය කොපමණ ද?
- 2009 - 03 - 31 දිනට ශුද්ධ වත්කම් / ප්‍රාග්ධනය කොපමණ ද?
- 2009 - 03 - 31 න් අවසන් වන වර්ෂයේ ලාභය හෝ අලාභය සොයන්න.
- 2009 - 03 - 31 න් අවසන් වර්ෂය තුළ අයිතිකරු විසින් ව්‍යාපාරයට රු. 150000 ක අමතර ප්‍රාග්ධනය යොදා ඇතැයි සිතා ලාභය/අලාභය ගණනය කරන්න.
- 2009 - 03 - 31 අවසන් වර්ෂය තුළ අයිතිකරු විසින් අමතර ප්‍රාග්ධනයට අමතරව රු. 8000ක් ගැනිලි සිදු කර ඇත්නම් ලාභය/අලාභය ගණනය කරන්න.
- අසම්පූර්ණ ක්‍රමයට වාර්තා තබා ගැනීමෙන් ව්‍යාපාරිකයකුට සිදුවන අවාසි සාකච්ඡා කරන්න.
- ඒ ඒ කණ්ඩායම් අනාවරණ නිර්මාණාත්මකව ද, සාමූහිකව ද සමස්ත පන්තියට ඉදිරිපත් කිරීමට සූදානම් කරවන්න.

විෂය කරුණු පැහැදිලි කර ගැනීමට අත්වැලක් :

- ද්විත්ව සටහන් ක්‍රමයට පරිබාහිරව ගිණුම් තබන ක්‍රමය අසම්පූර්ණ සටහන් වේ.
- ගනුදෙනුවක ද්විත්ව සටහනෙන් එක් සටහනක් පමණක් තැබීම තනි සටහන් ක්‍රමය ලෙස හැඳින්වේ.
- ඇතැම් ව්‍යාපාර අසම්පූර්ණ සටහන් තබා ගැනීමට හේතු පහත දැක්වේ.
 - ද්විත්ව සටහන් ක්‍රමය පිළිබඳ අවබෝධයක් නොමැති කම
 - ද්විත්ව සටහන් ක්‍රමයට ගිණුම් තැබීමේ දී අධික පිරිවැයක් දැරීමට සිදු වීම
 - ගිණුම් තැබීම අනිවාර්යය කර නොතිබීම
 - වංචා කිරීමේ චේතනාව
 - නොසැලකිලිමත් කම
- අසම්පූර්ණ ක්‍රමයට වාර්තා තබා ගැනීමෙන් ව්‍යාපාරයකට පහත සඳහන් අවාසි සිදුවේ.
 - මෙහෙයුම් ප්‍රතිඵලය නිවැරදිව දැනගත නොහැකි වීම
 - මූල්‍ය තත්ත්වය පිළිබඳ නිවැරදි අවබෝධයක් ලබාගත නොහැකි වීම
 - නිවැරදි තොරතුරු නොලැබීම නිසා නිවැරදි තීරණ ගත නොහැකි වීම
- අසම්පූර්ණ සටහන් ආධාරයෙන් මෙහෙයුම් ප්‍රතිඵල ගණනය කිරීමේ ක්‍රම දෙකක් ඇත.
 - ශුද්ධ වත්කම ඇසුරෙන් ප්‍රතිඵලය ගණනය කිරීම
 - දී ඇති තොරතුරු ද්විත්ව සටහන් බවට පත් කර මූල්‍ය ප්‍රකාශ පිළියෙල කිරීම.
- යෝජිත ක්‍රියාකාරකමට අදාළ ප්‍රශ්නවලට පිළිතුරු පහත පරිදි දැක්විය හැකි ය.
 - හිරු ගේ ව්‍යාපාරයේ 2008 - 04 - 01 දිනට ශුද්ධ වත්කම රු. 92000/=

හිරුගේ ව්‍යාපාරයේ

2008 - 04 - 01 දිනට හත්තව විස්තරය

	රු.		රු.
ප්‍රාග්ධනය	92000	දේපල පිරිසන උපකරණ	80000
ණය හිමියෝ	8000	ණය ගැතියෝ	12000
බැංකුණය	9000	බඩු තොගය	6000
		මුදල්	6000
		බැංකු	5000
	<u>109000</u>		<u>109000</u>

- සඳුගේ ව්‍යාපාරයේ 2008 - 04 - 01 දිනට ශුද්ධ වත්කම = රු.110000/=

සඳුගේ ව්‍යාපාරයේ

2008 - 04 - 01 දිනට තත්ව විස්තරය

	රු.		රු.
ප්‍රාග්ධනය	110000	දේපල පිරිසක උපකරණ	90000
ණය හිමියෝ	7000	ණය ගැතියෝ	15000
බැංකුණය	5000	බඩු තොගය	8000
		මුදල්	7000
		බැංකු	2000
	<u>122000</u>		<u>122000</u>

- හිරු ගේ ව්‍යාපාරයේ 2009 - 03 - 31 දිනට ශුද්ධ වත්කම = රු. 166000/=

හිරුගේ ව්‍යාපාරයේ

2009 - 03 - 31 දිනට තත්ව විස්තරය

	රු.		රු.
ප්‍රාග්ධනය	166000	දේපල පිරිසක උපකරණ	150000
ණය හිමියෝ	10000	ණය ගැතියෝ	15000
බැංකුණය	5000	බඩු තොගය	9000
		මුදල්	5000
		බැංකු	2000
	<u>181000</u>		<u>181000</u>

- සඳු ගේ ව්‍යාපාරයේ 2009 - 03 - 31 දිනට ශුද්ධ වත්කම = රු. 107000/=

සඳුගේ ව්‍යාපාරයේ

2009 - 03 - 31 දිනට තත්ව විස්තරය

	රු.		රු.
ප්‍රාග්ධනය	107000	දේපල පිරිසක උපකරණ	100000
ණය හිමියෝ	11000	ණය ගැතියෝ	15000
බැංකුණය	15000	බඩු තොගය	12000
		මුදල්	4000
		බැංකු	2000
	<u>133000</u>		<u>133000</u>

- යම් දිනකට අයිතිකරු ගේ හිමිකම ශුද්ධ වත්කම් වේ.
- ශුද්ධ වත්කම් පහත පරිදි ගණනය කළ හැකියි.
 - මුළු වත්කම් - මුළු වගකීම්
- ශුද්ධ වත්කම් සෙවීම සඳහා තත්ත්ව විස්තරයක් උපයෝගී කර ගත හැකියි.
- ශුද්ධ වත්කම් ඇසුරෙන් ලාභය පහත සඳහන් ආකාරයට ගණනය කළ හැකියි.
- ගැනිලි හා අමතර ප්‍රාග්ධනය නොමැති අවස්ථාවල

$$\text{වසර අග ශුද්ධ වත්කම්} - \text{වසර මුල ශුද්ධ වත්කම්} = \text{ලාභය/අලාභය}$$

- අමතර ප්‍රාග්ධනය හා ගැනිලි ඇති අවස්ථාවල

$$\begin{aligned} \text{වසර අග ශුද්ධ වත්කම්} - \text{වසර මුල ශුද්ධ වත්කම්} + \text{ගැනිලි} - \text{අමතර ප්‍රාග්ධනය} \\ = \text{ලාභය/අලාභය} \end{aligned}$$

- හිරු ගේ ව්‍යාපාරයේ ලාභය = වසර අග ශුද්ධ වත්කම් - වසර මුල ශුද්ධ වත්කම්

$$= 166000 - 92000$$

$$= \underline{\underline{74000}}$$

- සඳු ගේ ව්‍යාපාරයේ ලාභය = වසර අග ශුද්ධ වත්කම් - වසර මුල ශුද්ධ වත්කම්

$$= 107000 - 110000$$

$$= (3000)$$
 අලාභය = $\underline{\underline{(3000)}}$

- 15000 ක අමතර ප්‍රාග්ධනය යොදා ඇති විට

$$\begin{aligned} \text{හිරු ගේ ව්‍යාපාරයේ ලාභය} &= \text{වසර අග ශුද්ධ වත්කම්} - \text{වසර මුල ශුද්ධ වත්කම්} - \text{අමතර} \\ & \hspace{15em} \text{ප්‍රාග්ධනය} \\ &= 166000 - 92000 - 15000 \\ &= \underline{\underline{59000}} \end{aligned}$$

- සඳුගේ ව්‍යාපාරයේ ලාභය = වසර අග ශුද්ධ වත්කම් - වසර මුල ශුද්ධ වත්කම් - අමතර ප්‍රාග්ධනය

$$= 107000 - 110000 - 15000$$
 අලාභය = (18000)

- රු. 8000/= ක් ගැනිලි ඇති විටක
 හිරුගේ ව්‍යාපාරයේ ලාභය = වසර අග ශුද්ධ වත්කම් - වසර මුල ශුද්ධ වත්කම් + ගැනිලි - අමතර ප්‍රාග්ධනය

$$= 166000 - 92000 - 15000 + 8000$$

$$= 67000$$

- සඳුගේ ව්‍යාපාරයේ ලාභය = වසර අග ශුද්ධ වත්කම් - වසර මුල ශුද්ධ වත්කම් + ගැනිලි - අමතර ප්‍රාග්ධනය

$$= 107000 - 110000 - 15000 + 8000$$
 අලාභය = (10000)

නියුණතා මට්ටම 9.2 : අසම්පූර්ණ සටහන් ද්විත්ව සටහන් බවට පරිවර්තනය කර මූල්‍ය ප්‍රකාශ පිළියෙල කරයි.

කාලච්ඡේද : 05

ඉගෙනුම් වල :

- ගිණුම්කරණ කටයුතු ක්‍රමානුකූලව ගොඩනගන ආකාරය විස්තර කරයි.
- ක්‍රමානුකූලව වාර්තා තබා ගැනීමට අදාළ මූලික ක්‍රියාවලිය නම් කරයි.
- ක්‍රමානුකූලව වාර්තා තබා ගැනීමට අදාළ පොත් හා ගිණුම් පිළියෙල කරයි.
- දුෂ්කර කටයුත්තක් වුවත් ක්‍රමානුකූලව කිරීමට පෙළඹේ.
- ක්‍රමානුකූලව කටයුතු කිරීමෙන් වාසි ලබයි.

ඉගෙනුම්- ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලිය :

පිවිසුම

- පහත සඳහන් ව්‍යාපාරික ගනුදෙනු පන්තියට ඉදිරිපත් කර ඒවා වාර්තා කර ඇති ආකාරය පිළිබඳව විමසමින් ව්‍යාපාරයේ ඇති ඉතිරි මුදල හා ලාභය ගණනය කිරීමට ශිෂ්‍යයින් යොමු කරන්න.
- මූර්ති අළුතින් ආරම්භ කළ තම සිල්ලර වෙළඳ සැලේ සිදුවන ගනුදෙනු මාසිකව තම දින පොතේ සටහන් කිරීමට අදහස් කර ඇති අතර, ආරම්භ කළ මාසයේ ගනුදෙනු පහත පරිදි වේ.
 - ව්‍යාපාරය ආරම්භ කිරීමට රු. 100000/= ක් යෙදවේවා.
 - ඉන් 20000/= ක් යොදවා ලිබඩු මිල දී ගැනීම
 - ගොඩනැගිලි කුලිය රු. 1000/= ගෙවීම
 - වෙළඳ භාණ්ඩ අත්පිට මිලදී ගැනීම රු. 15000/=
 - ණයට විකුණූ භාණ්ඩ සඳහා රු. 4000/= ක් ලැබීමට ඇත.
 - අයිතිකරුගේ නිවසේ දුරකථන බිල රු.4000/= ක් ගෙවීම
 - වෙළඳ භාණ්ඩ අත්පිට විකුණුම් රු.9000/=
 - නොවිකිණී ඉතිරි වූ වෙළඳ භාණ්ඩ රු. 6000/= කි.
- සිසු අදහස් විමසමින් පහත සඳහන් කරුණු මතු කරමින් සාකච්ඡාවක් මෙහෙයවන්න.
 - ව්‍යාපාරවල අසම්පූර්ණව තබා ඇති ගනුදෙනු ද්විත්ව සටහන් ක්‍රමය භාවිත කරමින් සකස් කළ යුතුවේ.
 - නිවැරදිවත් ක්‍රමානුකූලවත් ගනුදෙනු වාර්තා කිරීම සඳහා ද්විත්ව සටහන් ක්‍රමය ඉතා වැදගත් වනු ඇත.
 - ඒ තුළින් ඉතා පහසුවෙන් තොරතුරු සංනිවේදනය කරගත හැකිවේ.
 - මූල්‍ය ප්‍රකාශ පිළියෙල කිරීම සඳහා පහත සඳහන් ගිණුම් හා පොත් සකස් කරගත යුතුවේ.
 - මූලික පොත්
 - ලෙජර් ගිණුම්
 - තත්ත්ව විස්තරය
 - පාලන ගිණුම්

ඉගෙනුම් සඳහා යෝජිත උපදෙස් :

- පහත සඳහන් මාතෘකා අතරින් ඒ ඒ කණ්ඩායමට ලැබෙන මාතෘකාව කෙරෙහි අවධානය යොමු කරවන්න.
 - ප්‍රාග්ධනය
 - බැංකු ශේෂය
 - පාලන ගිණුම්
- පහත දැක්වෙන විමුක්ති ව්‍යාපාරයට අදාළ තොරතුරු අධ්‍යයනය කරමින් මාතෘකාවට අදාළ ගනුදෙනු මතු කිරීමට කණ්ඩායම් සාකච්ඡාවක් මෙහෙයවන්න.

විමුක්ති ව්‍යාපාරය

(1) ව්‍යාපාරයේ වත්කම් හා වගකීම්

	2008 - 03 - 31	2007 - 04 - 01
	රු.	රු.
දේපල පිරිසත හා උපකරණ	38000	30000
ඉතිරි බඩු තොගය	16000	12000
වෙළඳ ණයගැතියෝ	15000	8000
වෙළඳ ණයහිමියෝ	18000	14000
මුදල් ශේෂය	-	6000
බැංකු ශේෂය	-	4000
උපචිත මෙහෙයුම් වියදම්	2500	1000

- (2) වර්ෂය තුළ රු. 12000/= ක යන්ත්‍රයක් ව්‍යාපාරය මිලට ගෙන ඇත.
- (3) වර්ෂය තුළ දළ වියදම් වාර්තා අනුව වර්ෂයේ ව්‍යාපාර කටයුතු මෙහෙයවීමට ගෙවූ වියදම රු. 17500/= කි.
- (4) වර්ෂය තුළ ව්‍යාපාරිකයා යෙදවූ අමතර ප්‍රාග්ධනය රු. 6000/= ක් වූ අතර පෞද්ගලික අවශ්‍යතාවයකට ගත් මුදල රු. 4000/= කි.
- (5) වර්ෂය තුළ ණයගැතියා ගෙන් රු. 95100/= ක මුදලක් ලැබී තිබූ අතර ණය හිමියන්ට රු. 70600/= ක් ගෙවා ඇත.
- (6) වර්ෂයේ දුන් වට්ටම් රු. 2000/= ක් ද ලද වට්ටම් රු. 1500/= ක් ද වූ අතර කපා හරින ලද බොල් ණය රු. 900/= කි.
- (7) අයිතිකරු සෑම මාසයක් අවසානයේ දීම රු. 6000/= ක මුදලක් ළඟ තබා ගෙන ඉතිරි මුදල් බැංකු ගත කරයි.
- (8) ව්‍යාපාරයේ සියළුම ගෙවීම් වෙක්පත් මගින් පමණක් සිදුකර ඇත.

- අදාළ ගැලපුම් සිදු කොට මාතෘකාවට අදාළ ශේෂයන් අනාවරණය කරවන්න.
- කුඩා කණ්ඩායම් අනාවරණය කරන තොරතුරු ඒ ඒ කණ්ඩායම් විසින් අධ්‍යයනය කිරීමට යොමු කරවන්න.
- එම තොරතුරු ඇසුරෙන් වෙළඳ හා ලාභඅලාභ ගිණුම් හා ශේෂ පත්‍රය පිළියෙල කිරීමට උපදෙස් දෙන්න.
- කණ්ඩායම් අනාවරණ සාමූහිකව ද, නිර්මාණශීලීව ද සමස්ත පන්තියට ඉදිරිපත් කිරීමට සූදානම් කරවන්න.

විෂය කරුණු පැහැදිලි කර ගැනීමට අත්වැලක් :

● අසම්පූර්ණ වාර්තා ද්විත්ව සටහන් ක්‍රමයට පරිවර්තනය කිරීමේ දී පහත සඳහන් ගිණුම් සහ වාර්තා සකස් කළ යුතු අතර ඒ තුළින් පහත සඳහන් කරුණු අනාවරණය කර ගත හැකි වේ.

- තත්ත්ව විස්තරය - ආරම්භක ප්‍රාග්ධනය
- මුදල් පොත - අත්පිට විකුණුම්
ණයගැති ලැබීම්
අත්පිට ගැණුම්
ණයහිමි ගෙවීම්
මුදල් ගැනිලි
මුදල් ශේෂය
සටහන් නොවූ ආදායම් සහ වියදම්
මුදල් වංචා
- ණයගැති පාලන ගිණුම - ණයට විකුණුම්
ණයගැති ලැබීම්
ණයගැති ආරම්භක/ අවසාන ශේෂ
- ණයහිමි පාලන ගිණුම - ණයට ගැනුම්
ණය හිමියන්ට ගෙවීම්
ණයහිමි ශේෂ
- වෙළඳ ගිණුම - තොග
ගැණුම්, විකුණුම්
විකුණු භාණ්ඩවල පිරිවැය
දළ ලාභය
- අදාළ ආදායම් හා වියදම් ගැලපීම තුළින් ශුද්ධ ලාභය සොයා ගත හැකි වේ.
- ශේෂ පත්‍ර දිනට ව්‍යාපාරයේ මූල්‍ය තත්ත්වය හෙළිදරව් කරගත හැකි ය.
- එදිනට ව්‍යාපාරය සතු වත්කම්, වගකීම් හා හිමිකම් පිළිබඳ අවබෝධයක් ද ලබා ගත හැකිවේ.

විමුක්තියේ ව්‍යාපාරය

- ආරම්භක ප්‍රාග්ධනය සෙවීම

2007 - 04 - 01 දිනට හත්තව විස්තරය

ප්‍රාග්ධනය	45000	දේපල පිරිසක හා උපකරණ	30000
වෙළෙඳ ණයහිමියෝ	14000	ඉතිරි බඩු තොගය	12000
උපචිත වියදම්	1000	ණය ගැනියෝ	8000
		බැංකු	4000
		මුදල්	6000
	<u>60000</u>		<u>60000</u>

● බැංකුවේ තැන්පත් කළ මුදල සෙවීම

මුදල් පොත			
		මුදල්	මුදල්
04/01 ශේෂය	6000	බැංකු තැන්පතු	101100
ප්‍රාග්ධනය	6000	ශේෂය	6000
ණයගැතියෝ	95100		
	<u>107100</u>		<u>107100</u>

මෙහෙයුම් වියදම් ගිණුම

		04/01 ශේෂය	1000
බැංකු	17500	ලා/ලා ගිණුම	19000
2008.08.31 ට ශේෂය	2500		
	<u>20000</u>		<u>20000</u>
		07/04/01 ශේෂය ඉ/ගෙ	2500

● ගැනුම්, විකුණුම් සෙවීම

ණයගැති පාලන ගිණුම

		මුදල්	95100
07/04/01 ශේෂය ඉ/ගෙ	8000	දුන් වට්ටම්	2000
විකුණුම්	105000	බොල් ණය	900
	<u>113000</u>	2008/03/31 ට ශේෂය ප/ගෙ	15000
			<u>113000</u>

ණයහිමි පාලන ගිණුම

		07/04/01 ශේෂය ඉ/ගෙ	14000
මුදල්	70600	ගැනුම්	76100
ලද වට්ටම්	1500		
2008/03/31 ට ශේෂය ප/ගෙ	18000		
	<u>90100</u>		<u>90100</u>
		2008/04/01 ට ශේෂය ඉ/ගෙ	18000

● බැංකු ශේෂය සෙවීම

බැංකු ගිණුම			
04/01 ශේෂය	4000	යන්ත්‍ර	12000
මුදල්	101100	මෙහෙයුම් වියදම්	17500
ශේෂය ප/ගෙ		ගැනිලි	4000
		ණයහිමියන්ට	70600
		ප/ගෙ ශේෂය	1000
	<u>105100</u>		<u>105100</u>

විමුක්ති ව්‍යාපාරය

2008/03/31 දිනෙන් අවසන් වන වසර සඳහා වෙළඳ හා ලා/ලා ගිණුම

ආරම්භක තොගය	12000	විකුණුම්	105000
ගැණුම්	76100		
	<u>88100</u>		
අඩු. අවසාන තොගය	(16000)		
විකුණුම් පිරිවැය	72100		
දළ ලාභය ප/ගෙ	32900		
	<u>105000</u>		<u>105000</u>
මෙහෙයුම් වියදම්	19000	දළ ලාභය ප/ගෙ	32900
දුන් වට්ටම්	2000	ලද වට්ටම්	1500
බොල් ණය	900		
දේපල පිරියත උපකරණ	4000		
ශුද්ධ ලාභය	8500		
	<u>34400</u>		<u>34400</u>

විමුක්ති ව්‍යාපාරය

2008/03/31 දිනට

ශේෂ පත්‍රය

ආරම්භක ප්‍රාග්ධනය	45000		දේපල පිරියත හා උපකරණ		38000
අමතර ප්‍රාග්ධනය	6000				
	<u>51000</u>				
එකතු ශුද්ධ ලාභය	8500				
	<u>59500</u>				
අඩු: ගැනිලි	(4000)	55500	ජංගම වත්කම්		
ජංගම වගකීම්			අවසාන තොගය	16000	
ණයහිමියෝ	18000		ණයගැනියෝ	15000	
උපචිත වියදම්	2500		බැංකු	1000	
			මුදල්	6000	
		<u>20500</u>			<u>38000</u>
		<u>76000</u>			<u>76000</u>

නිපුණතා මට්ටම 10 : ලාභ අරමුණු කර නොගත් සංවිධානයක මූල්‍ය ප්‍රකාශ පිළියෙල කරයි.

නිපුණතාව 10.1 : ලාභ අරමුණු කර නොගත් සංවිධානයක මුදල් ලැබීම් හා මුදල් ගෙවීම් අනාවරණය කරයි.

කාලච්ඡේද : 06

ඉගෙනුම් ඵල

- ලාභ අරමුණු කර නොගත් සංවිධාන නම් කරයි.
- ලාභ අරමුණු කර නොගත් සංවිධානවල මුදල් ලැබීම් හා ගෙවීම් වෙන් කර දක්වයි.
- ලැබීම් හා ගෙවීම් ගිණුම පිළියෙල කරයි.

විෂය කරුණු පැහැදිලි කර ගැනීමට අත්වැලක් :

- ලාභ අරමුණු කර නොගත් සංවිධාන යන්න පැහැදිලි කළ යුතුයි.
- ලාභ අරමුණු කර නොගත් සංවිධානවල මුදල් ලැබීම් හා ගෙවීම් වෙනම වාර්තා කළ යුතුයි.
- ව්‍යාපාරයක මුදල් පොතෙන්, ලැබීම් හා ගෙවීම් ගිණුම වෙන්කර හඳුනාගත යුතු ය.

නිපුණතා මට්ටම 10.2 : ලාභ අරමුණු කර නොගත් සංවිධානයක කාර්යඵලය හා මූල්‍ය තත්ත්වය අනාවරණය කරයි.

කාලච්ඡේද : 04

ඉගෙනුම් ඵල

- ලාභ අරමුණු කර නොගත් ව්‍යාපාරවල පිළියෙල කරන මූල්‍ය ප්‍රකාශ නම් කරයි.
- සාමාජික මුදල් ගණනය කරයි.
- ලාභ අරමුණු කර නොගත් සංවිධානවල මූල්‍ය ප්‍රතිඵලය හා මූල්‍ය තත්ත්වය අනාවරණය කර ගනියි.

විෂය කරුණු පැහැදිලි කර ගැනීමට අත්වැලක් :

- ලාභ අරමුණු කර නොගත් ව්‍යාපාරවල මූල්‍ය ප්‍රකාශ හා වාර්තා පහත ආකාරයෙන් දැක්විය හැකි ය.
 - ලැබීම් හා ගෙවීම් ගිණුම
 - ආදායම් හ වියදම් ගිණුම
 - ශේෂ ක්‍රය
- කාලච්ඡේදයේ සාමාජික මුදල් ගණනය කිරීම සඳහා සාමාජික මුදල් ගිණුමක් පිළියල කළ යුතුවේ.
- වෙළෙඳ ව්‍යාපාරයක සකස් කරන මූල්‍ය ප්‍රකාශ, වාර්තා හා ලාභ අරමුණු කර නොගත් සංවිධානවල මූල්‍ය ප්‍රකාශ අතර වෙනස්කම් තිබේ.
- පහත සඳහන් අයිතම සඳහා විශේෂ අවදානයක් යොමු කළ යුතුවේ.
 - පරිත්‍යාග ලැබීම්
 - යාවජීව සාමාජික මුදල්
 - අතිරේක ආදායම් උපයන ක්‍රියා
 - ඇතුළත්වීමේ ගාස්තු

නිපුණතාව 11 : හවුල් ව්‍යාපාරයක මූල්‍ය ප්‍රතිඵලය සහ මූල්‍ය තත්ත්වය අනාවරණය කිරීම සඳහා ආදායම් ප්‍රකාශය, ශේෂ පත්‍රය හා මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශය පිළියෙල කරයි.

නිපුණතා මට්ටම 11.1 : හවුල් ව්‍යාපාරයක් සඳහා ගිණුම්කරණයට අදාළ මූලාශ්‍ර යොදා ගනියි.
කාලච්ඡේද : 05

ඉගෙනුම් ඵල

- හවුල් ව්‍යාපාරයක් යන්නට නිර්වචනය කරයි.
- හවුල් ව්‍යාපාරයක කටයුතු පවත්වාගෙන යාමේ දී පොදු එකඟතාවක් තිබීමෙහි වැදගත්කම පැහැදිලි කරයි.
- හවුල් ව්‍යාපාර සම්බන්ධව ඇති විවිධ අණපනත්වල වැදගත්කම විග්‍රහ කරයි.
- නීතිරීති අනුගමනය කිරීමේ සුදානම ප්‍රදර්ශනය කරයි.
- අනාගත ගැටලු ජය ගැනීම සඳහා ලිඛිත සාක්ෂිවල ඇති වැදගත්කම තහවුරු කරයි.

**ඉගෙනුම්- ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලිය :
 පිවිසුම**

- ස්වේච්ඡාවෙන් ඉදිරිපත් වන ශිෂ්‍යයෙකු ලවා පහත සඳහන් ගැටලුව පන්තියට ඉදිරිපත් කර සිසු අදහස් විමසන්න

ව්‍යාපාරික ගැටලුව

අමල් හා කමල් පිළිවෙලින් රු. 1000,000/-ක් හා රු. 900,000/- ක් බැගින් යොදා මගී ප්‍රවාහන බස් රථයක් මිලදී ගෙන ප්‍රවාහන කටයුතුවල යෙදවීය. ධාවන කටයුතු කරගෙන යන අතරතුර දිනක් බස් රථය අනතුරකට භාජනය විය. අනතුර සම්බන්ධයෙන් ලැබුණු වන්දි මුදල දෙදෙනා අතර සම සමච බෙදා ගන්න ද අමල්ගේ බිරිඳ එයට එකඟ නොවී නීතියේ පිහිට පැතිමට යෝජනා කළා ය.

- පහත සඳහන් කරුණු මතුකර ගැනීමට සාකච්ඡාවක් මෙහෙයවන්න.
 - ප්‍රතිලාභ ලැබීමේ අපේක්ෂාවෙන් පුද්ගලයන් කිහිපදෙනෙකුට හවුලේ ව්‍යාපාර කටයුත්තක් ආරම්භ කළ හැකි බව.
 - අනාගතයේ දී මතු විය හැකි ගැටලුමය අවස්ථාවන්ට මුහුණදීම පිළිබඳ එකඟතා පූර්වයෙන් ඇති කරගෙන තිබීම ව්‍යාපාර කටයුතු සාර්ථක කර ගැනීම සඳහා අත්‍යවශ්‍ය බව.
 - කෙසේ වෙතත් හවුලේ ව්‍යාපාර කටයුතු කරගෙන යාමේ දී ගැටලු මතු වුවහොත් ඒවා ගැටලු විසඳා ගැනීමට නීතිමය විධිවිධාන තිබෙන බව.

ඉගෙනුම සඳහා යෝජිත උපදෙස් :

- පහත සඳහන් මාතෘකාවලින් ඒ ඒ කණ්ඩායමට ලැබෙන මාතෘකාව කෙරෙහි අවදානය යොමු කරවන්න.
 - හවුල් ව්‍යාපාරවල නීතිමය විධිවිධාන
 - හවුල්කරුවන්ගේ පොදු එකඟතාව
- හවුල් ව්‍යාපාරයක් යන්නෙන් අදහස් කරන්නේ කුමක්දැයි හඳුනා ගැනීමට බුද්ධි කලම්භන සාකච්ඡාවක් මෙහෙයවන්න.

- කියවීම් ද්‍රව්‍ය පරිශීලනයෙන් හවුල් ව්‍යාපාරයක් සඳහා නිර්වචනයක් ගොඩනැගීමට උපදෙස් දෙන්න.
- ලැබී ඇති මාතෘකාව ඉදිරිපත් කරන ලද ව්‍යාපාර ගැටලුවට අදාළ වන ආකාරය පැහැදිලි කිරීමට උපදෙස් දෙන්න.
- හවුල් ව්‍යාපාරයේ කටයුතු සඳහාත්, පැවැත්ම සඳහාත් මාතෘකාවට අදාළ කටයුතු බලපාන ආකාරය නිදසුන් සහිත ව විස්තර කිරීමට මඟ පෙන්වන්න.
- කණ්ඩායම් අනාවරණ නිර්මාණශීලීව ද, සාමූහිකව ද සමස්ත පන්තියට ඉදිරිපත් කිරීමට සූදානම් කරවන්න.

විෂය කරුණු පැහැදිලි කර ගැනීමට අත්වලක්

- ලාභ ලැබීමේ අරමුණෙන් පුද්ගලයන් කිහිපදෙනෙකුගේ පොදු එකඟතාව මත කරගෙන යන ව්‍යාපාර හවුල් ව්‍යාපාර ලෙස හැඳින්විය හැකි ය.
- හවුල් ව්‍යාපාරයක මූලිකාංග පහත සඳහන් පරිදි ඉදිරිපත් කළ හැකි ය.
 - පුද්ගලයින්
 - ලාභ ලැබීමේ පරමාර්ථය
 - පොදු එකඟතාව
 - ව්‍යාපාර කටයුත්ත
- හවුල් ව්‍යාපාර සම්බන්ධ ව ඇති නීතිමය අණපනත් කිහිපයක් පහත දැක්වේ.
 - වර්ෂ 1890 හවුල් ව්‍යාපාර ආඥාපනත
 - වර්ෂ 2007 අංක 07 දරණ සමාගම් පනතේ 519 වගන්තිය
- හවුල් ව්‍යාපාරයක් පවත්වා ගෙන යාමේ දී හවුල් ගිවිසුමක් තිබීම අත්‍යවශ්‍ය වන අතර, හවුල් ගිවිසුමක ඇතුළත් විය යුතු අංග පහත සඳහන් වේ.
 - ප්‍රාග්ධනයට දායක වන ආකාරය හා ප්‍රාග්ධන පොළී
 - කළමනාකරණයට දායකවීම වෙනුවෙන් වේතන
 - ගැනිලි සඳහා පොළී යනාදිය
- හවුල් ගිවිසුමක් නොමැති අවස්ථාවක 1890 හවුල් ආඥාපනතේ 24 වන වගන්තියට අනුව කටයුතු කළ යුතුවේ.
- හවුල් ගිවිසුමේ අන්තර්ගත නොවන කරුණක් සම්බන්ධව 1890 හවුල් ව්‍යාපාර ආඥාපනතේ 24 වන වගන්තිය යොදා ගත හැකි ය.
- 1890 හවුල් ව්‍යාපාර ආඥාපනතේ 24වන වගන්තියේ ගිණුම්කරණයට අදාළ විධිවිධාන කිහිපයක් පහත සඳහන් වේ.
 - ලාභාලාභ සමානව බෙදා ගැනීම.
 - ප්‍රාග්ධනයට පොළී හිමි නොවේ.
 - වේතන ලැබීමට හිමිකමක් නැත.
 - ප්‍රාග්ධනයට අමතරව සපයා ඇති මුදල් වෙනුවෙන් 5% පොළියක් හිමිවේ.

- 1890 හවුල් ව්‍යාපාර ආඥාපනතේ 42 වන වගන්තියට අනුව හවුල්කරුවකු විශ්‍රාම යන විට හෝ මියයාම නිසා හෝ ඔහුගේ/ඇයගේ හිමිකම ණය ගිණුමකට මාරු කරන අවස්ථාවේ දී ඒ වෙනුවෙන් 5%ක පොළියක් ලබා දිය යුතුවේ.
- වර්ෂ 2007 අංක 07 දරන සමාගම් පනතේ 519 වගන්තිය අනුව හවුල් ව්‍යාපාරයක හවුල්කරුවන් සංඛ්‍යාව අවම 2ක් හා උපරිමය 20ක් වේ.

නිපුණතාව 11.2 : හවුල් ව්‍යාපාරයක මූලික ලක්ෂණ ගිණුම්කරණ දෘෂ්ටි කෝණයෙන් විග්‍රහ කරයි.

කාලවිච්ඡේද : 15

ඉගෙනුම් ඵල

- හවුල් ව්‍යාපාරයක් වෙනුවෙන් හවුල්කරුවන්ගේ සහභාගිත්වයේ විවිධතා විග්‍රහ කරයි.
- සහභාගිත්ව විවිධතා අනුව හවුල් ව්‍යාපාරයක් ලබන වාසි පෙන්වා දෙයි.
- ව්‍යාපාරයට ලැබෙන වාසි වෙනුවෙන් දායක වූවන්ට ප්‍රතිලාභ ලබාදිය හැකි ආකාරය විග්‍රහ කරයි.
- ආයතනයක ඵලදායීතාව සඳහා පුද්ගල විවිධත්වය හඳුනා ගැනීමේ වැදගත්කම මතුකර දක්වයි.
- විශේෂ හැකියා මත මූල්‍යමය වටිනාකම් ගණනය කිරීමේ සුදානම ප්‍රදර්ශනය කරයි.

ඉගෙනුම්- ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලිය :

පිවිසුම

- හවුල් ව්‍යාපාරවලට හවුල්කරුවන් දායක වන ආකාරය විමසමින් පහත සඳහන් කරුණු මතු කරමින් සාකච්ඡාවක් මෙහෙයවන්න.
- හවුල් ව්‍යාපාරයට විවිධ මූල්‍ය හැකියා, ව්‍යවසායකත්ව හැකියා, විශේෂ කළමනාකරණ හැකියා ඇති අය සම්බන්ධ වනු ඇත.
- ඒ අනුව ඔවුන්ට ව්‍යාපාරය දක්වන ප්‍රතිචාරය විවිධවීම සාධාරණ වේ.
- හවුල්කරුවන්ගේ ව්‍යාපාර දායකත්වය වැඩි දියුණු කිරීමට මෙය හේතු වනු ඇත.

ඉගෙනුම සඳහා යෝජිත උපදෙස් :

- පහත සඳහන් හවුල් ව්‍යාපාරයකට අදාළ ගිවිසුමේ සඳහන් කොන්දේසිවලින් ඒ ඒ කණ්ඩායමට අදාළ කොන්දේසිය කෙරෙහි අවදානය යොමු කරවන්න.
 - හවුල්කරුවන් තිදෙනෙකු සිටින හවුල් ව්‍යාපාරයක අලෙවි කළමනාකර ලෙස කටයුතු කරන හවුල්කරුට පමණක් වේතන ලබාදීම.
 - හවුල්කරුවන් තිදෙනෙකු සිටින හවුල් ව්‍යාපාරයක පිළිවෙලින් රු. 500,000/-, රු. 300,000/- රු. 200,000/- වශයෙන් ප්‍රාග්ධනය යොදා ඇතත් ලාභාලාභ සමානව බෙදා ගැනීම.
- හවුල් ව්‍යාපාරයට හවුල්කරුවන්ගේ දායකත්වය හා හවුල් ව්‍යාපාරය එම දායකත්වය වෙනුවෙන් කටයුතු කරන ආකාරය මාතෘකාව ඔස්සේ අධ්‍යයනය කරවන්න.
- ලැබී තිබෙන කොන්දේසියට අදාළව කටයුතු කිරීමෙන් හවුල්කරුවන්ට ඇති විය හැකි වාසි, අවාසි විග්‍රහ කර දක්වන්න.
- හවුල් ව්‍යාපාරයක ආයෝජනය කරන්නෙකුට මුහුණදීමට සිදුවන අවදානම වෙනුවෙන් ලැබෙන ප්‍රතිලාභ පිළිබඳ ව කෙටි හැඳින්වීමක් කිරීමට උපදෙස් දෙන්න.
- කණ්ඩායම් අනාවරණ නිර්මාණශීලීව ද, සාමූහිකව ද සමස්ත පන්තියට ඉදිරිපත් කිරීමට සුදානම් කරවන්න.

විෂය කරුණු පැහැදිලි කර ගැනීමට අත්වැලක්

- හවුල් ව්‍යාපාරයකට හවුල්කරුවන්ගේ දායකත්වය ලබා ගත හැකි ආකාර තුනක් පහත සඳහන් වේ.
 - කළමනාකරණයට දායක වීම
 - ප්‍රාග්ධනය සැපයීම
 - අවදානම් දැරීම
- දායකත්වය අනුව පහත සඳහන් ආකාරයේ විශේෂ වාසි ඔවුන්ට හිමිවිය යුතු ය.
 - විශේෂ කළමනාකරණ දායකත්වය සඳහා වේතන
 - ප්‍රාග්ධනය වැඩිපුර යෙදවීම හා ප්‍රාග්ධනය රඳවා ගැනීම වෙනුවෙන් ප්‍රාග්ධන පොළී
 - අවදානම් දැරීම වෙනුවෙන් ලාභ කොටස්
- මෙම ප්‍රතිලාභ ලබා දීම පිළිබඳ එකඟතාව හවුල් ගිවිසුමක් අනුව සිදුවිය යුතුවේ.

නිපුණතා මට්ටම : 11.3 : හවුල්කරුවන්ගේ හිමිකම් අනාවරණය කරයි.
කාලච්ඡේද : 15

ඉගෙනුම් ඵල

- හවුල්කරුවන්ගේ හිමිකම් දැක්වීමට පිළියෙල කළ යුතු ගිණුම් වර්ග හඳුන්වයි.
- හවුල්කරුවන්ගේ හිමිකම වැඩිවීමට හා අඩුවීමට බලපාන ගනුදෙනු දක්වයි.
- හවුල්කරුවන්ගේ හිමිකම සම්බන්ධ ගනුදෙනු සටහන් කර හිමිකම අනාවරණය කරයි.
- කිසියම් කටයුත්තකට කැපවීම හා අවංක දායකත්වය මත වැඩි ප්‍රතිලාභ ලබා ගත හැකි බව නිශ්චය කරයි.
- පුද්ගලයන්ගේ දක්ෂතා එකතු වූ කළ ස්ථාවර ඒකකයක් ගොඩනැගෙන බව තහවුරු කරයි.

ඉගෙනුම්- ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලිය :
පිවිසුම

- පහත දැක්වෙන ප්‍රශ්න දෙක පන්තියට ඉදිරිපත් කර සිසු අදහස් විමසන්න.
 - ව්‍යාපාරයක හවුල්කරුවකුවීම සඳහා මුදල් යෙදවිය යුතුම ද?
 - ඒ ඒ හවුල්කරුවන්ගේ දායකත්වය වෙනුවෙන් ලබාදෙන ප්‍රතිලාභ මොනවා ද?
- හවුල් ව්‍යාපාරයේ වත්කම, හවුල්කරුවන්ගේ පෞද්ගලික පරිහරණයට ගැනීම වෙනුවෙන් හවුල් ව්‍යාපාරය කටයුතු කරන්නේ කෙසේ ද?
- ව්‍යාපාරයේ මුදල්, වෙළෙඳ භාණ්ඩ, තොග, දේපළ හවුල්කරුවන් තම පෞද්ගලික පරිහරණයට යොදා ගැනීම ගැනිලි ලෙස හඳුන්වන අතර ඒ සඳහා හවුල්කරුවන් හවුල් ගිවිසුමේ සඳහන් වන පරිදි පොළියක් ගෙවිය යුතු බව.
- පහත සඳහන් කරුණු මතු කරමින් සාකච්ඡාවක් මෙහෙයවන්න.
 - හවුල් ව්‍යාපාරයක හවුල්කරුවකු ලෙස මුදල් යෙදවීමෙන්, දේපළ යෙදවීමෙන්, දැනුම ලබාදීමෙන්, කීර්තිනාමය ලබාදීමෙන් හෝ ශ්‍රමයෙන් දායකවීමට හැකිවේ.
 - හවුල්කරුවන්ගේ දායකත්වය අනුව ප්‍රතිලාභ ලෙස වේතන, ප්‍රාග්ධන පොළී හා ලාභ කොටස වශයෙන් ලබාගත හැකි ය.

ඉගෙනුම කඳහා යෝජිත උපදෙස් :

- පහත සඳහන් වන ABC හවුල් ව්‍යාපාරයේ, හවුල් ගිවිසුමේ කොන්දේසිවලින් ඒ ඒ කණ්ඩායමට ලැබෙන කොන්දේසි කෙරෙහි අවධානය යොමු කරවන්න.
 - ප්‍රාග්ධනයට පොළිය 10%ක් හා කළමනාකරු වන Bගේ මාසික වේතනය 12,000/- ක් හිමිය.
 - ගැනිලි සඳහා පොළිය 5%ක් වන අතර, ලාභාලාභ බෙදා ගැනීමේ අනුපාතය පිළිවෙලින් 5:3:2කි.
- හවුල් ගිවිසුම කොන්දේසි ප්‍රකාර කටයුතු කිරීමට අවශ්‍ය තොරතුරු ලබා ගැනීම සඳහා ඒ ඒ කණ්ඩායමට අදාළ වන පරිදි හවුල්කරුවන්ගේ ප්‍රාග්ධන ශේෂ, වේතන, ගැනිලි හා ලාභ කොටස් සඳහා වටිනාකම් උපකල්පනය කර පෙළගැස්වීමට උපදෙස් දෙන්න.

- ඒ ඒ කණ්ඩායමට අදාළ කොන්දේසිවලින් හිමිකමට වන බලපෑම අඩු, වැඩි වන ආකාරය විස්තර කිරීමට මග පෙන්වන්න.
- එම බලවේග ද්විත්ව සටහන් න්‍යායට අනුව ඉදිරිපත් කළ හැකි ආකාරය පිළිබඳ ව කණ්ඩායමේ යෝජනා ඉදිරිපත් කරවන්න.
- එම බලපෑම ජංගම ගිණුමක සටහන් කර පෙන්වීමට උපදෙස් දෙන්න.
- හවුල් ව්‍යාපාරයේ ප්‍රාග්ධන ගිණුම් පවත්වාගෙන යන ආකාරය විමසන්න.
- කණ්ඩායම් අනාවරණ නිර්මාණශීලීව ද, සාමූහිකව ද සමස්ත පන්තියට ඉදිරිපත් කිරීමට සූදානම් කරවන්න.

විෂය කරුණු පැහැදිලි කර ගැනීමට අත්වැලක් :

- හවුල් ව්‍යාපාරවල ගිණුම් පිළියෙල කිරීමේ දී කේවල ස්වභාවික ව්‍යාපාරවලට වඩා විශේෂත්වයක් ඇත.
- හවුල්කරුවන්ට වෙන් වූ තීරු සහිත ව ගිණුම් පවත්වාගෙන යා යුතුවේ.
- ප්‍රාග්ධනය වසර තුළ වෙනස්වන ආකාරය ප්‍රාග්ධන ගිණුමෙන් නිරූපනය වේ.
- ජංගම ගිණුම මගින් හවුල් ව්‍යාපාරයේ අනෙකුත් අයිතීන් හවුල්කරුවන්ට හෙළිදරව් කළ හැකි ය.
- ගැනිලි ගිණුම මගින් වාර්ෂික ගැනිලි හඳුනා ගත හැකි වේ.
- ණය ගිණුම මගින් හවුල්කරුවන් ව්‍යාපාරයට සපයා ඇති ණය අනාවරණය කර ගත හැකි ය.
- මේ අනුව හවුල්කරුවන් ව්‍යාපාරයටත්, ව්‍යාපාරය හවුල්කරුවන්ටත් ඇති බැඳීම තහවුරු වනු ඇත.
- ඒ අනුව හවුල්කරුවන්ගේ හිමිකම ඉහත ගිණුම් මගින් අනාවරණය වේ.

නිපුණතා මට්ටම II.4: හවුල් ව්‍යාපාරයක ආදායම් ප්‍රකාශය පිළියෙල කර හවුල් කරුවන් අතර ලාභාලාභ විසර්ජනය කරයි.

කාලවිච්ඡේද : 15

ඉගෙනුම් වල :

- විසර්ජන ගිණුමක අවශ්‍යතාව පැහැදිලි කරයි.
- හවුල් ව්‍යාපාරයක ලාභ හවුල්කරුවන් අතර බෙදී යන විවිධ ආකාර විස්තර කරයි.
- ආදායම් ප්‍රකාශය හා විසර්ජන ගිණුම පිළියෙල කරයි.
- හවුල් කරන කාර්යයකදී ලබන ප්‍රතිලාභ සාධාරණව බෙදා හැරීම යුක්ති සහගත බව පෙන්වා දෙයි.
- සාමූහික කටයුතු වලදී අන් අය ගේ මත ඉවසීමටත් විධාන ගරු කිරීමටත් සුදානම ප්‍රදර්ශනය කරයි.

ඉගෙනුම්- ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලිය :

පිවිසුම

- හවුල්කරුවන් කිහිප දෙනෙකු සිටින බැවින් ලාභාලාභ බෙදාහැරීමට ක්‍රමවත් වැඩපිළිවෙලක් තිබීමේ අවශ්‍යතාව විමසමින් පහත සඳහන් කරුණු මතු කරමින් සාකච්ඡාවක් මෙහෙයවන්න.
- හවුල් ගිවිසුමේ සඳහන් වන්නේ නම් ප්‍රාග්ධන පොලී, වේතන හා ගැනිලි පොලී අය කිරීම සිදු කළ යුතුවේ.
- ගිවිසුමක් නොමැති අවස්ථාවලදී වර්ෂ 1890 හවුල් හවුල් ව්‍යාපාර ආඥා පනතේ නියමයන් ට අනුව කටයුතු කළ යුතු ය.
- ලාභය බෙදී යන ආකාරය ලාභාලාභ විසර්ජන ගිණුමේ සටහන් කළ යුතුවේ.

ඉගෙනුම සඳහා යෝජිත උපදෙස් :

- පහත සඳහන් හවුල්කරුවන්ගේ හිමිකම් වෙනස් වීමට බලපාන සාධක අතරින් ඒ ඒ කණ්ඩායමට ලැබෙන සාධකය කෙරෙහි අවධානය යොමු කරවන්න.
 - ප්‍රාග්ධන පොලී
 - වේතන
 - ගැනිලි පොලී
- මාතෘකාව හඳුන්වා ඒ තුළින් හිමිකම වෙනස් වන ආකාරය ඉදිරිපත් කිරීමට කණ්ඩායම් සාකච්ඡාවක් මෙහෙයවන්න.
- පහත සඳහන් අමල් , කමල් හා නිමල් හවුල් ව්‍යාපාරයේ තොරතුරු වලින් අදාළ තොරතුරු පදනම් කරගෙන මාතෘකාවට ගැලපීම් කරවන්න.

	ප්‍රාග්ධනය	ජංගම ගිණුම	ගැනිලි ගිණුම
අමල්	100000	10000 (බැර)	5000
කමල්	75000	5000 (බැර)	3000
නිමල්	50000	2000 (හර)	-

- මෙදිනට ව්‍යාපාරයේ ණය පොලී ගැලපීමට පෙර රු. 25000/= ක ශුද්ධ ලාභයක් උපයා ගෙන ඇත.
- නිමල් ව්‍යාපාරයෙන් රු. 5000/= ක ණය මුදලක් ලබා ගෙන ඇත.
- අමල්ට හා කමල් ට මාසිකව රු. 400/= බැගින් වේතන හිමිය.
- ප්‍රාග්ධනයට පොලිය 5% ක් හිමි වේ.
- ගැනිලි සඳහා 4% ක පොලියක් අය කරයි.
- ජංගම ගිණුමේ ශේෂය සඳහා 2% ක පොලියක් ගණනය කළ යුතු වේ.
- නිමල් ලබා ගත් ණය සඳහා 4% ක පොලියක් ව්‍යාපාරය අය කරයි.
- ඔබට ලැබුණ සාධකයට අමතරව හවුල් කරුවන්ගේ හිමිකම් වෙනස් වීමට බලපාන සාධක දෙකක් සඳහා නිදසුන් දෙන්න.
- එම සාධක දෙක හිමිකම වෙනස් වීමට බලපාන ආකාරය කෙටියෙන් විස්තර කිරීමට උපදෙස් දෙන්න.
- මාතෘකාවට අදාළව ගලපන ලද තොරතුරු හා නිදසුන් මගින් ඉදිරිපත් කළ තොරතුරු ගිණුමක ද දැක්වීමට මඟ පෙන්වන්න.
- කණ්ඩායම් අනාවරණ සාමූහිකව ද, නිර්මාණශීලීව ද සමස්ත පන්තියට ඉදිරිපත් කිරීමට සූදානම් කරවන්න.

විෂය කරුණු පැහැදිලි කර ගැනීමට අත්වැලක්

- හවුල් ව්‍යාපාරයක මෙහෙයුම් ප්‍රතිඵලය ගණනය කිරීම සඳහා වෙළඳ හා ලාභාලාභ ගිණුම පිළියෙල කරනු ලැබේ.
- හවුල් ව්‍යාපාරයේ අයිතිය කිහිප දෙනෙකු සතු වන නිසා ලාභය විසර්ජනය කරනු ලැබේ.
- හවුල්කරුවකු වශයෙන් කටයුතු කිරීම නිසා ව්‍යාපාරයට අය විය යුතු දෑ හා ව්‍යාපාරයෙන් ව්‍යාපාරයෙන් හවුල්කරු ට ගෙවිය යුතු දෑ විසර්ජන ගිණුමේ ඇතුළත් කරනු ලැබේ.
- විසර්ජන ගිණුමේ ඇතුළත් අයිතමවල ද්විත්ව සටහන සම්පූර්ණ කිරීම සඳහා (හිමිකමට ඇති කරන බලපෑම දැක්වීම සඳහා) ජංගම ගිණුම යොදා ගනියි.
- හවුල්කරුවන් ගිවිසගත් ආදායම් සහතික කිරීමක් ඇත්නම් එයද විසර්ජන ගිණුම තුළ ගැලපිය යුතුවේ.

නිපුණතා මට්ටම 11.5 : හවුල් ව්‍යාපාරයක ශේෂ පත්‍රය හා මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශය පිළියෙල කරයි.
කාලච්ඡේද සංඛ්‍යාව : 15

ඉගෙනුම් වල :

- හවුල්කරුවන් ගේ හිමිකම් ශේෂ පත්‍රය තුළ ඉදිරිපත් කිරීම පැහැදිලි කරයි.
- හවුලකරුවන් ගේ අයිතිය වෙන වෙනම ගණනය කර ඉදිරිපත් කිරීම විශේෂ අවශ්‍යතාවක් බව පැහැදිලි කරයි.
- හවුල් ව්‍යාපාරයක ශේෂ පත්‍රය පිළියෙල කරයි.
- හවුල් කටයුත්තක් කිරීමේ දී නිවුල්ව කිරීමට හුරුව ලබයි.
- නිවැරදි ආකෘති යොදා ගනිමින් සමස්ථ තත්වය නිරූපණය කරයි.

ඉගෙනුම්- ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලිය :
පිවිසුම

- පෙර දැනුම සිහිගැන්වීමට පහත සඳහන් ප්‍රශ්න ඉදිරිපත් කරමින් මතු සඳහන් කරුණු මතු කර ගැනීමට සාකච්ඡාවක් මෙහෙයවන්න.
 - කාලච්ඡේදයක අයහාර ප්‍රතිඵලය ගණනය කළ පසු ශේෂ පිරික්සුමක ඉතිරි වන අයිතම මොනවාද ?
 - එම ශේෂයන් ඉදිරිපත් කරන ලේඛනය කුමක් ද?
 - සංවිධාන ව්‍යුහය වෙනස් වුවත් ශේෂ පත්‍රයකින් ඉදිරිපත් කරන තොරතුරු වල වෙනසක් පවතී ද?
 - හවුල්කරුවන් ගේ හිමිකම් නිරූපණය සඳහා මෙතෙක් ඔබ හඳුනා ගත් ගිණුම් මොනවා ද?
 - හවුල් ව්‍යාපාරයක මුදල් ගලා ඒම සහ මුදල් ගලා යාම සිදුවන අයිතම නම් කරන්න.
- හවුල් ව්‍යාපාරයක අයහාර ප්‍රතිඵල ගණනය කළ පසු ඉතිරිවන ගිණුම්වල ශේෂ වත්කම්, වගකීම්, හිමිකම් නිරූපණය කරයි.
- එම ශේෂ ඇතුළත් කරමින් ගිණුම් කාලච්ඡේදයේ අවසන් දිනට ශේෂ පත්‍රය පිළියෙල කරනු ලැබේ.
- හවුල්කරුවන් ගේ හිමිකම දැක්වෙන ප්‍රාග්ධන ගිණුම සහ ජංගම ගිණුම් වෙන වෙනම ශේෂ පත්‍රය තුළ ඉදිරිපත් කරනු ලැබේ.

ඉගෙනුම සඳහා යෝජිත උපදෙස් :

- පහත සඳහන් ව්‍යාපාර අතරින් ඒ ඒ කණ්ඩායමට ලැබෙන ව්‍යාපාරය කෙරෙහි අවධානය යොමු කරවන්න.

A B C හවුල් ව්‍යාපාරය	සුදු සහ කළු හවුල් ව්‍යාපාරය	රවි, මුඛ, ගුරු හා ශනි හවුල් ව්‍යාපාරය
<ul style="list-style-type: none"> • හවුල්කරුවන් තිදෙනෙක් සහිත ව්‍යාපාරයක් • ප්‍රාග්ධන ගිණුම්වල ආරම්භක ශේෂ • ජංගම ගිණුම් ආ. ශේෂ (සියළු හවුල්කරුවන් ගේ ශේෂ බැරට පවතී.) • ප්‍රාග්ධන පොලී 	<ul style="list-style-type: none"> • හවුල්කරුවන් දෙදෙනෙක් සහිත ව්‍යාපාරයක් • ප්‍රාග්ධන ගිණුම්වල ආරම්භක ශේෂ • ජංගම ගිණුම් ආ. ශේෂ • එක් අයකු ගේ ශේෂය හර ට පවතී. • ප්‍රාග්ධන පොලී 	<ul style="list-style-type: none"> • හවුල්කරුවන් හතර දෙනෙක් සහිත ව්‍යාපාරයක් • ප්‍රාග්ධන ගිණුම්වල ආරම්භක ශේෂ • ජංගම ගිණුම් ආ. ශේෂ • දෙදෙනෙකු ගේ ශේෂ හර ට පවතී.

<ul style="list-style-type: none"> ● ලාභ කොටස් ● සියළු හවුල්කරුවන් අමතර ප්‍රාග්ධනය සපයා ඇත ● ● ස්ථාවර වත්කම් දෙකක් ● ජංගම වත්කම් දෙකක් ● ජංගම වගකීම් දෙකක් 	<ul style="list-style-type: none"> ● ලාභ කොටස් ● ● එක් හවුල්කරුවකු ණය සපයා ඇති අතර පොලී ගිවිසුමක් හෝ පොලී ලබා ගෙන ද නැත. ● ස්ථාවර වත්කම් දෙකක් ● ජංගම වත්කම් දෙකක් ● ජංගම වගකීම් දෙකක් 	<ul style="list-style-type: none"> ● ලාභ කොටස් ● ● දෙදෙනෙක් ණය සපයා ඇත. ණය පොලිය වර්ෂයකට 10% ● ස්ථාවර වත්කම් දෙකක් ● ජංගම වත්කම් දෙකක් ● ජංගම වගකීම් දෙකක්
--	--	--

- ව්‍යාපාරයේ ඇතුළත් කර ඇති අයිතම සඳහා වටිනාකම සඳහන් කරවන්න.
- එම වටිනාකම් සහිත අයිතම ඇසුරෙන් පහත සඳහන් ගිණුම් පිළියෙල කර තුලනය කරවන්න.
 - ප්‍රාග්ධන ගිණුම්
 - ජංගම ගිණුම්
- ප්‍රාග්ධන හා ජංගම ගිණුම්වල ශේෂයන් ද, අනෙකුත් වත්කම් හා වගකීම් වල ශේෂයන් ද උපයෝගී කර ගෙන උපකල්පිත දිනකට ශේෂ පත්‍රය පිළියෙල කරවන්න.
- ව්‍යාපාරයේ මුදල් ගලා ඒම සහ ගලා යාම් සඳහා වටිනාකම් සමග නිදසුන් ඉදිරිපත් කර සුදුසු ආකෘතියක ඇතුළත් කරවන්න.
- කණ්ඩායම් අනාවරණ සාමූහිකව ද, නිර්මාණශීලීව ද සමස්ත පන්තියට ඉදිරිපත් කිරීමට සූදානම් වන්න.

විෂය කරුණු පැහැදිලි කර ගැනීමට අත්වැලක්

- හවුල්කරුවන් ගේ ස්ථාවර හිමිකම හා විචල්‍ය හිමිකම ශේෂ පත්‍රය තුළ වෙන වෙනම ඉදිරිපත් කළ යුතුවේ.
- හවුල්කරුවන් ව්‍යාපාරයට සැපයූ ණය ඔවුන් ගේ හිමිකම් කොටසක් නොවන බව හා එය වෙනම අයිතමයක් ලෙස ශේෂ පත්‍රය තුළ ඉදිරිපත් කළ යුතු ය.
- ජංගම ගිණුමේ හර ශේෂයන් පවතින්නේ නම් එය අනෙක් හවුල්කරුවන් ගේ ගිණුම් ශේෂවල එකතුවෙන් අඩු කර පෙන් විය යුතුවේ.
- ශේෂ පත්‍රය තුළ අනෙකුත් වත්කම්, වගකීම් ඉදිරිපත් කිරීම පෙර පරිදිම ද්‍රවශීලතා අනුපිළිවෙලකට කළ යුතුවේ.
- හවුල් ව්‍යාපාරයක මුදල් ගලා ඒම සහ මුදල් ගලා යාම සඳහා නිදසුන් පහත ආකාරයෙන් දැක්විය හැකි ය.
 - ප්‍රාග්ධනය යෙදීම
 - ණය ගැනීමෙන්
 - ණය ගෙවීම්
 - හවුල්කරුවන්ගේ හිමිකම් සඳහා මුදල් ලැබීම
 - විකුණුම් ආදායම් ලැබීම්
 - විකුණුම් පිරිවැය ගෙවීම්
 - වෙනත් ලැබීම් හා ගෙවීම්

නිදර්ශන 11.6 : හවුල්කරුවන් අතර ලාභාලාභ බෙදා ගැනීමේ අනුපාතය වෙනස් වන අවස්ථාවන් හි දී ගනු දෙනු හා සිද්ධීන් ගිණුම්ගත කරයි.

කාලච්ඡේද : 15

ඉගෙනුම් වල :

- හවුල්කරුවන් අතර ලාභාලාභ අනුපාතය වෙනස් වන අවස්ථා නම් කරයි.
- හවුල් ව්‍යාපාරයක වාර්තා නොවූ වත්කම් හවුල්කරුවන් ගේ හිමිකම් වෙනස් වීමට බලපාන ආකාරය පැහැදිලි කරයි.
- හවුල්කරුවන් අතර ලාභාලාභ අනුපාතය වෙනස් වන අවස්ථාවන් හි දී අදාළ ගැලපීම් සහිත මූල්‍ය ප්‍රකාශ පිළියෙල කරයි.
- සුදුසු ආකෘති යොදා ගනිමින් හිමිකාරීත්වය තුළ සිදුවන වෙනස් කම් අනායරණය කරයි. .
- පැරණි තත්වයන් හා නව තත්වයන් භාවිත කරයි.

ඉගෙනුම්- ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලිය :

පිවිසුම

- ස්වේච්ඡාවෙන් ඉදිරිපත් වන ශිෂ්‍යයින් තිදෙනෙකු ලවා සංවාදය පන්තියට ඉදිරිපත් කර පහත සඳහන් කරුණු මතු කරමින් සාකච්ඡාවක් මෙහෙයවන්න.

සංවාදය

භූමිකා - 1. මලින් 2. ලලින් 3. තීක්ෂණ

මලින් : ලලින් අපේ ව්‍යාපාරයට අපේ මල්ලි තීක්ෂණ හවුල්කර ගනිමු ද?

ලලින් : ඇයි එහෙම කියන්නේ ?

මලින් : මල්ලි තීක්ෂණ මේ ගැන මගෙන් අනුව. ඒ වගේම මල්ලි තීක්ෂණ දක්ෂ, ව්‍යාපාර ගැන නොයෙකේ සම්බන්ධතා තියෙන යමක් කරන්න පුළුවන් කෙනෙක්.

ලලින් : එහෙම කොහොමද? අපේ ව්‍යාපාර මේ තත්වයට ගෙනාවෙ අපි දෙන්න නෙ.

මලින් : ඒක හරි, අපි ගොඩනගා ගත්ත ව්‍යාපාරයේ වාසිය අපට තියා ගෙන තීක්ෂණ මල්ලින් හවුල් කරගන්න පුළුවන් ක්‍රමයක් බලමු.

තීක්ෂණ: මලින් අයියේ, කොහොම ද මගේ යෝජනාව ලලින් අයිය ගෙ අදහස මොකක් ද?

ලලින් : මගේ අකමැත්තක් නෑ....

තීක්ෂණ: නියමයි! ගොඩක් ස්තුතියි ලලින් අයියේ.

ලලින් : ඔව්, තීක්ෂණ ගෙ අයියයි මමයි කිසිම ගැටළුවක් නැතිව ව්‍යාපාරය කලා.

නමුත් මලිතුයි මමයි මේ වන තෙක් ගොඩ නගපු ව්‍යාපාරයට වටිනාකමක් තියෙන්න ඕනේ.

ඒ වගේම, අපේ පොත් පත් වල සඳහන් වත්කම් වල අගය මීට අවුරුදු ගණනකට උඩදි ලියපු අගයන් තියෙන්නේ. ඒවා අදට ගැලපෙන්නේ නෑ. අදට ගැලපෙන ආකාරයට පොත් වලට ගන්න වෙනව.

තීක්ෂණ: මම එකඟ වෙනවා.

මලින් : එහෙම නම් ,

අපි මේ වන තෙක් ගොඩ නගපු ව්‍යාපාරයේ හොඳ නමට යම් වටිනාකමකුත්, පොත් වල සඳහන් වත්කම් වල අගයට අදට ගැලපෙන වටිනාකමකුත්, එකතුකර ගනිමු.

- ව්‍යාපාරය සතු ජංගම නොවන වත්කම් ඓතිහාසික පදනමට ගිණුම් තබා ඇත.
- හවුල්කරුවන් ගේ අයිතිය වෙනස් වන විට එම වත්කම්වල සැබෑ අගය පොත් වල වාර්තා කළ යුතු ය.
- ව්‍යාපාරය අඛණ්ඩව ගෙන ආ හොඳ නම සඳහා වටිනාකමක් ආරෝපණය කළ හැකි ය.

ඉගෙනුම් කඳහා යෝජිත උපදෙස් :

- පහත සඳහන් අවස්ථා අතුරින් ඒ ඒ කණ්ඩායමට ලැබෙන අවස්ථාව කෙරෙහි අවධානය යොමු කරවන්න.
 - 2008 / 01 / 01 දින C හවුලට බඳවා ගැනීම
 - 2008 / 12 / 31 දින C හවුලින් ඉවත්වීම
 - 2008 / 06 / 30 දින C හවුලට බඳවා ගැනීම
 - 2008 / 06 / 30 දින C හවුලෙන් ඉවත්වීම
- පහත සඳහන් A, B, C, හවුල් ව්‍යාපාරයේ තොරතුරු හොඳින් අධ්‍යයනය කරවන්න.
 - A, B, C, හවුල්කරුවන් ගේ හවුල් ගිවිසුම පහත සඳහන් කොන්දේසි වලින් සමන්විත වෙයි.
 - ලාභාලාභ අනුපාතය 3 : 2 : 1
 - වාර්ෂික චේතන පිළිවෙලින්
 - A - රු. 24000/=
 - B - රු. 12000/=
 - C - රු. 36000/=
 - ප්‍රාග්ධන පොලිය 10% වාර්ෂිකව
 - ගැනිලි පොලී වාර්ෂිකව 10%
- 2008/12/31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය තුළ උපුටා ගත් තොරතුරු කිහිපයක් මෙසේ ය.

• වාර්ෂික පිරිවැටුම	රු. 600000/=
• විකුණුම් පිරිවැය	රු. 400000/=
• ආයතන වියදම්	රු. 16000/=
• පරිපාලන වියදම්	රු. 24000/=
• විකුණුම් සහ බෙදා හැරීම් වියදම්	රු. 18000/=
• මූල්‍ය වියදම්	රු. 12000/=
• A ට ගෙවූ ණය පොලී	රු. 4000/=
• බොල් ණය	රු. 2000/=
• ප්‍රාග්ධනය	A - රු. 300000/=
	B - රු. 250000/=
	C - රු. 200000/=
• ගැනිලි	A - රු. 10000/=
	B - රු. 5000/=

 - හිමිකම් වෙනස් වූ දිනට කීර්තිනාමය රු 60000/= ක් ලෙස තක්සේරු කර ඇත.
 - හිමිකම් වෙනස් වූ පසු ලාභය 50% කින් වැඩිවී ඇත.
 - බොල් ණය කපා හැරීම අදාළ වන්නේ 2008/06/30 දිනෙන් පසුවයි.
 - A ණය මුදල් සපයා ඇත්තේ 2008/07/01 දිනයි. ඊට අදාළ අර්ධ වාර්ෂික පොලිය ගෙවා ඇත.

- හිමිකම් වෙනස් වූ දිනට හවුල් ව්‍යාපාරයේ පැවති වත්කම් හා වගකීම් වල අගයන් වෙනස් වීම් පහත දැක්වේ.

ගොඩනැගිලි රු. 9000/= කින් වැඩිවීම

ලී බඩු රු. 2000/= කින් අඩු වීම

ප්‍රත්‍යාගතන වියදම් රු. 1000/= ක් දැරීම

- වත්කම් හා වගකීම් වල අගයන් වල වෙනස් වීම් ප්‍රතිඵලය ගණනය කිරීමට පහත ආකාරයේ ගිණුමක වාර්තා කරවන්න.

ප්‍රත්‍යාගතන ගිණුම

අගය අඩුවීම වියදම් දැරීම	අගය වැඩි වීම
----------------------------	--------------

- ප්‍රත්‍යාගතන ගිණුමේ ප්‍රතිඵලය ප්‍රාග්ධන ගිණුම්වලට මාරු කිරීමට උපදෙස් දෙන්න.
- හිමිකම් වෙනස් වූ දිනට ව්‍යාපාරයේ ව්‍යාපාරයේ කීර්ති නාමය ප්‍රාග්ධන ගිණුම තුළින් සැලසුම් කරවන්න.
- අදාළ තොරතුරු උපයෝගී කර ගෙන කාල පදනම මත ව්‍යාපාරයේ ආදායම් ප්‍රකාශය පිළියෙල කරවන්න. (වෙළඳ ශේෂ, ලාභාලාභ ගිණුම හා විසර්ජන ගිණුම).
- කණ්ඩායම් අනාවරණ සාමූහිකව ද, නිර්මාණශීලීව ද සමස්ත පන්තියට ඉදිරිපත් කිරීමට සූදානම් වන්න.

විෂය කරුණු පැහැදිලි කර ගැනීමට අත්වැලක් :

- හවුල් ව්‍යාපාරයේ ලාභාලාභ අනුපාතය පහත ආකාර නිසා වෙනස් වේ.
 - හවුල්කරුවකු බඳවා ගැනීම
 - හවුල්කරුවකු ඉවත් වීම
- හවුල් අයිතිය වෙනස් වීම නිසා ව්‍යාපාරය නව ව්‍යාපාරයක් බවට පරිවර්තනය වේ.
- වත්කම් වගකීම් වල මෙකී භාවිත අගයන් වර්තමාන අගයන් බවට පරිවර්තනය කිරීම යුක්ති සහගත වේ.
- කීර්ති නාමය අගය ---- එය පැරණි හවුල්කරුන් ගේ ප්‍රාග්ධන ගිණුමට ගැලපිය යුතුවේ.
- ප්‍රත්‍යාගතන ප්‍රතිඵලය පැරණි හවුල්කරුවන් ගේ ප්‍රාග්ධන ගිණුම්වලට ගැලපිය යුතු ය.
- හවුල් ව්‍යාපාරයක ආදායම් ප්‍රකාශය පහත අවස්ථාවලදී කාල පදනම මත දැක්විය යුතුවේ.
 - ගිණුම් කාලය තුළ අයිතිය වෙනස් වීමක දී
 - ගිණුම් කාලච්ඡේදය මුල දී සහ අගදී හවුල්කරුවන් ගේ අයිතිය වෙනස් වන්නේ නම් ආදායම ප්‍රකාශය කාල පදනම මත බෙදා වෙන් කර සකස් කිරීම අවශ්‍ය නොවේ.
- නිශ්චිත වූ ආදායම් සහ වියදම් ඒ ඒ කාලච්ඡේදයට අදාළව පැහැදිලිව වෙන්කර හඳුනාගත යුතු ය.
- හවුල් ව්‍යාපාරයේ ගිණුම් කාලච්ඡේදයට අදාළව පහත මූල්‍ය ප්‍රකාශ පිළියෙල කළ යුතුවේ.
 - වෙළඳ හා ලාභාලාභ ගිණුම
 - ලා/ලා විසර්ජන ගිණුම
 - ජංගම ගිණුම්
 - ප්‍රාග්ධන ගිණුම්
- අයිතිය වෙනස් වීම නිසා හවුල්කරුවන් ට ලාභ හිමි වීමේ දී අසාධාරණයක් නොවිය යුතු ය.

පාසල පදනම් කරගත් තක්සේරුකරණය

පාසල පදනම් කරගත් තක්සේරුකරණය - හැඳින්වීම

ඉගෙනුම - ඉගැන්වීම සහ ඇගයීම අධ්‍යාපන ක්‍රියාවලියේ වැදගත් සංරචක තුනක් බවත් ඉගෙනුමෙහි සහ ඉගැන්වීමෙහි ප්‍රගතිය දැනගැනීම පිණිස ඇගයීම යොදා ගතයුතු බවත් සෑම ගුරුවරයකු විසින් ම දැන යුතු පැහැදිලි කරුණකි. ඒවා අන්‍යෝන්‍ය බලපෑමෙන් යුතු ව ක්‍රියා කරන බවත් එසේ ම එකිනෙකෙහි සංවර්ධනය කෙරෙහි එම සංරචක බලපාන බවත් ගුරුවරු දනිති. සන්නික (නිරන්තරයෙන් සිදුවන) ඇගයීම් මූලධර්ම අනුව ඇගයීම සිදුවිය යුත්තේ ඉගෙනීම හා ඉගැන්වීම කෙරෙන අතරතුර දීය. මෙය ඉගෙනුම් - ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලිය ආරම්භයේ දී හෝ මැද දී හෝ අග දී හෝ යන ඕනෑම අවස්ථාවක දී සිදුවිය හැකි බව තේරුම් ගැනීම ගුරුවරයකුට අවශ්‍ය ය. එලෙස නම සිසුන්ගේ ඉගෙනුම් ප්‍රගතිය ඇගයීමට අපේක්ෂා කරන ගුරුවරයකු ඉගෙනුම ඉගැන්වීම සහ ඇගයීම පිළිබඳ සංවිධානාත්මක සැලැස්මක් යොදාගත යුතුවෙයි.

පාසල පදනම් කරගත් ඇගයීම් වැඩපිළිවෙළ හුදු විභාග ක්‍රමයක් හෝ පරීක්ෂණ පැවැත්වීමක් හෝ නොවේ. එය හඳුන්වනු ලබන්නේ සිසුන්ගේ ඉගෙනීමත්, ගුරුවරුන්ගේ ඉගැන්වීමත් වැඩි දියුණු කිරීම සඳහා යොදාගනු ලබන මැදිහත් වීමක් වශයෙනි. මෙය සිසුන්ට සම්පව සිටිමින් ඔවුන්ගේ ප්‍රබලතා සහ දුබලතා හඳුනාගෙන ඒවාට පිලියම් යොදමින් සිසුන්ගේ උපරිම වර්ධනය ළඟා කර ගැනීමට යොදාගත හැකි වැඩපිළිවෙළකි.

ඉගෙනුම් - ඉගැන්වීම් ක්‍රියාකාරකම් තුළින් අනාවරණ ක්‍රියාවලියකට සිසුන් යොමු කෙරෙන අතර, ගුරුවරයා සිසුන් අතර ගැවසෙමින් ඔවුන් ඉටුකරන කාර්ය නිරීක්ෂණය කරමින් මාර්ගෝපදේශකත්වය සපයමින් කටයුතු කිරීම පාසල පදනම් කරගත් ඇගයීම් වැඩපිළිවෙළ ක්‍රියාත්මක කිරීමේ දී අපේක්ෂා කෙරේ. මෙහිදී ශිෂ්‍යයා නිරතුරුව ඇගයීමට ලක්විය යුතු අතර, ශිෂ්‍ය හැකියා සංවර්ධනය අපේක්ෂිත අන්දමින් සිදුවන්නේ දැයි ගුරුවරයා විසින් තහවුරු කරුණු ලැබිය යුතු වෙයි.

ඉගෙනීම සහ ඉගැන්වීම මගින් සිදුවිය යුත්තේ සිසුන්ට නිසි අත්දැකීම් ලබා දෙමින් ඒවා සිසුන් විසින් නිසි පරිදි අත්පත් කර ගෙන තිබේ දැයි තහවුරු කර ගැනීම ය. ඒ සඳහා නිසි මාර්ගෝපදේශය සැපයීම ය. ඇගයීමේ (තක්සේරු කිරීමේ) යෙදී සිටින ගුරුවරුන්ට තම සිසුන් සඳහා දෙයාකාරයක මාර්ගෝපදේශකත්වය ලබා දිය හැකි ය. එම මාර්ගෝපදේශ පොදුවේ හඳුන්වන්නේ ප්‍රති පෝෂණය (Feed Back) හා ඉදිරි පෝෂණය (Feed Forward) යනුවෙනි. සිසුන්ගේ දුබලතා හා නොහැකියා අනාවරණය කරගත් විට ඔවුන්ගේ ඉගෙනුම් ගැටලු මගහරවා ගැනීමට ප්‍රතිපෝෂණයත් සිසු හැකියා සහ ප්‍රබලතා හඳුනා ගත් විට එම දක්ෂතා වැඩි දියුණු කිරීමට ඉදිරි පෝෂණයත් ලබා දීම ගුරු කාර්යය වෙයි.

ඉගෙනුම් - ඉගැන්වුම් ක්‍රියාවලියේ සාර්ථකත්වය සඳහා පාඨමාලාවේ අරමුණු අතරින් කවර අරමුණු කවර මට්ටමින් සාක්ෂාත් කළ හැකි වූයේ දැයි හඳුනා ගැනීම සිසුන්ට අවශ්‍ය වෙයි. ඇගයීම් වැඩපිළිවෙළ ඔස්සේ සිසුන් ළගා කර ගත් ප්‍රවීණතා මට්ටම් නිශ්චය කිරීම මේ අනුව ගුරුවරුන්ගෙන් බලාපොරොත්තු වන අතර සිසුන් හා දෙමව්පියන් ඇතුළු වෙනත් අදාළ පාර්ශවවලට සිසු ප්‍රගතිය පිළිබඳ තොරතුරු සන්නිවේදනය කිරීමට ගුරුවරුන් යොමුවිය යුතු ය. මේ සඳහා යොදාගත හැකි හොඳම ක්‍රමය වන්නේ සන්නිකව සිසුන් ඇගයීමට පාත්‍ර කිරීමට ඉඩ ප්‍රස්ථා සලසන පාසල පදනම් කරගත් ඇගයීම් ක්‍රමයයි.

යථෝක්ත අරමුණ සහිතව ක්‍රියා කරන ගුරුවරුන් විසින් තම ඉගැන්වුම් ක්‍රියාවලියත් සිසුන්ගේ ඉගෙනුම් ක්‍රියාවලියත් වඩාත් කාර්යක්ෂම කිරීම පිණිස වඩා හොඳ කාර්යක්ෂමතාවෙන් යුක්ත ඉගෙනුම්, ඉගැන්වුම් සහ ඇගයීම් ක්‍රම යොදා ගත යුතු වෙයි. මේ සම්බන්ධයෙන් සිසුන්ට සහ ගුරුවරුන්ට යොදා ගත හැකි ප්‍රවේශ පිළිබඳ ප්‍රභේද කිහිපයක් මතු දැක්වෙයි. මේවා බොහෝ කලක සිට ගුරුවරුන් වෙත විභාග දෙපාර්තමේන්තුව විසින් ද ජාතික අධ්‍යාපන ආයතනය විසින් ද තොරතුරු සම්පාදනය කරන ලද ක්‍රමවේද වෙයි. එහෙයින් ඒවා සම්බන්ධයෙන් පාසලේ පද්ධතියේ ගුරුවරුන් හොඳින් දැනුවත් වී ඇතැයි අපේක්ෂා කෙරේ. එම ප්‍රභේද මෙසේය :

01. පැවරුම්	02. ව්‍යාපෘති
03. සම්කෂණ	04. ගවේෂණ
05. නිරීක්ෂණ	06. ප්‍රදර්ශන / ඉදිරිපත් කිරීම
07. ක්ෂේත්‍ර වාර්තා	08. කෙටි ලිඛිත පරීක්ෂණ
09. ව්‍යුහගත රචනා	10. විවෘත ග්‍රන්ථ පරීක්ෂණ
11. නිර්මාණාත්මක ක්‍රියාකාරකම්	12. ශ්‍රවණ පරීක්ෂණ
13. ප්‍රායෝගික ක්‍රියාකාරකම්	14. කථනය
15. ස්ව නිර්මාණ	16. කණ්ඩායම් ක්‍රියාකාරකම්
17. සංකල්ප සිතියම	18. ද්විත්ව සටහන් ජර්නල
19. බිත්ති පුවත්පත්	20. ප්‍රශ්න විචාරාත්මක වැඩසටහන්
21. ප්‍රශ්න හා පිළිතුරු පොත්	22. විවාද
23. සාකච්ඡා මණ්ඩල	24. සම්මන්ත්‍රණ
25. ක්ෂණික කථා	26. භූමිකා රංගන

හඳුන්වා දී ඇති මෙම ඉගෙනුම්, ඉගැන්වුම් සහ ඇගයීම් ක්‍රම සෑම එකක්ම සෑම විෂයයක් සම්බන්ධයෙන් සෑම විෂයය ඒකකයකට ම යොදා ගතයුතු යැයි අපේක්ෂා නොකෙරෙයි. නම විෂයයට, විෂය ඒකකයට ගැලපෙන ප්‍රභේදයක් තෝරා ගැනීමට ගුරුවරුන් දැනුවත් විය යුතුය; වග බලා ගත යුතුය.

මෙම ගුරු මාර්ගෝපදේශ සංග්‍රහවල ගුරුවරුන්ට තම සිසුන්ගේ ඉගෙනුම් ප්‍රගතිය තක්සේරු කිරීම සඳහා යොදාගත හැකි ඉගෙනුම් - ඉගැන්වුම් හා ඇගයීම් ප්‍රභේද පිළිබඳ සඳහනක් තිබේ. ඒවා ගුරුවරුන් විසින් සුදුසු පරිදි තම පන්තියේ සිසුන්ගේ ප්‍රගතිය තක්සේරු කිරීම පිණිස යොදාගත යුතු වෙයි. ඒවා භාවිත නොකොට මග හැරීම සිසුන්ට තම ශාස්ත්‍රීය හැකියා මෙන්ම ආවේදනික ගති ලක්ෂණත් මනෝවිචල්‍ය දක්ෂතාත් පිළිබඳ වර්ධනයක් ලබා කර ගැනීමත් ප්‍රදර්ශනය කිරීමත් පිළිබඳ අඩුපාඩු ඇති කරවයි.

ප්‍රබෝධාත්මක ඉගෙනුම්- ඉගැන්වීම් ඇගයීම් සැලසුම්

සැලැස්ම - 01

(1) ඇගයීම් අවස්ථාව	:	පළමු වාරය	
(2) ආචරණය කරන හිසුණාකා මට්ටම	:	1.1, 1.2, 2.1, 2.2, 2.3, 2.4, 3.1, 3.2	
(3) විෂය අන්තර්ගතය	:	● ගිණුම්කරණය හා එහි අවශ්‍යතාව ● ගිණුම්කරණ පරිසරය ● ගනුදෙනු හා සිද්ධීන් ● ගිණුම්කරණ සමීකරණ ● යෙදවුම් නිමැවුම් ● ශේෂ පත්‍රය ● ආදායම් ප්‍රකාශය ● ගණු දෙනු සටහන් කිරීම ● මූලාශ්‍ර ලේඛන	
(4) උපකරණයේ ස්වභාවය	:	ප්‍රභේදිකාවක් පිරවීම	
(5) උපකරණයේ අරමුණු	:	● ගිණුම්කරණ මූලික සංකල්ප හඳුනා ගනියි. ● ගිණුම්කරණ ප්‍රභේද නම් කරයි. ● ගිණුම්කරණ පරිසර සාධක නම් කරයි. ● ප්‍රභේදිකා සම්පූර්ණ කරයි. ● කාලය පිළිබඳ සැලකිල්ලක් දක්වයි.	
(6) ක්‍රියාත්මක කිරීමේ උපදෙස්	:	● උපකරණය සිසුන්ට හඳුන්වන්න. ● නිපුණතා මට්ටම 1.1 දී උපකරණය පිළිබඳව සිසුන් දැනුවත් කරවන්න. ● කේවල ක්‍රියාකාරකමක් ලෙස යොදා ගන්න.	
ගුරු උපදෙස්	:	● උපදෙස් මත ප්‍රභේදිකාව සම්පූර්ණ කරන්න. ● නියමිත කාලය තුළ නිම කර ගුරුතුමාට භාර දෙන්න.	
සිසු උපදෙස්	:	● උපදෙස් මත ප්‍රභේදිකාව සම්පූර්ණ කරන්න. ● නියමිත කාලය තුළ නිම කර ගුරුතුමාට භාර දෙන්න.	
(7) ලකුණු දීමේ නිර්ණායක	:	● විෂය කරුණු නිවැරදිව හඳුනා ගැනීම ● නිවැරදිව ප්‍රභේදිකාව පිරවීම ● ගිණුම්කරණ පරිසරයට අදාළ අයිතම දැක්වීම ● නිර්වචන හඳුනා ගැනීම ● නියමිත පරිදි නිම කිරීම	ලකුණු 04 04 04 04 04

හරහට

- 1 - ගිණුම්කරණ තොරතුරු වල අඩංගු ගුණාත්මක ලක්ෂණයකි.
- 2 - ආදායම් ප්‍රකාශයේ ඇතුළත් කරන්නේ ගණු දෙනු පමණි.
- 3 - බඩු තොග ණයට ගැණුම් නිසා වත්කම්
- 4 - ගිණුම්කරණ පරිසරයට බලපෑම් කරන ප්‍රධාන පරිසරයකි.
- 5 - ව්‍යාපාරයේ පාලනය කළ හැකි පරිසර සාධකයට නිදසුනකි.
- 6 - ආයතනයේ සම්පත් වල වෙනස් වීමක් ඇතිකරන මූල්‍යමය සිද්ධියක් ලෙස හැඳින් වේ.
- 7 - ව්‍යාපාරයට අයිතිකරුගෙන් වෙන් වූ ස්වාධීන පැවැත්මක් ඇතැයි සලකන සංකල්පය
- 8 - ව්‍යාපාරයකට නැතිවම බැර වත්කමකි.
- 9 - ආදායම් වැඩි වීම ගිණුමක සටහන් කරන්නේ පැත්තෙහිය.
- 10 - වත්කමක් හෝ වියදමක් වියහැකි අයිතමයකි.
- 11 - ලෙජරයේ ඇති ගිණුම් වර්ග කීය ද?
- 12 - ගිණුම් කාලවාඡදයක් තුල දී ව්‍යාපාරය තුලට ගලා ඒම හෝ වත්කම් වැඩිකිරීම හෝ වගකීම් අඩු කිරීමේ ස්වභාවයෙන් අයිතිකරුවන්ගේ දායකත්වයෙන් තොරව හිමිකම් ඉහළ නැංවීමට හේතු වන ආර්ථික ප්‍රතිලාභ ලෙස හැඳින්වේ.
- 13 - මූලික ලියවිල්ලකි.

පහළට

- 1 - හිමිකම අඩුවීමට බලපායි
- 2 - වියදම් වැඩිවීම නිසා ව්‍යාපාරයේ ලාභය
- 14 - නිශ්චිත දිනකට ව්‍යාපාරයේ මූල්‍ය තත්වය අණාවරණය කරන ලේඛනය
- 15 - භාණ්ඩයක හෝ සේවාවක පිරිවැය තීරණය කිරීම හා පාලනය කිරීමේ තොරතුරු සපයන ගිණුම්කරණය
- 16 - ව්‍යාපාරයක අලෙවි කිරීමට ඉදිරිපත් කරන භෞතික පැවැත්මක් ඇති දෑ ලෙස හැඳින්වේ.
- 17 - අතීත ගණු දෙනු වල ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ව්‍යාපාරයක් විසින් අතපත් කරගෙන ඇති හෝ පාලනය කරනු ලබන අනාගත අපේක්ෂිත ආර්ථික ප්‍රති ලාභයන්
- 18 - විකුණු භාණ්ඩවල පිරිවැය ලෙස සැලකේ.
- 19 - අයිතිකරු පෞද්ගලික ප්‍රයෝජනයට ගෙනයන භාණ්ඩ
- 20 - වියදම් ගිණුමක ශේෂය පවතින්නේ
- 21 - රජයට ආදායම් ලබන මාර්ගයක් වන අතර මෙය ව්‍යාපාර වල ගිණුම්කරණයට ද බලපෑමක් ඇති කරයි.
- 22 - ආර්ථික පරිසර සාධකයකට අයත් නිදසුනකි.

1	☞						15		2		16		
			14										
							3						
4							☞						
													22
5						6				17			
			18				☞						
19					7								
		8				9		10					
	11	20			12						21		
													☞

ප්‍රබෝධාත්මක ඉගෙනුම්-ඉගැන්වීම් ඇගයීම් සැලසුම්

සැලැස්ම - 02

- (1) ඇගයීම් අවස්ථාව : පළමු වාරය
- (2) ආවරණය කෙරෙන නිපුණතා මට්ටම් : 2.1, 2.2, 2.3, 2.4 හා 3.1, 3.2
- (3) උපකරණයට අදාළ විෂය සන්ධාරය :
- වියදම්, ආදායම්, වත්කම්, වගකීම්
 - වෙළෙඳ ගිණුම
 - ලාභාලාභ ගිණුම
 - ශේෂ පත්‍රය
 - මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශය
- (4) උපකරණයේ ස්වභාවය :
- විධිමත් මූල්‍ය ප්‍රකාශ කට්ටලයක් පිළියෙල කිරීම.
- (5) උපකරණයේ අරමුණු :
- වත්කම්, වගකීම්, වියදම්, ආදායම් විග්‍රහ කර වර්ගීකරණය කරයි.
 - ගනුදෙනු මූල්‍ය ප්‍රකාශවලට නිවැරදි ව ඇතුළත් කරයි.
 - අවසාන මූල්‍ය ප්‍රකාශ පිළියෙල කරයි.
 - පිළිගත් ආකෘති භාවිත කරමින් තොරතුරු ඉදිරිපත් කරයි.
 - තොරතුරු වර්ග කරයි.
- (6) ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා උපදෙස් :
- ගුරු උපදෙස් :
- 2.1 ක්‍රියාකාරකම් ආරම්භයේ දී ප්‍රබෝධාත්මක උපකරණය පන්තියට හඳුන්වා දෙන්න.
 - අවිධිමත් ව සකස් කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශ කට්ටලය පන්තියට ඉදිරිපත් කරන්න.
 - එම මූල්‍ය ප්‍රකාශ කට්ටලය විධිමත් ව කේවල ක්‍රියාකාරකමක් ලෙස සකස් කිරීමට සිදුවන බව දන්වන්න.
 - වත්කම්, වගකීම්, වියදම්, ආදායම් වර්ගීකරණය කර ගැනීමට ඔවුන් යොමු කරන්න.
- සිසු උපදෙස් :
- සකස් කර ඇති මූල්‍ය ප්‍රකාශයේ ඇති වැරදි සොයා බලා දී ඇති වගුවේ සටහන් කර ගන්න.
 - දී ඇති මූල්‍ය ප්‍රකාශ කට්ටලයේ දත්ත සපයා ඇති වගුවේ සටහන් කරන්න.
 - වගුවේ දත්ත උපයෝගී කරගෙන විධිමත් මූල්‍ය ප්‍රකාශ කට්ටලයක් පිළියෙල කර භාර දෙන්න.

(7) ලකුණු දීමේ ක්‍රමය
නිර්ණායක

- :
- වත්කම්, වගකීම්, ආදායම් හා වියදම් වෙන් වෙන්ව හඳුනා ගනියි.
 - සිදුකර ඇති වැරදි සොයා ගනියි.
 - තොරතුරු නිවැරදි ව විශ්ලේෂණය කරයි.
 - මෙහෙයුම් ප්‍රතිඵලය හා මූල්‍ය තත්ත්වය හා මුදල් ප්‍රවාහය නිවැරදි ව ගණනය කරයි.
 - තොරතුරු ඉදිරිපත් කිරීමට පිළිගත් ආකෘති භාවිත කරයි.

ලකුණු පරාසය

- :
- ඉතා හොඳයි 04
 - හොඳයි 03
 - මධ්‍යස්ථයි 02
 - සංවර්ධනය විය යුතුයි 01

පිළිතුරු සැපයීමේ වගුව

(1) සපයා ඇති මූල්‍ය ප්‍රකාශ කට්ටලයේ ඔබට හඳුනා ගත හැකි වැරදි ලියා දක්වන්න.

- i.
- ii.
- iii.
- iv.
- v.

(2) පහත ආකාරයෙන් ඇතුළත් කළ යුතු අයිතම සටහන් කරන්න.

i. විකුණුම් ආදායම

.....

.....

.....

.....

ii. විකුණුම් පිරිවැය

.....

.....

.....

.....

iii. ප්‍රාග්ධන වියදම්

.....

.....

.....

.....

iv. ආයතන පරිපාලන වියදම්

.....

.....

.....

.....

v. විකුණුම් හා බෙදාහැරීම් වියදම්

.....

.....

.....

.....

vi. වෙනත් මෙහෙයුම් වියදම්

.....

.....

.....

.....

vii. මූල්‍ය වියදම්

.....

.....

.....

.....

viii. ජංගම නොවන වත්කම්

.....

.....

.....

.....

ix. ජංගම වත්කම්

.....
.....
.....
.....

x. ජංගම නොවන වගකීම්

.....
.....
.....
.....

xi. ජංගම වගකීම්

.....
.....
.....
.....

xii. මුදල් ලැබීම්

.....
.....
.....
.....

xiii. මුදල් ගෙවීම්

.....
.....
.....
.....

xiv. මුදල් ප්‍රවාහය

.....
.....
.....
.....

xv. අතඉතිරි මුදල

.....
.....
.....
.....

xvi. ශේෂ පත්‍ර සමීකරණය

.....
.....
.....
.....

ක්‍රමයේ ව්‍යාපාරය

2008.12.31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා වෙළෙඳ හා ලාභාලාභ ගිණුම

ආරම්භක තොගය	5000	විකුණුම්	60000
ගැනුම්	30000	අවසාන තොගය	10000
ආපසු එවුම්	2000	ආපසු යැවුම්	1400
ලී බඩු ගැනුම්	1000	ලද වට්ටම්	800
වේතන	6000	කොමිස් ආදායම්	2600
විදුලිය	1000	සුසිල්ගෙන් ගත් ණය	5000
ප්‍රචාරණය	500		
පොලී	1200		
දුන් වට්ටම්	400		
රක්ෂණය	1500		
ශුද්ධ ලාභය	31200		
	<u>79800</u>		<u>79800</u>

2008.12.31 දිනට ශේෂ පත්‍රය

ප්‍රාග්ධනය	50000	ඉඩම් ගොඩනැගිලි	40000
+ ශුද්ධ ලාභය	30000	යන්ත්‍ර	16000
	<u>80000</u>	මුදල්	5100
ණයහිමියෝ	2100	බැංකු	7000
- බැංකු ණය	16000	තොගය	10000
		මෝටර් රථ	5000
		ණයගැතියෝ	12000
		ගැනීලි මුදල්	3000
	<u>98100</u>		<u>98100</u>

ප්‍රබෝධාත්මක ඉගෙනුම්- ඉගැන්වීම් ඇගයීම් සැලසුම්

සැලැස්ම - 03

- (1) ඇගයීම් අවස්ථාව : පළමු වාරය

- (2) ආචරණය කෙරෙන නිපුණතා මට්ටම් : 4.1, 4.2, 4.8, 4.9

- (3) උපකරණයට අදාළ විෂය සන්ධාරය :
 - මුදල් පොත
 - ගැනුම් ජර්නලය
 - විකුණුම් ජර්නලය
 - ආපසු එවුම් ජර්නලය
 - ආපසු යැවුම් ජර්නලය
 - මූලාශ්‍ර ලේඛන

- (4) උපකරණයේ ස්වභාවය :
 - ව්‍යාපාරයක සිදුවන වෙළෙඳ භාණ්ඩ පිළිබඳ ණය ගනුදෙනු හා මුදල් පොතේ සටහන් වන ගනුදෙනු පදනම් කර ගෙන ගොඩනගන සංකල්ප සිතියමක්

- (5) උපකරණයේ අරමුණු :
 - ගනුදෙනු කිරීමේ දී භාවිත වන මූලික ලියවිලි හඳුනා ගනියි.
 - ව්‍යාපාරයක මුදලින් හා ණයට ගනුදෙනු සිදුවන අවස්ථා මතුකර දක්වයි.
 - එක් එක් මූලික ලියවිලි යොදා ගනිමින් සකසන මූලික පොත් හා ගනුදෙනු සටහන් කරන අකාරය මතුකර ගනියි.
 - තොරතුරු මනාව ඉදිරිපත් කරයි.
 - විවිධ සංකල්ප අතර මනා සබඳතාවක් ගොඩනගයි.

- (6) ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා උපදෙස් :
 - ගුරු උපදෙස් :
 - නිශ්චිත කාලයක් යොදාගෙන ප්‍රබෝධාත්මක ලෙස උපකරණය සිසුන්ට හඳුන්වා දෙන්න.
 - නිපුණතා මට්ටම 4.1 ආරම්භයේ දී උපකරණ පිළිබඳ ව සිසුන් දැනුවත් කරන්න.

- 4.9 ක්‍රියාකාරකම අවසාන වීමෙන් පසුව මෙම ඇගයීම් උපකරණය ඉදිරිපත් කරන බව දැනුම් දෙන්න.
- ඇගයීම් උපකරණය ඉදිරිපත් කිරීමට සුදුසු දිනයක් තෝරා ගන්න.
- උපකරණය සැකසීමට කඩදාසි, කවකටු, පැන්, අඩිරැල් යනාදිය අවශ්‍ය වන බව සිසුන්ට දන්වන්න.
- උපකරණය සඳහා විනාඩි 40 ක් පමණක් ලබා දෙන බව සිසුන්ට දන්වන්න.
- නිර්ණායක මූලික කර ගෙන ඇගයීම් සිදු කරන්න.

සිසු උපදෙස්

- සෑම සිසුවෙකුට ම ක්ෂේත්‍ර පොතක් තබා ගැනීමට උපදෙස් දෙන්න.
- වෙළෙඳ ව්‍යාපාරවල සිදුවන ණය ගනුදෙනු හා මුදල් ගනුදෙනු අධ්‍යයනය කර එක් එක් ගනුදෙනු ක්ෂේත්‍ර පොතේ ලියා දක්වන්න.
- එක් එක් ගනුදෙනුවට අදාළ ව පිළියෙල කරන මූලික ලියවිලි හඳුනා ගන්න.
- එම ලියවිලිවලට අදාළ මූලික පොත් වෙන් වෙන්ව හඳුනා ගන්න.
- සුදුසු කඩදාසි හා උපකරණ සම්පාදනය කර ගන්න.
- ඉහත සියල්ල ඇතුළත් වන පරිදි නිර්මාණාත්මක සංකල්ප සිතියමක් ගොඩනගන්න.
- නියමිත කාලයේ දී සකස් කළ නිමවුම ගුරුවරයාට භාර දෙන්න.

(7) ලකුණු දීමේ ක්‍රමය නිර්ණායක

- විවිධ ණය ගනුදෙනු ලියා දැක්වීම.
- වෙළෙඳ භාණ්ඩ, ණය ගනුදෙනු, මුදල් ගනුදෙනු හා මූල්‍ය ලේඛන අතර සම්බන්ධතාව දැකීම.
- මූල්‍ය ලේඛන හඳුනාගෙන සකසනු ලබන මූලික පොත් නම් කිරීම.
- ණය ගනුදෙනු හා මුදල් ගනුදෙනු ඉස්මතු වන ආකාරයට සංකල්ප සිතියම නිර්මාණය කිරීම.
- නිර්මාණශීලී ඉදිරිපත් කිරීම.

ලකුණු පරාසය

- ඉතා හොඳයි 04
- හොඳයි 03
- මධ්‍යස්ථයි 02
- සංවර්ධනය විය යුතුයි 01

ප්‍රබෝධාත්මක ඉගෙනුම්-ඉගැන්වීම් ඇගයීම් සැලසුම්

සැලැස්ම - 04

- (1) ඇගයීම් අවස්ථාව : දෙවන වාරය
- (2) ආචරණය කෙරෙන නිපුණතා මට්ටම් : 5.1, 5.2, 5.3, 5.4, 5.5, 5.6, 5.7, 5.8, 5.9, 5.10, 5.11, 5.12, 5.13, 5.14
- (3) උපකරණයට අදාළ විෂය සන්ධාරය :
- ගිණුම්කරණ ඒකකය
 - ගිණුම්කරණයේ සංකල්පීය රාමුව
 - ඒකක සංකල්පය
 - අඛණ්ඩ පැවැත්ම සංකල්පය
 - කාලවිච්ඡේද සංකල්පය
 - මූල්‍ය මිනුම් සංකල්පය
 - උපචිත සංකල්පය
 - යථාරූපී සංකල්පය
 - සංගතතා සංකල්පය
 - උපලබ්ධි සංකල්පය
 - ආරක්ෂණ සංකල්පය
 - ප්‍රමාණාත්මකබවේ සංකල්පය
 - ඓතිහාසික පිරිවැය සංකල්පය
 - සංකල්ප අතර පවතින සම්බන්ධතාව
- (4) උපකරණයේ ස්වභාවය :
- කාලානුරූප ව සකස් කරන ලද මූල්‍ය වාර්තාවක සිදු කර ඇති ගැලපීම් හෝ ඊට අදාළ සංකල්ප ඇසුරින් **වාර්තාවක් පිළියෙල කිරීම.**
- (5) උපකරණයේ අරමුණු :
- ගිණුම්කරණයේ පැවැත්ම සඳහා සංකල්පීය රාමුව පදනමක් සපයන ආකාරය පැහැදිලි කරයි.
 - ඒ ඒ සංකල්පයට අනුව සිදුකර ඇති ගැලපීම් අනාවරණය කරයි.
 - කාලානුරූපව සිදුකර ඇති ගැලපීම් පවතින ස්වභාවය හා එහි බලපෑම හඳුනා ගෙන ඉදිරිපත් කරයි.
 - සංකීර්ණ තොරතුරු ගවේෂණය කරයි.
 - වාර්තා වෙනස් කරයි.

(6) ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා උපදෙස් :

- ගුරු උපදෙස් :**
- 5.1 ක්‍රියාකාරකම් ආරම්භයේ දී ප්‍රබෝදාත්මක උපකරණ පන්තියට හඳුන්වා දෙන්න.
 - භාණ්ඩ ගැනිලි, අවසාන ඉතිරි බඩු තොගය, බොල්ණය, ස්ථාවර වත්කම් ක්ෂයවීම්, ආදායම්, වියදම්වලට අදාළ ගනුදෙනු කියවීම් ද්‍රව්‍ය තුළ ඇතුළත් බව සිසුන්ට දැනුම් දෙන්න.
 - සුදුසු ආකාරයකට පන්තිය කුඩා කණ්ඩායම්වලට වෙන් කරන්න.
 - මූල්‍ය වාර්තාවල පිටපත් ඇතුළත් කියවීම් ද්‍රව්‍ය ඒ ඒ කණ්ඩායමට ලබා දෙන්න.
 - සිසු අනාවරණ ඉදිරිපත් කිරීම සඳහා ඇති වගුවේ පිටපත් ඒ ඒ කණ්ඩායමට ලබා දෙන්න.
 - පැවරුම කරන දිනයේ දී උදාහරණය අනුව වගුව සම්පූර්ණ කිරීමට උපදෙස් ලබා දෙන්න.
 - මේ සඳහා විනාඩි 60 ක් පමණ කාලයක් ගත කරන්න.
 - ලකුණු දීමේ නිර්ණායක පැහැදිලි කරන්න.

සිසු උපදෙස්

- :**
- කියවීම් ද්‍රව්‍ය 01 අධ්‍යයනය කිරීමෙන් ගිණුම්කරණයේ පදනම පිළිබඳ අවදානය යොමු කරන්න.
 - තම කණ්ඩායමට ලැබී ඇති අංක 01 න් දැක්වෙන කියවීම් ද්‍රව්‍ය (අ) හා (ආ) අවධානයෙන් යුතුව නිරීක්ෂණය කරන්න.
 - සිසු අනාවරණ ඉදිරිපත් කිරීම සඳහා ඇති වගුවට අනුව කියවීම් ද්‍රව්‍ය සසඳමින් වගුව සම්පූර්ණ කරන්න.
(නිදසුනට අනුව)
 - කාලය අවසානයේ දී කියවීම් ද්‍රව්‍ය හා ක්‍රියාකාරකම් වගුව ගුරුතුමාට/ගුරුතුමියට භාර දෙන්න.

(7) ලකුණු දීමේ ක්‍රමය නිර්ණායක

- :**
- එක් එක් සංකල්පයට අනුව සිදුකර ඇති ගැලපීම් වටිනාකම් සහිත ව ඉදිරිපත් කිරීම.
 - අනෙකුත් ගැලපීම් හඳුනා ගනිමින් ගැලපීම් සිදුකර ඇති ස්ථාන නම් කිරීම.
 - ගැලපීම්වලින් සිදුවූ බලපෑම නිශ්චිත ව දැක්වීම.
 - කණ්ඩායම තුළ සහයෝගයෙන් ක්‍රියා කරමින් වාර්තාව පිළියෙල කිරීම.
 - නියමිත කාලය තුළ දී වැඩ අවසන් කිරීම.

ලකුණු පරාසය

- :**
- ඉතා හොඳයි 04
 - හොඳයි 03
 - මධ්‍යස්ථයි 02
 - සංවර්ධනය විය යුතුයි 01

කිසිවිඹි දුවා අංක 01

(අ)

කාරක වෙළෙඳපොළ

2008.12.31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා වෙළෙඳ හා ලාභාලාභ ගිණුම

	රු.	රු.		රු.	රු.
2008.1.1 ඉතිරි බඩු තොගය		12000	විකුණුම්		185000
ගැනුම්	80000		අඩු කළා: ආපසු එවුම්		(5000)
අඩු කළා: ආපසු යැවුම්	(2000)				<u>180000</u>
	<u>78000</u>				
ගෙනඒමේ කුලී	<u>6000</u>	84000			
විකිණීමට ඉදිරිපත් කළ					
භාණ්ඩවල පිරිවැය		96000			
දළ ලාභය ප/ගෙ		84000			
		<u>180000</u>			<u>180000</u>
<u>ආයතන හා පරිපාලන වියදම්</u>			ඉ/ගෙ දළ ලාභය		84000
ආයතන ගෙවල්කුලී	8000		ලැබූ වට්ටම්	2500	
රක්ෂණ ගාස්තු	5000		පොලී ආදායම්	<u>3000</u>	5500
ලිපිද්‍රව්‍ය වියදම්	<u>3000</u>	16000			
<u>විකුණුම් හා බෙදාහැරීම් වියදම්</u>					
වෙළෙඳ සේවක වේතන	15000				
ප්‍රචාරණ වියදම්	<u>7000</u>	22000			
<u>මූල්‍ය හා වෙනත් වියදම්</u>					
බැංකු ණය පොලී		1500			
ශුද්ධ ලාභය ප්‍රා/ගි		50000			
		<u>89500</u>			<u>89500</u>

කාරක වෙළෙඳපොළ
2008.12.31 දිනට ශේෂ පත්‍රය

ප්‍රාග්ධනය		300000	<u>ජංගම නොවන වත්කම්</u>		
<u>එකතු කළා: ශුද්ධ ලාභය</u>		50000	ගොඩනැගිලි	250000	
		350000	යන්ත්‍ර	80000	330000
<u>ජංගම නොවන වගකීම්</u>					
10% බැංකු ණය		30000			
<u>ජංගම වගකීම්</u>			<u>ජංගම වත්කම්</u>		
කිත්පිරි	35000		ණයගැතියෝ	35000	
බැංකු අයිරාව	15000	50000	මුදල්	65000	100000
		430000			430000

(ආ)

කාරක වෙළෙඳපොළ

2008.12.31න් අවසන් වර්ෂය සඳහා වෙළෙඳ හා ලාභාලාභ ගිණුම

2008.1.1 තොගය		12000	විකුණුම්		185000
ගැණුම්	80000		අඩුකළා: ආපසු එවුම්		(5000)
අඩුකළා: ආපසු යැවුම්	(2000)				180000
භාණ්ඩ ගැනිලි	(2000)				
	76000				
ගෙනඒමේ කුලී	6000	82000			
විකිණීමට ඉදිරිපත් කළ භාණ්ඩවල පිරිවැය		94000			
අඩුකළා: 2008.12.31					
ඉතිරි බඩු තොගය		(8000)			
විකුණුම් පිරිවැය		86000			
දළලාභය ප/ගෙ		94000			
		180000			180000
<u>ආයතන හා</u>			ඉ/ගෙ/දළලාභය		94000
<u>පරිපාලන වියදම්</u>			ලැබූ වට්ටම්	2500	
ගෙවල්කුලී	8000		පොලී ආදායම්	4000	6500
රක්ෂණ ගාස්තු	6500				
ලිපිද්‍රව්‍ය වියදම්	3000				
යන්ත්‍ර ක්ෂයවීම්	4000	21500			
<u>විකුණුම් හා</u>					
<u>බෙදාහැරීමේ වියදම්</u>					
වෙළෙඳ සේවක වේතන	12000				
ප්‍රචාරණ වියදම්	7000				
බොල්ණය	2500	21500			
<u>මූල්‍ය හා වෙනත් වියදම්</u>					
බැංකු ණය පොලී		1500			
ශුද්ධ ලාභය ප්‍රා.ගි.		56000			
		100500			100500

කාරක වෙළෙඳපොළ
2007.12.31 දිනට ශේෂ පත්‍රය

ප්‍රාග්ධනය				පිරිවැය	සමුච්චිත ක්ෂය	ශුද්ධ අගය
එකතු කළා: ශුද්ධ ලාභය	300000		<u>ජංගම නොවන වත්කම්</u>			
	56000		ගොඩනැගිලි	250000	-	250000
	356000		යන්ත්‍ර	80000	4000	76000
අඩුකළා : ගැනිලි	(2000)	354000		330000	4000	326000
<u>ජංගම නොවන වගකීම්</u>						
10% බැංකු ණය		30000				
<u>ජංගම වගකීම්</u>			<u>ජංගම වත්කම්</u>			
ණය හිමියෝ	35000		ඉතිරි බඩු තොගය		8000	
ගෙ. යුතු රක්ෂණ ගාස්තු	1500		ණය ගැතියෝ		32500	
බැංකු අයිරාව	15000	51500	ලැබිය යුතු පොලී ආදායම්		1000	
			ඉදිරියට ගෙවූ වේතන		3000	
			මුදල්		65000	109500
		435500				435500

සිසු අභාවරණ ඉදිරිපත් කිරීම් අදාළ වගුව

2 පත්‍රිකාව

පිලිප යාකම සහිත ව)	හඳුනා ගත් ස්ථාන	සිදුවන බලපෑම		
		ලාභය	වත්කම්	හිමිකම් (ප්‍රාග්ධනය)
000/- අවසාන ඉතිරි බඩු තොගය	වෙළෙඳ ගිණුම/ශේෂ පත්‍රය	රු. 8,000/-කින් වැඩිවීම	රු. 8,000/-කින් වැඩිවීම.	රු. 8,000/-කින් වැඩිවීම.

ඉගෙනුම්- ඉගැන්වීමේ ඇගයීම් කැලක්කම්

කැලක්කම -05

- (1) ඇගයීම් අවස්ථාව : දෙවන වාරය
- (2) ආවරණය කරන නිපුණතා මට්ටම : 8.1 සිට 8.3 දක්වා
- (3) විෂය අන්තර්ගතය :
- කේවල ස්වෘමි ව්‍යාපාරයක මූල්‍ය ප්‍රකාශ
 - කේවල ස්වෘමි ව්‍යාපාරයක මුදල් ප්‍රවාහය
 - පිරිවැය වර්ගීකරණය
 - නිෂ්පාදන ගිණුම්
 - නිෂ්පාදන පිරිවැය ආදායම් ප්‍රකාශයට මාරු කිරීම
- (4) උපකරණයේ ස්වභාවය : "ගවේෂණ තොරතුරු ඇසුරින් වාර්තාවක් පිළියෙල කිරීම."
- (5) උපකරණයේ අරමුණු :
- සජීවී ව්‍යාපාරවල තොරතුරු ගවේෂණය කරයි.
 - නිෂ්පාදන හා විකිණීම සහිත ව්‍යාපාරවල සිදුවන ගණු දෙනු වෙන්කර දක්වයි.
 - අවශ්‍ය තොරතුරු රැස් කරයි.
 - තොරතුරු විධිමත්ව වාර්තා කරයි.
 - ඒ ඒ ව්‍යාපාර සඳහා පිළිගත් ආකාරයට නිර්මාණශීලීව මූල්‍ය ප්‍රකාශ කට්ටල සකස් කර ඉදිරිපත් කරයි.
 - සුදුසු දේ තෝරා ගනියි.
 - කාලය පිළිබඳ සැලකිල්ලක් දක්වයි.
- (6) ක්‍රියාත්මක කිරීමේ උපදෙස් :
- ගුරු උපදෙස්**
- නිපුණතා මට්ටම 8.1 ආරම්භයේ දී මෙම උපකරණය පිළිබඳව සිසුන් දැනුවත් කරන්න.
 - ප්‍රදේශයේ පවතින නිෂ්පාදන කටයුතු වල නියුතු ව්‍යාපාරයක් තෝරා ගැනීමට උපදෙස් දෙන්න.
 - එසේ තෝරා ගත් ව්‍යාපාරයේ පහත සඳහන් තොරතුරු ගවේෂණය කිරීමට උපදෙස් දෙන්න.
 - වෙළඳ ගිණුමට අදාළ තොරතුරු
 - ලාභාලාභ ගිණුමට අදාළ තොරතුරු
 - වත්කම් හා වගකීම් පිළිබඳ තොරතුරු
 - බදු ගෙවීම් පිළිබඳ තොරතුරු
 - එම ව්‍යාපාරයේ වටිනාකම් ලබා නොදෙයි නම් අයිතමයන් පමණක් ගෙන වටිනාකම් ආදේශ කිරීමට උපදෙස් දෙන්න.

- රැස්කළ තොරතුරු විධිමත් ආකාරයට මූල්‍ය ප්‍රකාශ සහිතව ව්‍යාපාරය පිළිබඳ අදහස් ද ඉදිරිපත් කරමින් වාර්තාවක් පිළියෙල කිරීමට උපදෙස් ලබා දෙන්න.
- කණ්ඩායම් ක්‍රියාකාරකමක් ලෙස සකස් කරවන්න.

හිඹු උපදෙස්

- උපදෙස් මත පිළිතුර සම්පූර්ණ කරන්න.
- ප්‍රදේශයේ ඇති නිෂ්පාදන හා විකිණීමේ නියුතු ව්‍යාපාරයක් තෝරා ගෙන එහි සිදුවන ගනුදෙනු ලැයිස්තු ගත කරන්න.
- වටිනාකම් දක්වන්න.
- ව්‍යාපාරය පිළිබඳ ඉදිරිපත් කළ යුතු තොරතුරු වාක්‍යානුසාරයෙන් ඉදිරිපත් කරන්න.
- නියමිත කාලය තුළ නිම කර ගුරු කුමා / කුමියට භාර දෙන්න.

ලකුණු දීමේ නිර්ණායක :

	ලකුණු
● ව්‍යාපාර ගණු දෙනු ගවේෂණය කිරීම	04
● රැස් කළ තොරතුරු වල ගුණාත්මකභාවය	04
● විධිමත්ව ඉදිරිපත් කිරීම	04
● පැවරූ කාර්යය වගකීමෙන් යුතුව ඉටු කිරීම	04
● නියමිත දින භාර දීම	04

ඉගෙනුම්- ඉගැන්වීම් ඇගයීම් සැලසුම්

සැලැස්ම - 6

(1) ඇගයීම් අවස්ථාව	:	තුන්වන වාරය
(2) ආචරණය කරන නිපුණතා මට්ටම	:	9.1, 9.2, 10.1, 10.2
(3) විෂය අන්තර්ගතය	:	● අසම්පූර්ණ වාර්තා හා ලාභාලාභ අරමුණු කර නොගත් ව්‍යාපාර හැඳින්වීම හා අවශ්‍යතාව ● මූල්‍ය ප්‍රකාශ පිළියෙල කිරීම ● සාමාජික මුදල් ලැබීම් හා ගෙවීම් ගිණුම
(4) උපකරණයේ ස්වභාවය	:	මූල්‍ය ප්‍රකාශ කට්ටලයක් පිළියෙල කිරීම
(5) උපකරණයේ අරමුණු	:	● අසම්පූර්ණ තොරතුරු වලින් ප්‍රතිඵල ගණනය කිරීමේ ආකාරයන් හඳුනාගනියි. ● අසම්පූර්ණ තොරතුරු වලින් ප්‍රතිඵල හා මූල්‍ය තත්ත්ව අනාවරණය කරයි. ● ලාභ අරමුණුකර නොගත් ව්‍යාපාරවල මෙහෙයුම් ප්‍රතිඵල හා මූල්‍ය තත්ත්ව අනාවරණය කරයි. ● කරුණු ගොනු කර තොරතුරු ඉදිරිපත් කරයි. ● ඒ ඒ ව්‍යාපාර සඳහා පිළිගත් ආකාරයට නිර්මාණශීලීව මූල්‍ය ප්‍රකාශ කට්ටල සකස් කර ඉදිරිපත් කරයි. සුදුසු දේ තෝරා ගනියි. ● කාලය පිළිබඳ සැලකිල්ලක් දක්වයි.
(6) ක්‍රියාත්මක කිරීමේ උපදෙස්	:	● මෙම උපකරණය තෙවන වාරයට අදාළ වුවත් ආරම්භ කළ යුත්තේ දෙවන වාරයේ බැවින් 9.1 නිපුණතා මට්ටම ආරම්භයේ දී ම ඒ පිළිබඳව සිසුන් දැනුවත් කර පාසල් නිවාඩු කාලයේ දී කළ හැකි බව දැනුම් දෙන්න. ● ඔබ විසින් පහත සඳහන් මාතෘකාවට අදාළ සිද්ධි දෙකක් ඡේද දෙකකින් නිර්මාණය කරන්න. ● අසම්පූර්ණ තොරතුරු ඇතුළත් ව්‍යාපාරයක දත්ත ● ලාභ අරමුණු කර නොගත් ව්‍යාපාරයක දත්ත ● සිද්ධි දෙකකට අදාළ මූල්‍ය ප්‍රකාශ කට්ටල දෙකක් එක් ගොනුවක් සේ සකස් කිරීමට උපදෙස් දෙන්න. ● එක් පිටුවකට එක් මූල්‍ය ප්‍රකාශයක් වන සේ සකස් කරවන්න.

හිඳු උපදෙස්

- උපදෙස් මත පිළිතුර සම්පූර්ණ කරන්න.
- තනි තනිව ඡේදය කියවා ඒ ඒ ව්‍යාපාරයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශ එක් පිටුවකට එකක් වන සේ පිළියෙල කර ගොනුවක් ලෙස සකස් කරන්න.
- නියමිත කාලය තුළ නිම කර ගුරු තුමා / තුමියට භාර දෙන්න.

ලකුණු දීමේ නිර්ණායක :

- සිද්ධිය කියවා අදාළ මූල්‍ය ප්‍රකාශ තෝරා ගැනීම
- ගිණුම්කරණ ක්‍රම අනුගමනය කිරීම
- විධිමත්ව ඉදිරිපත් කිරීම
- නිවැරදිව ගිණුම් තැබීම
- නියමිත දින භාර දීම

ලකුණු පරාසය

:	• ඉතා හොඳයි 04 • හොඳයි 03 • මධ්‍යස්ථයි 02 • සංවර්ධනය විය යුතුයි 01

ප්‍රබෝධාත්මක ඉගෙනුම්- ඉගැන්වීම් ඇගයීම් සැලසුම්

සැලැස්ම - 07

- (1) ඇගයීම් අවස්ථාව** : තුන්වෙනි වාරය
- (2) ආචරණය කරන නිපුණතා මට්ටම** : 11.1 සිට 11.2 දක්වා
- (3) විෂය අන්තර්ගතය** :
 - හවුල් ව්‍යාපාරය
 - හවුල් ව්‍යාපාරයක ගිණුම්කරණයට අදාළ මූලාශ්‍ර
 - හවුල් ව්‍යාපාරයක මූලික ලක්ෂණ
- (4) උපකරණයේ ස්වභාවය** : පිටු පෙරලනයක් (ෆ්ලිප් වාට්) සැකසීම
- (5) උපකරණයේ අරමුණු** :
 - හවුල් ව්‍යාපාර නිර්වචනය කරයි.
 - හවුල් ව්‍යාපාරයක ගිණුම්කරණයට අදාළ මූලික අණපනත් හා නීති විස්තර කරයි.
 - හවුල් ව්‍යාපාරයක මූලික ලක්ෂණ විග්‍රහ කරයි.
- (6) ක්‍රියාත්මක කිරීමේ උපදෙස්** :
 - ගුරු උපදෙස්** :
 - උපකරණය සිසුන්ට හඳුන්වා දෙන්න.
 - නිපුණතා මට්ටම් 11.1 දී මෙම උපකරණය පිළිබඳ සිසුන් දැනුවත් කරන්න.
 - කණ්ඩායම් ක්‍රියාකාරකමක් ලෙස යොදා ගන්න.
 - එක් පිටුවකට එක් මාතෘකාවක් අන්තර්ගත වන ආකාරයට තොරතුරු ගොනු කරන්න.
 - එක් කණ්ඩායමකට එක් මූලික පොතක් නිම කිරීමට උපදෙස් ලබා දෙන්න.
 - සිසු උපදෙස්** :
 - උපදෙස් මත පිළිතුර සම්පූර්ණ කරන්න.
 - නියමිත කාලය තුළ නිම කර ගුරුතුමාට භාර දෙන්න.
- (7) ලකුණුදීමේ නිර්ණායක** :
 - විෂය කරුණු නිවැරදි ව හඳුනා ගැනීමට 04
 - නිවැරදි ව ප්‍රභේදිකාව පිරවීමට 04
 - ගිණුම්කරණ අයිතම හඳුනා ගැනීමට 04
 - නිර්වචන හඳුනා ගැනීමට 04
 - නියමිත දින භාරදීම 04

ප්‍රබෝධාත්මක ඉගෙනුම්- ඉගැන්වීම් ඇගයීම් සැලසුම්

සැලැස්ම - 08

- (1) ඇගයීම් අවස්ථාව** : තුන්වෙනි වාරය
- (2) ආවරණය කරන නිපුණතා මට්ටම** : 11.3, 11.4, 11.5, 11.6
- (3) විෂය අන්තර්ගතය** :
- ප්‍රාග්ධන ගිණුම
 - ජංගම ගිණුම
 - ආදායම් ප්‍රකාශය
 - ලාභාලාභ විසර්ජනය
 - ආදායම් සහතික කිරීම
 - හවුල් ව්‍යාපාරයක ශේෂ පත්‍රය
 - මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශය
 - හවුල්කරුවන්ගේ හිමිකම වෙනස් කිරීමේ අවස්ථා හා අදාළ ගනුදෙනු ගිණුම්ගත කිරීම.
- (4) උපකරණයේ ස්වභාවය** : ක්ෂණික කතා
- (5) උපකරණයේ අරමුණු** :
- හවුල්කරුවන්ගේ හිමිකම් අනාවරණය කරයි.
 - හවුල් ව්‍යාපාරයක මූල්‍ය ප්‍රකාශ පිළියෙල කරයි.
 - හවුල්කරුවන්ගේ හිමිකම වෙනස් වන විට අදාළ ගනුදෙනු ගිණුම්ගත කරයි.
 - මාතෘකාවකට අදාළ කරුණු ගොනු කරයි.
 - තොරතුරු තර්කානුකූල ව ඉදිරිපත් කරයි.
- (6) ක්‍රියාත්මක කිරීමේ උපදෙස්** :
- ගුරු උපදෙස්** :
- උපකරණය සිසුන්ට හඳුන්වා දෙන්න.
 - නිපුණතා මට්ටම් 11.3 දී මෙම උපකරණය පිළිබඳ සිසුන් දැනුවත් කරන්න.
 - කණ්ඩායම් ක්‍රියාකාරකමක් ලෙස යොදා ගන්න.
 - විෂය අන්තර්ගතයේ ඇතුළත් මාතෘකා එක් එක් කණ්ඩායමට ලබා දෙන්න.
 - මෙම මාතෘකාවලට අදාළ ක්‍රියාකාරකම් 11.6 ක්‍රියාකාරකමින් අවසන් වන බව දන්වන්න.
 - මෙම මාතෘකා පිළිබඳ ව පුස්තකාලය පරිහරණයෙන් හා පොත් පත් හා වෙනත් මූලාශ්‍ර ඇසුරින් තොරතුරු සොයාගෙන ක්ෂණික කතා පොතක සටහන් කිරීමට උපදෙස් දෙන්න.

- ක්‍රියාකාරකම් කරන අතරතුර ක්ෂණික කතා පොතට අවශ්‍ය තොරතුරු ලබා ගන්නා ලෙස උපදෙස් දෙන්න.
- ක්ෂණික කතා පොත පිළිබඳ තක්සේරුවක් කිරීමට සතියේ තෝරාගත් දිනයක් යොදා ගන්න.
- එම පොතේ ඇතුළත් ඕනෑම මාතෘකාවක් ක්ෂණික කතාව කිරීම සඳහා අහඹු ලෙස ලැබිය හැකි බවත්, ක්ෂණික කතාව කිරීමේ දී ගණනය කිරීම් ද සහිත ව කතාව ඉදිරිපත් කිරීමට උපදෙස් දෙන්න.
- තෝරාගත් නිර්ණායක ඔස්සේ ලකුණු පවරන බව දැනුම් දෙන්න.
- 11.6 ක්‍රියාකාරකම අවසානයේ දී ක්ෂණික කතා පොත රැස් කරන්න.
- ක්‍රියාකාරකම් සියල්ල නිමවීමෙන් පසු තෝරාගත් දිනක කාලච්ඡේද දෙකක් ඇතුළත අදාළ ඇගයීම් සිදු කරන බවත්, අහඹු ලෙස කණ්ඩායම්වලට මාතෘකා පවරන බවත් දැනුම් දෙන්න.
- ලකුණු ලබාදීමේ දී නිර්ණායකවලට ළමයින්ට ද, එක් එක් කණ්ඩායම්වලට ලකුණු පවරා ලකුණුවල පාරදෘෂ්‍යභාවය තහවුරු කර ගැනීමට මඟ පෙන්වන්න.

සිසු උපදෙස්

- නියමිත කාලය තුළ නිම කර ගැනීමට භාර දෙන්න.
- අහඹු ලෙස ලැබෙන මාතෘකාවට ක්ෂණික කතා කිරීමට සූදානම් වන්න.

(7) ලකුණුදීමේ නිර්ණායක

- විෂය කරුණු නිවැරදිව හඳුනා ගැනීම 04
- නිවැරදි ගණනය කිරීම් දැක්වීම 04
- විෂය කරුණු අතර ඇති සම්බන්ධතාව දැක්වීම 04
- අදාළ තොරතුරු ගොනුගත කිරීම 04
- කරුණු අන් අයට මනාව පැහැදිලි කිරීම 04